

ԾՐԱԳՐԱՅԻՆ ԱԶԴԱԳԻՐ
«Ֆարմ Կրեդիտ Արմենիա» ՈւՎԿ ԱԿ կողմից անվանական արժեկտրոնային պարտատոմսերի թողարկման

**«Ֆարմ Կրեդիտ Արմենիա»
ունիվերսալ վարկային կազմակերպություն¹**

Թողարկողի ֆիրմային անվանումը

առևտրային կոոպերատիվ

Կազմակերպա-իրավական ձևը

Հայաստանի Հանրապետություն, ք. Երևան,
Արաբկիր, Թբիլիսյան խճուղի 9/16

Հեռ՝ (+374 10) 55-08-31,

Էլ. Փոստ՝ fca@fca.am

Ինտերնետային կայք՝ www.fca.am

«Դայմենշն» ՓԲԸ

Գլխավոր տեղաբաշխողի անվանումը

փակ բաժնետիրական ընկերություն²

Կազմակերպա-իրավական ձևը

ՀՀ, ք. Երևան, 0019, Բաղրամյան 2, 27/1 ոչ բնակելի տարածք

Հեռ՝ +374 10 545670

Էլ.-փոստ՝ info@dimension.am

Ինտերնետային կայք՝ www.dimension.am

ՀՀ ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆ ԲԱՆԿԻ ԿՈՂՄԻՑ ԾՐԱԳՐԱՅԻՆ ԱԶԴԱԳՐԻ ԳՐԱՆՑՈՒՄԸ ՉԻ ՀԱՎԱՍՏՈՒՄ ՆԵՐԴՐՄԱՆ ԱՊԱՀՈՎՈՒԹՅՈՒՆԸ, ՆԵՐԿԱՅԱՑՎԱԾ ՏԵՂԵԿԱՏՎՈՒԹՅԱՆ ՃՇՏՈՒԹՅՈՒՆԸ ԿԱՄ ԻՍԿՈՒԹՅՈՒՆԸ:

¹ Այսուհետ «Ֆարմ Կրեդիտ Արմենիա» ՈւՎԿ ԱԿ ընկերություն տերմինը կօգտագործվի նաև որպես Թողարկող:

² Այսուհետ «Դայմենշն» փակ բաժնետիրական ընկերություն տերմինը կօգտագործվի նաև որպես Տեղաբաշխող:

ԾՐԱԳՐԱՅԻՆ ԱԶԴԱԳԻՐ
«Ֆարմ Կրեդիտ Արմենիա» ՈՒՎԿ ԱԿ կողմից անվանական
արժեկտրոնային պարտատոմսերի թողարկման

Երևան 2024

Արժեթղթի դասը, տեսակը	Անվանական արժեկտրոնային պարտատոմս
Արժեթղթի ձևը	Ոչ փաստաթղթային
Թողարկման արժույթը	ՀՀ դրամ
Արժեթղթերի քանակը	12,000 (տասներկու հազար) հատ
Արժեթղթերի անվանական արժեքը (արժույթը)	100,000 (մեկ հարյուր հազար) ՀՀ դրամ
Արժեթղթերի թողարկման ծավալը	1,200,000,000 (մեկ միլիարդ երկու հարյուր միլիոն) ՀՀ դրամ
Արժեկտրոնային եկամտաբերություն	Ենթակա է որոշման Ընկերության խորհրդի առանձին որոշումներով
Արժեկտրոնի վճարման պարբերականությունը	Ենթակա է որոշման Ընկերության խորհրդի առանձին որոշումներով
Շրջանառության ժամկետը	Ենթակա է որոշման Ընկերության խորհրդի առանձին որոշումներով

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒ ԱՆՁԻՆՔ	5
ԲԱԺԻՆ 1. ԱՄՓՈՓԱԹԵՐԹ	8
1. Տեղեկատվություն Թողարկողի և Թողարկողի գործունեության վերաբերյալ	9
2. Թողարկողին և Թողարկողի պարտատոմսերին առնչվող ռիսկեր	14
3. Թողարկողի գործունեության զարգացման և ֆինանսական վիճակի փոփոխություններ	20
4. Թողարկողի աուդիտ իրականացնող անձ	20
5. Թողարկողի կառավարման մարմինների անդամների վերաբերյալ համառոտ տեղեկատվություն	21
6. Թողարկվող պարտատոմսերի հիմնական տվյալները	23
7. Թողարկողի ամփոփ ֆինանսական տվյալները	25
ԲԱԺԻՆ 2. ԹՈՂԱՐԿՎՈՂ ՊԱՐՏԱՏՈՄՍԵՐԻ ՄԱՍԻՆ ՏԵՂԵԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ	27
8. Ռիսկային գործոններ	27
9. Հիմնական տեղեկատվություն	28
10. Տեղեկատվություն Թողարկվող պարտատոմսերի մասին	29
11. Առաջարկի ժամկետները և պայմանները	46
12. Առևտրի թույլտվությունը և առևտրի կազմակերպումը	55
13. Լրացուցիչ տեղեկատվություն	55
ԲԱԺԻՆ 3. ԹՈՂԱՐԿՈՂԻ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ ՏԵՂԵԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ	57
14. Անկախ աուդիտորները	57
15. Ռիսկային գործոններ	58
16. Տեղեկատվություն Թողարկողի մասին	63
17. Ներդրումներ	65

ԾՐԱԳՐԱՅԻՆ ԱԶԴԱԳԻՐ
«Ֆարմ Կրեդիտ Արմենիա» ՈՒՎԿ ԱԿ կողմից անվանական
արժեկտրոնային պարտատոմսերի թողարկման

18. Բիզնեսի նկարագիրը	65
19. Թողարկողի կառուցվածքը	68
20. Հիմնական Միջոցներ	70
21. Զարգացման վերջին միտումները	71
22. Թողարկողի կառավարման մարմինները	74
23. Թողարկողի կառավարման մարմինների անդամները և գործունեությունը	87
24. Հսկող անձինք	89
25. Տեղեկատվություն Թողարկողի ակտիվների, պարտավորությունների, ֆինանսական վիճակի, եկամուտների և ծախսերի մասին	90
26. Լրացուցիչ տեղեկատվություն	98
27. Էական պայմանագրերը	99
28. Փորձագետի, գնահատողի, խորհրդատուի կամ հաշվապահի մասնագիտական կարծիքը և երրորդ անձանցից վերցված տեղեկատվությունը	99
29. Այլ տեղեկատվություն	100

ԲԱԺԻՆ 4. ՀԱՎԵԼՎԱԾՆԵՐ

ՀԱՎԵԼՎԱԾ 1: Ֆինանսական գործակիցների հաշվարկման բանաձևերը	101
ՀԱՎԵԼՎԱԾ 2: Թողարկման պայմաններ	102
ՀԱՎԵԼՎԱԾ 3: Ֆինանսական հաշվետվություններ	110

ԾՐԱԳՐԱՅԻՆ ԱԶԴԱԳՐԻ ԼՐԱՑՈՒՄ
 «Ֆարմ Կրեդիտ Արմենիա» ՈՒՎԿ ԱԿ կողմից անվանական
 արժեկտրոնային պարտատոմսերի թողարկման

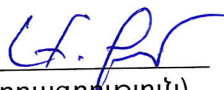

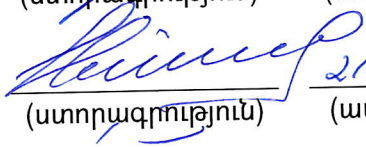

ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒ ԱՆՁԻՆՔ

Մենք՝ ստորագրող անձինք, հավաստիացնում ենք, որ գործադրել ենք բոլոր ողջամիտ ջանքերը, որպեսզի պարզենք ազդագրում ներառված տեղեկությունների ճշգրիտ և լիարժեք լինելը: Ըստ այդմ, մենք հավաստիացնում ենք, որ մեր լավագույն տեղեկացվածության համաձայն ազդագրում ներառված տեղեկությունները ճշգրիտ և լիարժեք են, չեն պարունակում բացթողումներ, որոնք կարող են խեղաթյուրել ազդագրի բովանդակությունը:

<u>Սերյոժա Հայրապետյան</u> (անուն, ազգանուն)	<u>Դիտորդ խորհրդի նախագահ</u> (պաշտոն)	 (ստորագրություն)	<u>21.03.2024</u> (ամսաթիվ)
<u>Արտավազդ Խաչատրյան</u> (անուն, ազգանուն)	<u>Դիտորդ խորհրդի անդամ</u> (պաշտոն)	 (ստորագրություն)	<u>21.03.2024</u> (ամսաթիվ)
<u>Ռաֆիկ Օհանյան</u> (անուն, ազգանուն)	<u>Դիտորդ խորհրդի անդամ</u> (պաշտոն)	 (ստորագրություն)	<u>21.03.2024</u> (ամսաթիվ)
<u>Ռոլանդ Սուսունյան</u> (անուն, ազգանուն)	<u>Դիտորդ խորհրդի անդամ</u> (պաշտոն)	 (ստորագրություն)	<u>21.03.2024</u> (ամսաթիվ)
<u>Արմեն Ստեփանյան</u> (անուն, ազգանուն)	<u>Դիտորդ խորհրդի անդամ</u> (պաշտոն)	 (ստորագրություն)	<u>21.03.2024</u> (ամսաթիվ)
<u>Էդվարդ Պետրոսյան</u> (անուն, ազգանուն)	<u>Դիտորդ խորհրդի անդամ</u> (պաշտոն)	 (ստորագրություն)	<u>21.03.2024</u> (ամսաթիվ)
<u>Նորիկ Մկրտչյան</u> (անուն, ազգանուն)	<u>Դիտորդ խորհրդի անդամ</u> (պաշտոն)	 (ստորագրություն)	<u>21.03.2024</u> (ամսաթիվ)
<u>Հարություն Զաքոյան</u> (անուն, ազգանուն)	<u>Դիտորդ խորհրդի հրավիրված անդամ</u> (պաշտոն)	 (ստորագրություն)	<u>21.03.2024</u> (ամսաթիվ)

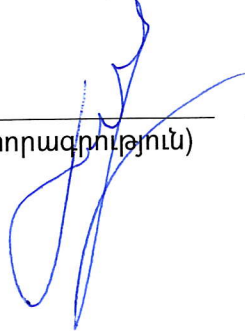

ԾՐԱԳՐԱՅԻՆ ԱՁԴԱԳՐԻ ԼՐԱՑՈՒՄ
«Ֆարմ Կրեդիտ Արմենիա» ՈՒՎԿ ԱԿ կողմից անվանական
արժեկտրոնային պարտատոմսերի թողարկման

Արմեն Գաբրիելյան (անուն, ազգանուն)	Գլխավոր Գործադիր Տնօրեն/Նախագահ (պաշտոն)	 (ստորագրություն)	21.03.2024 (ամսաթիվ)
Մուշեղ Պետրոսյան (անուն, ազգանուն)	Գլխավոր Գործադիր տնօրենի տեղակալ / Գործառնական տնօրեն (պաշտոն)	 (ստորագրություն)	21.03.2024 (ամսաթիվ)
Անի Սարգսյան (անուն, ազգանուն)	Գլխավոր Գործադիր տնօրենի տեղակալ / Ֆինանսական տնօրեն (պաշտոն)	 (ստորագրություն)	21.03.2024 (ամսաթիվ)
Հրանտ Եղիազարյան (անուն, ազգանուն)	Գլխավոր Գործադիր տնօրենի տեղակալ / Վարկային տնօրեն (պաշտոն)	 (ստորագրություն)	21.03.2024 (ամսաթիվ)
Արսեն Լոբյան (անուն, ազգանուն)	Գլխավոր Գործադիր տնօրենի տեղակալ / Տարածքային գարգացման գծով տնօրեն (պաշտոն)	 (ստորագրություն)	21.03.2024 (ամսաթիվ)
Հրաչուհի Հովհաննիսյան (անուն, ազգանուն)	Գլխավոր հաշվապահ (պաշտոն)	 (ստորագրություն)	21.03.2024 (ամսաթիվ)
Մեսրոբ Ավագյան (անուն, ազգանուն)	Ներքին աուդիտի բաժնի պետ (պաշտոն)	 (ստորագրություն)	21.03.2024 (ամսաթիվ)

ԾՐԱԳՐԱՅԻՆ ԱԶԴԱԳՐԻ ԼՐԱՑՈՒՄ
«Ֆարմ Կրեդիտ Արմենիա» ՈՒՎԿ ԱԿ կողմից անվանական
արժեկտրոնային պարտատոմսերի թողարկման

<u>Լևոն Մովսիսյան</u> (անուն, ազգանուն)	<u>«Դայմենշն» ՓԲԸ</u> Գլխավոր Տնօրեն (պաշտոն)	<u></u> (ստորագրություն)	<u>21.03.2024</u> (ամսաթիվ)
--	---	---	--------------------------------

Ստորագրությունները վավերացնում են՝

<u>Արմեն Գաբրիելյան</u> (անուն, ազգանուն)	<u>Գլխավոր</u> <u>Գործադիր</u> <u>Տնօրեն/Նախագահ</u> (պաշտոն)	<u></u> (ստորագրություն)	<u>21.03.2024</u> (ամսաթիվ)
--	--	--	--------------------------------

ԲԱԺԻՆ 1. ԱՄՓՈՓԱԹԵՐԹ

Ամփոփաթերթը պետք է դիտվի որպես «Ֆարմ Կրեդիտ Արմենիա» ունիվերսալ վարկային կազմակերպություն առևտրային կոոպերատիվի (այսուհետ նաև՝ Թողարկող կամ Ընկերություն) պարտատոմսերի ազդագրի (այսուհետ՝ Ազդագիր) ներածական համառոտ նկարագրություն, և առաջարկվող պարտատոմսերում ներդրում անելու վերաբերյալ ներդրողի որոշումը պետք է հիմնված լինի ամբողջական Ազդագրի վրա:

Ամփոփաթերթի կազմման համար պատասխանատու անձն ամփոփաթերթում պարունակվող տեղեկատվության ոչ ամբողջական կամ ապակողմնորոշիչ լինելու համար (այդ թվում՝ թարգմանությանը վերաբերող մասով) կրում է քաղաքացիական պատասխանատվություն, եթե այն ոչ ամբողջական կամ ապակողմնորոշիչ է Ազդագրի մյուս մասերի հետ դիտարկելու դեպքում: Ներդրողը կարող է ձեռք բերել Ազդագիրը և Ազդագրին կից ներկայացվող փաստաթղթերը թղթային տարբերակով Թողարկողի և/կամ Դայմենշն ՓԲԸ (այսուհետ՝ **Տեղաբաշխող**) գլխամասային գրասենյակում, իսկ էլեկտրոնային տարբերակով՝ վերջիններիս ինտերնետային կայքերում՝ www.fca.am, www.dimension.am:

2020, 2021 և 2022թթ.-ի թվականների դրությամբ ներկայացված բոլոր ֆինանսական տվյալների աղբյուրը Թողարկողի աուդիտ անցած տարեկան ֆինանսական հաշվետվություններն են:

2023թ.-ի եռամսյակային և տարեկան հաշվետվությունները հիմնված են ոչ աուդիտորական հաշվետվությունների հիման վրա:

Սույն ազդագրում ներկայացված տեղեկատվությունը, բացառությամբ տարեկան ֆինանսական հաշվետվությունների, անկախ աուդիտորի կողմից աուդիտի չի ենթարկվել, ինչպես նաև ներկայացված տեղեկատվության համար աղբյուր չեն հանդիսացել երրորդ անձինք:

1.1. Տեղեկատվություն Թողարկողի և Թողարկողի գործունեության վերաբերյալ

Թողարկողի լրիվ ֆիրմային անվանումն է՝

հայերեն՝ «Ֆարմ Կրեդիտ Արմենիա» ունիվերսալ վարկային կազմակերպություն
առևտրային կոոպերատիվ,
ռուսերեն՝ «Фарм Кредит Армения» универсальная кредитная организация
коммерческий кооператив.
անգլերեն՝ «Farm Credit Armenia» universal credit organisation commercial
cooperative.

Թողարկողի կրճատ ֆիրմային անվանումն է՝

հայերեն՝ «Ֆարմ Կրեդիտ» ՈՒՎԿ ԱԿ,
ռուսերեն՝ «Фарм Кредит» УКО КК,
անգլերեն՝ «Farm Credit» UCO CC:

Թողարկողի պետական գրանցման վայրն է՝

Թողարկողը գրանցված է ՀՀ Կենտրոնական բանկում, գրանցման համարը՝ 43

Թողարկողի գտնվելու վայրն է՝

Հայաստանի Հանրապետություն, ք. Երևան,
Արաբկիր, Թբիլիսյան խճուղի 9/16

ՀՎՀՀ 00447635

Կապի միջոցները

հեռ. 55-08-31, 55-07-41

ֆաքս 55-07-84

էլ. փոստ՝ fca@fca.am,

ինտերնետային կայք՝ www.fca.am:

Թողարկողի հիմնադրման երկիրը

Հայաստանի Հանրապետություն:

Կոնտակտային անձ

Ընկերության կողմից թողարկված պարտատոմսերին առնչվող հարցերի
առաջացման դեպքում կոնտակտային անձ է հանդես գալիս Կազմակերպության
Գլխավոր գործադիր տնօրենի տեղակալ/ Ֆինանսական տնօրեն Անի Սարգսյանը:

Հեռ.՝ /+374 10/ 55-08-31:

էլ. հասցե՝ anis@fca.am

1.2. Թողարկողի համառոտ պատմությունը և ռազմավարությունը

ԾՐԱԳՐԱՅԻՆ ԱԶԴԱԳԻՐ
«Ֆարմ Կրեդիտ Արմենիա» ՈՒՎԿ ԱԿ կողմից անվանական արժեկտրոնային պարտատոմսերի թողարկման

Կազմակերպությունն իրավաբանական գրանցում է ստացել 2007թ. սեպտեմբերի 18-ին ՀՀ Կենտրոնական բանկում (լիցենզիա թիվ 20): Կազմակերպությունը հանդիսանում է առաջին կոոպերատիվ վարկային կազմակերպությունը և միակն է իր տեսակի մեջ Հայաստանում:

Կազմակերպության Հիմնադիր ժողովը տեղի ունեցավ 57 ֆերմերների, փոքր ու միջին ձեռնարկատերերի և ԱՄՆ Ֆարմ Կրեդիտ Համակարգի Վիրջինիայի Ասոցիացիայի Խնամառու Հիմնադրամի մասնակցությամբ: Ընտրվեց դիտորդ խորհուրդ՝ բաղկացած 5 անդամներից (մարզերի ներկայացուցիչներից) և արտաքին անդամից: Դիտորդ Խորհրդի նախագահ ընտրվեց Սերյոժա Հայրապետյանը, Գլխավոր գործադիր տնօրեն՝ Արմեն Գաբրիելյանը:

Կազմակերպության ստեղծման նպատակն է՝ վարկային կազմակերպության գործունեություն իրականացնելու ճանապարհով շահույթի ստացումը, որն իրավունք ունի իրականացնել ունիվերսալ վարկային կազմակերպության գործունեություն՝ ՀՀ ԿԲ-ի կողմից վարկային կազմակերպության լիցենզիա ստանալու օրվանից:

Կազմակերպության առաքելությունն է՝ բարելավել կյանքի որակը Հայաստանի Հանրապետության գյուղերում՝ մատուցելով կոոպերատիվ սկզբունքների վրա հիմնված մատչելի ֆինանսավարկային ծառայություններ:

Կազմակերպության տեսլականն է՝ ՀՀ-ում գյուղատնտեսական վարկային ներդրումներով լինել առաջատարը վարկային կազմակերպությունների մեջ՝ հաճախորդներին մատուցելով նախընտրելի ծառայություններ:

Կազմակերպությունը, վարկային կազմակերպության գործունեություն իրականացնելու լիցենզիայի հիման վրա՝ ռեզիդենտների և ոչ ռեզիդենտների հետ կարող է իրականացնել օրենքով և իրավական այլ ակտերով ունիվերսալ վարկային կազմակերպություններին թույլատրված բոլոր ֆինանսական գործառնությունները և կարող է կնքել քաղաքացիաիրավական ցանկացած գործարք, որն անհրաժեշտ կամ նպատակահարմար է վարկային կազմակերպության գործունեություն և ֆինանսական գործառնություններ իրականացնելու համար:

1.3 Կազմակերպության կանոնադրական կապիտալը

2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Կազմակերպության գրանցված և ամբողջությամբ վճարված կանոնադրական կապիտալը կազմում է 1,370,362 հազ. դրամ (2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 1,293,236 հազ. դրամ): 2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Կազմակերպությունը ունի 10,234 անդամ (2022թ. Դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 9,702 անդամ):

2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Կազմակերպության կանոնադրական կապիտալի 561,252 հազ. դրամը կամ 43,40%-ը կազմում է «Գյուղ Կորպ աջակցության» հիմնադրամի փայմասնակցությունը: Մյուս անդամների յուրանքայնորի փայմասնակցության չափը չի գերազանցում 1%-ը:

ԾՐԱԳՐԱՅԻՆ ԱԶԴԱԳԻՐ
«Ֆարմ Կրեդիտ Արմենիա» ՈՒՎԿ ԱԿ կողմից անվանական արժեկտրոնային պարտատոմսերի թողարկման

Կազմակերպության յուրաքանչյուր փայատեր ունի մեկ ձայնի իրավունք՝ անկախ ունեցած փայմասնակցության (փայերի քանակի) չափից:

1.4. Բիզնեսի համառոտ նկարագիրը

Կազմակերպությունը տրամադրում է բացառապես ձեռնարկատիրական վարկեր կամ փոխառություններ, իսկ սպառողական վարկերը կամ փոխառությունները՝ Կենտրոնական բանկի սահմանած կարգով և պայմաններով: Ընդ որում, Կազմակերպությունը սպասարկում է առավելապես գյուղացիական տնտեսություն վարող իրավաբանական և ֆիզիկական անձանց, որոնց չափանիշները սահմանվում են Կազմակերպության Դիտորդ Խորհրդի որոշմամբ: Կազմակերպությունը վարկեր է տրամադրում և այլ ֆինանսական ծառայություններ է մատուցում առավելապես Հայաստանի Հանրապետության մարզերում՝

ա) գյուղմթերք արտադրողներին, վերամշակողներին,

բ) գյուղացիական տնտեսությունների գործառնական կարիքների բավարարմանն ուղղված և դրանց ուղղակիորեն առնչվող ծառայություններ մատուցողներին (կոոպերատիվներ, ընկերություններ, անհատ ձեռնարկատերեր),

գ) Հայաստանի Հանրապետության մարզերում մշտապես բնակվող և գյուղացիական տնտեսություն վարող անձանց,

դ) ագրոպարենային ոլորտում գործող ցանկացած այլ տնտեսվարող ֆիզիկական կամ իրավաբանական անձանց:

Կազմակերպությունը տրամադրում է վարկեր Կազմակերպության անդամ ֆիզիկական և իրավաբանական անձանց, անհատ ձեռնարկատերերին: Կազմակերպության անդամ-փայատեր կարող են դառնալ այն քաղաքացիները և իրավաբանական անձինք, որոնք զբաղվում են գյուղատնտեսական մթերքի արտադրությամբ, վերամշակմամբ և հարակից այլ գործունեությամբ, առևտրային, արտադրական կամ ձեռնարկատիրական այլ գործունեությամբ:

Կազմակերպության անդամագրության կարգը հասանելի է Կազմակերպության կայքում՝ www.fca.am:

2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Կազմակերպության կողմից հաճախորդներին տրամադրված վարկերի ծավալը կազմել է մոտ 13.04 մլրդ ՀՀ դրամ:

Թողարկողի տրամադրության տակ եղած ակտիվների մասին տեղեկատվություն

1.5 Ակտիվների որակը

1.5.1 *Ակտիվների համարժեքությունը*

2021թ., 2022թ. և 2023թ-ի տարեկան ֆինանսական հաշվետվությունների արդյունքներով կազմակերպության ակտիվների շահութաբերությունը (Զուտ շահույթի հարաբերությունը ընդհանուր ակտիվների միջին մեծություն) կազմել է 0.21%, -1.00% 1.01%, իսկ կապիտալի շահութաբերությունը (զուտ շահույթի հարաբերությունն կապիտալի միջին մեծությանը)՝ 1.32%, -6.61%, 6.81%: Լևերիջի գործակիցը (ընդհանուր ակտիվների մեծության հարաբերությունն ընդհանուր կապիտալի մեծությանը) կազմել է 6.52:

1.5.2 *Ակտիվների որակը*

2023թ-ի աուդիտ չանցած տարեկան ֆինանսական հաշվետվությունների արդյունքներով կազմակերպության համախառն վարկային պորտֆելը կազմել է 13.04 մլրդ ՀՀ դրամ: Նույն պահի դրությամբ թողարկողի վարկային պորտֆելում չաշխատող ակտիվների մասնաբաժինը կազմել է 0.11%:

1.5.3 *Ակտիվների իրացվելիությունը*

Թողարկողը ձգտում է ակտիվորեն պահպանել ֆինանսավորման աղբյուրների տարբերակված և կայուն կառուցվածքը, որակյալ և արագ իրացվելի ակտիվների, ինչպես նաև բարձր իրացվելի ակտիվների տարբերակված պորտֆելը՝ իրացվելիության անկանխատեսելի պահանջներն արագ և հեշտությամբ բավարարելու համար:

1.6 Կազմակերպության վարչակազմակերպական կառուցվածքը

Կազմակերպությունը որևէ խմբի անդամ չէ:

Ստորև ներկայացվում է Կազմակերպության ներքին վարչակազմակերպական կառուցվածքը.

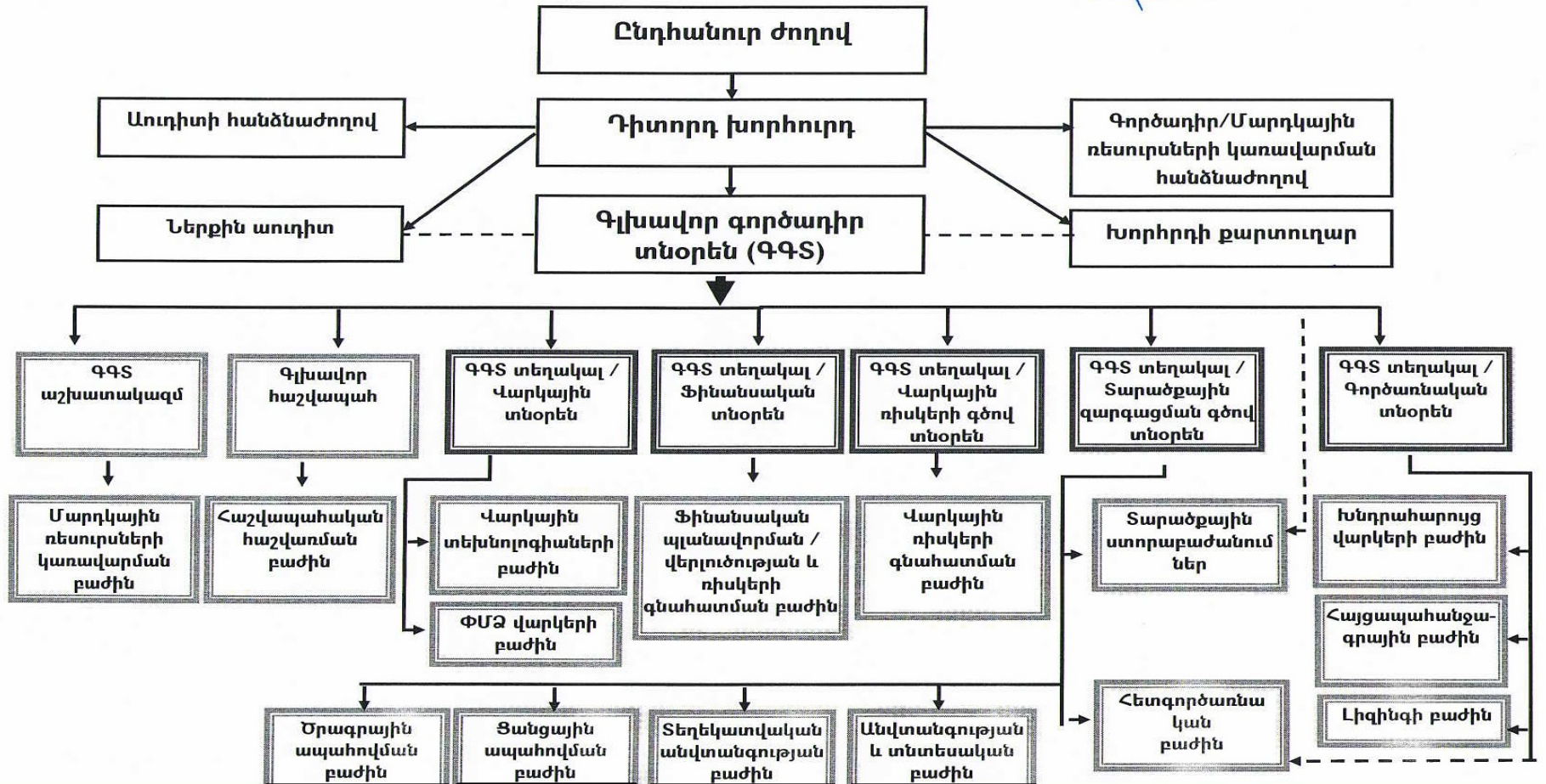
ԾՐԱԳՐԱՅԻՆ ԱԶԴԱԳԻՐ
«Ֆարմ Կրեդիտ Արմենիա» ՈւՎԿ ԱԿ կողմից անվանական
արժեկտրոնային պարտատոմսերի թողարկման

«Ֆարմ Կրեդիտ Արմենիա» ՈւՎԿ ԱԿ
վարչակազմակերպական կառուցվածք

Հավելված 1

Հաստատված է 2023թ. ապրիլի 14-ի
Դիտորդ խորհրդի որոշմամբ
Դիտորդ խորհրդի նախագահ՝
Սերյոժա Հայրապետյան

1.7 Թողարկողի մասնաճյուղերը

Թողարկողն ունի 9 մասնաճյուղ, որոնց միջոցով իրականացնում է իր գործունեությունը: Մասնաճյուղերի հասցեները մանրամասն ներկայացված են Ազդագրի 16-րդ կետում:

2. Թողարկողին և Թողարկողի պարտատոմսերին առնչվող ռիսկեր

Թողարկողին առնչվող ռիսկեր

Գոյություն ունեն Թողարկողին և վերջինիս գործունեության ոլորտին հատուկ մի շարք գործոններ, որոնք կարող են ուղղակի կամ անուղղակի ձևով ազդեցություն ունենալ թողարկված արժեթղթերի ռիսկայնության մակարդակի վրա:

Ներդրողները պետք է որոշում կայացնեն՝ լիովին գիտակցելով ներդրումների բնույթն ու դրանցից բխող հիմնական ռիսկերը՝ ելնելով իրենց փորձից, նպատակներից, ֆինանսական ռեսուրսներից, ռիսկերի նկատմամբ հակվածության աստիճանից և այլ գործոններից:

Ներդրողները պետք է հասկանան նաև, որ Ազդագիրը չի կարող ներկայացնել Թողարկողի գործունեության հետ կապված բոլոր ռիսկերը: Թողարկողին առնչվող ռիսկերը կապված են նրա ֆինանսատնտեսական գործունեության արդյունքների հետ և արտահայտվում են ստանձնած պարտավորությունները սահմանված ժամկետներում ամբողջությամբ կամ մասամբ չկատարելու հանգամանքով: Թողարկողի բնականոն գործունեությանը սպառնացող ռիսկեր կարող են առաջացնել նաև արտաքին գործոնները: Թողարկողի գործունեությանն առնչվող ռիսկերը կարող են հանգեցնել պարտատոմսերի գնի նվազմանը:

Վարկային/դեֆոլտի ռիսկ: Ներդրողները ցանկացած թողարկողի կորպորատիվ պարտատոմսեր ձեռք բերելիս իրենց վրա են վերցնում թողարկողի վարկային ռիսկը:

ՖՀՄՍ համաձայն հաշվարկված վարկերի և լիզինգի պորտֆելը 31.12.2023թ-ի դրությամբ կազմում է 13.04 մլրդ ՀՀ դրամ, որի կազմում 90+

ԾՐԱԳՐԱՅԻՆ ԱԶԴԱԳԻՐ
«Ֆարմ Կրեդիտ Արմենիա» ՈՒՎԿ ԱԿ կողմից անվանական արժեկտրոնային պարտատոմսերի թողարկման

օր ժամկետանցություն ունեցող (չաշխատող) վարկերի կշիռը կազմում է 0.1%: Կապիտալի համարժեքության նորմատիվային ցուցանիշների գծով Կազմակերպությունը գտնվում է նվազագույն սահմանաչափից բարձր դիրքերում՝ 31.12.2023թ-ի դրությամբ Ընդհանուր կապիտալ/ՌԿԱ հարաբերակցությունը՝ 19.5%:

Իրացվելիության ռիսկ: Երբ Ընկերության ազատ դրամական միջոցները բավարար չեն ստանձնած պարտավորությունները սահմանված ժամկետներում կատարելու համար: Իրացվելիության ռիսկը կարող է առաջանալ դրամական ներհոսքի կրճատման, ներգրավման աղբյուրների սահմանափակման, մակրոտնտեսական իրավիճակի փոփոխության, օրենսդրական փոփոխությունների, նորմատիվային դաշտի փոփոխությունների և այլ պատճառներով: Իրացվելիության ռիսկի հետևանքով դժվարություններ կարող են առաջանալ Ընկերության ակտիվներն արագ և շուկայական գնով իրացնելու ժամանակ, հետևաբար նաև խնդիրներ կարող են առաջանալ պայմանագրային պարտավորությունները ժամանակին և ամբողջությամբ կատարելու հետ կապված:

"Ֆարմ Կրեդիտ Արմենիա" Ունիվերսալ վարկային կազմակերպության իրացվելիության ռիսկը գտնվում է ընդունելի մակարդակում: Ստորև ներկայացվում են իրացվելիության հիմնական նորմատիվների մասով Ընկերության ցուցանիշները 31.12.2023թ-ի դրությամբ.

Բոլոր արժույթներով արտահայտված բարձր իրացվելի ակտիվների և բոլոր արժույթներով արտահայտված ընդհանուր ակտիվների գումարների միջև նվազագույն հարաբերակցություն	9.23%
Բոլոր արժույթներով արտահայտված բարձր իրացվելի ակտիվների և բոլոր արժույթներով արտահայտված ցպահանջ պարտավորությունների միջև նվազագույն հարաբերակցություն	627.1%

Տոկոսադրույքի ռիսկը, ծագում է այն հավանականությունից, որ տոկոսադրույքների փոփոխություններն ուղղակիորեն կազդեն

ԾՐԱԳՐԱՅԻՆ ԱԶԴԱԳԻՐ
«Ֆարմ Կրեդիտ Արմենիա» ՈՒՎԿ ԱԿ կողմից անվանական արժեկտրոնային պարտատոմսերի թողարկման

Կազմակերպության ֆինանսական գործիքների հետ կապված դրամական միջոցների հոսքի և նրանց իրական արժեքի վրա: 31.12.2022թ. և 31.12.2023թ. դրությամբ Կազմակերպությունը չի ունեցել փոփոխական տոկոսադրույքով ֆինանսական ակտիվներ և պարտավորություններ:

Արտարժույթային ռիսկը սահմանվում է որպես փոխարժեքի փոփոխության հետևանքով Ընկերության ֆինանսական արդյունքների և կապիտալի վրա ունեցած բացասական ազդեցության ռիսկ:

Ստորև ներկայացվում է արտարժույթային դիրքերը 31.12.2023թ-ի դրությամբ.

Արժույթ	Արտարժույթային դիրք
USD	7.22%
EUR	0%
RUB	0%
Այլ	0%

Ընդհանուր տնտեսության ռիսկեր, երբ ՀՀ մակրոտնտեսական իրավիճակի վատթարացումը կարող է բացասաբար ազդել Ընկերության գործունեության վրա, մասնավորապես կարող է ուղեկցվել Ընկերության կողմից սպասվող եկամուտների նվազմամբ և շահույթի պլանային ցուցանիշի մակարդակի ապահովման դժվարություններով: Դա կարտահայտվի Ընկերության կողմից լրացուցիչ ծախսերի կատարմամբ և շահույթի պլանային ցուցանիշի մակարդակի ապահովման դժվարությամբ:

Օրենսդրական դաշտի փոփոխության ռիսկը, որի պատճառ կարող են հանդիսանալ օրենսդրության փոփոխությունները, որոնք կարող են ազդել ինչպես Ընկերության գործունեության, այնպես էլ շուկայում տիրող իրավիճակի վրա: Վարկային Ընկերության գործունեության լիցենզավորման և կարգավորման նպատակը ներդրողների և հաճախորդների իրավունքների պաշտպանությունն է, որն իրականացվում է տնտեսական գործունեության նորմատիվների և վարկային Ընկերության ռիսկերի կառավարման համակարգերի սահմանմամբ: Դա նշանակում է, որ

ԾՐԱԳՐԱՅԻՆ ԱԶԴԱԳԻՐ
«Ֆարմ Կրեդիտ Արմենիա» ՈՒՎԿ ԱԿ կողմից անվանական
արժեկտրոնային պարտատոմսերի թողարկման

հնարավոր են պետական կարգավորման հետ կապված փոփոխություններ, որոնք կարող են էապես ազդել Ընկերության գործառնությունների վրա:

Մրցակցային ռիսկ, որն առաջանում է ՀՀ ֆինանսական, մասնավորապես վարկային ծառայությունների շուկայում անընդհատ սրվող մրցակցության պայմաններում, ինչն էլ իր ազդեցությունն է ունենում Ընկերության ֆինանսական ցուցանիշների վրա, որի պատճառով Թողարկողը չի կարող երաշխավորել պլանավորված շահույթի ստացումը:

Գործառնական ռիսկ, որը կարող է ի հայտ գալ ներքին գործընթացների, համակարգերի խափանմամբ, մարդկային գործոնի կամ արտաքին գործոնների բացասական ազդեցության արդյունքում, ինչը կարող է կորուստ բերել Թողարկողի կապիտալի և/կամ շահույթի վրա: Գործառնական ռիսկի հետևանքով կարող է վտանգվել նաև Թողարկողի համբավը: Ընկերությունում գործառնական ռիսկը կառավարվում է այդ գործառույթի համար նախատեսված ստորաբաժանման՝ «Անձնակազմի հսկողության» բաժնի կողմից:

Առաջին վճարողի ռիսկ և վճարման ռիսկ: Հաճախ իմաստ ունի տարանջատել այս երկու կատեգորիաները, քանի որ որոշ գործառնությունների գծով գործընկերոջ ռիսկը տարբեր է գործարքի կյանքի ընթացքում: Այն գործարքների դեպքում, երբ կողմերից երկուսն էլ փոխանակում են դրամական հոսքեր, ռիսկն ավելի բարձր է գործարքով նախատեսվող վճարումների իրականացման օրը (երբ Ընկերությունն իրականացնում է վճարումն առանց ստանալու հաստատումը, որ գործընկերոջ հանդիպակաց վճարումը հաշվեգրված է), քան վճարումների օրվան նախորդող ժամանակաշրջանում, երբ Ընկերությունը հնարավորություն ունի զերծ մնալ իր վճարումների կատարումից, եթե ակնհայտ է, որ գործընկերը չի կատարելու իր վճարումը:

Գործընկերոջ ռիսկ, որի սահմանաչափն իրենից ներկայացնում է մեկ գործընկերոջ գծով ռիսկի առավելագույն չափը, որը Կազմակերպությունը կարող է ունենալ:

Կազմակերպությունը ձգտում է նվազեցնել գործընկերոջ ռիսկը՝

- սահմանափակելով գործընկերների ցանկը կառավարելի քանակով,

ԾՐԱԳՐԱՅԻՆ ԱԶԴԱԳԻՐ
«Ֆարմ Կրեդիտ Արմենիա» ՈՒՎԿ ԱԿ կողմից անվանական արժեկտրոնային պարտատոմսերի թողարկման

- կիրառելով գործընկերների հաստատման հիմնավոր գործընթաց մինչև ցանկացած նոր գործընկերոջ հետ որևէ գործառնության կնքումը,

- սահմանափակելով Կազմակերպության ռիսկը մեկ գործընկերոջ կամ գործընկերների խմբի նկատմամբ:

Կախված ռիսկի ծագման աղբյուրից՝ միջբանկային գործընկերոջ ռիսկը կարելի է տրոհել ռիսկերի հետևյալ տեսակների.

Մայր գումարի կորստի ռիսկը դրամական այն միջոցների կորստի ռիսկն է, որոնք Ընկերությունը գործընկերոջը տրամադրել է որպես վարկ կամ ստացվելիք փոխանցման դիմաց կանխավճար/փոխանցում և որոնք գործընկերը չի վերադարձրել կամ հետ չի վճարել ժամանակին՝ պայմանագրով սահմանված ամբողջ գումարի չափով (գործընկերոջ դեֆոլտ): Մայր գումարի կորստի ռիսկը հավասար է վճարման/փոխանցման ենթակա դրամական միջոցներին՝ գործարքի գումարին, եթե գործարքը նախատեսվում է կատարել մեկ փոխանցումով, կամ համապատասխան մնացորդային գումարին, եթե գործարքը նախատեսվում է կատարել մի քանի փոխանցումներով:

Թողարկողի ռիսկ: Գործընկերոջ ռիսկի համատարած օգտագործվող ենթակատեգորիա է հանդիսանում թողարկողի ռիսկը, որը սահմանվում է որպես արժեթուղթ թողարկողի դեֆոլտի կամ սնանկության հետևանքով հնարավոր կորստի հավանականություն:

Կլիմայական ռիսկ: Բնական աղետները՝ ջրհեղեղ, կայծակ և հրդեհ, պտտահողմ, ինչպես նաև կլիմայով պայմանավորված երևույթները՝ երաշտը, ցրտահարությունը, կարկտահարությունը գյուղատնտեսության բնագավառին բնորոշ հիմնական ռիսկերից են:

2019թ.-ից ՀՀ-ում մեկնարկել է գյուղատնտեսության ապահովագրության ծրագիրը, որը թե մասամբ, բայց բավականին մեծ ծածկույթով փակում է որոշակի մշակաբույսերի մշակման հետ կապված կլիմայական ռիսկերը: Ֆարմ Կրեդիտը աշխատում է ֆերմերային տնտեսությունների հետ, որպեսզի վերջիններս համապատասխան գործունեություն ծավալելու դեպքում ձեռք բերեն ապահովագրական պոլիսներ:

ԾՐԱԳՐԱՅԻՆ ԱԶԴԱԳԻՐ
«Ֆարմ Կրեդիտ Արմենիա» ՈՒՎԿ ԱԿ կողմից անվանական արժեկտրոնային պարտատոմսերի թողարկման

Կազմակերպության վարկային պորտֆելի ավելի քան 60 տոկոսը տեղաբաշխված է Արարատյան դաշտավայրում, որտեղ ձևավորված է հակակարկտային կայանների ցանց, այդ թվում՝ անհատ ֆերմերների կողմից: Գյուղատնտեսության ֆինանսավորումը ենթադրում է ինչպես առաջնային կարիքների համար վարկերի տրամադրումը, այնպես էլ ենթակառուցվածքների զարգացման ֆինանսավորումը վարկերի և լիզինգի միջոցով: Զգալի ավելացել են ֆերմերային տնտեսությունների քանակը, որոնք կիրառում են ժամանակակից կաթիլային ոռոգման համակարգեր, կարկտապաշտպան ցանցեր, կուտակիչ ջրամբարներ:

Հարկ է նշել, որ 16 տարիների ընթացքում պարբերաբար ստեղծվել են իրավիճակներ, երբ բնակլիմայական աղետների պատճառով մեր կողմից ֆինանսավորված տնտեսությունները կրել են վնասներ: Սակայն կազմակերպության վարկավորման ճիշտ քաղաքականության և նաև տուժած տնտեսությունների հետ անհատական մոտեցմամբ աշխատելու արդյունքում, կարող ենք փաստել, որ վնասներ գրեթե չենք կրել:

Արտադրանքի իրացվելիության ռիսկ: ՀՀ-ում գյուղատնտեսության բնագավառին բնորոշ ռիսկերից է նաև գյուղատնտեսական արտադրանքի իրացման ռիսկը, որը առավելապես պայմանավորված է ՀՀ-ից արտաքին շուկաներ դուրս գալու սահմանափակ հնարավորությամբ, ինչպես նաև ՀՀ ներմուծվող գյուղմթերքների ծավալների և գնի հետ:

ՀՀ կառավարության համապատասխան ծրագրով սուբսիդավորվում են գյուղմթերքի մթերման նպատակով մթերող ընկերություններին տրամադրվող վարկերի տոկոսները:

Գյուղմթերք արտադրող անհատները և ֆերմերային տնտեսությունները նախորդ պայմանագրեր են կնքում տեղական մթերող ընկերությունների հետ՝ ապահովագրելով իրենց արտադրանքի իրացումը: Մեր կողմից ֆինանսավորվող տնտեսությունները գյուղմթերքի 30-40 տոկոսի չափով ունեն արտահանում արտաքին շուկաներ:

Այստեղ պետք է նշել կազմակերպության կարևոր դերը որպես վարկավորող կոոպերատիվ կառույց, իր անդամ ֆերմերների հետ տարվող աշխատանքում կարևորում է երկարաժամկետ իրացման պայմանագրերի կնքումը, հուսալի մատակարարների և մթերողների հետ համագործակցությունը, լոգիստիկայի արդյունավետ կազմակերպումը:

ԾՐԱԳՐԱՅԻՆ ԱԶԴԱԳԻՐ
«Ֆարմ Կրեդիտ Արմենիա» ՈՒՎԿ ԱԿ կողմից անվանական արժեկտրոնային պարտատոմսերի թողարկման

Համաճարակների ռիսկ: Գյուղատնտեսության որոշ ենթաճյուղերում առկա է համաճարակային բռնկումների ռիսկը, որը կարող է հանգեցնել ֆերմերային տնտեսության մասամբ կամ ամբողջովին կորստին: Այս ռիսկը առկա է հատկապես անասնապահության մասով՝ խոզաբուծություն, թռչնաբուծություն, ձկնաբուծություն: Ֆարմ Կրեդիտը ցուցաբերում է զգուշավոր մոտեցում այս հարցում: Նշված բարձր ռիսկային ոլորտներում կազմակերպությունը չի իրականացնում վարկավորում, կամ իրականացնում է միայն այն դեպքում, երբ ֆերմերային տնտեսությունը ինքը արդեն դիվերսիֆիկացված է: Այսինքն, տվյալ ռիսկային ոլորտը ֆերմերի ընդհանուր տնտեսության մեջ կազմում է 50 տոկոսից պակաս: Այնուամենայնիվ, այս ռիսկի բարձր զգայունություն ունեցող ճյուղերում ներդրումները կազմակերպության վարկային պորտֆելում կազմում են 1-2 տոկոս:

Ինչպես արդեն վերևում նշեցինք կազմակերպությունը չափազանց կարևորում է ինչպես սեփական վարկային պորտֆելի դիվերսիֆիկացիան ըստ տնտեսության (այս դեպքում գյուղատնտեսության) ճյուղերի, այնպես էլ յուրաքանչյուր ֆերմերային տնտեսության ներքին դիվերսիֆիկացիան ըստ ոլորտների, ըստ մատակարարների կամ մթերոլների, և այլն:

Կան նաև գլոբալ ռիսկեր, որոնք կարող են իրենց ազդեցությունը ունենալ գյուղատնտեսության և հատկապես վարկավորման վրա: Այս առումով իրավական ռիսկը առաջանում է պայմանավորված օրենսդրական և նորմատիվ իրավական ակտերում փոփոխությունների հետևանքով: Մասնավորապես, հարկային դրույքաչափերի փոփոխությունը կամ նոր հարկատեսակի կիրառումը, առանձին ոլորտներում գործունեություն ծավալելու մասով սահմանափակումների կիրառումը կամ նոր կանոնների սահմանումը, միջպետական համաձայնագրերի կնքումը կամ կասեցումը, միջազգային համագործակցության հարթակներում տարբեր սանկցիաների կիրառումը կամ կասեցումը, և այլ իրավական փոփոխությունները կարող են առաջացնել ռիսկեր իրենց կարճաժամկետ կամ երկարաժամկետ ազդեցություններով:

Թողարկվող պարտատոմսերին առնչվող ռիսկեր

Ցանկացած տնտեսվարող սուբյեկտի, այդ թվում՝ վարկային կազմակերպությունների պարտատոմսերում ներդրումները կապված են որոշակի ռիսկերի հետ: Ներդրողը պետք է ուշադիր դիտարկի ստորև շարադրված ռիսկերի ամփոփ նկարագրությունը և Ազդագրի մեջ տեղ գտած

ԾՐԱԳՐԱՅԻՆ ԱԶԴԱԳԻՐ
«Ֆարմ Կրեդիտ Արմենիա» ՈՒՎԿ ԱԿ կողմից անվանական արժեկտրոնային պարտատոմսերի թողարկման

բոլոր այլ տեղեկությունները մինչև առաջարկվող պարտատոմսերի գնելու որոշումն ընդունելը:

Թողարկողի ֆինանսատնտեսական գործունեության վրա բացասական ազդեցություն ունեցող ռիսկերի հետևանքով պարտատոմսերը կարող են կորցնել իրենց գրավչությունը կապված գնի անկման և շուկայում իրացվելիության հետ: Թողարկված պարտատոմսերը շրջանառության ժամկետի ընթացքում կարող են բացասական փոփոխությունների ենթարկվել տնտեսական վիճակի անբարենպաստ փոփոխությունների հետևանքով, ուստի Թողարկողը չի կարող երաշխավորել, որ ներդրողը ցանկացած պահի կարող է իրացնել պարտատոմսերը երկրորդային շուկայում իր համար շահավետ գնով:

Հնարավոր ռիսկերի շարքում կարելի է նշել.

Պարտատոմսերի իրացվելիության ռիսկը, որը կարող է առաջանալ շուկայում ձևավորված իրավիճակի կտրուկ փոփոխության կամ Թողարկողի ֆինանսական վիճակի վատթարացման հետևանքով: Արդյունքում՝ պարտատոմսերը կարող են կորցնել իրենց գրավչությունը և ներդրողը ստիպված լինի իրացնել պարտատոմսերն ավելի ցածր գնով, քան ձեռք բերման գինը:

Արտարժույթային ռիսկը: Ներդրողը կարող է կրել նաև փոխարժեքների տատանման հետ կապված կորուստներ ՀՀ դրամի և արտարժույթի փոխանակման ժամանակ: Սույն ռիսկը, հատկապես առնչվելի է այն ներդրողների համար, ովքեր պարտատոմսերի ձեռք բերման և մարման դիմաց ստացվող գումարները փոխանակելու են մեկ արժույթից մեկ այլ արժույթի:

Տոկոսադրույքի ռիսկը: Շուկայում գործող տոկոսադրույքների փոփոխությունները կարող են բացասական ազդեցություն ունենալ պարտատոմսերի գնի և եկամտաբերության վրա, քանի որ պարտատոմսի գինն ու եկամտաբերությունը գտնվում են միմյանցից հակադարձ կախվածության մեջ:

Վարկային/դեֆոլտի ռիսկ: Ներդրողները ցանկացած թողարկողի կորպորատիվ պարտատոմսեր ձեռք բերելիս իրենց վրա են վերցնում թողարկողի վարկային ռիսկը:

Օրենսդրական դաշտի փոփոխության ռիսկը, որի պատճառ կարող են հանդիսանալ օրենսդրության փոփոխությունները, որոնք կազդեն ինչպես Ընկերության գործունեության, այնպես էլ շուկայում տիրող

ԾՐԱԳՐԱՅԻՆ ԱԶԴԱԳԻՐ
«Ֆարմ Կրեդիտ Արմենիա» ՈՒՎԿ ԱԿ կողմից անվանական արժեկտրոնային պարտատոմսերի թողարկման

իրավիճակի վրա: Միաժամանակ հարկ է նշել, որ փոփոխությունները կարող են ազդել նաև պարտատոմսերի գրավչության և արդյունքում՝ իրացվելիության վրա:

3. Թողարկողի տնտեսական գործունեության զարգացման և ֆինանսական վիճակի փոփոխություններ

Կազմակերպության գործունեությունը մշտապես գտնվում է Կազմակերպության Դիտորդ խորհրդի և գործադիր մարմնի ուշադրության ներքո, որոնք օպերատիվ արձագանքում են շուկայական իրավիճակի փոփոխություններին:

Ընկերությունը ներգրաված չէ դատական, արբիտրաժային և (կամ) վարչական իրավական վարույթների մեջ, որոնք կարող են էական ազդել Ընկերության ֆինանսական վիճակի կամ շահութաբերության վրա և/կամ կարող են ունենալ կամ վերջերս ունեցել են էական ազդեցություն:

Ազդագրի գրանցման ներկայացման օրվա դրությամբ Թողարկողի գործունեության համար անհրաժեշտ բոլոր արտոնագրերը և լիցենզիաներն ուժի մեջ են:

4. Թողարկողի աուդիտ իրականացնող անձ

Կազմակերպության 2020, 2021 և 2022 թվականների անկախ աուդիտորական ստուգումն իրականացրել է «ԳՐԱՆՏ ԹՈՐՆԹՈՆ» ՓԲԸ-ն, որը գրանցվել է ՀՀ-ում 1990 թվականին:

2023թ.-ի անկախ աուդիտորական ստուգումն իրականացվելու է «ԳՐԱՆՏ ԹՈՐՆԹՈՆ» ՓԲԸ-ի կողմից:

«ԳՐԱՆՏ ԹՈՐՆԹՈՆ» ՓԲԸ-ի հասցեն է՝ (ՀՀ ք. Երևան, Սուրբ Գրիգոր Լուսավորչի փող., 9 շենք հեռ.՝ +374 (10) 500 964, Ֆաքս՝ +374 (10) 260 961 ինտերնետային կայքի հասցեն է՝ www.grantthornton.am):

Աուդիտորական կազմակերպության տնօրենն է Արմեն Հովհաննիսյանը:

Աուդիտորական կազմակերպությանն ընտրությունն իրականացվում է մրցույթի հայտարարման միջոցով:

ԾՐԱԳՐԱՅԻՆ ԱԶԴԱԳԻՐ
«Ֆարմ Կրեդիտ Արմենիա» ՈՒՎԿ ԱԿ կողմից անվանական արժեկտրոնային պարտատոմսերի թողարկման

Աուդիտի նպատակն է ձեռք բերել բավարար երաշխիքներ ֆինանսական հաշվետվությունների էական անճշտություններից զերծ լինելու և միջազգային ստանդարտներին համապատասխանելու մասին: Աուդիտորական կազմակերպության եզրակացությունները ներկայացված են կից Հավելվածներում:

5. Կազմակերպության կառավարման մարմնի անդամները, աշխատակիցները և խոշոր բաժնետերերը

Կազմակերպության կանոնադրությունով սահմանված են Կազմակերպության կառավարման հետևյալ մարմինները՝

- Փայատերերի ընդհանուր ժողով (այսուհետ նաև՝ Ընդհանուր ժողով), որը կազմակերպության կառավարման բարձրագույն մարմինն է,
- Դիտորդ խորհուրդ (այսուհետ նաև՝ Խորհուրդ), որն ընտրվում է կազմակերպության Ընդհանուր ժողովում,
- Գլխավոր գործադիր տնօրեն:

Կազմակերպության Դիտորդ խորհուրդը բաղկացած է յոթ անդամից և մեկ անկախ անդամից.

Անուն Ազգանուն	Պաշտոն	Փորձառությունը ֆինանսական համակարգում
Սերյոժա Հայրապետյան	Դիտորդ խորհրդի նախագահ	18 տարի
Արտավազդ Խաչատրյան	Դիտորդ խորհրդի անդամ	12 տարի
Ռաֆիկ Օհանյան	Դիտորդ խորհրդի անդամ	17 տարի
Ռուլանդ Սուսունյան	Դիտորդ խորհրդի անդամ	6 տարի

ԾՐԱԳՐԱՅԻՆ ԱԶԴԱԳԻՐ
«Ֆարմ Կրեդիտ Արմենիա» ՈՒՎԿ ԱԿ կողմից անվանական արժեկտրոնային պարտատոմսերի թողարկման

Արմեն Ստեփանյան	Դիտորդ խորհրդի անդամ	6 տարի
Էդվարդ Պետրոսյան	Դիտորդ խորհրդի անդամ	11 տարի
Նորիկ Մկրտչյան	Դիտորդ խորհրդի անդամ	24 տարի
Հարություն Զաքոյան	Դիտորդ խորհրդի անկախ անդամ	26 տարի

Թողարկողի կառավարմանը մասնակցող անձինք են.

Անուն Ազգանուն	Պաշտոն	Փորձառությունը
Արմեն Գաբրիելյան	Գլխավոր Գործադիր Տնօրեն/Նախագահ	30 տարի
Մուշեղ Պետրոսյան	Գլխավոր Գործադիր Տնօրենի Տեղակալ/Գործառնական տնօրեն	25 տարի
Անի Սարգսյան	Գլխավոր գործադիր տնօրենի տեղակալ / Ֆինանսական տնօրեն	20 տարի
Հրանտ Եղիազարյան	Գլխավոր գործադիր տնօրենի տեղակալ/Վարկային տնօրեն	23 տարի
Արսեն Լոբյան	Գլխավոր գործադիր տնօրենի տեղակալ/Տարածքային զարգացման գծով տնօրեն	16 տարի
Հրաչուհի Հովհաննիսյան	Գլխավոր հաշվապահ	24 տարի
Մեսրոբ Ավագյան	Ներքին աուդիտի բաժնի պետ	26 տարի

Կազմակերպության աշխատակիցների թիվը 31.12.2023թ. դրությամբ 89 է:

ԾՐԱԳՐԱՅԻՆ ԱԶԴԱԳԻՐ
«Ֆարմ Կրեդիտ Արմենիա» ՈՒՎԿ ԱԿ կողմից անվանական արժեկտրոնային պարտատոմսերի թողարկման

2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Կազմակերպության կանոնադրական կապիտալի 561,252 հազ. դրամը կամ 43,40%-ը կազմում է «Գյուղ Կորպ աջակցության» հիմնադրամի փայմասնակցությունը: Մյուս անդամների յուրանքացյուրի փայմասնակցության չափը չի գերազանցում 1%-ը:

Կազմակերպության յուրաքանչյուր փայատեր ունի մեկ ձայնի իրավունք՝ անկախ ունեցած փայմասնակցության (փայերի քանակի) չափից:

2023թ. և 2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Կազմակերպության կողմից հետ գնված փայմասնակցություններ չեն եղել:

6. Թողարկվող պարտատոմսերի հիմնական տվյալները

Տեսակը	Անվանական, արժեկտրոնային
Ձևը	ոչ փաստաթղթային
Փոխարկելիությունը	ոչ փոխարկելի
Մեկ պարտատոմսի անվանական արժեքը, արժույթը	100,000 (Հարյուր հազար) ՀՀ դրամ
Թողարկման ընդհանուր ծավալը	1,200,000,000 (մեկ միլիարդ երկու հարյուր միլիոն) ՀՀ դրամ
Տեղաբաշխվող պարտատոմսերի ընդհանուր քանակը	12,000 (տասներկու հազար) հատ
Տեղաբաշխման ձևը	չերաշխավորված
Տեղաբաշխման օրը	Պարտատոմսերի թողարկման օրը և տեղաբաշխման օրը (օրերը) կսահմանվեն Ընկերության խորհրդի առանձին որոշումներով

ԾՐԱԳՐԱՅԻՆ ԱԶԴԱԳԻՐ
«Ֆարմ Կրեդիտ Արմենիա» ՈՒՎԿ ԱԿ կողմից անվանական արժեկտրոնային պարտատոմսերի թողարկման

Արժեկտրոնի վճարման պարբերականությունը	Պարտատոմսերի արժեկտրոնի վճարման պարբերականությունը կորոշվի Ընկերության խորհրդի առանձին որոշումներով
Տարեկան արժեկտրոնի եկամտաբերությունը	Պարտատոմսերի տարեկան արժեկտրոնի եկամտաբերությունը կորոշվի Ընկերության խորհրդի առանձին որոշումներով
Շրջանառության ժամկետը	Պարտատոմսերի շրջանառության ժամկետը կորոշվի Ընկերության խորհրդի առանձին որոշումներով
Շրջանառության ձևը	բացառապես կարգավորվող շուկայում ազատ շրջանառության իրավունքով
Պարտատոմսերի ապահովվածությունը	ապահովված չեն

Թողարկողի կողմից անվանական պարտատոմսերի թողարկման և դրան հետևող տեղաբաշխման նպատակը միջոցների ներգրավումն է, որոնք ուղղվելու են գյուղացիական տնտեսությունների վարկավորման ակտիվացման նպատակով:

7. Թողարկողի ամփոփ ֆինանսական տվյալները

(հազ. դրամ)

ԱՄՓՈՓ ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ՏՎՅԱԼՆԵՐ

Բանկերի, վարկային կազմակերպությունների և ներդրումային ընկերությունների համար

ԾՐԱԳՐԱՅԻՆ ԱԶԴԱԳԻՐ
«Ֆարմ Կրեդիտ Արմենիա» ՈՒՎԿ ԱԿ կողմից անվանական արժեկտրոնային պարտատոմսերի թողարկման

Ցուցանիշի անվանումը	2023 (աուդիտ չանցած)	2022 (աուդիտ անցած)	2021 (աուդիտ անցած)	2020 (աուդիտ անցած)
Չուտ շահույթ շահութահարկի գծով ծախսի նվազեցումից հետո	155,052	-144,718	28,532	164,909
Սեփական կապիտալի միջին մեծություն	2,277,136	2,188,309	2,162,048	1,985,313
Սեփական կապիտալի շահութաբերություն (ROE), %	6.81%	-6.61%	1.32%	8.31%
Չուտ շահույթ շահութահարկի գծով ծախսի նվազեցումից հետո	155,052	-144,718	28,532	164,909
Ընհանուր ակտիվների միջին մեծություն	15,353,809	14,458,212	13,515,177	13,262,420
Ակտիվների շահութաբերություն (ROA), %	1.01%	-1.00%	0.21%	1.24%
Չուտ շահույթ շահութահարկի գծով ծախսի նվազեցումից հետո	155,052	-144,718	28,532	164,909
Գործառնական եկամուտ	1,013,404	701,128	709,095	1,046,575
Չուտ շահույթի մարժա (NPM), %	15.30%	-20.64%	4.02%	15.76%
Գործառնական եկամուտ	1,013,404	701,128	709,095	1,046,575
Ընհանուր ակտիվների միջին մեծություն	15,353,809	14,458,212	13,515,177	13,262,420
Ակտիվների օգտագործման գործակից (AU), %	6.60%	4.85%	5.25%	7.89%
Ընհանուր ակտիվների միջին մեծություն	15,353,809	14,458,212	13,515,177	13,262,420
Սեփական կապիտալի միջին մեծություն	2,277,136	2,188,309	2,162,048	1,985,313
Սեփական կապիտալի մուլտիպլիկատոր (EM)	6.74	6.61	6.25	6.68
Չուտ տոկոսային եկամուտ	983,426	935,239	824,584	922,182
Եկամտաբեր ակտիվների միջին մեծություն	13,915,721	12,925,147	12,229,088	12,415,384

ԾՐԱԳՐԱՅԻՆ ԱԶԴԱԳԻՐ
«Ֆարմ Կրեդիտ Արմենիա» ՈՒՎԿ ԱԿ կողմից անվանական արժեկտրոնային պարտատոմսերի թողարկման

Ջուտ տոկոսային մարժա (NIM)	7.07%	7.24%	6.74%	7.43%
Տոկոսային եկամուտ	1,873,368	1,830,147	1,595,647	1,723,968
Եկամտաբեր ակտիվների միջին մեծություն	13,915,721	12,925,147	12,229,088	12,415,384
Եկամտաբեր ակտիվների եկամտաբերություն	13.46%	14.16%	13.05%	13.89%
Տոկոսային ծախսեր	889,942	894,908	771,063	801,786
Պարտավորություններ, որոնց գծով կատարվում են տոկոսային ծախսեր	13,022,545	12,775,229	11,453,616	10,999,193
Ծախսատարություն այն պարտավորությունների, որոնց գծով կատարվում են տոկոսային ծախսեր	6.83%	7.01%	6.73%	7.29%
Ջուտ շահույթ շահութահարկի գծով ծախսի նվազեցումից հետո	155,052	-144,718	28,532	164,909
Բաժնետոմսերի միջին կշռված քիվր	1,400	1,400	1,400	1,400
Ջուտ շահույթը մեկ բաժնետոմսի հաշվով (EPS)	110.75	-103.37	20.38	117.79
Սպրեդ	6.63%	7.15%	6.32%	6.60%

Ամփոփ Ֆինանսական գործակիցների հաշվարկման բանաձևերը ներկայացված են Հավելված 1-ում:

ԲԱԺԻՆ 2. ԹՈՂԱՐԿՎՈՂ ՊԱՐՏԱՏՈՄՍԵՐԻ ՄԱՍԻՆ ՏԵՂԵԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

8. Ռիսկային գործոններ

Արժեթղթերում՝ ներառյալ պարտատոմսերում, ներդրումները կապված են որոշակի հավանական ռիսկերի հետ, այդ իսկ պատճառով, ներդրում կատարելու վերաբերյալ որոշում ընդունելուց առաջ ներդրողները պետք է մանրակրկիտ ուսումնասիրեն և վերլուծեն ներդրման հետ կապված

ԾՐԱԳՐԱՅԻՆ ԱԶԴԱԳԻՐ
«Ֆարմ Կրեդիտ Արմենիա» ՈՒՎԿ ԱԿ կողմից անվանական արժեկտրոնային պարտատոմսերի թողարկման

և Ազդագրում բացահայտված հավանական ռիսկերը, ինչպես նաև ներկայացված այլ տեղեկատվությունը: Անհրաժեշտ է, այնուամենայնիվ, հաշվի առնել, որ Ազդագրում ներկայացված ռիսկերից բացի կարող է նաև առաջանալ այլ անկանխատեսելի բնույթ ունեցող որևէ ռիսկ, և ներդրողը պետք է ներդրման որոշումը կայացնելիս լիարժեք գիտակցի ներդրման էությունը և առաջնորդվի նաև իր սեփական փորձով, նպատակներով ու ակնկալիքներով:

Ներկայացված ռիսկերից յուրաքանչյուրը կարող է որոշակի բացասական ազդեցություն ունենալ ինչպես Ընկերության վիճակի, այնպես էլ շուկայում առկա իրավիճակի վրա՝ արդյունքում հանգեցնելով Թողարկողի կողմից ստանձնած պարտավորությունների չկատարմանը կամ շուկայում պարտատոմսերի իրացվելիության և, հետևաբար, գնի անկմանը:

Ֆիզիկական անձ ներդրողներին հայտնում ենք, որ **ՊԱՐՏԱՏՈՄՍԵՐԻ ՄԱՐՈՒՄԸ ՉԻ ԵՐԱՇԽԱՎՈՐՎՈՒՄ ԱՎԱՆԴՆԵՐԻ ՀԱՏՈՒՑՈՒՄԸ ԵՐԱՇԽԱՎՈՐՈՂ ՀԻՄՆԱԴՐԱՄԻ ԿՈՂՄԻՑ:**

Թողարկողի կողմից առավել էական ռիսկեր են դիտարկվում.

Պարտատոմսերի իրացվելիության ռիսկը՝ պարտատոմսերի շուկայի ծավալի և ցածր զարգացվածության պայմաններում պարտատոմսի սեփականատիրոջ կողմից ցանկացած պահի պարտատոմսերը վաճառելու հետ կապված դժվարությունների առաջացումն է: Պարտատոմսերի իրացվելիության ռիսկը կարող է առաջանալ շուկայում ձևավորված իրավիճակի կտրուկ փոփոխության կամ Թողարկողի ֆինանսական վիճակի վատթարացման հետևանքով: Արդյունքում՝ պարտատոմսերը կարող են կորցնել իրենց գրավչությունը և ներդրողը ստիպված լինի իրացնել պարտատոմսերը ձեռք բերման գնից ավելի ցածր գնով:

Վարկային/դեֆոլտի ռիսկը՝ ֆինանսական վնաս կրելու ռիսկն է, երբ փոխառուն կամ ֆինանսական գործիքի պայմանագրային կողմն ի վիճակի չի լինում կատարել իր պայմանագրային պարտականությունները մյուս կողմի նկատմամբ: Ներդրողները ցանկացած թողարկողի կորպորատիվ պարտատոմսեր ձեռք բերելիս (ապահովված պարտատոմսերի դեպքում ավելի քիչ) իրենց վրա են վերցնում թողարկողի վարկային ռիսկը, որը կապված է ապագայում թողարկողի հնարավոր ֆինանսական վիճակի վատթարացման, արժեկտրոնային վճարումներ իրականացնելու կամ

պարտատոմսերը իրենց անվանական արժեքով մարման անհնարինության և հավանական սնանկացման հետ:

Արտարժույթային ռիսկը՝ արտարժույթի փոխարժեքի փոփոխության արդյունքում վնաս կրելու հավանականությունն է, որը կարող է առաջանալ փոխարժեքի տատանումների հետևանքով, որոնք կարող են էապես ազդել ինչպես՝ Ներդրողի, այնպես էլ արժեթղթերի շուկայի վրա:

Տոկոսադրույքի ռիսկը՝ տոկոսադրույքի փոփոխության հետևանքով պարտատոմսերում ներդրողների կորուստներ կրելու վտանգն է, որը կարող է հետևանք լինել շուկայում գործող տոկոսադրույքների կտրուկ փոփոխության, այն կարող է ազդել ինչպես պարտատոմսի գնի, եկամտաբերության, այնպես էլ դրանց գրավչության և իրացվելիության վրա:

Պարտատոմսերի գները գտնվում են հակադարձ կախվածության մեջ տոկոսադրույքների մակարդակից, այսինքն՝ տոկոսադրույքների մակարդակի բարձրացումն այլ հավասար պայմաններում կարող է հանգեցնել պարտատոմսերի գնի անկմանը և հակառակը:

Օրենսդրական դաշտի փոփոխության ռիսկը՝ որի պատճառ կարող են հանդիսանալ օրենսդրության փոփոխությունները, որոնք կազդեն ինչպես Ընկերության գործունեության, այնպես էլ շուկայում տիրող իրավիճակի վրա: Միաժամանակ հարկ է նշել, որ փոփոխությունները կարող են ազդել նաև պարտատոմսերի գրավչության և արդյունքում՝ իրացվելիության վրա:

9. Հիմնական տեղեկատվություն

Ընկերության արժեկտրոնային պարտատոմսերի թողարկման և դրան հետևող տեղաբաշխման հիմնական նպատակն է հանդիսանում շուկայից միջոցների ներգրավումը: Թողարկողի կողմից պարտատոմսերի տեղաբաշխման արդյունքում ներգրավված դրամական միջոցներն ուղղվելու են վարկային պորտֆելի աճի ֆինանսավորմանը, մասնավորապես՝ գյուղատնտեսական վարկերի տրամադրմանը:

10. Առաջարկվող (կարգավորվող շուկայում առևտրին թույլատրվող) արժեթղթերի հետ կապված տեղեկատվություն

ԾՐԱԳՐԱՅԻՆ ԱԶԴԱԳԻՐ
«Ֆարմ Կրեդիտ Արմենիա» ՈՒՎԿ ԱԿ կողմից անվանական արժեկտրոնային պարտատոմսերի թողարկման

Կազմակերպության կողմից թողարկվող պարտատոմսերն անվանական, արժեկտրոնային, ոչ փաստաթղթային են, որոնց շուրջ ծագող վեճերը, այդ թվում՝ դատական, ենթակա են լուծման ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված կարգով: Պարտատոմսերի ռեեստրը վարվելու է «Հայաստանի կենտրոնական դեպոզիտարիա» ԲԲԸ-ի կողմից:

Հիմք ընդունելով «Վարկային կազմակերպությունների գործունեության կարգավորումը, Վարկային կազմակերպությունների գործունեության տնտեսական նորմատիվները» կանոնակարգ 14-ի 7.14 կետի պահանջները՝ Կազմակերպությունը 2023թ. Օգոստոսի 18-ին դիմում է ներկայացրել ՀՀ ԿԲ Ֆինանսական վերահսկողության վարչություն՝ նշելով պարտատոմսերի թողարկում և հրապարակային տեղաբաշխում իրականացնելու մտադրության մասին: ՀՀ ԿԲ Ֆինանսական վերահսկողության վարչությունից 30-օրյա ժամկետում մերժման վերաբերյալ գրություն չի ստացվել, ուստի պարտատոմսերի հրապարակային տեղաբաշխում իրականացնելու միջոցով ֆիզիկական անձանցից փոխառություն ներգրավելու վերաբերյալ Կազմակերպության դիմումը համարվում է բավարարված: Կազմակերպությունը կարող է պարտատոմսերի թողարկում և հրապարակային տեղաբաշխում իրականացնել դիմումը բավարարված համարվելու օրվանից հետո մեկ տարվա ընթացքում:

10.1 Պարտատոմսերի պայմանները

Պարտատոմսերի տեսակը	անվանական արժեկտրոնային
----------------------------	-------------------------

ԾՐԱԳՐԱՅԻՆ ԱԶԴԱԳԻՐ
«Ֆարմ Կրեդիտ Արմենիա» ՈՒՎԿ ԱԿ կողմից անվանական արժեկտրոնային պարտատոմսերի թողարկման

Պարտատոմսերի ձևը	ոչ փաստաթղթային
Պարտատոմսերի փոխարկելիությունը	ոչ փոխարկելի
Արժեթղթի տարբերակիչ ծածկագիրը (ISIN)	թողարկվող պարտատոմսերը դեռևս չունեն տարբերակիչ ծածկագիր
Պարտատոմսերի թողարկման արժույթը	ՀՀ դրամ
Մեկ պարտատոմսի անվանական արժեքը	100,000 (մեկ հարյուր հազար) ՀՀ դրամ
Պարտատոմսերի քանակը	12,000 (տասներկու հազար) հատ
Պարտատոմսերի թողարկման ծավալը	1,200,000,000 (մեկ միլիարդ երկու հարյուր միլիոն) ՀՀ դրամ
Պարտատոմսերի ռեեստրը	Պարտատոմսերի ռեեստրը ենթակա է վարման «Հայաստանի կենտրոնական դեպոզիտարիա» ԲԲԸ-ի կողմից
Պարտատոմսերի ապահովվածությունը	առաջարկվող պարտատոմսերն ապահովված չեն
Տեղաբաշխման ձևը	չերաշխավորված
Տեղաբաշխող	«Դայմենշն» ՓԲԸ-ն, համաձայն Թողարկողի և «Դայմենշն» ՓԲԸ-ի միջև 08.06.2023թ. կնքված պարտատոմսերի չերաշխավորված եղանակով տեղաբաշխման վերաբերյալ պայմանագրի:
Շուկա Ստեղծող	Կազմակերպությունը նախատեսում է օգտվել Շուկա ստեղծողի ծառայություններից:
Պարտատոմսերի տեղաբաշխումը	Պարտատոմսերը տեղաբաշխվում են Բորսայի տեղաբաշխման համակարգով, ստանդարտ փակ (եվրոպական) աճուրդի անցկացման միջոցով, Բորսայի

ԾՐԱԳՐԱՅԻՆ ԱԶԴԱԳԻՐ
«Ֆարմ Կրեդիտ Արմենիա» ՈՒՎԿ ԱԿ կողմից անվանական արժեկտրոնային պարտատոմսերի թողարկման

	<p>կողմից սահմանված կարգով: Աճուրդը կարող է անցկացվել մեկ կամ մի քանի անգամ: Պարտատոմսերի տեղաբաշխման համար մեկից ավելի օրերի սահմանման դեպքում յուրաքանչյուր օրվա արդյունքներով աճուրդով տեղաբաշխման ենթակա պարտատոմսերի չտեղաբաշխված ծավալը նախատեսվում է տեղաբաշխել հաջորդ տեղաբաշխման օրը: Թողարկվող պարտատոմսերի տեղաբաշխման որևէ օրվա ընթացքում վաճառքի ենթակա պարտատոմսերի քանակը լրանալու դեպքում տեղաբաշխումը համարվում է ավարտված:</p>
Թողարկումը	<p>Համաձայն պարտատոմսերի թողարկման և տեղաբաշխման մասին Կազմակերպության Դիտորդ Խորհրդի կողմից 2024 թվականի մարտի 19-ին ընդունված թիվ N03 որոշման հիման վրա:</p>
Պարտատոմսերի թողարկման օրը	<p>Պարտատոմսերի թողարկման օրը և տեղաբաշխման օրը (օրերը) սահմանվում են Ընկերության խորհրդի առանձին որոշումներով: Թողարկման օր է համարվում տեղաբաշխման առաջին օրը:</p>
Պարտատոմսերի շրջանառության ժամկետը	<p>Պարտատոմսերի շրջանառության ժամկետը կորոշվի Թողարկողի Ընկերության խորհրդի առանձին որոշումներով</p>
Պարտատոմսերի տարեկան արժեկտրոնի եկամտաբերությունը	<p>Պարտատոմսերի տարեկան արժեկտրոնի եկամտաբերությունը կորոշվի Կազմակերպության Ընկերության խորհրդի առանձին որոշումներով</p>
Արժեկտրոնների վճարման պարբերականությունը	<p>Պարտատոմսերի արժեկտրոնի վճարման պարբերականությունը կորոշվի Կազմակերպության Ընկերության խորհրդի առանձին որոշումներով</p>
Արժեկտրոնների վճարման օրերը	<p>Ենթակա է որոշման Ընկերության խորհրդի առանձին որոշումներով պարտատոմսերի տեղաբաշխման սկիզբը</p>

ԾՐԱԳՐԱՅԻՆ ԱԶԴԱԳԻՐ
«Ֆարմ Կրեդիտ Արմենիա» ՈՒՎԿ ԱԿ կողմից անվանական արժեկտրոնային պարտատոմսերի թողարկման

	որոշող ամսաթվից առնվազն 5 (հինգ) աշխատանքային օր առաջ
Օրերի հաշվարկման պայմանականությունը	<p style="text-align: center;">փաստացի/փաստացի</p> <p>DCS=Օրերի փաստացի քանակը, D2M2Y2 - D1M1Y1</p> <p>DCC=Օրերի փաստացի քանակը, D3M3Y3 - D1M1Y1</p> <p>DSN=Օրերի փաստացի քանակը, D3M3Y3 - D2M2Y2</p> <p>որտեղ՝</p> <p>D1M1Y1 գործարքի կատարման օրվան նախորդող արժեկտրոնի մարման/արժեկտրոնի կուտակման սկզբի ամսաթիվն է.</p> <p>D2M2Y2 գործարքի կատարման ամսաթիվն է.</p> <p>D3M3Y3 գործարքի կատարման օրվան հաջորդող արժեկտրոնի մարման/անվանական արժեքի մարման ամսաթիվն է:</p>
Արժեկտրոնի կուտակումը	$AI = FV * \frac{C}{f} * \frac{DCS}{DCC}$ <p style="text-align: center;">որտեղ</p> <p>AI - կուտակված տոկոս,</p> <p>FV - պարտատոմսերի անվանական արժեք,</p> <p>C - արժեկտրոնի տարեկան անվանական տոկոսադրույք,</p> <p>f - արժեկտրոնի վճարման հաճախականությունն է (f=2՝ կիսամյակային վճարումների դեպքում:</p> <p>Արժեկտրոնի կուտակումը սկսում է հաշվարկվել պարտատոմսերի թողարկման օրվանից,</p>
Պարտատոմսերի գինը	Պարտատոմսերի գինը հաշվարկվում է հետևյալ բանաձևով

ԾՐԱԳՐԱՅԻՆ ԱԶԴԱԳԻՐ
«Ֆարմ Կրեդիտ Արմենիա» ՈՒՎԿ ԱԿ կողմից անվանական արժեկտրոնային պարտատոմսերի թողարկման

	$DP = \frac{C}{f} \sum_{i=1}^N \frac{1}{\left(1 + \frac{y}{100 * f}\right)^{i-1+\tau}} + \frac{FV}{\left(1 + \frac{y}{100 * f}\right)^{N-1+\tau}}$ $\tau = \frac{DSN}{DCC}$ <p>որտեղ՝</p> <p>DP - Պարտատոմսի գինն է,</p> <p>DSN - գործարքի կատարման օրվան հաջորդող արժեկտրոնի մարման ամսաթվի և գործարքի կատարման օրվա միջև եղած օրերի քանակն է,</p> <p>DCC -գործարքին նախորդող արժեկտրոնի վճարման օրից մինչև գործարքին հաջորդող արժեկտրոնի վճարման օրերի քանակն է,</p> <p>f -արժեկտրոնի վճարման հաճախականությունն է (2 - կիսամյակային վճարումների համար),</p> <p>N -հաշվարկման պահին մնացած արժեկտրոնների վճարումների թիվը</p> <p>C - միավոր պարտատոմսի տարեկան արժեկտրոնը</p> <p>y - մինչև մարում եկամտաբերություն,</p> <p>i – արժեկտրոնի տվյալ հերթական համարն է, որը փոխվում է կախված տվյալ պահից մինչև վերջնական մարումը մնացած արժեկտրոնների վճարումների քանակից,</p> <p>FV- պարտատոմսի անվանական արժեք:</p>
Պարտատոմսերի եկամտաբերությունը	Պարտատոմսերի եկամտաբերությունը հաշվարկվում է նախորդ կետում ներկայացված բանաձևի միջոցով:
Պարտատոմսերի մարման օրը	Պարտատոմսերի մարման օրը կորոշվի Ընկերության խորհրդի առանձին որոշումներով
Արժեկտրոնների վճարումը և պարտատոմսերի	Արժեկտրոնների վճարումը իրականացվելու է ՀՀ դրամով: Պարտատոմսերի մարումը իրականացվելու է ՀՀ դրամով: Արժեկտրոնների վճարումները և պարտատոմսերի մարումն

ԾՐԱԳՐԱՅԻՆ ԱԶԴԱԳԻՐ
«Ֆարմ Կրեդիտ Արմենիա» ՈՒՎԿ ԱԿ կողմից անվանական արժեկտրոնային պարտատոմսերի թողարկման

<p>մարումը</p>	<p>իրականացվում է արժեկտրոնի վճարման օրվան և/կամ պարտատոմսերի մարման օրվան նախորդող օրվա վերջի (ժամը 24:00–ի) դրությամբ Դեպոզիտարիայից ստացված պարտատոմսերի սեփականատերերի ցուցակի հիման վրա, համաձայն որի Կազմակերպությունը մարման օրը հանձնարական է տալիս իր սպասարկող բանկին՝ համապատասխան վճարումները փոխանցելու Պարտատոմսերի սեփականատերերի՝ ՀՀ տարածքում գործող բանկերում բացված բանկային հաշիվներին: Վճարումներն իրականացվում են անկանխիկ ձևով: Վճարումները չեն փոխանցվում այն սեփականատերերին (անվանատերերին), որոնց բանկային հաշվի մասին տեղեկությունները բացակայում են Դեպոզիտարիայից ստացված պարտատոմսերի սեփականատերերի ցուցակում և Կազմակերպությունը այլ կերպ չի տիրապետում այդ տեղեկությանը: Այս դեպքում այդ սեփականատերերի վճարումները երեք աշխատանքային օրվա ընթացքում փոխանցվում են նոտարի դեպոզիտ:</p>
<p>Պարտատոմսերի մարման կատարում և/կամ արժեկտրոնների վճարում</p>	<p>Պարտատոմսերի մարման օրը և/կամ արժեկտրոնների վճարման օրը պարտատոմսի սեփականատիրոջ բանկային հաշվին համապատասխան վճարումների մուտքագրում:</p> <p>Պարտատոմսի մարման և մարման կատարման (վճարման) ամսաթվերը նույնն են:</p> <p>Արժեկտրոնների վճարման օրերը պարտատոմսի սեփականատիրոջ բանկային հաշվին համապատասխան վճարումների մուտքագրում:</p>
<p>Պարտատոմսերի ազատ շրջանառելիության սահմանափակում</p>	<p>Տեղաբաշխումից հետո արժեթղթերի առուվաճառքը երկրորդային շուկայում կարող է իրականացվել բացառապես կարգավորվող շուկայում:</p>
<p>Ցուցակումը</p>	<p>Պարտատոմսերի տեղաբաշխման ավարտից հետո 5</p>

ԾՐԱԳՐԱՅԻՆ ԱԶԴԱԳԻՐ
«Ֆարմ Կրեդիտ Արմենիա» ՈՒՎԿ ԱԿ կողմից անվանական արժեկտրոնային պարտատոմսերի թողարկման

	<p>աշխատանքային օրվա ընթացքում Կազմակերպությունը սահմանված կարգով դիմում է Բորսա՝ պարտատոմսերի շրջանառությունը կարգավորվող շուկայում ապահովելու նպատակով: Շուկայում առևտրին թույլատրված արժեթուղթն արգելվում է վաճառել տվյալ շուկայից դուրս, բացառությամբ ՀՀ ԿԲ նորմատիվ իրավական ակտերով սահմանված դեպքերի:</p>
--	--

10.3 Երկիրը

Պարտատոմսերը թողարկվելու են ՀՀ տարածքում՝ համաձայն ՀՀ օրենսդրության: Վեճերի և դատական գործընթացների առկայության դեպքերում վերջիններս կարգավորվելու են ՀՀ օրենսդրության համաձայն:

10.4 Առաջարկվող արժեթղթերի դասակարգման մասին տեղեկատվությունը հետևյալն է.

Համաձայն ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 70-րդ հոդվածի՝ Թողարկողի լուծարման դեպքում նրան պարտատերերի պահանջները բավարարվում են հետևյալ հերթականությամբ.

1. առաջին հերթին բավարարվում են լուծարվող իրավաբանական անձի գույքի գրավով ապահովված պարտավորությունների մասով պարտատերերի պահանջները,
2. երկրորդ հերթին բավարարվում են այն քաղաքացիների պահանջները, որոնց առջև լուծարվող իրավաբանական անձը պատասխանատվություն է կրում նրանց կյանքի կամ առողջությունը

ԾՐԱԳՐԱՅԻՆ ԱԶԴԱԳԻՐ
«Ֆարմ Կրեդիտ Արմենիա» ՈՒՎԿ ԱԿ կողմից անվանական արժեկտրոնային պարտատոմսերի թողարկման

- վնաս պատճառելու համար համապատասխան պարբերական վճարումների կապիտալացման միջոցով,
3. երրորդ հերթին վճարվում է աշխատանքային պայմանագրով աշխատող անձանց արձակման նպաստների, աշխատավարձի և հեղինակային պայմանագրերով վարձատրությունը,
  4. չորրորդ հերթին մարվում է պետական բյուջե կատարվող պարտադիր վճարների պարտքը,
  5. հինգերորդ հերթին հաշվարկներ են կատարվում մնացած պարտատերերի հետ՝ բացառությամբ ստորադաս փոխառություններով պարտատերերի,
  6. վեցերորդ հերթին հաշվարկներ են կատարվում ստորադաս փոխառություններով պարտատերերի հետ:

Յուրաքանչյուր հերթի պահանջները բավարարվում են նախորդ հերթի պահանջները լրիվ բավարարելուց հետո: Թողարկողի կողմից առաջարկվող պարտատոմսերի սեփականատերերի պահանջները բավարարվում են հինգերորդ հերթին: Ընդ որում, Թողարկողի հետ փոխկապակցված անձանցից ներգրավված վարկերը և/կամ փոխառությունները ստորադաս են սույն Ազդագրի շրջանակներում թողարկված պարտատոմսերի նկատմամբ, և դրանց գծով պարտատերերի պահանջները ենթակա են բավարարման պարտատոմսերի սեփականատերերի պահանջներն ամբողջությամբ բավարարելուց հետո:

10.7 Արժեթղթերից բխող իրավունքները

Պարտատոմսերից բխող իրավունքներն են՝

1. Ստանալ պարտատոմսերով նախատեսված արժեկտրոնային եկամուտները և մարման գումարը՝ ըստ Ազդագրով սահմանված կարգի: Արժեկտրոնային եկամտի ստացման և շրջանառության ժամկետի վերջում պարտատոմսերի մարման գումարի ստացման իրավունքի իրականացման համար ներդրողներից լրացուցիչ գործողությունների կատարում չի պահանջվում և արժեկտրոնային եկամուտը/պարտատոմսի մարման գումարը փոխանցվում է

ԾՐԱԳՐԱՅԻՆ ԱԶԴԱԳԻՐ
«Ֆարմ Կրեդիտ Արմենիա» ՈՒՎԿ ԱԿ կողմից անվանական
արժեկտրոնային պարտատոմսերի թողարկման

- ներդրողի բանկային հաշվին համաձայն Թողարկողի, Դեպոզիտարիայի և Հաշվի օպերատորի միջև կնքվելիք Արժեթղթերի գծով եռակողմ պայմանագրի (այսուհետ նաև՝ **Եռակողմ Պայմանագիր**), ինչպես նաև ներդրողի և իր արժեթղթերի պահառուի միջև կնքված համապատասխան պայմանագրի,
2. Թողարկողի կողմից պարտատոմսերի արժեկտրոնները և/կամ մարման գումարը սահմանված ժամկետից ուշացնելու դեպքում ձեռնարկել պարտատոմսերի սեփականության իրավունքից բխող իր պահանջների բավարարման ուղղությամբ օրենսդրությամբ թույլատրվող գործողություններ,
  3. Գրավադրել պարտատոմսերը օրենսդրությամբ սահմանված կարգով,
  4. Իր ցանկությամբ Վարկային կազմակերպությունների դեպքում օտարել պարտատոմսերը բացառապես Հայաստանի ֆոնդային բորսա ԲԲԸ-ում (այսուհետ նաև՝ **Բորսա**) (ֆոնդային բորսայում առևտրի թույլտվություն ստացած և/կամ ցուցակված լինելու դեպքում) «Արժեթղթերի շուկայի մասին» ՀՀ օրենքով (այսուհետ՝ **Օրենք**) սահմանված կարգով: Ընդ որում, ներդրողները պետք է հաշվի առնեն, որ Օրենքով արգելվում է կարգավորվող շուկայից (Բորսա) դուրս վաճառել կարգավորվող շուկայում առևտրին թույլատրված արժեթղթեր,
  5. Օրենսդրությամբ նախատեսված այլ իրավունքներ:

10.8 Արժեկտրոնի տոկոսադրույքը և դրա վճարման պայմանները

Պարտատոմսերի դիմաց հաշվարկվելու և վճարվելու է արժեկտրոնային անվանական եկամուտ, որը ենթակա է որոշման Ընկերության խորհրդի առանձին որոշումներով:

ԾՐԱԳՐԱՅԻՆ ԱԶԴԱԳԻՐ
«Ֆարմ Կրեդիտ Արմենիա» ՈՒՎԿ ԱԿ կողմից անվանական արժեկտրոնային պարտատոմսերի թողարկման

Պարտատոմսերի դիմաց նախատեսվող արժեկտրոնային անվանական եկամուտների վճարման պարբերականությունը ենթակա է որոշման Ընկերության խորհրդի առանձին որոշումներով:

ՀՀ դրամով պարտատոմսերի դիմաց նախատեսվող արժեկտրոնային եկամուտը հաշվարկվելու և վճարվելու է ՀՀ դրամով:

Արժեկտրոնների հաշվարկման օրերը ենթակա են որոշման Ընկերության խորհրդի առանձին որոշումներով:

Արժեկտրոնները պարտատոմսերի սեփականատերերին և/կամ անվանատերերին վճարվելու են արժեկտրոնների հաշվարկման օրը: Եթե հաշվարկման օրը ոչ աշխատանքային է, ապա արժեկտրոնի վճարման օր է համարվում դրան հաջորդող առաջին աշխատանքային օրը:

Արժեկտրոնները (տոկոսագումարները) ստանալու իրավունք ունեն պարտատոմսերի արժեկտրոնների հաշվարկման օրվան նախորդող օրվա վերջի դրությամբ պարտատոմսերի սեփականատերերի/անվանատերերի ռեեստրում գրանցված անձինք (սեփականատերերը կամ անվանատերերը):

Թողարկողը պարտավոր է, համաձայն եռակողմ Պայմանագրի, մինչև պարտատոմսերի հերթական արժեկտրոնների հաշվարկման օրը մինչև ժամը 12:00 Հաշվի օպերատորի Դեպոզիտարիայում վարվող դրամական հաշվի վրա ապահովել հերթական արժեկտրոնների վճարման համար անհրաժեշտ ամբողջ գումարը:

Արժեկտրոնային վճարումների համար նախատեսվող գումարներն անվանատերերին և/կամ սեփականատերերին վճարվում են մինչև 0.1 ՀՀ դրամ (ընդ որում, կլորացումը իրականացվում է թվաբանական կլորացման կանոնների համաձայն՝ մինչև ամենամոտ ամբողջ տասնավոր (հարյուրավոր) թիվը): Թվաբանական կլորացման կանոնի ներքո հարկ է հասկանալ կլորացման այն մեթոդը, որի դեպքում միավորի ամբողջ թիվը չի փոխվում, եթե կլորացման ենթակա տասնորդական (հարյուրերորդական) միավորը հավասար է 0-ից 4-ի և փոխվում է՝ մեծանալով մեկ միավորով, եթե

ԾՐԱԳՐԱՅԻՆ ԱԶԴԱԳԻՐ
«Ֆարմ Կրեդիտ Արմենիա» ՈՒՎԿ ԱԿ կողմից անվանական արժեկտրոնային պարտատոմսերի թողարկման

կլորացման ենթակա տասնորդական (հարյուրերորդական) միավորը հավասար է 5-ից 9-ի:

Թողարկողը արժեկտրոնի գումարները վճարելու է անկանխիկ ձևով՝ համաձայն Արժեթղթերի գծով եկամուտների փոխանցման եռակողմ պայմանագրի: Դրամական միջոցների այն մասը, որը հնարավոր չի լինի փոխանցել արժեթղթերի սեփականատիրոջը և/կամ անվանատիրոջը Արժեթղթերի հաշվառման և հաշվարկային միասնական համակարգում պարտատոմսի սեփականատերերի ռեեստրի փակման օրվա դրությամբ ռեեստրում նշված բանկային հաշիվների բացակայության կամ դրանց ճշտման անհնարինության պատճառով՝ Հաշվի օպերատորի կողմից կվերադարձվի Թողարկողի համապատասխան բանկային հաշվին մեկ շաբաթվա ընթացքում: Այնուհետև Թողարկողը կգործադրի իրենից կախված բոլոր ողջամիտ ջանքերը ներդրողին հայտնաբերելու ու նրան վճարման ենթակա գումարը փոխանցելու ուղղությամբ: Ներդրողին հայտնաբերելու անհնարինության դեպքում Թողարկողը վճարման ենթակա գումարը վճարելու է նոտարի կամ դատարանի (ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված դեպքերում) դեպոզիտ համաձայն ՀՀ օրենսդրության:

Համաձայն եռակողմ Պայմանագրի, Դեպոզիտարիան՝ արժեկտրոնի գումարների վճարման հիմքով, մինչև արժեկտրոնների վճարման օրվա 14:00 ՀՀ ԿԲ է ներկայացնում տեղեկատվություն պարտատոմսերի արժեկտրոնների վճարման փաստի մասին:

Արժեկտրոնի գումարի հաշվարկման համար հիմք է ընդունվում հետևյալ բանաձևը՝

$$ԱԳ=(FV \times C)/ k,$$

որտեղ՝

ԱԳ-ն արժեկտրոնի գումարն է,

FV-մեկ պարտատոմսի անվանական արժեքն է,

ԾՐԱԳՐԱՅԻՆ ԱԶԴԱԳԻՐ
«Ֆարմ Կրեդիտ Արմենիա» ՈՒՎԿ ԱԿ կողմից անվանական
արժեկտրոնային պարտատոմսերի թողարկման

C-տարեկան արժեկտրոնային անվանական տոկոսադրույքն է՝ արտահայտված տոկոսներով,

k-ն մեկ տարում վճարվող արժեկտրոնների թիվն է (արժեկտրոնների եռամսյակային

վճարման դեպքում $k=4$)

Արժեկտրոնի կուտակումն իրականացվելու է հետևյալ բանաձևով՝

$$AI = FV \times C / k \times DCS / DCC$$

AI-կուտակված արժեկտրոնային եկամուտն է,

FV-մեկ պարտատոմսի անվանական արժեքն է,

C-տարեկան արժեկտրոնային անվանական տոկոսադրույքն է՝ արտահայտված տոկոսներով,

k – մեկ տարում վճարվող արժեկտրոնների թիվն է, հաճախականությունը,

(արժեկտրոնների եռամսյակային վճարման դեպքում $k=4$),

Օրերի հաշվարկման պայմանականությունը համարվում է Actual/Actual-ը, ընդ որում՝

DCS-գործարքի կատարման օրվան նախորդող արժեկտրոնի մարման/արժեկտրոնի կուտակման սկզբի ամսաթվի և գործարքի կատարման օրվա միջև եղած օրերի քանակն է համապատասխան պայմանականության դեպքում [D2M2Y2-D1M1Y1],

DCC- արժեկտրոնային փուլի օրերի քանակն է համապատասխան պայմանականության դեպքում [D3M3Y3-D1M1Y1],

D1M1Y1- գործարքի կատարման օրվա նախորդող արժեկտրոնի մարման/արժեկտրոնի կուտակման սկզբի ամսաթիվն է,

D2M2Y2- գործարքի կատարման ամսաթիվն է,

ԾՐԱԳՐԱՅԻՆ ԱԶԴԱԳԻՐ
«Ֆարմ Կրեդիտ Արմենիա» ՈՒՎԿ ԱԿ կողմից անվանական արժեկտրոնային պարտատոմսերի թողարկման

D3M3Y3- գործարքի կատարման օրվա հաջորդող արժեկտրոնի մարման/անվանական արժեքի մարման ամսաթիվն է:

10.9 Արժեթղթերի մարման (մասնակի մարումների) ժամկետը և արժեքը

Պարտատոմսերի տեղաբաշխումն սկսելու օրը ենթակա է որոշման Ընկերության խորհրդի առանձին որոշումներով:

Պարտատոմսերի թողարկման և տեղաբաշխման օրը միևնույն օրն է:

Մեկ դրամային պարտատոմսինը՝ 100,000 (մեկ հարյուր հազար) ՀՀ դրամ է: Պարտատոմսերի սեփականատերերի/անվանատերերի ռեեստրը փակվում է պարտատոմսերի մարման օրվա նախորդող օրը: Պարտատոմսերի մարման գումարն իրավունք ունեն ստանալ մինչև ռեեստրի փակման պահը պարտատոմսերի սեփականատերերի և/կամ անվանատերերի ռեեստրում գրանցված անձինք:

Թողարկողը պարտավոր է, համաձայն եռակողմ Պայմանագրի, մինչև մարման գումարների վճարման օրվա ժամը 12:00 Հաշվի օպերատորի Դեպոզիտարիայում վարվող դրամական հաշվի վրա ապահովել վճարման համար անհրաժեշտ ամբողջ գումարը:

Պարտատոմսերի մարման գումարները պարտատոմսերի սեփականատերերին/անվանատերերին վճարվում են պարտատոմսերի մարման օրը /մինչև աշատանքային օրվա վերջը: Եթե մարման օրը ոչ աշատանքային օր է, ապա մարման գումարները վճարվում են մարման օրվան հաջորդող աշատանքային օրը:

Թողարկողը մարման գումարները վճարելու է անկանխիկ ձևով՝ համաձայն Արժեթղթերի գծով եռակողմ պայմանագրի: Դրամական միջոցների այն մասը, որը հնարավոր չի լինի փոխանցել արժեթղթերի սեփականատիրոջը և/կամ անվանատիրոջը Արժեթղթերի հաշվառման և հաշվարկային միասնական համակարգում պարտատոմսի սեփականատերերի ռեեստրի փակման օրվա դրությամբ ռեեստրում նշված բանկային հաշիվների բացակայության կամ դրանց ճշտման

անհնարինության պատճառով՝ Հաշվի օպերատորի կողմից կվերադարձվի Թողարկողի համապատասխան բանկային հաշվին: Այնուհետև Թողարկողը կգործադրի իրենից կախված բոլոր ողջամիտ ջանքերը ներդրողին հայտնաբերելու ու նրան վճարման ենթակա գումարը փոխանցելու ուղղությամբ: Ներդրողին հայտնաբերելու անհնարինության դեպքում Թողարկողը վճարման ենթակա գումարը վճարելու է նոտարի կամ դատարանի (ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված դեպքերում) դեպոզիտ համաձայն ՀՀ օրենսդրության:

Համաձայն եռակողմ Պայմանագրի, Դեպոզիտարիան՝ արժեկտրոնի գումարների վճարման հիմքով, մինչև արժեկտրոնների վճարման օրվա 14:00 ՀՀ ԿԲ է ներկայացնում տեղեկատվություն պարտատոմսերի արժեկտրոնների վճարման փաստի մասին:

Թողարկված պարտատոմսերի մարման դիմաց վճարումները կատարվելու են ՀՀ դրամով:

Պարտատոմսերի մասնակի մարումներ կամ վաղաժամկետ մարում չի նախատեսվում: Կազմակերպությունը պարտատոմսերի հետգնում չի նախատեսում իրականացնել:

10.10 Արժեթղթերի տարեկան եկամտաբերությունը

Արժեթղթերի եկամտաբերությունը ենթակա է որոշման Թողարկողի Ընկերության խորհրդի առանձին որոշումներով:

10.11 Նոր թողարկման մասին տեղեկատվություն

Պարտատոմսերի թողարկման վերաբերյալ որոշումն ընդունվել է Թողարկողի Դիտորդ Խորհրդի 19.03.2024 թվականի N03 որոշմամբ: Որոշմամբ ամրագրվել է այն առավելագույն ծավալը, որի շրջանակներում Թողարկողի առանձին որոշմամբ (որոշումներով) կարող է իրականացնել պարտատոմսերի տեղաբաշխում (տեղաբաշխումներ): Պարտատոմսերի տեղաբաշխումներին վերաբերող վերջնական պայմանները հաստատված

են համարվում համաձայն Թողարկողի Դիտորդ Խորհրդի որոշման (որոշումների):

10.12 Արժեթղթերի ազատ շրջանառելիության սահմանափակումների նկարագրությունը

Պարտատոմսերի ազատ շրջանառության հետ կապված, Թողարկողի կանոնադրությամբ կամ պարտատոմսերի թողարկման մասին Թողարկողի համապատասխան Ընկերության խորհրդի առանձին որոշումներով պարտատոմսերի թողարկման, ինչպես նաև պարտատոմսերում ներդրումներ կատարողների նկատմամբ որևէ սահմանափակումներ չեն սահմանվում:

Թողարկողը պարտադիր դիմելու է Բորսա պարտատոմսերը Բորսայում առևտրի թույլտվություն ստանալու և/կամ ցուցակելու համար համար, և համաձայն գործող օրենսդրության պարտատոմսերի առևտրի թույլտվություն ստանալու և/կամ ցուցակելու դեպքում վերջիններիս շրջանառությունը կարող է իրականացվել միայն Բորսայում:

Ներդրողները կարող են իրենց ցանկությամբ օտարել պարտատոմսերը Բորսայում (առևտրի թույլտվություն ստանալու և/կամ լինելու ցուցակված դեպքում) Օրենքով սահմանված կարգով, ընդ որում ներդրողները պետք է հաշվի առնեն, որ ՀՀ օրենսդրությամբ չի թույլատրվում կարգավորվող շուկայից (Բորսա) դուրս վաճառել կարգավորվող շուկայում առևտրին թույլատրված կորպորատիվ արժեթղթեր, բացառություն են կազմում ՀՀ ԿԲ կողմից կնքվող գործարքները (ՀՀ ԿԲ և ֆինանսական. շուկայի մասնագիտացված ընկերությունների միջև հնարավոր գործարքներ, թողարկողի կողմից իր թողարկած արժեթղթերի հետգնման կամ ձեռքբերման գործարքներ):

10.13 Պարտատոմսերից ստացվող եկամուտների հարկման կարգը և նկարագիրը

Կարևոր ծանուցում: Չնայած այն հանգամանքին, որ Թողարկողը, իրականացնելով իր լավագույն ջանքերը և առկա գիտելիքները, սույն

բաժնում ներկայացնում է արժեթղթերից ստացվող եկամուտների հարկման մոտեցումները ՀՀ-ում, այնուամենայնիվ Թողարկողը ցանկանում է հայտարարել, որ ներդրողներն այն չպետք է համարեն հարկային խորհրդատվություն և ներդրումներ անելիս հիմնվեն միայն այս բաժնում ներկայացված նյութի վրա: Թողարկողը չի երաշխավորում, որ ներդրողի կողմից Ազդագրի ստացման և ծանոթացման պահին հարկային օրենսդրությունը կհամապատասխանի ներկայացվածին, կամ համարժեքորեն կիրառություն կունենա ՀՀ հարկային մարմինների կողմից և ցանկացած պարագայում խորհուրդ է տալիս օգտվել մասնագիտացված հարկային խորհրդատվության ծառայություններից: Թողարկողը ցանկանում է հայտարարել, որ սույնով զերծ է մնում ցանկացած ներդրողի հնարավոր պահանջներից կապված հարկային օրենսդրության և հարկման մեխանիզմների փոփոխության արդյունքում առաջացած լրացուցիչ ֆինանսական պահանջների նկատմամբ պատասխանատվությունից:

Պարտատոմսերից ստացված եկամուտը ենթակա է հարկման ըստ հետևյալ հարկատեսակների.

- ✓ **Շահութահարկ** (Իրավաբանական անձանց դեպքում),
- ✓ **Եկամտային հարկ** (Ֆիզիկական անձանց դեպքում):

Պարտատոմսերից կարելի է եկամուտ ստանալ հետևյալ տեսքով.

1. Տոկոսային եկամուտ (պարտատոմսերի դիմաց վճարվող արժեկտրոնը)
2. Կապիտալի հավելված (ձեռքբերման պահից հետո պարտատոմսի գնի աճը, հաշվարկվում է որպես մինչև մարման օրը պարտատոմսի վաճառքի և գնման գնի դրական տարբերություն)

Շահութահարկ

Շահութահարկ վճարողներ են համարվում ՀՀ գործող ռեզիդենտ և ոչ ռեզիդենտ իրավաբանական անձինք: Հարկվող շահույթը հարկատուի՝ ՀՀ հարկային օրենսգրքի համապատասխան հոդվածներով սահմանված համախառն եկամտի և սահմանված նվազեցումների դրական տարբերությունն է: Այս պահին շահութահարկի դրույքը 18 տոկոս է:

Ոչ ռեզիդենտ իրավաբանական անձանց շահութահարկի դրույքաչափը պարտատոմսերում ներդրումներից ստացված եկամտի համար կազմում է 10 տոկոս:

ԾՐԱԳՐԱՅԻՆ ԱԶԴԱԳԻՐ
«Ֆարմ Կրեդիտ Արմենիա» ՈՒՎԿ ԱԿ կողմից անվանական արժեկտրոնային պարտատոմսերի թողարկման

Թողարկողի պարտատոմսերում ոչ ռեզիդենտ իրավաբանական անձ ներդրողների համար Թողարկողը հանդիսանում է հարկային գործակալ:

2020թ.-ի մարտի 1-ից ոչ ռեզիդենտ իրավաբանական անձինք ՀՀ-ում գործող Ֆոնդային բորսայում մինչև 2024թ.-ի դեկտեմբերի 31-ը ցուցակված պարտատոմսերից ստացվող տոկոսային եկամտի, ինչպես նաև նշյալ պարտատոմսերի օտարումից ստացվող եկամուտների մասով ազատվում են շահութահարկի վճարումից: Վերոնշյալ դրույթները տարածվում են այն արժեթղթերի (արժեթղթերի դասերի) վրա, որոնք ՀՀ գործող ֆոնդային բորսայում (կարգավորվող շուկայում) ցուցակվել են մինչև 2024թ. դեկտեմբերի 31-ը:

Եկամտային հարկ

Եկամտային հարկ վճարողներ են համարվում ՀՀ ռեզիդենտ և ոչ ռեզիդենտ ֆիզիկական անձինք: Այս պահին եկամտային հարկի դրույքաչափը 10 տոկոս է: Թողարկողի պարտատոմսերում ռեզիդենտ և ոչ ռեզիդենտ ֆիզիկական անձ ներդրողների համար Թողարկողը հանդիսանում է հարկային գործակալ:

2020թ.-ի մարտի 1-ից ՀՀ-ում գործող Ֆոնդային բորսայում ցուցակված պարտատոմսերից ստացվող եկամուտները ազատվում են եկամտային հարկից: Բացառություն են կազմում միայն բանկերի թողարկած այն պարտատոմսերը, որոնց տեղաբաշխման պահից մինչև մարումն ընկած ժամկետը պակաս է 2 տարուց: Վերոնշյալ դրույթները տարածվում են այն արժեթղթերի (արժեթղթերի դասերի) վրա, որոնք ՀՀ գործող ֆոնդային բորսայում (կարգավորվող շուկայում) ցուցակվել են մինչև 2024թ. դեկտեմբերի 31-ը:

11. Առաջարկի ժամկետները և պայմանները

Առաջարկի պայմանները, առաջարկի վիճակագրությունը, ակնկալվող ժամանակացույցը և այն գործողությունները, որոնք անհրաժեշտ են առաջարկից օգտվելու համար

Առաջարկի ընդհանուր ծավալը

Դրամային պարտատոմսերի թողարկման (առաջարկի) ընդհանուր ծավալը կազմում է 1,200,000,000 (մեկ միլիարդ երկու հարյուր միլիոն) ՀՀ դրամ ՀՀ դրամ: Տեղաբաշխման յուրաքանչյուր տրանշի ծավալը ենթակա է որոշման Ընկերության խորհրդի առանձին որոշումներով:

Առաջարկի իրականացման սկիզբը և ավարտը

Պարտատոմսերի տեղաբաշխման ձևը (աճուրդի իրականացման եղանակը), ինչպես նաև տեղաբաշխումն սկսելու օրը ենթակա են որոշման Ընկերության խորհրդի առանձին որոշումներով:

Տեղաբաշխման եղանակն է հանդիսանալու Բորսայի տեղաբաշխման համակարգը:

Բորսայի տեղաբաշխման համակարգով պարտատոմսերի տեղաբաշխումն իրականացվում է համաձայն «Արժեթղթերի տեղաբաշխման կազմակերպման կանոններ»-ի (նոր խմբագրությունը հաստատված է 2022 թվականի հունիսի 22-ին, ՀՖԲ-01/104Լ որոշմամբ):

Պարտատոմսերի տեղաբաշխման հստակ ժամանակահատվածը ենթակա է որոշման Ընկերության խորհրդի առանձին որոշումներով:

Թողարկողի կողմից պարտատոմսերի առաջարկը, ինչպես նաև տեղաբաշխումը կարող է հետաձգվել կամ չեղյալ հայտարարվել անհաղթահարելի ուժի ազդեցության դեպքում (Ֆորս մաժոր):

Եթե Թողարկողը տեղաբաշխման ընթացքում ներկայացնում է Ազդագրի լրացում, որը կապված է Ազդագրում ներառված տեղեկատվության էական փոփոխության, նոր էական հանգամանքի կամ փաստի ի հայտ գալու հետ, ապա նա ներդրողի պահանջով պարտավոր է չեղյալ համարել ներդրողի տված ակցեպտը և հետ վերադարձնել տեղաբաշխման ընթացքում նրանից ստացված միջոցները կամ հետ գնել մինչև լրացման ներկայացումը ներդրողին վաճառված արժեթղթերը՝ առնվազն նրա կողմից արժեթղթերի ձեռքբերման գնով: Սահմանված հետգնման պահանջը պետք է Տեղաբաշխողին ներկայացվի գրավոր: Հետգնման պահանջի ներկայացման ժամկետը չի կարող ավելի կարճ լինել, քան 10 (տասը) աշխատանքային օրը՝ Ազդագրի լրացման հրապարակումից հետո:

ԾՐԱԳՐԱՅԻՆ ԱԶԴԱԳԻՐ
«Ֆարմ Կրեդիտ Արմենիա» ՈՒՎԿ ԱԿ կողմից անվանական արժեկտրոնային պարտատոմսերի թողարկման

Եթե առկա են հետ վերադարձման ենթակա դրամական միջոցներ, ապա դրանք վերադարձվում են Տեղաբաշխողի կողմից հետաձգման կամ չեղյալ հայտարարման որոշումն ընդունելուց հետո 3 (երեք) աշխատանքային օրվա ընթացքում՝ անկանխիկ եղանակով:

Տեղաբաշխումը դադարեցնելու մասին որոշման կայացման և տեղաբաշխման ընթացքում ստացված միջոցները ներդրողներին վերադարձվում են կուտակված արժեկտրոնային եկամուտների հետ միասին: Արժեկտրոնային եկամուտը նման դեպքում հաշվարկվում է տեղաբաշխման առաջին օրվա և այն դադարեցնելու մասին որոշման կայացման օրերի միջև ընկած ժամանակամիջոցի համար: ԿԲ-ն իր որոշմամբ կարող է կասեցնել պարտատոմսերի տեղաբաշխման ընթացքը՝ Օրենքի համաձայն:

Տեղաբաշխողի նախաձեռնությամբ տեղաբաշխման ընթացքը կարող է կասեցվել միայն ԿԲ համաձայնությամբ՝ առավելագույնը 10 (տասը) աշխատանքային օրով: Եթե կասեցման ժամկետն ավարտվելու պահից մեկ աշխատանքային օրվա ընթացքում տեղաբաշխումը չի շարունակվում, ապա Տեղաբաշխողը պարտավոր է կայացնել տեղաբաշխումը դադարեցնելու մասին որոշում և վերադարձնել տեղաբաշխման ընթացքում ստացված միջոցներն արժեթղթերը ձեռք բերած անձանց Օրենքով սահմանված կարգով՝ կասեցման ժամկետի ավարտից 10 (տասը) աշխատանքային օրվա ընթացքում:

Վերջնական պայմաններին վերաբերվող տեղեկությունները

1) Թողարկման վերջնական պայմանների հրապարակում

Կազմակերպությունը ծրագրային ազդագրի գրանցումից հետո արժեթղթերի յուրաքանչյուր թողարկման համար կազմվող թողարկման վերջնական պայմանների հրապարակումը նախատեսում է կատարել կազմակերպության պաշտոնական ինտերային հասցեում՝ www.fca.am, յուրաքանչյուր տեղաբաշխումից առնվազն 5 աշխատանքային օր առաջ:

2) Առաջարկի ծրագրի ընդհանուր նկարագիրը

Առաջարկի ծրագրի ընդհանուր նկարագիրը մանրամասն ներկայացված է Ազգագրի 10-րդ և 11-րդ կետերում:

Առաջարկից օգտվելու համար դիմելու գործընթացը

Բորսայի տեղաբաշխման համակարգով պարտատոմսերի տեղաբաշխման ընթացքում ներդրողները պետք է առաջնորդվեն ՀՀ Ֆոնդային Բորսայի Արժեթղթերի տեղաբաշխման կազմակերպման կանոններով, որը հասանելի է ստորև բերված հղմամբ: Նշված կանոններով սահմանված կարգով Տեղաբաշխմանը ուղղակիորեն որպես գնորդ կարող են մասնակցել միայն Բորսայի անդամները, հետևաբար ներդրողը պարտատոմս ձեռք բերելու համար պետք է օգտվի Բորսայի անդամների ծառայություններից:

https://www.cba.am/AM/laregulations/AMX%20Rules/amx_rule_corp_allocation_25.01.2019.pdf

Գնորդները պարտատոմսերը ձեռք բերելու նպատակով գնման մրցակցային հայտեր են ներկայացնում տեղաբաշխման համակարգ՝ տեղաբաշխման օրվա ժամը 11:00-ից մինչև 13:30-ը: Գնորդները իրավունք ունեն հետ կանչել կամ փոփոխել իրենց կողմից ներկայացված հայտերը և նոր հայտեր մուտքագրել մինչև 13:30-ը: Տեղաբաշխողի կողմից աճուրդի անցկացումը, որի ընթացքում տեղի է ունենում արժեթղթերով առքուվաճառքի գործարքների կնքման գործընթացը, տևում է մինչև տեղաբաշխման օրվա ժամը 15:00-ն:

Գնման մրցակցային հայտով գործարքները կնքվում են այն գներով, որոնք նշված են գնման հայտերում՝ ըստ գների նվազման հաջորդականության: Միևնույն գին ունեցող հայտերը բավարարվում են ըստ դրանց տեղաբաշխման համակարգ մուտքագրման ժամանակային առաջնահերթության:

Կազմակերպության պարտատոմսերի տեղաբաշխման աճուրդն իրականացվելու է դրամական միջոցների և պարտատոմսերի նախնական դեպոզիտում՝ «Հայաստանի կենտրոնական դեպոզիտարիա» ԲԲԸ-ի

ԾՐԱԳՐԱՅԻՆ ԱԶԴԱԳԻՐ
«Ֆարմ Կրեդիտ Արմենիա» ՈՒՎԿ ԱԿ կողմից անվանական արժեկտրոնային պարտատոմսերի թողարկման

«Արժեթղթերի հաշվառման և հաշվարկային միասնական համակարգի գործունեության կանոններով» սահմանված կարգով: Տեղաբաշխման ընթացքում որպես գնորդ հանդես եկող տեղաբաշխման ցանկացած մասնակից գործարքներ կարող է կնքել նախապես դեպոնացված դրամական միջոցների սահմաններում, իսկ տեղաբաշխողը՝ նախապես դեպոնացված արժեթղթերի սահմաններում:

Տեղաբաշխման ավարտից հետո Բորսան «Տեղեկատվության բացահայտման կանոններին» համապատասխան կազմակերպում է տեղաբաշխման արդյունքների հրապարակումն իր պաշտոնական կայքում:

Թողարկողն իր պաշտոնական ինտերնետային կայքում՝ տեղաբաշխման ավարտից հետո մեկ աշխատանքային օրվա ընթացքում հրապարակում է աճուրդի արդյունքների վերաբերյալ տեղեկատվություն՝ ներկայացնելով առաջարկությունների ընդհանուր ծավալը, տեղաբաշխված պարտատոմսերի միջին կշռված գինը (եկամտաբերությունը) և այլն:

Տեղաբաշխողի հետ կապի միջոցներն են՝ հասցե՝ ՀՀ, ք. Երևան, Բաղրամյան 2, 27/1 ոչ բնակելի տարածք, «Դայմենշն» ՓԲԸ, Գլխավոր տնօրեն՝ Լևոն Մովսիսյան, էլեկտրոնային փոստ՝ info@dimension.am, հեռ. +374 (10) 54 56 70, CBANet հասցե՝ DimensionIC/CBANet@CBANet:

Առաջարկի ընդհանուր ծավալի նվազեցման հնարավորությունը

Տեղաբաշխման ընթացքում առաջարկի ընդհանուր ծավալի նվազեցման հնարավորություն չի նախատեսվում:

Մասնակի բավարարման, միաժամանակ ներկայացված հայտերի բավարարման դեպքերը կարգավորվում են Հայաստանի Ֆոնդային Բորսայի Արժեթղթերի տեղաբաշխման կազմակերպման կանոններով և Բորսայի անդամների համապատասխան ներքին կանոններով:

Հայտերի մասնակի բավարարման դեպք ի հայտ գալու ժամանակ գումարների վերադարձն իրականացվում է Բորսայի անդամների համապատասխան ներքին կանոններով:

Տեղաբաշխումը

Երաշխավորված տեղաբաշխման պայմանագիրը

Մասնակի երաշխավորված տեղաբաշխում իրականացնելու կապակցությամբ Թողարկողը կնքել է «Պարտատոմսերի տեղաբաշխման ծառայությունների մատուցման մասին» պայմանագիր «Դայմենշն» փակ բաժնետիրական ներդրումային ընկերության հետ (գրանցված ԿԲ-ի կողմից, գրանցման համար 14, լիցենզիա 0014, գրանցման հասցե՝ ՀՀ, գ. Երևան, Բաղրամյան 2, 27/1 ոչ բնակելի տարածք):

Համաձայն կնքված պայմանագրի՝ «Դայմենշն» ՓԲԸ-ն պարտավորվել է լավագույն ջանքերի գործադրմամբ, թողարկման ծավալի (տրանշի) 1-ից 1-ից 5%-ի չափով մասնակի երաշխավորված եղանակով տեղաբաշխել Թողարկողի կողմից թողարկվող անվանական արժեկտրոնային ոչ փաստաթղթային պարտատոմսերը: Յուրաքանչյուր տրանշի տեղաբաշխում սկսվելու է առանց տեղաբաշխողի և շուկա ստեղծողի կողմից մասնակի երաշխավորված ծավալների:

Պարտատոմսերը կարգավորող շուկայում տեղաբաշխելու պահանջը չի տարածվում տեղաբաշխման շրջանակներում տեղաբաշխողի կողմից կամ շուկա ստեղծողի կողմից իր գործառույթների իրականացման նպատակով Կազմակերպությունից կարգավորվող շուկայից դուրս պարտատոմսերի ձեռքբերման դեպքերի վրա:

Տեղաբաշխման առանձին տրանշերի համար «Դայմենշն» ՓԲԸ-ն կարող է ներգրավել համատեղաբաշխող(ներ) կամ տեղաբաշխմանն աջակցող անձ(իք): Նման դեպքում վերջիններիս մասին տեղեկատվությունը կներկայացվի 10 (տասը) աշխատանքային օրում Թողարկողի էլեկտրոնային կայքում: Թողարկողը այդ մասին կտեղեկացնի ԿԲ կողմից ազդագրի լրացումը գրանցելուց հետո:

Տեղաբաշխման պայմանները

ԾՐԱԳՐԱՅԻՆ ԱԶԴԱԳԻՐ
«Ֆարմ Կրեդիտ Արմենիա» ՈՒՎԿ ԱԿ կողմից անվանական արժեկտրոնային պարտատոմսերի թողարկման

Տեղաբաշխման վճարը կսահմանվի Թողարկողի և Տեղաբաշխողի միջև կնքվելիք՝ պարտատոմսերի առանձին սերիաների թողարկման վերջնական պայմանները հաստատող առանձին համաձայնագրով՝ որպես որոշակի տոկոս յուրաքանչյուր սերիայի տեղաբաշխված անվանական ծավալից:

Բորսայի տեղաբաշխման համակարգով տեղաբաշխելու ժամանակ ներդրողը պարտատոմսերի ձեռքբերումը իրականացնելու է իր ներդրումային ծառայություն մատուցող անձի միջոցով, ապա հարկավոր է վճարման գործընթացի մանրամասները հստակեցնել ներդրողի ներդրումային ծառայություն մատուցող անձի հետ:

Թողարկողի պարտատոմսերի նկատմամբ իրավունքների և պարտավորությունների հաշվառումն ու (կամ) գրանցումն (սեփականատերերի/անվանատերերի ռեեստրի վարում) իրականացվելու է Դեպոզիտարիայի միջոցով, որը հանդես է գալու որպես անվանական արժեթղթերի սեփականատերերի (անվանատերերի) ռեեստրավար՝ վերջինիս համակարգում գործող որևէ Հաշվի օպերատորի միջնորդությամբ:

Պարտատոմսերը կարող են հաշվառվել նաև ԿԲ կողմից լիցենզավորված որևէ պահառուի կողմից (այսուհետ նաև **Դեպոզիտարիայի ենթապահառու**)՝ այդ պահառուի մոտ պարտատոմսերի սեփականատիրոջ/անվանատիրոջ համար արժեթղթերի հաշիվ բացելու և վարելու միջոցով:

Դեպոզիտարիայի հասցեն է՝ Հայաստանի Հանրապետություն, ք. Երևան, Վ. Սարգսյան 26/1, Էրեբունի Պլազա բիզնես կենտրոն, 5-րդ հարկ (հեռ.՝ +374 60 615 555, +374 10 543 321):

Մինչև պարտատոմսերի ձեռքբերումը ներդրողները պարտավոր են Դեպոզիտարիայում կամ լիցենզավորված որևէ այլ ենթապահառուի մոտ բացել արժեթղթերի հաշիվ:

ԲԱԺԻՆ 3.ՊԱՐՏԱՏՈՄՍԵՐ ԹՈՂԱՐԿՈՂԻ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ ՏԵՂԵԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

14. Անկախ աուդիտորները

Կազմակերպության 2022, 2021, և 2020 թվականների անկախ աուդիտորական ստուգումն իրականացրել է «ԳՐԱՆՏ ԹՈՐՆԹՈՆ» ՓԲԸ-ն, որը գրանցվել է ՀՀ-ում 1990 թվականին:

2023թ.-ի անկախ աուդիտորական ստուգումն իրականացվելու է «ԳՐԱՆՏ ԹՈՐՆԹՈՆ» ՓԲԸ-ի կողմից:

«ԳՐԱՆՏ ԹՈՐՆԹՈՆ» ՓԲԸ-ի հասցեն է՝ (ՀՀ ք. Երևան, Սուրբ Գրիգոր Լուսավորչի փող., 9 շենք հեռ.՝ +374 (10) 500 964, Ֆաքս՝ +374 (10) 260 961 ինտերնետային կայքի հասցեն է՝ www.grantthornton.am):

Աուդիտորական կազմակերպության տնօրենն է Արմեն Հովհաննիսյանը:

Աուդիտորական կազմակերպությանն ընտրությունն իրականացվում է մրցույթի հայտարարման միջոցով: Աուդիտի նպատակն է ձեռք բերել բավարար երաշխիքներ ֆինանսական հաշվետվությունների էական անճշտություններից զերծ լինելու և միջազգային ստանդարտներին համապատասխանելու մասին: Աուդիտորական կազմակերպության եզրակացությունները ներկայացված են կից Հավելվածներում:

15. Ռիսկային գործոններ

Գոյություն ունեն Թողարկողին և վերջինիս գործունեության ոլորտին հատուկ մի շարք գործոններ, որոնք կարող են ուղղակի կամ անուղղակի ձևով ազդեցություն ունենալ թողարկված արժեթղթերի ռիսկայնության մակարդակի վրա:

Ներդրողները պետք է որոշում կայացնեն՝ լիովին գիտակցելով ներդրումների բնույթն ու դրանցից բխող հիմնական ռիսկերը՝ ելնելով իրենց փորձից, նպատակներից, ֆինանսական ռեսուրսներից, ռիսկերի նկատմամբ հակվածության աստիճանից և այլ գործոններից:

Ներդրողները պետք է հասկանան նաև, որ Ազդագիրը չի կարող ներկայացնել Թողարկողի գործունեության հետ կապված բոլոր ռիսկերը: Թողարկողին առնչվող ռիսկերը կապված են նրա ֆինանսատնտեսական գործունեության արդյունքների հետ և արտահայտվում են ստանձնած պարտավորությունները սահմանված ժամկետներում ամբողջությամբ կամ մասամբ չկատարելու հանգամանքով: Թողարկողի բնականոն գործունեությանը սպառնացող ռիսկեր կարող են առաջացնել նաև արտաքին գործոնները: Թողարկողի գործունեությանն առնչվող ռիսկերը կարող են հանգեցնել պարտատոմսերի գնի նվազմանը:

Վարկային/դեֆոլտի ռիսկ: Ներդրողները ցանկացած թողարկողի կորպորատիվ պարտատոմսեր ձեռք բերելիս իրենց վրա են վերցնում թողարկողի վարկային ռիսկը:

ՖՀՄՍ համաձայն հաշվարկված վարկերի և լիզինգի պորտֆելը 31.12.2023թ-ի դրությամբ կազմում է 13.04 մլրդ ՀՀ դրամ, որի կազմում 90+ օր ժամկետանցություն ունեցող (չաշխատող) վարկերի կշիռը կազմում է 0.1%: Կապիտալի համարժեքության նորմատիվային ցուցանիշների գծով Կազմակերպությունը գտնվում է նվազագույն սահմանաչափից բարձր դիրքերում՝ 31.12.2023թ-ի դրությամբ Ընդհանուր կապիտալ/ՌԿԱ հարաբերակցությունը՝ 19.5%:

Իրացվելիության ռիսկ: Երբ Ընկերության ազատ դրամական միջոցները բավարար չեն ստանձնած պարտավորությունները սահմանված

ԾՐԱԳՐԱՅԻՆ ԱԶԴԱԳԻՐ
«Ֆարմ Կրեդիտ Արմենիա» ՈՒՎԿ ԱԿ կողմից անվանական արժեկտրոնային պարտատոմսերի թողարկման

Ժամկետներում կատարելու համար: Իրացվելիության ռիսկը կարող է առաջանալ դրամական ներհոսքի կրճատման, ներգրավման աղբյուրների սահմանափակման, մակրոտնտեսական իրավիճակի փոփոխության, օրենսդրական փոփոխությունների, նորմատիվային դաշտի փոփոխությունների և այլ պատճառներով: Իրացվելիության ռիսկի հետևանքով դժվարություններ կարող են առաջանալ Ընկերության ակտիվներն արագ և շուկայական գնով իրացնելու ժամանակ, հետևաբար նաև խնդիրներ կարող են առաջանալ պայմանագրային պարտավորությունները ժամանակին և ամբողջությամբ կատարելու հետ կապված:

"Ֆարմ Կրեդիտ Արմենիա" Ունիվերսալ վարկային կազմակերպության իրացվելիության ռիսկը գտնվում է ընդունելի մակարդակում: Ստորև ներկայացվում են իրացվելիության հիմնական նորմատիվների մասով Ընկերության ցուցանիշները 31.12.2023թ-ի դրությամբ.

Բոլոր արժույթներով արտահայտված բարձր իրացվելի ակտիվների և բոլոր արժույթներով արտահայտված ընդհանուր ակտիվների գումարների միջև նվազագույն հարաբերակցություն	9.23%
Բոլոր արժույթներով արտահայտված բարձր իրացվելի ակտիվների և և բոլոր արժույթներով արտահայտված ցպահանջ պարտավորությունների միջև նվազագույն հարաբերակցություն	627.1%

Տոկոսադրույքի ռիսկը, ծագում է այն հավանականությունից, որ տոկոսադրույքների փոփոխություններն ուղղակիորեն կազդեն Կազմակերպության ֆինանսական գործիքների հետ կապված դրամական միջոցների հոսքի և նրանց իրական արժեքի վրա: 31.12.2022թ. և 31.12.2023թ. դրությամբ Կազմակերպությունը չի ունեցել փոփոխական տոկոսադրույքով ֆինանսական ակտիվներ և պարտավորություններ:

ԾՐԱԳՐԱՅԻՆ ԱԶԴԱԳԻՐ
«Ֆարմ Կրեդիտ Արմենիա» ՈՒՎԿ ԱԿ կողմից անվանական արժեկտրոնային պարտատոմսերի թողարկման

Արտարժութային ռիսկը սահմանվում է որպես փոխարժեքի փոփոխության հետևանքով Ընկերության ֆինանսական արդյունքների և կապիտալի վրա ունեցած բացասական ազդեցության ռիսկ:

Ստորև ներկայացվում է արտարժութային դիրքերը 31.12.2023թ-ի դրությամբ.

Արժույթ	Արտարժութային դիրք
USD	7.22%
EUR	0%
RUB	0%
Այլ	0%

Ընդհանուր տնտեսության ռիսկեր, երբ ՀՀ մակրոտնտեսական իրավիճակի վատթարացումը կարող է բացասաբար ազդել Ընկերության գործունեության վրա, մասնավորապես կարող է ուղեկցվել Ընկերության կողմից սպասվող եկամուտների նվազմամբ և շահույթի պլանային ցուցանիշի մակարդակի ապահովման դժվարություններով: Դա կարտահայտվի Ընկերության կողմից լրացուցիչ ծախսերի կատարմամբ և շահույթի պլանային ցուցանիշի մակարդակի ապահովման դժվարությամբ:

Օրենսդրական դաշտի փոփոխության ռիսկը, որի պատճառ կարող են հանդիսանալ օրենսդրության փոփոխությունները, որոնք կարող են ազդել ինչպես Ընկերության գործունեության, այնպես էլ շուկայում տիրող իրավիճակի վրա: Վարկային Ընկերության գործունեության լիցենզավորման և կարգավորման նպատակը ներդրողների և հաճախորդների իրավունքների պաշտպանությունն է, որն իրականացվում է տնտեսական գործունեության նորմատիվների և վարկային Ընկերության ռիսկերի կառավարման համակարգերի սահմանմամբ: Դա նշանակում է, որ հնարավոր են պետական կարգավորման հետ կապված փոփոխություններ, որոնք կարող են էապես ազդել Ընկերության գործառնությունների վրա:

Մրցակցային ռիսկ, որն առաջանում է ՀՀ ֆինանսական, մասնավորապես վարկային ծառայությունների շուկայում անընդհատ սրվող

ԾՐԱԳՐԱՅԻՆ ԱԶԴԱԳԻՐ
«Ֆարմ Կրեդիտ Արմենիա» ՈՒՎԿ ԱԿ կողմից անվանական
արժեկտրոնային պարտատոմսերի թողարկման

մրցակցության պայմաններում, ինչն էլ իր ազդեցությունն է ունենում Ընկերության ֆինանսական ցուցանիշների վրա, որի պատճառով Թողարկողը չի կարող երաշխավորել պլանավորված շահույթի ստացումը:

Գործառնական ռիսկ, որը կարող է ի հայտ գալ ներքին գործընթացների, համակարգերի խափանմամբ, մարդկային գործոնի կամ արտաքին գործոնների բացասական ազդեցության արդյունքում, ինչը կարող է կորուստ բերել Թողարկողի կապիտալի և/կամ շահույթի վրա: Գործառնական ռիսկի հետևանքով կարող է վտանգվել նաև Թողարկողի համբավը: Ընկերությունում գործառնական ռիսկը կառավարվում է այդ գործառույթի համար նախատեսված ստորաբաժանման՝ «Անձնակազմի հսկողության» բաժնի կողմից:

Առաջին վճարողի ռիսկ և վճարման ռիսկ: Հաճախ իմաստ ունի տարանջատել այս երկու կատեգորիաները, քանի որ որոշ գործառնությունների գծով գործընկերոջ ռիսկը տարբեր է գործարքի կյանքի ընթացքում: Այն գործարքների դեպքում, երբ կողմերից երկուսն էլ փոխանակում են դրամական հոսքեր, ռիսկն ավելի բարձր է գործարքով նախատեսվող վճարումների իրականացման օրը (երբ Ընկերությունն իրականացնում է վճարումն առանց ստանալու հաստատումը, որ գործընկերոջ հանդիպակաց վճարումը հաշվեգրված է), քան վճարումների օրվան նախորդող ժամանակաշրջանում, երբ Ընկերությունը հնարավորություն ունի զերծ մնալ իր վճարումների կատարումից, եթե ակնհայտ է, որ գործընկերը չի կատարելու իր վճարումը:

Գործընկերոջ ռիսկ, որի սահմանաչափն իրենից ներկայացնում է մեկ գործընկերոջ գծով ռիսկի առավելագույն չափը, որը Կազմակերպությունը կարող է ունենալ:

Կազմակերպությունը ձգտում է նվազեցնել գործընկերոջ ռիսկը՝

- սահմանափակելով գործընկերների ցանկը կառավարելի քանակով,
- կիրառելով գործընկերների հաստատման հիմնավոր գործընթաց մինչև ցանկացած նոր գործընկերոջ հետ որևէ գործառնության կնքումը,
- սահմանափակելով Կազմակերպության ռիսկը մեկ գործընկերոջ կամ գործընկերների խմբի նկատմամբ:

Կախված ռիսկի ծագման աղբյուրից՝ միջբանկային գործընկերոջ ռիսկը կարելի է տրոհել ռիսկերի հետևյալ տեսակների.

ԾՐԱԳՐԱՅԻՆ ԱԶԴԱԳԻՐ
«Ֆարմ Կրեդիտ Արմենիա» ՈՒՎԿ ԱԿ կողմից անվանական արժեկտրոնային պարտատոմսերի թողարկման

Մայր գումարի կորստի ռիսկը դրամական այն միջոցների կորստի ռիսկն է, որոնք Ընկերությունը գործընկերոջը տրամադրել է որպես վարկ կամ ստացվելիք փոխանցման դիմաց կանխավճար/փոխանցում և որոնք գործընկերը չի վերադարձրել կամ հետ չի վճարել ժամանակին՝ պայմանագրով սահմանված ամբողջ գումարի չափով (գործընկերոջ դեֆոլտ): Մայր գումարի կորստի ռիսկը հավասար է վճարման/փոխանցման ենթակա դրամական միջոցներին՝ գործարքի գումարին, եթե գործարքը նախատեսվում է կատարել մեկ փոխանցումով, կամ համապատասխան մնացորդային գումարին, եթե գործարքը նախատեսվում է կատարել մի քանի փոխանցումներով:

Թողարկողի ռիսկ: Գործընկերոջ ռիսկի համատարած օգտագործվող ենթակատեգորիա է հանդիսանում թողարկողի ռիսկը, որը սահմանվում է որպես արժեթուղթ թողարկողի դեֆոլտի կամ սնանկության հետևանքով հնարավոր կորստի հավանականություն:

Կլիմայական ռիսկ: Բնական աղետները՝ ջրհեղեղ, կայծակ և հրդեհ, պտտահողմ, ինչպես նաև կլիմայով պայմանավորված երևույթները՝ երաշտը, ցրտահարությունը, կարկտահարությունը գյուղատնտեսության բնագավառին բնորոշ հիմնական ռիսկերից են:

2019թ.-ից ՀՀ-ում մեկնարկել է գյուղատնտեսության ապահովագրության ծրագիրը, որը թե մասամբ, բայց բավականին մեծ ծածկույթով փակում է որոշակի մշակաբույսերի մշակման հետ կապված կլիմայական ռիսկերը: Ֆարմ Կրեդիտը աշխատում է ֆերմերային տնտեսությունների հետ, որպեսզի վերջիններս համապատասխան գործունեություն ծավալելու դեպքում ձեռք բերեն ապահովագրական պոլիսներ:

Կազմակերպության վարկային պորտֆելի ավելի քան 60 տոկոսը տեղաբաշխված է Արարատյան դաշտավայրում, որտեղ ձևավորված է հակակարկտային կայանների ցանց, այդ թվում՝ անհատ ֆերմերների կողմից: Գյուղատնտեսության ֆինանսավորումը ենթադրում է ինչպես առաջնային կարիքների համար վարկերի տրամադրումը, այնպես էլ ենթակառուցվածքների զարգացման ֆինանսավորումը վարկերի և լիզինգի միջոցով: Զգալի ավելացել են ֆերմերային տնտեսությունների քանակը, որոնք կիրառում են ժամանակակից

ԾՐԱԳՐԱՅԻՆ ԱԶԴԱԳԻՐ
«Ֆարմ Կրեդիտ Արմենիա» ՈՒՎԿ ԱԿ կողմից անվանական արժեկտրոնային պարտատոմսերի թողարկման

կաթիլային ոռոգման համակարգեր, կարկտապաշտպան ցանցեր, կուտակիչ ջրամբարներ:

Հարկ է նշել, որ 16 տարիների ընթացքում պարբերաբար ստեղծվել են իրավիճակներ, երբ բնակլիմայական աղետների պատճառով մեր կողմից ֆինանսավորված տնտեսությունները կրել են վնասներ: Սակայն կազմակերպության վարկավորման ճիշտ քաղաքականության և նաև տուժած տնտեսությունների հետ անհատական մոտեցմամբ աշխատելու արդյունքում, կարող ենք փաստել, որ վնասներ գրեթե չենք կրել:

Արտադրանքի իրացվելիության ռիսկ: ՀՀ-ում գյուղատնտեսության բնագավառին բնորոշ ռիսկերից է նաև գյուղատնտեսական արտադրանքի իրացման ռիսկը, որը առավելապես պայմանավորված է ՀՀ-ից արտաքին շուկաներ դուրս գալու սահմանափակ հնարավորությամբ, ինչպես նաև ՀՀ ներմուծվող գյուղմթերքների ծավալների և գնի հետ:

ՀՀ կառավարության համապատասխան ծրագրով սուբսիդավորվում են գյուղմթերքի մթերման նպատակով մթերող ընկերություններին տրամադրվող վարկերի տոկոսները:

Գյուղմթերք արտադրող անհատները և ֆերմերային տնտեսությունները նախորոք պայմանագրեր են կնքում տեղական մթերող ընկերությունների հետ՝ ապահովագրելով իրենց արտադրանքի իրացումը: Մեր կողմից ֆինանսավորվող տնտեսությունները գյուղմթերքի 30-40 տոկոսի չափով ունեն արտահանում արտաքին շուկաներ:

Այստեղ պետք է նշել կազմակերպության կարևոր դերը որպես վարկավորող կոոպերատիվ կառույց, իր անդամ ֆերմերների հետ տարվող աշխատանքում կարևորում է երկարաժամկետ իրացման պայմանագրերի կնքումը, հուսալի մատակարանների և մթերողների հետ համագործակցությունը, լրգիստիկայի արդյունավետ կազմակերպումը:

Համաճարակների ռիսկ: Գյուղատնտեսության որոշ ենթաճյուղերում առկա է համաճարակային բռնկումների ռիսկը, որը կարող է հանգեցնել ֆերմերային տնտեսության մասամբ կամ ամբողջովին կորստին: Այս ռիսկը առկա է հատկապես անասնապահության մասով՝ խոզաբուծություն, թռչնաբուծություն, ձկնաբուծություն: Ֆարմ Կրեդիտը ցուցաբերում է զգուշավոր մոտեցում այս հարցում: Նշված բարձր ռիսկային ոլորտներում կազմակերպությունը չի իրականացնում վարկավորում, կամ իրականացնում է միայն այն դեպքում, երբ ֆերմերային տնտեսությունը ինքը արդեն

ԾՐԱԳՐԱՅԻՆ ԱԶԴԱԳԻՐ
«Ֆարմ Կրեդիտ Արմենիա» ՈՒՎԿ ԱԿ կողմից անվանական արժեկտրոնային պարտատոմսերի թողարկման

դիվերսիֆիկացված է: Այսինքն, տվյալ ռիսկային ոլորտը ֆերմերի ընդհանուր տնտեսության մեջ կազմում է 50 տոկոսից պակաս: Այնուամենայնիվ, այս ռիսկի բարձր զգայունություն ունեցող ճյուղերում ներդրումները կազմակերպության վարկային պորտֆելում կազմում են 1-2 տոկոս:

Ինչպես արդեն վերևում նշեցինք կազմակերպությունը չափազանց կարևորում է ինչպես սեփական վարկային պորտֆելի դիվերսիֆիկացիան ըստ տնտեսության (այս դեպքում գյուղատնտեսության) ճյուղերի, այնպես էլ յուրաքանչյուր ֆերմերային տնտեսության ներքին դիվերսիֆիկացիան ըստ ոլորտների, ըստ մատակարարների կամ մթերողների, և այլն:

Կան նաև գլոբալ ռիսկեր, որոնք կարող են իրենց ազդեցությունը ունենալ գյուղատնտեսության և հատկապես վարկավորման վրա: Այս առումով իրավական ռիսկը առաջանում է պայմանավորված օրենսդրական և նորմատիվ իրավական ակտերում փոփոխությունների հետևանքով: Մասնավորապես, հարկային դրույքաչափերի փոփոխությունը կամ նոր հարկատեսակի կիրառումը, առանձին ոլորտներում գործունեություն ծավալելու մասով սահմանափակումների կիրառումը կամ նոր կանոնների սահմանումը, միջպետական համաձայնագրերի կնքումը կամ կասեցումը, միջազգային համագործակցության հարթակներում տարբեր սանկցիաների կիրառումը կամ կասեցումը, և այլ իրավական փոփոխությունները կարող են առաջացնել ռիսկեր իրենց կարճաժամկետ կամ երկարաժամկետ ազդեցություններով:

Թողարկվող պարտատոմսերին առնչվող ռիսկեր

Ցանկացած տնտեսվարող սուբյեկտի, այդ թվում՝ վարկային Ընկերությունների պարտատոմսերում ներդրումները կապված են որոշակի ռիսկերի հետ: Ներդրողը պետք է ուշադիր դիտարկի ստորև շարադրված ռիսկերի ամփոփ նկարագրությունը և Ազդագրի մեջ տեղ գտած բոլոր այլ տեղեկությունները մինչև առաջարկվող պարտատոմսերի գնելու որոշումն ընդունելը:

Թողարկողի ֆինանսատնտեսական գործունեության վրա բացասական ազդեցություն ունեցող ռիսկերի հետևանքով պարտատոմսերը կարող են կորցնել իրենց գրավչությունը կապված գնի անկման և շուկայում իրացվելիության հետ: Թողարկված պարտատոմսերը շրջանառության ժամկետի ընթացքում կարող են բացասական փոփոխությունների ենթարկվել տնտեսական վիճակի անբարենպաստ փոփոխությունների

ԾՐԱԳՐԱՅԻՆ ԱԶԴԱԳԻՐ
«Ֆարմ Կրեդիտ Արմենիա» ՈՒՎԿ ԱԿ կողմից անվանական արժեկտրոնային պարտատոմսերի թողարկման

հետևանքով, ուստի Թողարկողը չի կարող երաշխավորել, որ ներդրողը ցանկացած պահի կարող է իրացնել պարտատոմսերը երկրորդային շուկայում իր համար շահավետ գնով:

Հնարավոր ռիսկերի շարքում կարելի է նշել.

Պարտատոմսերի իրացվելիության ռիսկը, որը կարող է առաջանալ շուկայում ձևավորված իրավիճակի կտրուկ փոփոխության կամ Թողարկողի ֆինանսական վիճակի վատթարացման հետևանքով: Արդյունքում՝ պարտատոմսերը կարող են կորցնել իրենց գրավչությունը և ներդրողը ստիպված լինի իրացնել պարտատոմսերն ավելի ցածր գնով, քան ձեռք բերման գինը:

Արդարժության ռիսկը: Ներդրողը կարող է կրել նաև փոխարժեքների տատանման հետ կապված կորուստներ ՀՀ դրամի և արտարժույթի փոխանակման ժամանակ: Սույն ռիսկը, հատկապես առնչվելի է այն ներդրողների համար, ովքեր պարտատոմսերի ձեռք բերման և մարման դիմաց ստացվող գումարները փոխանակելու են մեկ արժույթից մեկ այլ արժույթի:

Տոկոսադրույքի ռիսկը: Շուկայում գործող տոկոսադրույքների փոփոխությունները կարող են բացասական ազդեցություն ունենալ պարտատոմսերի գնի և եկամտաբերության վրա, քանի որ պարտատոմսի գինն ու եկամտաբերությունը գտնվում են միմյանցից հակադարձ կախվածության մեջ:

Վարկային/դեֆոլտի ռիսկ: Ներդրողները ցանկացած թողարկողի կորպորատիվ պարտատոմսեր ձեռք բերելիս իրենց վրա են վերցնում թողարկողի վարկային ռիսկը:

Օրենսդրական դաշտի փոփոխության ռիսկը, որի պատճառ կարող են հանդիսանալ օրենսդրության փոփոխությունները, որոնք կազդեն ինչպես Ընկերության գործունեության, այնպես էլ շուկայում տիրող իրավիճակի վրա: Միաժամանակ հարկ է նշել, որ փոփոխությունները կարող են ազդել նաև պարտատոմսերի գրավչության և արդյունքում՝ իրացվելիության վրա:

16. Տեղեկատվություն Թողարկողի մասին

Թողարկողի լրիվ ֆիրմային անվանումն է՝

ԾՐԱԳՐԱՅԻՆ ԱԶԴԱԳԻՐ
«Ֆարմ Կրեդիտ Արմենիա» ՈՒՎԿ ԱԿ կողմից անվանական արժեկտրոնային պարտատոմսերի թողարկման

հայերեն՝ «Ֆարմ Կրեդիտ Արմենիա» ունիվերսալ վարկային կազմակերպություն առևտրային կոոպերատիվ:

ռուսերեն՝ «Фарм Кредит Армения» универсальная кредитная организация коммерческий кооператив.

անգլերեն՝ «Farm Credit Armenia» universal credit organisation commercial cooperative.

Թողարկողի կրճապ ֆիրմային անվանումն է՝

հայերեն՝ «Ֆարմ Կրեդիտ» ՈՒՎԿ ԱԿ,

ռուսերեն՝ «Фарм Кредит» УКО КК,

անգլերեն՝ «Farm Credit» UCO CC:

Թողարկողի պետական գրանցման վայրն է՝

Թողարկողը գրանցված է ՀՀ Կենտրոնական բանկում, գրանցման համարը՝ 43

Թողարկողի գտնվելու վայրն է՝

Հայաստանի Հանրապետություն, ք. Երևան, Արաբկիր, Թբիլիսյան խճուղի 9/16

Ստեղծման փվյալներ՝

Կազմակերպությունն իրավաբանական գրանցում է ստացել 2007թ. սեպտեմբերի 18-ին ՀՀ Կենտրոնական բանկում (լիցենզիա թիվ 20): Կազմակերպությունը հանդիսանում է առաջին կոոպերատիվ վարկային կազմակերպությունը և միակն է իր տեսակի մեջ Հայաստանում:

Կազմակերպության հիմնադիր ժողովը տեղի ունեցավ 57 ֆերմերների, փոքր ու միջին ձեռնարկատերերի և ԱՄՆ Ֆարմ Կրեդիտ Համակարգի Վիրջինիայի Ասոցիացիայի Խնամառու Հիմնադրամի մասնակցությամբ: Ընտրվեց դիտորդ խորհուրդ՝ բաղկացած 5 անդամներից (մարզերի ներկայացուցիչներից) և արտաքին անդամից: Դիտորդ Խորհրդի նախագահ ընտրվեց Սերյոժա Հայրապետյանը, Գլխավոր գործադիր տնօրեն՝ Արմեն Գաբրիելյանը:

Կապի միջոցները՝

ԾՐԱԳՐԱՅԻՆ ԱԶԴԱԳԻՐ
«Ֆարմ Կրեդիտ Արմենիա» ՈՒՎԿ ԱԿ կողմից անվանական
արժեկտրոնային պարտատոմսերի թողարկման

հեռ. 55-08-31, 55-07-41

էլ. Փոստ՝ fca@fca.am,

ինտերնետային կայք՝ www.fca.am:

Թողարկողի հիմնադրման երկիրը՝

Հայաստանի Հանրապետություն:

Թողարկողի մասնաճյուղերը

Մասնաճյուղերի հասցեներն են՝

Ներկայումս Թողարկողն ունի 9 մասնաճյուղ, որոնք գտնվում են ՀՀ տարբեր մարզերում:

«Գլխամասային գրասենյակ»	Հասցե՝ ք. Երևան 0052, Արաբկիր, Թբիլիսյան խճուղի 9/16
«Արմավիր» մասնաճյուղ	Հասցե՝ Արմավիրի մարզ, ք. Արմավիր, Երևանյան փող., շենք 21/5
«Մասիս» մասնաճյուղ	Հասցե՝ Արարատի մարզ, ք. Մասիս, Արարատյան փող. 3/2
«Կոտայք» մասնաճյուղ	Հասցե՝ Կոտայքի մարզ, ք. Աբովյան, Հատիսի փող. 1/68
«Էջմիածին» մասնաճյուղ	Հասցե՝ Արմավիրի մարզ, ք. Էջմիածին, Սպանդարյան -Մ.Մաշտոց 73/66 տաղավար
«Արտաշատ» մասնաճյուղ	Հասցե՝ Արարատի մարզ, ք. Արտաշատ, Օգոստոսի 23 փող., շենք 3
«Վայոց ձոր» մասնաճյուղ	Հասցե՝ Վայոց Ձորի մարզ, ք. Եղեգնաձոր, Նարեկացի փող. 6/12
«Սիսիան» մասնաճյուղ	Հասցե՝ Սյունիքի մարզ, ք. Սիսիան, Սիսականի փ. 29

ԾՐԱԳՐԱՅԻՆ ԱԶԴԱԳԻՐ
«Ֆարմ Կրեդիտ Արմենիա» ՈՒՎԿ ԱԿ կողմից անվանական արժեկտրոնային պարտատոմսերի թողարկման

«Աշտարակ» մասնաճյուղ	Հասցե Արագածոտնի մարզ, ք. Աշտարակ, Ն. Աշտարակեցու 86
«Մյասնիկյան» մասնաճյուղ	Հասցե Արմավիրի մարզ, գ. Մյասնիկյան, Երևանյան փողոց 5/4

17. Ներդրումները

Պատմական ֆինանսական ժամանակաշրջանի ընթացքում և դրանից հետո մինչև Ազդագիրը գրանցման ներկայացնելու ամսաթիվը կազմակերպության կողմից էական ներդրումներ չեն կատարվել:

Կազմակերպության կառավարման մարմինները չեն ստանձնել որևէ պարտավորություն ապագայում էական ներդրումներ իրականացնելու վերաբերյալ:

18. Բիզնեսի նկարագիրը

18.1 Հիմնական գործունեությունը

Կազմակերպությունը տրամադրում է բացառապես ձեռնարկատիրական վարկեր կամ փոխառություններ, իսկ սպառողական վարկերը կամ փոխառությունները՝ Կենտրոնական բանկի սահմանած կարգով և պայմաններով: Ընդ որում, Կազմակերպությունը սպասարկում է առավելապես գյուղացիական տնտեսություն վարող իրավաբանական և ֆիզիկական անձանց, որոնց չափանիշները սահմանվում են Կազմակերպության Դիտորդ Խորհրդի որոշմամբ:

Կազմակերպությունը տրամադրում է վարկեր Կազմակերպության անդամ ֆիզիկական և իրավաբանական անձանց, անհատ ձեռնարկատերերին: Կազմակերպության անդամ-փայատեր կարող են դառնալ այն քաղաքացիները և իրավաբանական անձինք, որոնք զբաղվում են գյուղատնտեսական մթերքի արտադրությամբ, վերամշակմամբ և հարակից այլ գործունեությամբ, առևտրային, արտադրական կամ ձեռնարկատիրական այլ գործունեությամբ:

ԾՐԱԳՐԱՅԻՆ ԱԶԴԱԳԻՐ
«Ֆարմ Կրեդիտ Արմենիա» ՈՒՎԿ ԱԿ կողմից անվանական արժեկտրոնային պարտատոմսերի թողարկման

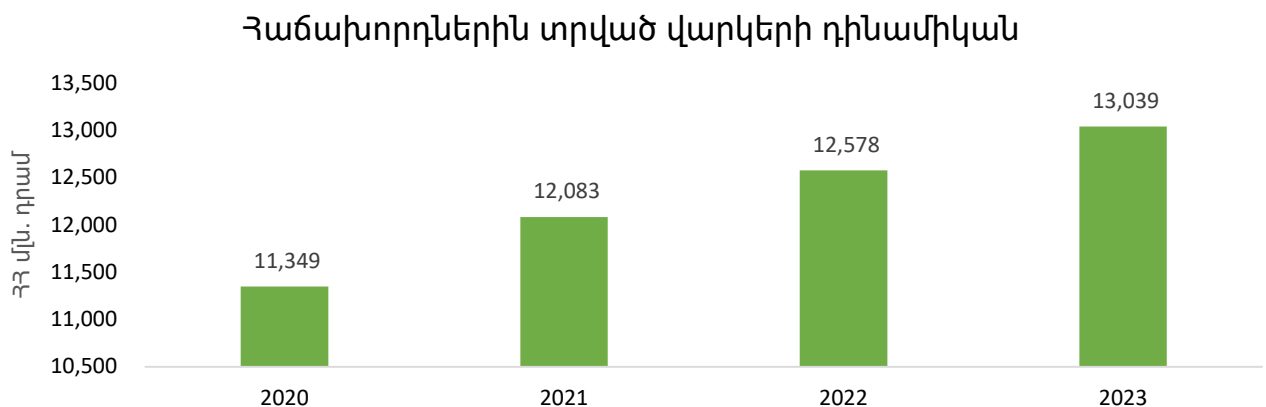
Կազմակերպության անդամագրության կարգը հասանելի է Կազմակերպության կայքում՝ www.fca.am:

2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Կազմակերպության կողմից տրամադրվում են գյուղատնտեսական վարկեր, փոքր և միջին ձեռնարկությունների վարկեր, բնակարանի/բնակելի տան վերանորոգման վարկեր: Կազմակերպությունը մատուցում է նաև լիզինգային ծառայություն, որից կարող են օգտվել Կազմակերպության անդամ իրավաբանական և ֆիզիկական անձինք, որոնց գործունեությունն ընդգրկում է գյուղատնտեսության, ագրոբիզնեսի և այլ ոլորտներ: Առանձին դեպքերում՝ Կազմակերպության վարկային կոմիտեի որոշմամբ, լիզինգային գործարք կարող է կնքվել Կազմակերպության ոչ անդամների հետ:

Վերը նշված բոլոր պրոդուկտների վերաբերյալ մանրամասն տեղեկատվությունը հասանելի է Կազմակերպության ինտերնետային կայքում՝ www.fca.am:

2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Կազմակերպության կողմից հաճախորդներին տրամադրված վարկերը կազմել են մոտ 13.04 մլրդ ՀՀ դրամ:

Ստորև ներկայացված է Կազմակերպության կողմից հաճախորդներին տրամադրված վարկերի դինամիկան՝ 2020 թվականից մինչև 2023թ. դեկտեմբերի 31-ը:

ԾՐԱԳՐԱՅԻՆ ԱԶԴԱԳԻՐ
«Ֆարմ Կրեդիտ Արմենիա» ՈՒՎԿ ԱԿ կողմից անվանական արժեկտրոնային պարտատոմսերի թողարկման

Կազմակերպությունը մշտապես կատարելագործում է իր գործունեությունը՝ համապատասխանեցնելով շուկայի պահանջներին, և աշխատանքներ է տանում առաջարկվող պրոդուկտների տեսականին ընդլայնելու ուղղությամբ:

18.2 Թողարկողի նոր ծառայությունների մատուցում

Կազմակերպությունն իրականացնելու է բիզնեսի վարկավորում, բնակարանի ձեռքբերման, կառուցապատման և վերանորոգման հիփոթեքային վարկավորում, սպառողական, գյուղատնտեսության և այլ վարկավորում, ինչպես նաև լիզինգային և ֆակտորինգային գործառնություններ: Սպառողական վարկերի տրամադրման պլանավորման ժամանակ հաշվի է առնվել նաև ներկայումս ՀՀ կենտրոնական բանկի կողմից իրականացվող խստացման միջոցառումները և Կազմակերպությունը դրսևորելու է իրեն որպես սոցիալապես պատասխանատու վարկատու:

Կազմակերպությունն ակտիվորեն քայլեր է ձեռնարկելու դառնալու ՀՀ ֆոնդային բորսայի անդամ՝ նպատակ հետապնդելով ակտիվ մասնակցություն ունենալ ՀՀ պետական պարտատոմսերի առաջնային տեղաբաշխումներին, ինչպես նաև երկրորդային շուկայի գործարքներին:

18.3 Հիմնական շուկաները

Թողարկողի ծառայությունների մատուցման հիմնական շուկաների նկարագիրը

Կազմակերպությունը վարկեր է տրամադրում և այլ ֆինանսական ծառայություններ է մատուցում առավելապես Հայաստանի Հանրապետության մարզերում՝

- ա) գյուղմթերք արտադրողներին, վերամշակողներին,

ԾՐԱԳՐԱՅԻՆ ԱԶԴԱԳԻՐ
«Ֆարմ Կրեդիտ Արմենիա» ՈՒՎԿ ԱԿ կողմից անվանական արժեկտրոնային պարտատոմսերի թողարկման

բ) գյուղացիական տնտեսությունների գործառնական կարիքների բավարարմանն ուղղված և դրանց ուղղակիորեն առնչվող ծառայություններ մատուցողներին (կոոպերատիվներ, ընկերություններ, անհատ ձեռնարկատերեր),

գ) Հայաստանի Հանրապետության մարզերում մշտապես բնակվող և գյուղացիական տնտեսություն վարող անձանց,

դ) ագրոպարենային ոլորտում գործող ցանկացած այլ տնտեսվարող ֆիզիկական կամ իրավաբանական անձանց:

Կազմակերպության կողմից տրամադրված վարկերն առ 31.12.2023թ. և 31.12.2022թ.՝ ըստ նպատակի, եղել են՝

Նպատակ	31.12.2023	31.12.2022
	հաշվեկշռային արժեք, հազար ՀՀ դրամ	
Գյուղատնտեսական վարկեր	9,647,551	10,617,369
<i>Բուսաբուծություն</i>	4,378,696	5,560,306
<i>Անասնապահություն</i>	5,268,855	5,412,493
<i>Ձկնաբուծություն</i>	83,124	139,746
Առևտուր	1,193,196	941,208
Արդյունաբերություն	227,926	51,244
Սպառողական	1,238,288	227,792
Այլ	649,339	245,015
Ընդամենը	13,039,423	5,560,306

19. Թողարկողի կառուցվածքը

Թողարկողը չի հանդիսանում ոչ մի ընկերության դուստր կամ կախյալ ընկերություն, ինչպես նաև չունի դուստր կամ կախյալ ընկերություն:

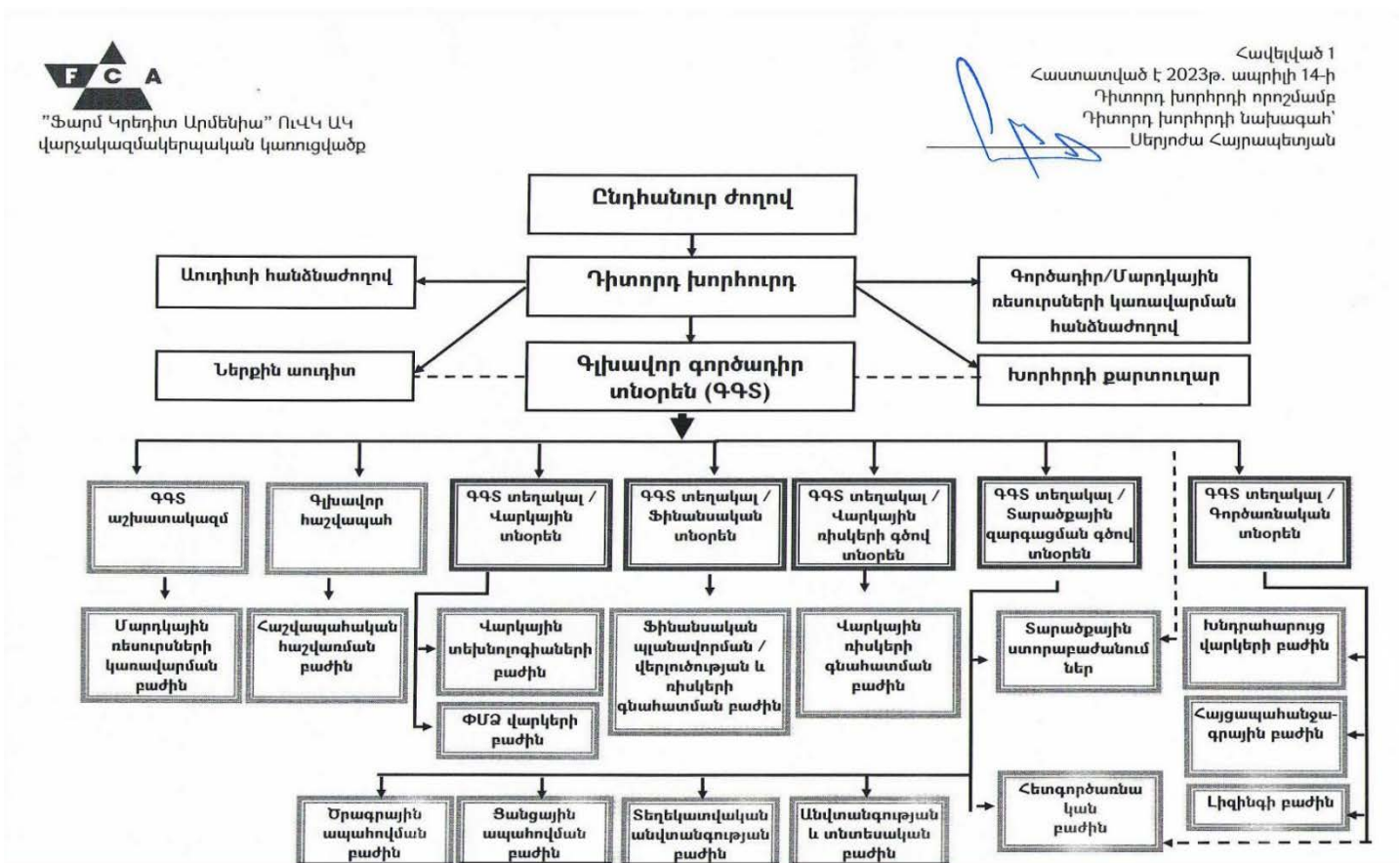
Թողարկողը չի համարվում խմբի անդամ:

ԾՐԱԳՐԱՅԻՆ ԱԶԴԱԳԻՐ
«Ֆարմ Կրեդիտ Արմենիա» ՈՒՎԿ ԱԿ կողմից անվանական արժեկտրոնային պարտատոմսերի թողարկման

Ստորև ներկայացվում է Կազմակերպության ներքին վարչակազմակերպական կառուցվածքը:

շինություններ) և ոչ նյութական ակտիվներ, որոնց արժեքի համագումարը չի գերազանցում Կազմակերպության ընդհանուր ակտիվների հաշվեկշռային արժեքի 10%-ը: Կազմակերպության հիմնական միջոցների հաշվեկշռային արժեքը կազմել է 898,985 հազ. ՀՀ դրամ, Օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվներ (հիմքում շենքեր, շինություններ) արժեքը կազմել է 18,380 ՀՀ դրամ, իսկ ոչ նյութական ակտիվներինը 8,493 ՀՀ դրամ 31.12.2023թ.-ի դրությամբ:

ԾՐԱԳՐԱՅԻՆ ԱԶԴԱԳԻՐ
«Ֆարմ Կրեդիտ Արմենիա» ՈՒՎԿ ԱԿ կողմից անվանական արժեկտրոնային պարտատոմսերի թողարկման

Կազմակերպության կողմից իր հիմնական միջոցների օգտագործումը սահմանափակող հանգամանքներ առկա չեն:

Կազմակերպության հիմնական միջոցներն ունեցել են հետևյալ կազմը և կառուցվածքը:

հազ. ՀՀ դրամ

31.12.2023	Շենքեր, շինություններ	Համակարգչային սարքավորումներ	Տնտեսական գույք	Փոխադրամիջոցներ	Ոչ նյութական ակտիվներ	Օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվներ	Ընդամենը
Սկզբնական արժեք	775,485	277,875	113,960	153,415	39,540	129,263	1,489,538
Կուտակված մաշվածություն	(48,181)	(199,866)	(69,002)	(131,574)	(31,047)	(110,883)	(590,553)
Զուտ հաշվեկշռային արժեք	727,304	78,009	44,958	21,841	8,493	18,380	898,985

21. Զարգացման վերջին միտումները

2023թ. ընթացքում Կազմակերպության ակտիվներն աճել են 1.3 մլրդ.դրամով կամ 9.33%-ով և 31.12.2023թ. դրությամբ կազմել 502.3 մլն ՀՀ դրամ նախորդ տարվա հետ համեմատած: Աճը հիմնականում պայմանավորված է վարկային պորտֆելի և արժեթղթերում ներդրումների ավելացմամբ:

Կազմակերպության սեփաժողովի կապիտալը 31.12.2023թ. դրությամբ 2022թ. դեկտեմբերի 31-ի համեմատ աճել է 232.2 մլն դրամով կամ 10.74%-ով և կազմել 2.3 մլրդ.

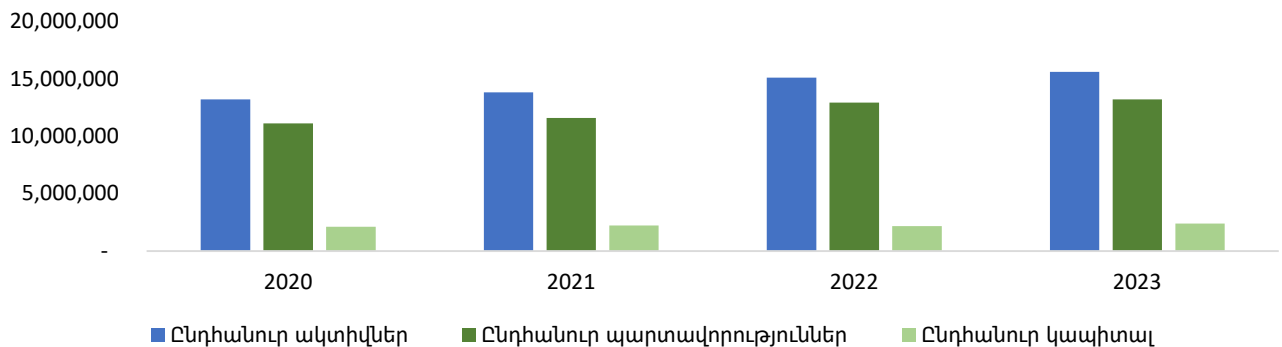
ԾՐԱԳՐԱՅԻՆ ԱԶԴԱԳԻՐ
«Ֆարմ Կրեդիտ Արմենիա» ՈՒՎԿ ԱԿ կողմից անվանական արժեկտրոնային պարտատոմսերի թողարկման

ՀՀ դրամ:

31.12.2023թ. դրությամբ պարտավորությունների ծավալը կազմել է մոտ 13.2 մլրդ ՀՀ դրամ՝ 2022թ. դեկտեմբերի 31–ի համեմատ աճելով 2.09%-ով:

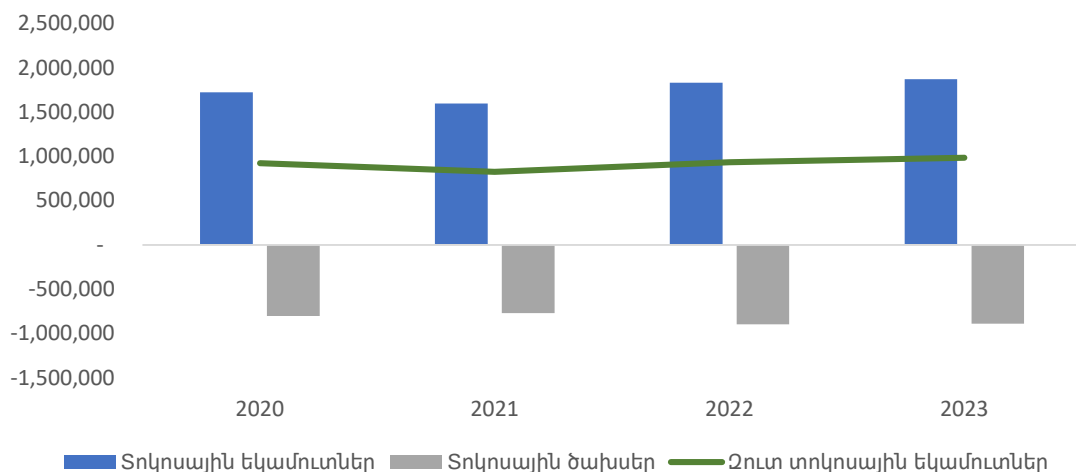
Կազմակերպության ակտիվների, պարտավորությունների, սեփական կապիտալի դինամիկան 2020–2023թթ. ընթացքում ներկայացված է ստորև.

Հաշվեկշռի վերլուծություն

Ստորև ներկայացված են Կազմակերպության տոկոսային եկամուտների, տոկոսային ծախսերի և զուտ տոկոսային եկամուտների դինամիկաները 2020–2023թթ. ժամանակահատվածում:

Տոկոսային եկամուտներ և ծախսեր

ԾՐԱԳՐԱՅԻՆ ԱԶԴԱԳԻՐ
«Ֆարմ Կրեդիտ Արմենիա» ՈՒՎԿ ԱԿ կողմից անվանական արժեկտրոնային պարտատոմսերի թողարկման

Կազմակերպության գործունեության ցուցանիշների վերաբերյալ առավել ամբողջական պատկերացում կազմելու համար պոտենցիալ ներդրողները կարող են ծանոթանալ Կազմակերպության տարեկան և եռամսյակային հաշվետվություններին, որոնք տեղադրված են Կազմակերպության պաշտոնական կայքի (www.fca.am) «Հաշվետվություններ» բաժնում:

ՇԱՀՈՒՅԹԻ ԿԱՆԽԱՏԵՍՈՒՄԸ ԿԱՄ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄԸ

Ընկերության ակտիվների շահութաբերության (ROA) և կապիտալի շահութաբերության (ROE) ցուցանիշների կանխատեսումներն արտացոլված են ստորև բերվող աղյուսակում:

Ցուցանիշներ	2024	2025	2026
Ակտիվների շահութաբերություն (ROA)	7.9%	8.3%	8.8%
Կապիտալի շահութաբերություն (ROE)	14.8%	14.0%	13.5%

Մոտակա տարիների գործունեության և շահույթի կանխատեսումներում Կազմակերպությունը հիմնվել է հետևյալ հիմնարար սկզբունքների վրա.

- ✓ Կազմակերպության գործունեությունը միտված է կոոպերատիվի անդամ-փայատերերին առավել հարմարավետ և համալիր ծառայությունների մատուցմանը՝ բալանսավորելով անդամ-փայատիրոջ շահը և Կազմակերպության շահութաբերությունը,
- ✓ Որպես սոցիալապես պատասխանատու վարկավորող՝ Կազմակերպության ռեսուրսները

ԾՐԱԳՐԱՅԻՆ ԱԶԴԱԳԻՐ
«Ֆարմ Կրեդիտ Արմենիա» ՈՒՎԿ ԱԿ կողմից անվանական արժեկտրոնային պարտատոմսերի թողարկման

տեղաբաշխելիս առաջնորդվել հաշվի առնելով ռիսկերի և եկամտաբերության ընդունելի մակարդակները՝ պահպանելով վարկային կազմակերպությունների գործունեությունը կարգավորող ՀՀ կենտրոնական բանկի կողմից սահմանված տնտեսական նորմատիվները,

- ✓ ապահովել Կազմակերպության դինամիկ զարգացման համար անհրաժեշտ մասնաճյուղերի ստեղծում, տեխնիկատեխնոլոգիական, տեղեկատվական համակարգերի արդիականացում,
- ✓ ապահովել Կազմակերպության զարգացմանը համահունչ անձնակազմի վարձատրության, ուսուցման և վերապատրաստման ծախսեր,
- ✓ Կազմակերպության գործունեության ապահովման ծախսեր:

22. Թողարկողի կառավարման մարմինները

Կազմակերպության կանոնադրությամբ (կանոնադրությունը հասանելի է Ազդագրին կից հավելվածներում, ինչպես նաև Կազմակերպության պաշտոնական կայքում՝ www.fca.am) սահմանված են Կազմակերպության կառավարման հետևյալ մարմինները.

- փայատերերի ընդհանուր ժողովը (այսուհետ նաև՝ Ընդհանուր ժողովը),
- դիտորդ խորհուրդը (այսուհետ նաև՝ Խորհուրդ),
- գլխավոր գործադիր տնօրենը:

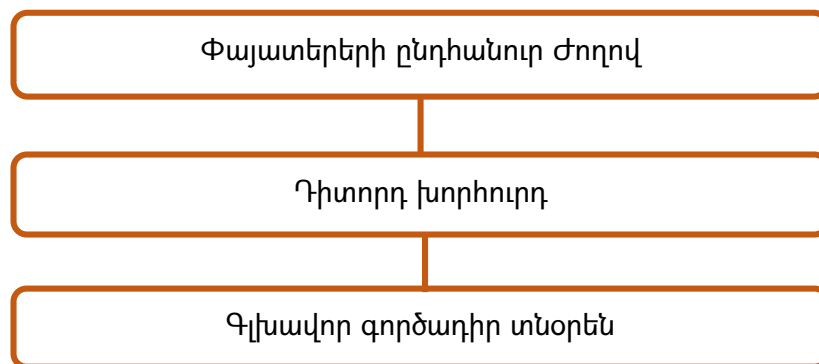
Կազմակերպության կառավարման բարձրագույն մարմինը նրա փայատերերի ընդհանուր ժողովն է: Կազմակերպությունում ստեղծվում է Դիտորդ խորհուրդ, որն իրականացնում է օրենքով և Կազմակերպության կանոնադրությամբ դիտորդ խորհրդին վերապահված իրավասություններ: Դիտորդ խորհրդի անդամներն իրավունք չունեն գործել Կազմակերպության անունից: Կազմակերպության գործադիր մարմինն է Գլխավոր գործադիր տնօրենը: Գլխավոր գործադիր տնօրենը ղեկավարում է Կազմակերպության ընթացիկ գործունեությունը և հաշվետու է դիտորդ խորհրդին ու Կազմակերպության փայատերերի ընդհանուր ժողովին: Կազմակերպության կառավարման մարմինների իրավասությունը և նրանց որոշումների ընդունման կարգը սահմանվում են օրենքով և Կազմակերպության կանոնադրությամբ: Ընդհանուր ժողովում

ԾՐԱԳՐԱՅԻՆ ԱԶԴԱԳԻՐ
«Ֆարմ Կրեդիտ Արմենիա» ՈՒՎԿ ԱԿ կողմից անվանական
արժեկտրոնային պարտատոմսերի թողարկման

որոշումներ ընդունելիս Կազմակերպության անդամն ունի մեկ ձայնի իրավունք: Կազմակերպությունն ունի գլխավոր հաշվապահ, ներքին աուդիտի ստորաբաժանում: Ընդհանուր ժողովն ընտրում է նաև Անվանակարգային հանձնաժողով, որի իրավասությունները սահմանվում են Կազմակերպության կանոնադրությամբ:

Կառավարման մարմինների սխեմատիկ կառուցվածքը ներկայացված է ստորև.

Կազմակերպության կանոնադրությամբ Կազմակերպության կառավարման մարմիններին վերապահված են հետևյալ իրավասությունները.

1. Փայատերերի ընդհանուր ժողով (Ընդհանուր ժողով)

Կազմակերպության Ընդհանուր ժողովը Կազմակերպության բարձրագույն կառավարման մարմինն է, որին մասնակցելու և որոշումներ ընդունելու իրավունք ունեն Կազմակերպության փայատերերը: Փայատերերն Ընդհանուր ժողովին մասնակցում են անձամբ կամ լիազոր ներկայացուցիչների միջոցով: Կազմակերպության ընդհանուր ժողովի բացառիկ իրավասությանն են պատկանում՝

- ա) Կազմակերպության կանոնադրության հաստատումը, դրանում փոփոխությունների և լրացումների կատարումը,
- բ) Կազմակերպության վերակազմակերպումը,
- գ) Կազմակերպության լուծարումը,

ԾՐԱԳՐԱՅԻՆ ԱԶԴԱԳԻՐ
«Ֆարմ Կրեդիտ Արմենիա» ՈՒՎԿ ԱԿ կողմից անվանական արժեկտրոնային պարտատոմսերի թողարկման

դ) ամփոփ, միջանկյալ և լուծարման հաշվեկշիռների հաստատումը, լուծարային հանձնաժողովի նշանակումը,

ե) անվանակարգային հանձնաժողովի ներկայացմամբ դիտորդ խորհրդի քանակական կազմի հաստատումը, դիտորդ խորհրդի անդամների ընտրությունը և նրանց լիազորությունների վաղաժամկետ դադարեցումը:

զ) Կազմակերպության տարեկան ֆինանսական հաշվետվությունների, շահույթների և վնասների բաշխման հաստատումը,

է) Ընդհանուր ժողովի գումարման կանոնակարգի հաստատումը,

ը) հաշվիչ հանձնաժողովի ձևավորումը (անհրաժեշտության դեպքում),

թ) ֆինանսական տարվա ընթացքում նախատեսվող Կազմակերպության կողմից կանոնադրական կապիտալի ավելացման սահմանաչափի որոշումը և դրա արդյունքում Կազմակերպության փայտերեր (կոոպերատիվի անդամներ) ներգրավվելու վերաբերյալ որոշման ընդունումը: Սույն ենթակետով նախատեսված կանոնադրական կապիտալի ավելացման և դրա արդյունքում փայտերերի ներգրավման ընթացիկ գործընթացն իրականացնում է Խորհուրդը Կազմակերպության կանոնադրությամբ և ժողովի որոշմամբ սահմանված կարգով և ժամկետներում:

ժ) Գլխավոր գործադիր տնօրենի լիազորությունների վաղաժամկետ դադարեցման դիտորդ խորհրդի ընդունած որոշման հաստատումը:

Կազմակերպության Ընդհանուր ժողովի բացառիկ իրավասությանը պատկանող հարցերը չեն կարող փոխանցվել Կազմակերպության Գլխավոր գործադիր տնօրենին: Կազմակերպության ընդհանուր ժողովը չի կարող քննարկել և որոշում ընդունել իր իրավասությանը չվերաբերող հարցերի վերաբերյալ:

Ընդհանուր ժողովին մասնակցելու իրավունք ունեն՝

ԾՐԱԳՐԱՅԻՆ ԱԶԴԱԳԻՐ
«Ֆարմ Կրեդիտ Արմենիա» ՈՒՎԿ ԱԿ կողմից անվանական
արժեկտրոնային պարտատոմսերի թողարկման

- ա) Կազմակերպության փայատերերը՝ անձամբ կամ ներկայացուցիչների միջոցով,
- բ) Կազմակերպության դիտորդ խորհրդի անդամները, Գլխավոր գործադիր տնօրենը, գլխավոր հաշվապահը և ժողովին նախապես հրավիրված այլ անձինք՝ խորհրդակցական ձայնի իրավունքով,
- գ) Կազմակերպության արտաքին աուդիտն իրականացնող անձը՝ որպես դիտորդ (եթե նրա եզրակացությունն առկա է գումարվող ընդհանուր ժողովի օրակարգի հարցերում),
- դ) այլ անձինք, անհրաժեշտության դեպքում:

Ընդհանուր ժողովները նախագահում է Կազմակերպության դիտորդ խորհրդի նախագահը: Եթե խորհրդի նախագահը բացակայում է, ապա նրան փոխարինում է խորհրդի կողմից նշանակված խորհրդի անդամը: Քվեարկությունների ժամանակ յուրաքանչյուր փայատեր ունի մեկ ձայնի իրավունք անկախ կանոնադրական հիմնադրամում իր փայամասնակցության չափից:

2. Դիտորդ խորհուրդը (խորհուրդը)

Կազմակերպության Խորհուրդն իրականացնում է Կազմակերպության գործունեության ընդհանուր ղեկավարումը՝ Կազմակերպության կանոնադրությամբ և Ընդհանուր ժողովի կողմից հաստատված կանոնակարգով խորհրդի իրավասությանը վերապահված հարցերի սահմաններում: Կազմակերպության Խորհուրդը կազմված է մինչև ութ (8) անդամից՝ ներառյալ ոչ պակաս քան (1) մեկ և ոչ ավելի քան (2) երկու հրավիրված անդամից: Խորհրդի անդամներն ընտրվում են (4) չորս տարի ժամկետով, իսկ հրավիրված անդամները՝ (2) երկու տարի ժամկետով: Կազմակերպության Խորհրդի անդամներն ընտրվում են քվեարկության իրավունք ունեցող փայատերերի կողմից, իսկ հրավիրված անդամները նշանակվում են Խորհրդի կողմից:

Ընդհանուր ժողովին Կազմակերպության Խորհրդի անդամների թեկնածուների վերաբերյալ առաջարկություններ է ներկայացնում Անվանակարգային հանձնաժողովը՝ Կազմակերպության կանոնադրությամբ և ներքին իրավական ակտերով սահմանված կարգով: Կազմակերպության

ԾՐԱԳՐԱՅԻՆ ԱԶԴԱԳԻՐ
«Ֆարմ Կրեդիտ Արմենիա» ՈՒՎԿ ԱԿ կողմից անվանական արժեկտրոնային պարտատոմսերի թողարկման

գործունեության տարածքը Խորհրդի կողմից բաժանվում է տարածաշրջանների՝ Խորհրդում համամասնական ներկայացուցչականությունն ապահովելու համար: Խորհրդի անդամությունից Խորհրդի անդամի հրաժարվելու կամ վերջինիս լիազորություններն իրականացնելու անհնարինության (Խորհրդի անդամի բացակայություն, առողջական վիճակի վատթարացում, մահ) դեպքում վերջինիս լիազորությունները դադարեցված է համարվում Խորհրդի որոշման հիման վրա: Խորհրդի նոր անդամ ընտրվում է արտահերթ ընդհանուր ժողովի կողմից՝ ժողովին մասնակից ընտրողների ձայների պարզ մեծամասնությամբ: Խորհրդի անդամի լիազորությունների վաղաժամկետ դադարեցման այլ դեպքերը կարգավորվում են Կազմակերպության Կանոնադրության 7.2 կետի «ե» ենթակետով: Կազմակերպության Խորհրդի անդամներին՝ Խորհրդի նիստերին մասնակցելու համար տրվում է փոխհատուցում: Փոխհատուցման կարգը սահմանում է Խորհուրդը: Կազմակերպությունը կարող է ողջամիտ սահմաններում փոխհատուցումներ նշանակել Խորհրդի անդամներին՝ Խորհրդի նիստերին մասնակցելու կամ հատուկ հանձնարարություններ կատարելու համար: Կազմակերպության Խորհրդի նախագահն ընտրվում է Խորհրդի կողմից՝ Խորհրդի անդամների կազմից՝ երկու տարի ժամկետով: Կազմակերպության Խորհրդի նախագահը՝

- ա) կազմակերպում է Խորհրդի աշխատանքները,
- բ) գումարում և նախագահում է Խորհրդի նիստերը,
- գ) կազմակերպում է Խորհրդի նիստերի արձանագրությունների վարումը,
- դ) նախագահում է Կազմակերպության Ընդհանուր ժողովում,
- ե) կազմակերպում է Խորհրդին կից հանձնաժողովների աշխատանքը, եթե այդպիսիք կան, գ) իրականացնում է օրենքով, Կազմակերպության կանոնադրությամբ և ներքին իրավական ակտերով սահմանված այլ իրավասություններ:

Կազմակերպության Խորհրդի իրավասություններն են՝

ԾՐԱԳՐԱՅԻՆ ԱԶԴԱԳԻՐ
«Ֆարմ Կրեդիտ Արմենիա» ՈՒՎԿ ԱԿ կողմից անվանական արժեկտրոնային պարտատոմսերի թողարկման

- ա) Կազմակերպության գործունեության հիմնական ուղղությունների որոշումը, ներառյալ՝ Կազմակերպության հեռանկարային զարգացման ծրագրի հաստատումը,
- բ) Ընդհանուր ժողովի տարեկան և արտահերթ նիստերի գումարումը, օրակարգի հաստատումը, ինչպես նաև դրանց գումարման և անցկացման կազմակերպման հետ կապված՝ նախապատրաստական աշխատանքների իրականացման ապահովումը,
- գ) Կազմակերպության Գլխավոր գործադիր տնօրենի ընտրությունը և նրա լիազորությունների վաղաժամկետ դադարեցումը,
- դ) Կազմակերպությունում ներքին հսկողության ստանդարտների սահմանումը,
- ե) Կազմակերպության տարեկան ծախսերի նախահաշվի ու կատարողականի հաստատումը, գ) շահութաբաժինների վճարման վերաբերյալ Ընդհանուր ժողովին առաջարկությունների ներկայացումը,
- է) Կազմակերպության տարեկան ֆինանսական հաշվետվությունների նախնական հաստատումը և ընդհանուր ժողովին ներկայացումը,
- ը) Ընդհանուր ժողովի հաստատմանը Կազմակերպության արտաքին աուդիտն իրականացնող անձի թեկնածության ներկայացումը,
- թ) Կազմակերպության արտաքին աուդիտն իրականացնող անձին վճարման չափի սահմանումը,
- թա) Կազմակերպությունում իրականացված աուդիտորական կամ այլ ստուգումների արդյունքում անհրաժեշտության դեպքում բացահայտված թերությունների վերացմանն ուղղված միջոցառումների նախաձեռնումն ու դրանց իրականացման վերահսկումը,
- թբ) Կազմակերպության կողմից ֆինանսական գործառնությունների իրականացման կարգը սահմանող ներքին իրավական ակտերի ընդունումը,

ԾՐԱԳՐԱՅԻՆ ԱԶԴԱԳԻՐ
«Ֆարմ Կրեդիտ Արմենիա» ՈՒՎԿ ԱԿ կողմից անվանական արժեկտրոնային պարտատոմսերի թողարկման

- թգ) Կազմակերպության տարածքային և ինքնուրույն կառուցվածքային ստորաբաժանումների կանոնադրությունների հաստատումը, Կազմակերպության ինքնուրույն կառուցվածքային ստորաբաժանումների միջև գործառույթային պարտականությունների բաշխումը,
- թդ) Կազմակերպության պարտատոմսերի և այլ արժեթղթերի թողարկման մասին որոշման ընդունումը,
- թե) Կազմակերպության պահուստային և այլ հիմնադրամների օգտագործումը,
- թզ) Կազմակերպության մասնաճյուղերի, ներկայացուցչությունների և հիմնարկների ստեղծումը,
- թէ) Կազմակերպության հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության՝ հաշվապահական հաշվառում վարելու և ֆինանսական հաշվետվություններ կազմելու նպատակով կիրառվող սկզբունքների, հիմունքների, եղանակների, կանոնների, ձևերի և կարգերի սահմանումը,
- թը) դուստր կամ կախյալ ընկերությունների ստեղծումը,
- թթ) դուստր և կախյալ ընկերություններին մասնակցությունը,
- ժ) առևտրային կազմակերպությունների միությունների հիմնադրումը,
- ժա) առևտրային կազմակերպությունների միություններում մասնակցությունը,
- ժբ) Կազմակերպության գույքի օտարման և ձեռք բերման հետ կապված այն խոշոր գործարքների կնքումը, որոնց արժեքը՝ գործարքը կնքելու մասին որոշումն ընդունելու պահի դրությամբ, կազմում է Կազմակերպության ակտիվների հաշվեկշռային արժեքի 50 տոկոսը (խոշոր են համարվում մեկ կամ մի քանի փոխկապված գործարքները, որոնք, բացառությամբ Կազմակերպության բնականոն տնտեսական գործունեության շրջանակներում կատարվող գործարքների, ուղղակի կամ անուղղակի կապված են Կազմակերպության կողմից գույքի ձեռքբերման, օտարման կամ գույքի օտարման հնարավորության հետ, և որոնց արժեքը գործարքը կնքելու մասին որոշում ընդունելու պահի դրությամբ կազմում է Կազմակերպության ակտիվների հաշվեկշռային արժեքի 50 և ավելի տոկոսը):

ԾՐԱԳՐԱՅԻՆ ԱԶԴԱԳԻՐ
«Ֆարմ Կրեդիտ Արմենիա» ՈՒՎԿ ԱԿ կողմից անվանական արժեկտրոնային պարտատոմսերի թողարկման

ժգ) Կազմակերպության Գլխավոր գործադիր տնօրենի վարձատրության պայմանների հաստատումը,

ժդ) Կազմակերպության գործունեության կանոնակարգի հաստատումը:

Կազմակերպության Խորհուրդն իր աշխատանքների արդյունավետ կազմակերպման համար կարող է ստեղծել կից հանձնաժողովներ, որոնցում կարող են ընդգրկվել ինչպես Խորհրդի անդամները, այնպես էլ Կազմակերպության այլ ղեկավարները և աշխատակիցները: Այդ հանձնաժողովների որոշումներն ունեն խորհրդակցական բնույթ:

Կազմակերպության խորհրդի նիստերը գումարում է Կազմակերպության Խորհրդի նախագահը՝ իր, խորհրդի անդամի, Կազմակերպության Գլխավոր գործադիր տնօրենի, Կազմակերպության արտաքին աուդիտն իրականացնող անձի, ինչպես նաև Կազմակերպության փայատերերի հինգ կամ ավելի տոկոսի գրավոր պահանջով: Խորհրդի նիստերի քվորումը չի կարող խորհրդի անդամների կեսից պակաս լինել: Խորհրդի որոշումներն ընդունվում են նիստին ներկա խորհրդի անդամների ձայների մեծամասնությամբ: Սակայն Կազմակերպության Գլխավոր գործադիր տնօրենի ընտրության և նրա լիազորությունների վաղաժամկետ դադարեցման վերաբերյալ որոշումներն ընդունվում են Խորհրդի ամբողջ կազմի կողմից միաձայն: Քվեարկության ժամանակ խորհրդի յուրաքանչյուր անդամ ունի միայն մեկ ձայն: Ձայնի և քվեարկության իրավունքի փոխանցումն այլ անձի (այդ թվում՝ խորհրդի այլ անդամի) չի թույլատրվում: Ձայների հավասարության դեպքում խորհրդի նախագահի ձայնը որոշիչ է: Խորհրդի նիստերի բոլոր հարցերի քննարկումը կարող է տեղի ունենալ միայն Կազմակերպության Գլխավոր գործադիր տնօրենի պարտադիր մասնակցությամբ, բացառությամբ Կազմակերպության Գլխավոր գործադիր տնօրենի լիազորությունների վաղաժամկետ դադարեցման, ինչպես նաև նրա վարձատրության պայմանների հաստատման հարցերի: Կազմակերպության Գլխավոր գործադիր տնօրենը մասնակցում է խորհրդի նիստերին խորհրդակցական ձայնի իրավունքով:

Կազմակերպության կանոնադրությամբ սահմանված կարգով Ընդհանուր ժողովն ընտրում է Խորհրդի անդամներ (բացառությամբ Խորհրդի հրավիրված անդամի)՝ պաշտոնավարման

ԾՐԱԳՐԱՅԻՆ ԱԶԴԱԳԻՐ
«Ֆարմ Կրեդիտ Արմենիա» ՈՒՎԿ ԱԿ կողմից անվանական արժեկտրոնային պարտատոմսերի թողարկման

Ժամկետը լրացած կամ այլ հիմքով ազատված անդամների թափուր պաշտոնը լրացնելու համար: Խորհրդի յուրաքանչյուր անդամ ներկայացնում է կոնկրետ տարածաշրջան՝ ըստ փայատերերի բնակության կամ գործունեության կենտրոնացման վայրի: Տարածաշրջանները սահմանվում են Խորհրդի կողմից:

Անվանակարգային հանձնաժողովի հիմնական գործառույթը վարկային կազմակերպության Խորհրդի անդամների թեկնածություններ առաջադրելն է:

Թեկնածուների ցանկը կազմելիս՝ Անվանակարգային հանձնաժողովը պետք է հնարավորության սահմաններում ապահովի Խորհրդի անդամների այնպիսի թեկնածություններ, որոնք կներկայացնեն Կազմակերպության գործունեության բոլոր տարածաշրջանները (տարածաշրջանները սահմանվում են Խորհրդի որոշմամբ): Անվանակարգային հանձնաժողովը աշխատանքային հարցերի քննարկման համար քվորում ունի, եթե ներկա են անդամների երկու երրորդը: Հանձնաժողովը պարտավոր է կազմել քննարկումների արձանագրություններ, որոնք հանձնվում են Խորհրդի նախագահին և պահպանվում են Կազմակերպության փաստաթղթաշրջանառության ընթացակարգերին համապատասխան: Անվանակարգային հանձնաժողովի՝ Կազմակերպության կանոնադրությամբ չնախատեսված իրավասությունները և գործունեության կարգը սահմանվում են Ընդհանուր ժողովի հաստատած Անվանակարգային հանձնաժողովի կանոնակարգով: Յուրաքանչյուր տարեկան Ընդհանուր ժողովին ընտրվում է նոր Անվանակարգային հանձնաժողով: Անվանակարգային հանձնաժողովն ընտրվում է Կազմակերպության գործունեության տարածաշրջանները, ոլորտները և ներգրավված փայատերերի բազմազանությունը լավագույն կերպով ներկայացնելու սկզբունքով: Պահպանելով այդ սկզբունքը Կազմակերպության գործունեության յուրաքանչյուր տարածաշրջանից ընտրվում է մեկ անդամ՝ մեկ տարի ժամկետով:

Անվանակարգային հանձնաժողովի կազմում չեն կարող ընդգրկվել Կազմակերպության Խորհրդի անդամները, վարձու ղեկավարները և այլ աշխատակիցները: Եթե տարեկան Ընդհանուր ժողովին Անվանակարգային հանձնաժողովի նոր կազմ չի ընտրվում, ապա Անվանակարգային

ԾՐԱԳՐԱՅԻՆ ԱԶԴԱԳԻՐ
«Ֆարմ Կրեդիտ Արմենիա» ՈՒՎԿ ԱԿ կողմից անվանական
արժեկտրոնային պարտատոմսերի թողարկման

հանձնաժողովի նախկին կազմը համարվում է վերընտրված: Անվանակարգային հանձնաժողովը ծառայում է մինչև նոր Անվանակարգային հանձնաժողովի ընտրությունը և լիազորությունների ստանձնումը: Անվանակարգային հանձնաժողովի անդամները չեն կարող առաջադրել իրենց թեկնածությունները որպես խորհրդի անդամ:

3. Կազմակերպության Գլխավոր գործադիր տնօրենը

Կազմակերպության ընթացիկ գործունեության ղեկավարումն իրականացնում է Կազմակերպության Գլխավոր գործադիր տնօրենը, որն ի պաշտոնե հանդիսանում է կոոպերատիվի նախագահ: Կազմակերպության Գլխավոր գործադիր տնօրենն ընտրվում է Խորհրդի կողմից ձայների պարզ մեծամասնությամբ: Կազմակերպության Գլխավոր գործադիր տնօրենը, որպես իր բացառիկ իրավասություն, ներկայացնում է Կազմակերպության Հայաստանի Հանրապետությունում և օտարերկրյա պետություններում, Կազմակերպության անունից կնքում է գործարքներ, գործում է Կազմակերպության անունից առանց լիազորագրի, տալիս է լիազորագրեր: Կազմակերպության Գլխավոր գործադիր տնօրենը՝

ա) խորհրդի հաստատմանն է ներկայացնում Կազմակերպության խորհրդի կողմից հաստատվող ներքին իրավական ակտերը, առանձնացված ստորաբաժանումների կանոնակարգերը,

բ) նախօրոք քննարկում է Ընդհանուր Ժողովի կամ Խորհրդի կողմից քննարկման ենթակա բոլոր հարցերը, որի համար պատրաստում է անհրաժեշտ փաստաթղթերը, կազմակերպում Ընդհանուր Ժողովի և Խորհրդի որոշումների կատարումը,

գ) տնօրինում է Կազմակերպության գույքը, այդ թվում՝ ֆինանսական միջոցները, իր իրավասության սահմաններում արձակում է հրամաններ, հրահանգներ, տալիս է կատարման համար պարտադիր ցուցումներ և վերահսկում դրանց կատարումը,

ԾՐԱԳՐԱՅԻՆ ԱԶԴԱԳԻՐ
«Ֆարմ Կրեդիտ Արմենիա» ՈՒՎԿ ԱԿ կողմից անվանական արժեկտրոնային պարտատոմսերի թողարկման

դ) հաստատում է Կազմակերպության հաստիքացուցակը, աշխատանքի է ընդունում և աշխատանքից ազատում Կազմակերպության աշխատակիցներին, լուծում է աշխատակիցների ընտրության, տեղաբաշխման, ուսուցման և վերապատրաստման հարցերը,

ե) Կազմակերպության աշխատակիցների նկատմամբ կիրառում է խրախուսման և կարգապահական պատասխանատվության միջոցներ,

զ) կատարում է Կազմակերպության Գլխավոր գործադիր տնօրենի ենթակաների միջև պարտականությունների բաշխումը,

է) իրականացնում է Կազմակերպության կանոնադրությամբ, ինչպես նաև Խորհրդի կողմից սահմանված իրավական ակտերի շրջանակներում նախատեսված՝ Կազմակերպության ընթացիկ գործունեության ղեկավարման հետ կապված այլ իրավասություններ:

Գլխավոր գործադիր տնօրենի որոշումները, որպես կանոն, իրագործվում են նրա հրամանների և կարգադրությունների հիման վրա: Կազմակերպության Գլխավոր գործադիր տնօրենը պատասխանատվություն է կրում Կազմակերպության հաշվապահական հաշվառման կազմակերպման, դրա վիճակի և հավաստիության, տարեկան հաշվետվությունների, ֆինանսական, վիճակագրական և այլ հաշվետվություններն օրենքներով և այլ իրավական ակտերով սահմանված կարգով և ժամկետներում Կենտրոնական բանկ և պետական այլ մարմիններին ժամանակին ներկայացնելու, ինչպես նաև Կազմակերպության փայտատերերին, պարտատերերին և մամուլի ու զանգվածային լրատվության մյուս միջոցներին Կազմակերպության մասին տրամադրվող տեղեկությունների հավաստիության համար՝ օրենքին, այլ իրավական ակտերին Կազմակերպության կանոնադրությանը և ներքին իրավական ակտերին համապատասխան:

Գլխավոր գործադիր տնօրենը Խորհրդին պարբերաբար, բայց ոչ պակաս, քան կիսամյակը մեկ անգամ, ներկայացնում է իր գործունեության վերաբերյալ հաշվետվություններ: Կազմակերպության Գլխավոր գործադիր տնօրենի իրավասությանը ենթակա հարցերով որոշումների ընդունումը չի

ԾՐԱԳՐԱՅԻՆ ԱԶԴԱԳԻՐ
«Ֆարմ Կրեդիտ Արմենիա» ՈՒՎԿ ԱԿ կողմից անվանական արժեկտրոնային պարտատոմսերի թողարկման

կարող փոխանցվել Կազմակերպության կառավարման այլ մարմինների, Կազմակերպության գլխավոր հաշվապահին կամ այլ անձի, բացառությամբ, եթե Կազմակերպության Գլխավոր գործադիր տնօրենի լիազորությունների իրականացումը պատշաճ կերպով ժամանակավորապես փոխանցվել է նրան փոխարինող անձին: Գլխավոր գործադիր տնօրենի լիազորությունները պատշաճ կերպով ժամանակավորապես կարող են փոխանցվել նրան փոխարինող անձին, եթե վերջինս համապատասխանում է Կենտրոնական բանկի սահմանաժ որակավորման և մասնագիտական համապատասխանության չափանիշներին: Գլխավոր գործադիր տնօրենը պաշտոնավարում է անժամկետ: Գլխավոր գործադիր տնօրենի աշխատանքները գնահատվում են խորհրդի կողմից ամեն տարի: Խորհրդի կողմից Գլխավոր գործադիր տնօրենի լիազորությունները վաղաժամկետ դադարեցվում են իր դիմումի համաձայն, կամ եթե՝ ա) նա դատարանի օրինական ուժի մեջ մտած վճռով ճանաչվել է անգործունակ կամ սահմանափակ գործունակ, բ) նրա պաշտոնավարման ընթացքում ի հայտ են եկել այնպիսի հանգամանքներ, որոնց ուժով նրան արգելվում է լինել Կազմակերպության գործադիր տնօրեն (Վարկային կազմակերպության ղեկավար), գ) օրենքով սահմանված կարգով որակավորումից զրկվել է կամ զրկվել է որոշակի պաշտոն վարելու իրավունքից: Գլխավոր գործադիր տնօրենի լիազորությունների դադարեցման խորհրդի որոշումը պետք է հաստատվի ընդհանուր ժողովի կողմից:

4. Կազմակերպության գլխավոր հաշվապահը և գլխավոր ֆինանսական մասնագետը

Կազմակերպության գլխավոր հաշվապահն իրականացնում է Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ և այլ իրավական ակտերով, Կազմակերպության կանոնադրությամբ և ներքին իրավական ակտերով գլխավոր հաշվապահի համար սահմանված իրավունքները և պարտականությունները: Կազմակերպության գլխավոր հաշվապահը նշանակվում է Գլխավոր գործադիր տնօրենի կողմից: Կազմակերպության գլխավոր հաշվապահի իրավունքները և պարտականությունները չեն կարող փոխանցվել ընդհանուր ժողովին, խորհրդին, գործադիր մարմնի անդամներին: Կազմակերպության գլխավոր հաշվապահն առնվազն կիսամյակը մեկ անգամ Կազմակերպության Խորհրդին է ներկայացնում հաշվետվություն կազմակերպության ֆինանսական վիճակի և ցուցանիշների մասին:

ԾՐԱԳՐԱՅԻՆ ԱԶԴԱԳԻՐ
«Ֆարմ Կրեդիտ Արմենիա» ՈՒՎԿ ԱԿ կողմից անվանական արժեկտրոնային պարտատոմսերի թողարկման

Կազմակերպության գլխավոր հաշվապահը պատասխանատվություն է կրում Կազմակերպության հաշվապահական հաշվառման վարման, դրա վիճակի և հավաստիության, տարեկան հաշվետվության, ֆինանսական և վիճակագրական հաշվետվություններն օրենքներով և այլ իրավական ակտերով սահմանված կարգով պետական կառավարման մարմիններին ժամանակին ներկայացնելու, ինչպես նաև Կազմակերպության փայատերերին, պարտատերերին և մամուլի ու զանգվածային լրատվության մյուս միջոցներին Կազմակերպության մասին տրամադրվող ֆինանսական տեղեկությունների հավաստիության համար՝ օրենքին, այլ իրավական ակտերին և Կազմակերպության կանոնադրությանը համապատասխան: Կազմակերպության Գլխավոր ֆինանսական մասնագետն իրականացնում է Կազմակերպության ակտիվների կառավարման գործունեության ընդհանուր ղեկավարումը: Գլխավոր ֆինանսական մասնագետը պատասխանատվություն է կրում Կազմակերպության կողմից Կենտրոնական բանկի սահմանած հիմնական տնտեսական նորմատիվների պահպանման համար: Կազմակերպության Գլխավոր ֆինանսական մասնագետին նշանակում և ազատում է Գլխավոր գործադիր տնօրենը:

23. Թողարկողի կառավարման մարմինների անդամները և գործունեությունը

**Դիտորդ խորհուրդ
 Խորհրդի նախագահ՝ Սերյոժա Հայրապետյան**

N	Անուն, Ազգանուն	Զբաղեցրած պաշտոնը	Բնակության վայր	Իրավասություններն ու պարտականությունները	Կազմակերպության գործունեությունից դուրս կառավարման մարմնի անդամի ծավալած գործունեությունը
1	Սերյոժա Հայրապետյան	Դիտորդ խորհրդի նախագահ	Սյունիքի մարզ, գ. Խնձորեսկ	համաձայն կազմակերպության կանոնադրության	Ֆերմեր (հացահատիկային կուլտուրաների մշակություն)

ԾՐԱԳՐԱՅԻՆ ԱԶԴԱԳԻՐ
«Ֆարմ Կրեդիտ Արմենիա» ՈՒՎԿ ԱԿ կողմից անվանական արժեկտրոնային պարտատոմսերի թողարկման

2	Արտավազդ Խաչատրյան	Դիտորդ խորհրդի անդամ	Արմավիրի մարզ, գ. Առատաշեն, Ա. Այվազյան փողոց, տուն 69	համաձայն կազմակերպության կանոնադրության	Ֆերմեր (ջերմոցային տնտեսություն)
3	Ռաֆիկ Օհանյան	Դիտորդ խորհրդի անդամ	Տավուշի մարզ, գ. Պտղավան, 7-րդ փողոց, 17 տուն	համաձայն կազմակերպության կանոնադրության	Ֆերմեր (այգեգործություն, ջերմոցային տնտեսություն)
4	Ռուլանդ Սուսունյան	Դիտորդ խորհրդի անդամ	Արարատի մարզ, գ. Նարեկ, Բաղրամյան, 32 տուն	համաձայն կազմակերպության կանոնադրության	Ֆերմեր (այգեգործություն)
5	Արմեն Ստեփանյան	Դիտորդ խորհրդի անդամ	ք. Երևան, Նոր Նորք 9 գ., 2. 36, բն. 10	համաձայն կազմակերպության կանոնադրության	Ֆերմեր (բանջարաբուստանային կուլտուրաների մշակություն)
6	Էդվարդ Պետրոսյան	Դիտորդ խորհրդի անդամ	Վայոց Ձորի մարզ, գ. Արփի, 3-րդ փողոց, տուն 4	համաձայն կազմակերպության կանոնադրության	Ֆերմեր (այգեգործություն)
7	Նորիկ Մկրտչյան	Դիտորդ խորհրդի անդամ	Արագածոտնի մարզ	համաձայն կազմակերպության կանոնադրության	Ֆերմեր (այգեգործություն)
8	Հարություն Զաքրյան	Դիտորդ խորհրդի անկախ անդամ	ք. Երևան, Դեմիրճյան փողոց, շենք 38, բն. 29	համաձայն կազմակերպության կանոնադրության	Երևանի «կապի միջոցների» գիտահետազոտական ինստիտուտ - պատասխանատու նախագծերի կառավարման գծով,

ԾՐԱԳՐԱՅԻՆ ԱԶԴԱԳԻՐ
«Ֆարմ Կրեդիտ Արմենիա» ՈՒՎԿ ԱԿ կողմից անվանական արժեկտրոնային պարտատոմսերի թողարկման

					Երևանի պետական համալսարան – դասախոս (դոցենտ)
--	--	--	--	--	--

Գործադիր մարմին

Գլխավոր Գործադիր Տնօրեն/Նախագահ ` Արմեն Գաբրիելյան

Բնակության վայրը	ք. Երևան, Հայաստանի Հանրապետություն
Իրավասությունները և Պարտականությունները	<ul style="list-style-type: none"> • իրականացնում է ընկերության ընթացիկ գործունեության ղեկավարումը, • տնօրինում է ընկերության գույքը, այդ թվում՝ ֆինանսական միջոցները, • ներկայացնում է ընկերությունը տարբեր՝ այդ թվում միջազգային, պետական և մասնավոր կառույցներում, • գործարքներ է կնքում ընկերության անունից, • տնօրինում է Վարկային կազմակերպության գույքը, այդ թվում՝ ֆինանսական միջոցները, իր իրավասության սահմաններում արձակում է հրամաններ, հրահանգներ, տալիս է կատարման համար պարտադիր ցուցումներ և վերահսկում դրանց կատարումը, • հաստատում է Վարկային կազմակերպության հաստիքացուցակը, աշխատանքի է ընդունում և

ԾՐԱԳՐԱՅԻՆ ԱԶԴԱԳԻՐ
«Ֆարմ Կրեդիտ Արմենիա» ՈՒՎԿ ԱԿ կողմից անվանական արժեկտրոնային պարտատոմսերի թողարկման

	<ul style="list-style-type: none"> աշխատանքից ազատում վարկային կազմակերպության աշխատակիցներին, լուծում է աշխատակիցների ընտրության, տեղաբաշխման, ուսուցման և վերապատրաստման հարցերը
Կազմակերպության գործունեությունից դուրս կառավարման մարմնի անդամի ծավալած գործունեությունը	Ընկերությունից դուրս այլ գործունեություն չի ծավալում:

Գլխավոր Գործադիր Տնօրենի Տեղակալ/Գործառնական տնօրեն ` Մուշեղ Պետրոսյան

Բնակության վայրը	ք. Երևան, Հայաստանի Հանրապետություն
Իրավասությունները և Պարտականությունները	<ul style="list-style-type: none"> ընկերության գործունեության և դրա հետ կապված գործողությունների՝ անձնակազմի, վարկատեսակների և ընթացակարգերի կարգավորման ամբողջական ցիկլի կազմակերպումն ու ամենօրյա ղեկավարումը: գործառնական թիմի ձևավորում և ղեկավարում, մասնավորապես անձնակազմի աշխատանքի ընդունում, վարկային ոլորտի աշխատակիցների ղեկավարում, անձնակազմի ուսուցում, աշխատանքային թրեյնինգների իրականացում և այլ ուսուցանող

ԾՐԱԳՐԱՅԻՆ ԱԶԴԱԳԻՐ
«Ֆարմ Կրեդիտ Արմենիա» ՈՒՎԿ ԱԿ կողմից անվանական արժեկտրոնային պարտատոմսերի թողարկման

	<p>մեթոդների կիրառում, վարկային ոլորտի անձնակազմի մոտիվացում:</p> <ul style="list-style-type: none"> վարկատեսակների զարգացում և/կամ փոփոխություն, ինչպես նաև առկա վարկատեսակների արդյունավետ կիրառում: ղեկավարում է գործառնական ծրագրերի և բյուջեի պատրաստումը, իրականացնել գործառնական ղեկավարում է ֆինանսական և ինստիտուցիոնալ զարգացման ծրագրերի կառավարումը, ձևավորում և կիրառության մեջ է դնում համապատասխան աշխատանքների հաշվետվություններ:
<p>Կազմակերպության գործունեությունից դուրս կառավարման մարմնի անդամի ծավալած գործունեությունը</p>	<p>Ընկերությունից դուրս այլ գործունեություն չի ծավալում:</p>

Գլխավոր գործադիր տնօրենի տեղակալ / Ֆինանսական տնօրեն ` Անի Սարգսյան

<p>Բնակության վայրը</p>	<p>ք. Երևան, Հայաստանի Հանրապետություն</p>
<p>Իրավասությունները և Պարտականությունները</p>	<ul style="list-style-type: none"> Պատասխանատու է Կազմակերպության ֆինանսական գործողությունների կազմակերպման համար, և ղեկավարում է ֆինանսական ամբողջ անձնակազմը: Վերահսկում է հաշվետվությունների պատրաստումն ու ներկայացումը տարբեր շահառուներին (ՀՀ կենտրոնական բանկ, հարկային մարմիններ, միջազգային

ԾՐԱԳՐԱՅԻՆ ԱԶԴԱԳԻՐ
«Ֆարմ Կրեդիտ Արմենիա» ՈՒՎԿ ԱԿ կողմից անվանական արժեկտրոնային պարտատոմսերի թողարկման

	<p>վարկառու կազմակերպություններ, ներքին ստորաբաժանումներ):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ապահովում է արդյունավետ լիկվիդայնության կառավարումը՝ բանակցելով և ներգրավելով ֆինանսական միջոցներ ներքին և արտաքին ներդրողները: • Ղեկավարում է Ընկերության պլանավորման և բյուջետավորման գործընթացները: • Իր պարտականություններն ու իրավասությունները իրականացնում է օրենքով, Ընկերության կանոնադրությամբ և ներքին կարգերով սահմանված իրավասությունների սահմաններում՝ Խորհրդի նիստում առաջարկությունների ներկայացման և որոշումների ընդունման քվեարկության միջոցով:
<p>Կազմակերպության գործունեությունից դուրս կառավարման մարմնի անդամի ծավալած գործունեությունը</p>	<p>Ընկերությունից դուրս այլ գործունեություն չի ծավալում:</p>

Գլխավոր գործադիր տնօրենի տեղակալ/Վարկային տնօրեն ` Հրանտ Եղիազարյան

<p>Բնակության վայրը</p>	<p>ք. Երևան, Հայաստանի Հանրապետություն</p>
<p>Իրավասությունները և Պարտականությունները</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Կառավարել և վերահսկել Վարկային վերլուծությունների ծառայության գործունեությունը, • Ելնելով Ընկերության ընդհանուր ռազմավարական նպատակներից մշակել

ԾՐԱԳՐԱՅԻՆ ԱԶԴԱԳԻՐ
«Ֆարմ Կրեդիտ Արմենիա» ՈՒՎԿ ԱԿ կողմից անվանական արժեկտրոնային պարտատոմսերի թողարկման

	<p>վարկային քաղաքականության ռազմավարությունը,</p> <ul style="list-style-type: none"> • Հաստատել և զարգացնել հարաբերություններ համապատասխան գործընկերների հետ, • Իր պարտականություններն ու իրավասությունները իրականացնում է օրենքով, Ընկերության կանոնադրությամբ և ներքին կարգերով սահմանված իրավասությունների սահմաններում՝ Խորհրդի նիստում առաջարկությունների ներկայացման և որոշումների ընդունման քվեարկության միջոցով:
<p>Կազմակերպության գործունեությունից դուրս կառավարման մարմնի անդամի ծավալած գործունեությունը</p>	<p>Ընկերությունից դուրս այլ գործունեություն չի ծավալում:</p>

Գլխավոր գործադիր տնօրենի տեղակալ/Տարածքային զարգացման գծով տնօրեն՝ Արսեն Լոբյան

<p>Բնակության վայրը</p>	<p>ք. Երևան, Հայաստանի Հանրապետություն</p>
<p>Իրավասությունները և Պարտականությունները</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Կոորդինացնել Ընկերության մասնաճյուղերի աշխատանքը և զարգացնել վերջիններս որպես վաճառքի կենտրոններ, • Նախաձեռնել Ընկերության սպասարկման բարելավմանն, արդիականացմանն և թվայնացմանն ուղղված նախագծեր, • Իր պարտականություններն ու իրավասությունները իրականացնում է

ԾՐԱԳՐԱՅԻՆ ԱԶԴԱԳԻՐ
«Ֆարմ Կրեդիտ Արմենիա» ՈՒՎԿ ԱԿ կողմից անվանական արժեկտրոնային պարտատոմսերի թողարկման

	<p>օրենքով, Ընկերության կանոնադրությամբ և ներքին կարգերով սահմանված իրավասությունների սահմաններում՝ Խորհրդի նիստում առաջարկությունների ներկայացման և որոշումների ընդունման քվեարկության միջոցով:</p>
<p>Կազմակերպության գործունեությունից դուրս կառավարման մարմնի անդամի ծավալած գործունեությունը</p>	<p>Ընկերությունից դուրս այլ գործունեություն չի ծավալում:</p>

Գլխավոր հաշվապահ՝ Հրաչուհի Հովհաննիսյան

<p>Բնակության վայրը</p>	<p>ք. Երևան, Հայաստանի Հանրապետություն</p>
<p>Իրավասությունները և Պարտականությունները</p>	<ul style="list-style-type: none"> • կազմակերպում հաշվապահական հաշվառման վարում, դրա վիճակի և հավաստիության, տարեկան հաշվետվության, • ներկայացնում ֆինանսական և վիճակագրական հաշվետվություններն օրենքներով և այլ իրավական ակտերով սահմանված կարգով պետական կառավարման մարմիններին • Իր պարտականություններն ու իրավասությունները իրականացնում է օրենքով, Ընկերության կանոնադրությամբ և ներքին կարգերով սահմանված իրավասությունների սահմաններում՝ Խորհրդի նիստում առաջարկությունների

ԾՐԱԳՐԱՅԻՆ ԱԶԴԱԳԻՐ
«Ֆարմ Կրեդիտ Արմենիա» ՈՒՎԿ ԱԿ կողմից անվանական արժեկտրոնային պարտատոմսերի թողարկման

	ներկայացման և որոշումների ընդունման քվեարկության միջոցով:
Կազմակերպության գործունեությունից դուրս կառավարման մարմնի անդամի ծավալած գործունեությունը	Ընկերությունից դուրս այլ գործունեություն չի ծավալում:

Ներքին աուդիտի բաժնի պետ ` Մեսրոբ Ավագյան

Բնակության վայրը	ք. Երևան, Հայաստանի Հանրապետություն
Իրավասությունները և Պարտականությունները	<ul style="list-style-type: none"> • հսկողություն է իրականացնում Վարկային կազմակերպության ընթացիկ գործունեության և գործառնական ռիսկերի նկատմամբ, • հսկողություն է իրականացնում Վարկային կազմակերպության Գլխավոր գործադիր տնօրենի, տարածքային և կառուցվածքային ստորաբաժանումների կողմից օրենքների, այլ իրավական ակտերի և Վարկային կազմակերպության ներքին ակտերի, Գլխավոր գործադիր տնօրենին տրված հանձնարարականների կատարման նկատմամբ, • եզրակացություններ և առաջարկություններ է տալիս Վարկային կազմակերպության խորհրդի ներկայացրած, ինչպես նաև սեփական

ԾՐԱԳՐԱՅԻՆ ԱԶԴԱԳԻՐ
«Ֆարմ Կրեդիտ Արմենիա» ՈՒՎԿ ԱԿ կողմից անվանական արժեկտրոնային պարտատոմսերի թողարկման

	<p>նախաձեռնությամբ առաջադրված հարցերի վերաբերյալ:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Իր պարտականություններն ու իրավասությունները իրականացնում է օրենքով, Ընկերության կանոնադրությամբ և ներքին կարգերով սահմանված իրավասությունների սահմաններում՝ Խորհրդի նիստում առաջարկությունների ներկայացման և որոշումների ընդունման քվեարկության միջոցով:
<p>Կազմակերպության գործունեությունից դուրս կառավարման մարմնի անդամի ծավալված գործունեությունը</p>	<p>Ընկերությունից դուրս այլ գործունեություն չի ծավալում:</p>

Կազմակերպության և նրա կառավարմանը մասնակցող անձանց միջև սույն փաստաթղթի ներկայացման պահի դրությամբ շահերի բախման դեպքեր և հիմքեր չկան:

Կազմակերպության կառավարման մարմինների գործունեությունը

Կազմակերպության Դիտորդ խորհրդում գործում է աուդիտի հանձնաժողով, որի անդամները ընտրվում են խորհրդի անդամներից: Ազդագրի կազմման պահին հանձնաժողովի անդամներն են Ռուլանդ Սուսունյանը, Էդվարդ Պետրոսյանը և Հարություն Զաքոյանը:

Հանձնաժողովի հիմնական նպատակն է օժանդակել խորհրդին իրականացնելու՝ հաշվետվողականության քաղաքականությանը, ներքին վերահսկողությանը, ֆինանսական հաշվետվություններին, օրենսդրական և կանոնադրական պահանջներին առընչվող իր հսկողական պարտականությունները:

Կազմակերպությունում ներդրված կորպորատիվ կառավարման սկզբունքները համապատասխանում են Հայաստանի Հանրապետությունում ընդունված կորպորատիվ կառավարման սկզբունքներին:

24. Հսկող անձինք

Արժեթղթերի շուկայի մասին ՀՀ օրենքի իմաստով Ընկերությունը գտնվում է ներքոհիշյալ անձի ուղղակի հսկողության տակ՝

- «Գյուղ Կորպ աջակցության» հիմնադրամ Ընկերություն, որը հանդիսանում է Ընկերության 43,40% փայատեր:

Կազմակերպությունը չի գտնվում որևէ անձի անուղղակի հսկողության տակ:

25. Տեղեկատվություն Թողարկողի ակտիվների, պարտավորությունների, ֆինանսական վիճակի, եկամուտների և ծախսերի մասին

Պատմական ֆինանսական տեղեկատվություն

Ընկերության 2020, 2021 և 2022 թվականների անկախ աուդիտորական եզրակացությամբ հաստատված հաշվետվությունները և 2023թ.-ի աուդիտ չանցած եռամսյակային և տարեկան հաշվետվությունները ներկայացված են սույն Ազդագրի - Հավելված 3-ում: Ցանկության դեպքում ներդրողները Ընկերության ֆինանսական հաշվետվությունները կարող են ստանալ նաև Ընկերության գլխավոր գրասենյակից և մասնաճյուղերից, ինչպես նաև ծանոթանալ Թողարկողի պաշտոնական ինտերնետային կայքում:

Թողարկողի ֆինանսական վիճակի էական փոփոխությունները

2023 թվականի դեկտեմբերի 31-ից մինչև ՀՀ ԿԲ-ի կողմից Ազդագիրը գրանցման ներկայացնելու օրն ընկած ժամանակահատվածում Թողարկողի ֆինանսական վիճակի էական փոփոխություն տեղի չի ունեցել:

Դատական, արբիտրաժային և վարչական վարույթների մասին տեղեկատվություն

Ազդագրի գրանցման ներկայացմանը նախորդող 12 ամսվա ընթացքում Ընկերությունը ներգրավված չէ ֆինանսական վիճակի կամ շահութաբերության վրա էական ազդեցություն ունեցող դատական, արբիտրաժային և (կամ) վարչական վարույթներում:

26. Լրացուցիչ տեղեկատվություն

1) Կանոնադրական կապիտալը

- Կանոնադրական կապիտալի մեծությունը կազմում է 1,370,362 ՀՀ հազ. դրամ:
- Հայտարարված փայերի քանակը կազմում է 10,234:
- Թողարկված և լրիվ վճարված փայերի քանակը կազմում է 10,234: Ընկերությունը չունի թողարկված բայց ոչ լրիվ վճարված փայեր:
- Մեկ փայի անվանական արժեք չի սահմանվում ըստ Ընկերության կանոնադրության:

2) Կանոնադրությունը

Թողարկողի նպատակը և գործունեության ոլորտի մասին մանրամասն տեղեկատվությունը նկարագրված է Թողարկողի կանոնադրության էջ 4-ում և 8-ում:

➤ Թողարկողի նպատակը

Թողարկողի նպատակն է տրամադրել բացառապես ձեռնարկատիրական վարկեր կամ փոխառություններ, իսկ սպառողական վարկերը կամ փոխառությունները՝ Կենտրոնական բանկի սահմանած կարգով և պայմաններով: Ընդ որում Վարկային կազմակերպությունը սպասարկում է առավելապես գյուղացիական տնտեսություն վարող իրավաբանական և ֆիզիկական անձանց, որոնց չափանիշները սահմանվում են Վարկային կազմակերպության Խորհրդի որոշմամբ:

➤ Թողարկողի գործունեության ոլորտը

«Ֆարմ Կրեդիտ Արմենիա» առևտրային կոոպերատիվ ունիվերսալ Վարկային կազմակերպությունը, կորպորատիվ վարկային հաստատություն է, որն իր գործունեության ընթացքում ղեկավարվում է Հայաստանի Հանրապետության Սահմանադրությամբ, Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիական օրենսգրքով, «Վարկային կազմակերպությունների մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքով, Վարկային կազմակերպությունների գործունեությունը կարգավորող այլ օրենսդրական ակտերով, Հայաստանի Հանրապետության կենտրոնական բանկի նորմատիվ իրավական ակտերով, այլ գերատեսչական ակտերով, Հայաստանի Հանրապետության միջազգային պայմանագրերով, այլ իրավական ակտերով և սույն Կանոնադրությամբ:

ԾՐԱԳՐԱՅԻՆ ԱԶԴԱԳԻՐ
«Ֆարմ Կրեդիտ Արմենիա» ՈՒՎԿ ԱԿ կողմից անվանական արժեկտրոնային պարտատոմսերի թողարկման

Վարկային կազմակերպությունը Օրենքով սահմանված լիցենզիայի հիման վրա կարող է իրականացնել հետևյալ գործունեությունը՝

- ա) ներգրավել փոխառություններ և (կամ) կնքել նմանատիպ գործարքներ,
- բ) տրամադրել վարկեր, փոխառություններ, իրականացնել պարտքի կամ առևտրային գործարքների ֆինանսավորում, ֆակտորինգ,
- գ) տրամադրել երաշխիքներ,
- դ) մատուցել վարկային կազմակերպության գործունեության հետ կապված վճարահաշվարկային ծառայություններ,
- ե) կանխիկ և/կամ անկանխիկ ձևով գնել և վաճառել արտարժույթ՝ ինչպես իր կողմից տրամադրված վարկերի մարումը սպասարկելու համար, այնպես էլ վարկերի մարումների սպասարկման հետ չկապված այլ դեպքերում, կնքել դրամի և արտարժույթի ֆյուչերսներ, օպցիոններ և նման այլ գործարքներ:
- զ) իրականացնել ֆինանսական վարձակալություն (լիզինգ),
- է) մատուցել ֆինանսական խորհրդատվություն,
- ը) ստեղծել և սպասարկել հաճախորդների վարկարժանության տեղեկատվական համակարգ, իրականացնել պարտքերի հետ ստացման գործունեություն,
- թ) Կենտրոնական բանկի համաձայնությամբ իրականացնել վարկային կազմակերպություններին բնորոշ միջազգային պրակտիկայում ընդունված գործառնություններ:

27. Էական պայմանագրերը

Ընկերությունում առկա չեն Ազդագրի գրանցման ներկայացմանը նախորդող վերջին 1 տարվա ընթացքում Ընկերության կողմից բնականոն գործունեության շրջանակներից դուրս կնքված և գործողության մեջ գտնվող պայմանագրեր, որոնց գինը գերազանցում է Ընկերության վերջին հաշվետու ժամանակաշրջանի ֆինանսական հաշվետվություններում նշված սեփական կապիտալի արժեքի 5 տոկոսը:

28. Փորձագետի, գնահատողի, խորհրդատուի կամ հաշվապահի մասնագիտական կարծիքը և երրորդ անձանցից վերցված տեղեկատվությունը

Այլ անձանց մասնագիտական կարծիք կամ երրորդ անձանցից վերցված տեղեկատվություն ներկայացվող Ազդագրում չի օգտագործվել:

Բացի Ազդագրում ներկայացված Թողարկողի պատմական ֆինանսական հաշվետվություններից, որոնք ենթարկվել են աուդիտի անկախ աուդիտորական ընկերությունների կողմից, Ազդագրում ներկայացված այլ տեղեկատվություն չի ենթարկվել

ԾՐԱԳՐԱՅԻՆ ԱԶԴԱԳԻՐ
«Ֆարմ Կրեդիտ Արմենիա» ՈՒՎԿ ԱԿ կողմից անվանական արժեկտրոնային պարտատոմսերի թողարկման

աուդիտի անկախ աուդիտորական ընկերությունների կողմից: Որպես սույն բաժնում ներկայացված տեղեկատվության ստացման աղբյուր, երրորդ անձինք ներգրավված չեն:

29. Այլ տեղեկատվություն

Ազդագրի կիրառության ողջ ժամկետի ընթացքում Կազմակերպության կանոնադրությունը, միջանկյալ և տարեկան ֆինանսական հաշվետվությունները, տարեկան անկախ աուդիտորական եզրակացությունները մշտապես հասանելի են հանրությանը ինչպես էլեկտրոնային, այնպես էլ թղթային ձևով: Նշված փաստաթղթերի էլեկտրոնային տարբերակները տեղադրված են Կազմակերպության պաշտոնական կայքում՝ www.fca.am հասցեով, իսկ թղթային տարբերակով ստանալու համար ներդրողները կարող են դիմել Կազմակերպության գլխամասային գրասենյակ՝ ՀՀ, ք. Երևան, 0052, Արաբկիր, Թբիլիսյան խճուղի 9/16:

Հավելված 1: Ֆինանսական գործակիցների հաշվարկման բանաձևերը

Սեփական կապիտալի շահութաբերություն (ROE) = (Զուտ շահույթ շահութահարկի գծով ծախսի նվազեցումից հետո / Սեփական կապիտալի միջին մեծություն) x 100

Ակտիվների շահութաբերություն (ROA) = (Զուտ շահույթ շահութահարկի գծով ծախսի նվազեցումից հետո / Ընհանուր ակտիվների միջին մեծություն) x 100

Զուտ շահույթի մարժա (NPM) = Զուտ շահույթ շահութահարկի գծով ծախսի նվազեցումից հետո / Գործառնական եկամուտ

Ակտիվների օգտագործման գործակից (AU) = Գործառնական եկամուտ / Ընհանուր ակտիվների միջին մեծություն

Սեփական կապիտալի մուլտիպլիկատոր (EM) = Ընդհանուր ակտիվների միջին մեծություն / Սեփական կապիտալի միջին մեծություն

Զուտ տոկոսային մարժա (NIM) = Զուտ տոկոսային եկամուտ / Եկամտաբեր ակտիվների միջին մեծություն

Եկամտաբեր ակտիվների եկամտաբերություն = Տոկոսային եկամուտներ / Եկամտաբեր ակտիվների միջին մեծություն

Ծախսատարություն այն պարտավորությունների, որոնց գծով կատարվում են տոկոսային ծախսեր = Տոկոսային ծախսեր / Պարտավորություններ, որոնց գծով կատարվում են տոկոսային ծախսեր

ԾՐԱԳՐԱՅԻՆ ԱԶԴԱԳԻՐ
«Ֆարմ Կրեդիտ Արմենիա» ՈՒՎԿ ԱԿ կողմից անվանական արժեկտրոնային պարտատոմսերի թողարկման

Զուտ շահույթը մեկ բաժնետոմսի հաշվով (EPS) = Զուտ շահույթ շահութահարկի գծով ծախսի նվազեցումից հետո / Բաժնետոմսերի միջին կշռված թիվը

Սպրեդ = (Տոկոսային եկամուտներ / Եկամտաբեր ակտիվների միջին մեծություն) – (Տոկոսային ծախսեր/Պարտավորություններ, որոնց գծով կատարվում են տոկոսային ծախսեր)

ՀԱՎԵԼՎԱԾ 2: Թողարկման Վերջնական Պայմաններ

----- 2024 թ.

«Ֆարմ Կրեդիտ Արմենիա» ՈՒՎԿ ԱԿ
անվանական, արժեկտրոնային, ոչ փաստաթղթային, ոչ փոխարկելի
պարտատոմս

Թողարկողի և թողարկվող արժեթղթերի վերաբերյալ ամբողջական տեղեկատվության ձեռքբերման համար անհրաժեշտ է համատեղ դիտարկել ծրագրային ազդագիրը (գրանցված է - ----- 2024 թ.), դրա լրացումները և սույն թողարկման վերջնական պայմանները: Ծրագրային ազդագիրը, դրա լրացումները գտնվում են «Ֆարմ Կրեդիտ Արմենիա» ՈՒՎԿ ԱԿ-ում ՀՀ, ք. Երևան, 0052, Արաբկիր, Թբիլիսյան խճուղի 9/16:

<p>Ընդհանուր տեղեկություններ (Այն տեղեկությունները, որոնք կիրառելի չեն, նշվում է «ոչ կիրառելի»: Եթե միևնույն սերիայի ներքո տարբեր հիմնական պայմաններով (թողարկման արժույթ, առաջարկի գին, անվանական արժեք և այլն) արժեթղթեր են թողարկվում, ապա յուրաքանչյուր պայմանին բավարարող արժեթղթերի խմբի համար տարբերվող պայմանները ներկայացվում են տարանջատված:)</p>		
	Թողարկողը (թողարկողի անվանումը)	«Ֆարմ Կրեդիտ Արմենիա» ՈՒՎԿ ԱԿ
	Երաշխավորողը	մասնակի երաշխավորված տեղաբաշխում իրականացնելու կապակցությամբ Թողարկողը կնքել է «Պարտատոմսերի տեղաբաշխման ծառայությունների

ԾՐԱԳՐԱՅԻՆ ԱԶԴԱԳԻՐ
«Ֆարմ Կրեդիտ Արմենիա» ՈՒՎԿ ԱԿ կողմից անվանական արժեկտրոնային պարտատոմսերի թողարկման

		մատուցման մասին» պայմանագիր «Դայմենշն» փակ բաժնետիրական ներդրումային ընկերության հետ
	Սերիան	
	Տվյալ սերիայի թողարկման ընդհանուր ծավալը	ենթակա է որոշման Ընկերության խորհրդի առանձին որոշումներով պարտատոմսերի տեղաբաշխման սկիզբը որոշող ամսաթվից առնվազն 5 (հինգ) աշխատանքային օր առաջ
	Արժեթղթերի դասակարգման մասին տեղեկատվություն՝ թողարկողի պարտավորությունների մարման հերթականության տեսանկյունից (ստորադասությունը), ներառյալ՝ տվյալ սերիայի ներքո յուրաքանչյուր թողարկման ծավալը՝ ըստ ստորադասության	Ամենայն մանրամասնությամբ ներկայացված է Ծրագրային Ազդագրի 10.6 մասում
	Թողարկման արժույթը	ՀՀ դրամ
	Առաջարկի գինը	ենթակա է որոշման Ընկերության խորհրդի առանձին որոշումներով պարտատոմսերի տեղաբաշխման սկիզբը որոշող ամսաթվից առնվազն 5 (հինգ) աշխատանքային օր առաջ
	Անվանական արժեքը	100,000 (մեկ հարյուր հազար) ՀՀ դրամ

ԾՐԱԳՐԱՅԻՆ ԱԶԴԱԳԻՐ
«Ֆարմ Կրեդիտ Արմենիա» ՈՒՎԿ ԱԿ կողմից անվանական արժեկտրոնային պարտատոմսերի թողարկման

	Քանակը	համապատասխան Թողարկման ծավալի ու անվանական արժեքի, այսինքն Թողարկման ծավալի հարաբերությունը անվանական արժեքին
	Առաջարկի իրականացման սկիզբը (ներառյալ՝ ժամկետի ցանկացած հնարավոր փոփոխությունները)	Ենթակա է որոշման Ընկերության խորհրդի առանձին որոշումներով պարտատոմսերի տեղաբաշխման սկիզբը որոշող ամսաթվից առնվազն 5 (հինգ) աշխատանքային օր առաջ
	Առաջարկի իրականացման ավարտը (ներառյալ՝ ժամկետի ցանկացած հնարավոր փոփոխությունները)	Ենթակա է որոշման Ընկերության խորհրդի առանձին որոշումներով պարտատոմսերի տեղաբաշխման սկիզբը որոշող ամսաթվից առնվազն 5 (հինգ) աշխատանքային օր առաջ
	Արժեթղթի տարբերակիչ ծածկագիրը (ISIN) կամ այլ նմանատիպ տարբերակիչ ծածկագիր	
	Թողարկման և տեղաբաշխման վերաբերյալ որոշում ընդունած իրավասու մարմինը և որոշման ամսաթիվը (լրացվում է այն դեպքում, եթե տվյալ հրապարակային առաջարկի համար առանձին որոշում է ընդունվել, հակառակ դեպքում նշվում է «ոչ կիրառելի»)	Պարտատոմսերի թողարկման վերաբերյալ որոշումն ընդունվել է Թողարկողի Դիտորդ Խորհրդի կողմից 2024 թվականի Մարտի 19-ին

ԾՐԱԳՐԱՅԻՆ ԱԶԴԱԳԻՐ
«Ֆարմ Կրեդիտ Արմենիա» ՈՒՎԿ ԱԿ կողմից անվանական
արժեկտրոնային պարտատոմսերի թողարկման

		<p>ընդունված թիվ N03 որոշմամբ: Հաջորդ թողարկումները ենթակա են որոշման Ընկերության խորհրդի առանձին որոշումներով:</p>
<p>Արժեկտրոնի վերաբերյալ տեղեկություններ</p>		
	<p>Արժեկտրոնի հաշվարկման առաջին օրը</p>	<p>ենթակա է որոշման Ընկերության խորհրդի առանձին որոշումներով պարտատոմսերի տեղաբաշխման սկիզբը որոշող ամսաթվից առնվազն 5 (հինգ) աշխատանքային օր առաջ</p>
	<p>Արժեկտրոնի տոկոսադրույքը և վճարման պարբերականությունը, եթե արժեկտրոնի տոկոսադրույքը լողացող է, ապա ներկայացնել տեղեկատվություն, թե ինչ ցուցանիշից (դրա փոփոխությունից) է կախված տոկոսադրույքի մեծությունը, և որտեղ կարելի է ստանալ այդ ցուցանիշի/դրա փոփոխության մասին տեղեկատվություն</p>	<p>ենթակա է որոշման Ընկերության խորհրդի առանձին որոշումներով պարտատոմսերի տեղաբաշխման սկիզբը որոշող ամսաթվից առնվազն 5 (հինգ) աշխատանքային օր առաջ</p>
	<p>Արժեկտրոնի վճարման հստակ օրերը (օր, ամիս, տարի)</p>	<p>ենթակա է որոշման Ընկերության խորհրդի առանձին որոշումներով պարտատոմսերի տեղաբաշխման սկիզբը որոշող ամսաթվից առնվազն 5 (հինգ) աշխատանքային</p>

ԾՐԱԳՐԱՅԻՆ ԱԶԴԱԳԻՐ
«Ֆարմ Կրեդիտ Արմենիա» ՈՒՎԿ ԱԿ կողմից անվանական արժեկտրոնային պարտատոմսերի թողարկման

		օր առաջ
	Արժեկտրոնի օրերի հաշվարկման կարգը (օրինակ 30/360, Act/Act, Act/360 և այլն)	Փաստացի օրեր արժեկտրոնի փուլի ընթացքում/Փաստացի օրեր տարվա ընթացքում (Actual/Actual)
	Լողացող արժեկտրոնի հաշվարկն իրականացնողը	ենթակա է որոշման Ընկերության խորհրդի առանձին որոշումներով պարտատոմսերի տեղաբաշխման սկիզբը որոշող ամսաթվից առնվազն 5 (հինգ) աշխատանքային օր առաջ
	Արժեկտրոնի հաշվարկման այլ էական պայմաններ	ենթակա է որոշման Ընկերության խորհրդի առանձին որոշումներով պարտատոմսերի տեղաբաշխման սկիզբը որոշող ամսաթվից առնվազն 5 (հինգ) աշխատանքային օր առաջ
	Զրոյական արժեկտրոնով (զեղչատոկոսային) արժեթղթերի վերաբերյալ դրույթ (նշվում է «կիրառելի» կամ «ոչ կիրառելի»)	ենթակա է որոշման Ընկերության խորհրդի առանձին որոշումներով պարտատոմսերի տեղաբաշխման սկիզբը որոշող ամսաթվից առնվազն 5 (հինգ) աշխատանքային օր առաջ
Մայր գումարի մարման վերաբերյալ տեղեկություններ		

ԾՐԱԳՐԱՅԻՆ ԱԶԴԱԳԻՐ
«Ֆարմ Կրեդիտ Արմենիա» ՈՒՎԿ ԱԿ կողմից անվանական արժեկտրոնային պարտատոմսերի թողարկման

	Մարման (մասնակի մարումների) ժամկետը	ենթակա է որոշման Ընկերության խորհրդի առանձին որոշումներով պարտատոմսերի տեղաբաշխման սկիզբը որոշող ամսաթվից առնվազն 5 (հինգ) աշխատանքային օր առաջ
	Մարման (մասնակի մարումների) արժեքը, եթե հնարավոր չէ, ապա նշվում է հաշվարկման մեթոդաբանությունը	Անվանական արժեքով
	Մարման արժեքի փոփոխությունը (լրացվում է այն բոլոր պայմանները, որոնց դեպքում հնարավոր է մարման արժեքի փոփոխություն)	Չի նախատեսվում
	Վաղաժամկետ մարման հնարավորություն թողարկողի նախաձեռնությամբ/քոլ օպցիոն (նշվում է «կիրառելի» կամ «ոչ կիրառելի»)	ոչ կիրառելի
	Ժամկետ(ներ)ը	Չի նախատեսվում
	Օպցիոնի իրականացման գինը, դրա հաշվարկման մեթոդը (առկայության դեպքում),	Չի նախատեսվում
	Մասնակի մարման հնարավորության դեպքում՝ նվազագույն և առավելագույն մարման արժեքը	Չի նախատեսվում
	Այլ տեղեկություններ	
	Վաղաժամկետ մարման հնարավորություն ներդրողի նախաձեռնությամբ/փուլ օպցիոն (նշվում է «կիրառելի» կամ «ոչ կիրառելի»)	ոչ կիրառելի
	Ժամկետ(ներ)ը	
	Օպցիոնի իրականացման գինը, դրա հաշվարկման մեթոդը (առկայության դեպքում),	Չի նախատեսվում

ԾՐԱԳՐԱՅԻՆ ԱԶԴԱԳԻՐ
«Ֆարմ Կրեդիտ Արմենիա» ՈՒՎԿ ԱԿ կողմից անվանական արժեկտրոնային պարտատոմսերի թողարկման

	Այլ տեղեկություններ (տեղեկացման ժամանակաշրջանը)	
Տեղաբաշխման վերաբերյալ տեղեկություններ		
	Տեղաբաշխողի անվանումը, գտնվելու վայրը	«Դայմենշն» ՓԲԸ, ՀՀ, ք. Երևան, Բաղրամյան 2, 27/1 ոչ բնակելի տարածք
	Տեղաբաշխման այլ պայմաններ (որոնք ներառված չեն ազդագրում)	Ենթակա է որոշման Ընկերության խորհրդի առանձին որոշումներով պարտատոմսերի տեղաբաշխման սկիզբը որոշող ամսաթվից առնվազն 5 (հինգ) աշխատանքային օր առաջ
Այլ տեղեկություններ		
	Տվյալ դասի արժեթղթերի կարգավորվող շուկայում առևտրին թույլտվության առկայություն (նշվում է համապատասխան կարգավորվող շուկաների անվանումները, թույլտվության ամսաթիվը)	Արժեթղթերը դեռևս թույլատրված չեն որևէ կարգավորվող շուկայում առևտրի
	Եթե առաջարկվող արժեթղթերի մասով հետագայում հայցվելու է կարգավորվող շուկայում առևտրին թույլտվություն, ապա նշվում է տեղեկություններ այդ մասին (շուկայի անվանումը, նաև դրույթ, որ առևտրին թույլտվության հայցը կարող է չբավարարվել, առևտրին թույլտվության սպասվող ամսաթիվը (հնարավորության դեպքում))	Թողարկողը պարտադիր դիմելու է պարտատոմսերը կարգավորվող շուկայում առևտրի թույլտվություն ստանալու և/կամ ցուցակելու համար, և համաձայն ՀՀ գործող օրենսդրության պարտատոմսերի առևտրի թույլտվություն ստացման և/կամ

ԾՐԱԳՐԱՅԻՆ ԱԶԴԱԳԻՐ
«Ֆարմ Կրեդիտ Արմենիա» ՈՒՎԿ ԱԿ կողմից անվանական արժեկտրոնային պարտատոմսերի թողարկման

		<p>ցուցակման դեպքում վերջիններիս հետագա շրջանառությունը կարող է իրականացվել միայն կարգավորվող շուկայում: Կարգավորվող շուկա ասելով Թողարկողը նկատի ունի «Հայաստանի ֆոնդային բորսա» ԲԲ ընկերությունը:</p>
	Արժեթղթի վարկանիշը	Ոչ կիրառելի
	<p>Արժեթղթերի դիմաց վճարներ կատարելու մեթոդները (պարբերականությունը, բանկային հաշիվները և այլն) և ժամկետները, ինչպես նաև արժեթղթերը ստանալու մեթոդները և ժամկետները, արժեթղթերի սեփականության վերաբերյալ քաղվածք ստանալու ձևը</p>	<p>Ենթակա է որոշման Ընկերության խորհրդի առանձին որոշումներով պարտատոմսերի տեղաբաշխման սկիզբը որոշող ամսաթվից առնվազն 5 (հինգ) աշխատանքային օր առաջ</p>

Թողարկողը (երաշխավորողը) պատասխանատու է սույն «Թողարկման վերջնական պայմաններում» ներառված տեղեկությունների համար: Թողարկողը (երաշխավորողը) հավաստիացնում է, որ սույն փաստաթղթում ներառված տեղեկությունները համապատասխանում են այն տեղեկություններին (ներկայացված ընդհանուր մեթոդաբանությանը), որոնք ներառված են ծրագրային ազդագրում, դրա լրացումներում, ինչպես նաև ճշգրիտ են (այնքանով, որքանով հայտնի են), և որևէ փաստ բաց չի թողնվել

ԾՐԱԳՐԱՅԻՆ ԱԶԴԱԳԻՐ
«Ֆարմ Կրեդիտ Արմենիա» ՈՒՎԿ ԱԿ կողմից անվանական
արժեկտրոնային պարտատոմսերի թողարկման

կամ խեղաթյուրվել:

ՀԱՎԵԼՎԱԾ 3: Ֆինանսական հաշվետվություններ

ՄԻՋԱՆԿՅԱԼ ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆ (Ձև 6)
Համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին
31 Դեկտեմբեր 2023թ.

«Ֆարմ Կրեդիտ Արմենիա» ՈՒՎԿ ԱԿ, ք.Երևան, Թբիլիսյան խճ. 9/16

(վարկային կազմակերպության անվանումը և գտնվելու վայրը)

(հազար դրամ)

ԱՆՎԱՆՈՒՄԸ	Հաշվետու ժամանակաշրջան	Նախորդ տարվա նույն ժամանակաշրջ անը	Հաշվետու տարվա սկզբից մինչև հաշվետու ժամանակաշրջ անը	Նախորդ տարվա սկզբից մինչև նախորդ տարվա նույն ժամանակաշրջ անը
Տոկոսային և նմանատիպ եկամուտներ	496,177	467,659	1,873,368	1,830,147
Տոկոսային և նմանատիպ ծախսեր	(178,679)	(231,752)	(889,942)	(894,908)
Զուտ տոկոսային և նմանատիպ եկամուտ/ծախս	317,498	235,907	983,426	935,239
Արտարժույթային գործարքներից ստացված զուտ շահույթ/ (վնաս)	30,712	(55,364)	29,978	(239,300)
Այլ եկամուտներ	8,082	2,358	28,897	21,559
Ֆինանսական ակտիվների գծով արժեզրկման ծախս	38,046	63,181	37,898	54,622
Անձնակազմի գծով ծախսեր	(221,864)	(192,311)	(590,944)	(525,676)
Հիմնական միջոցների մաշվածություն	(16,197)	(16,257)	(65,386)	(60,443)
Ոչ նյութական ակտիվների ամորտիզացիա	(685)	(649)	(2,680)	(2,882)
Այլ ծախսեր	(67,246)	(107,416)	(247,137)	(302,466)
Շահույթ մինչև հարկվելը	88,346	(70,551)	174,052	(119,347)
Շահութահարկի գծով ծախս	(19,000)	(6,871)	(19,000)	(25,371)
Ժամանակաշրջանի շահույթ (վնաս) հարկումից հետո	69,346	(77,422)	155,052	(144,718)
Այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունք	-	-	-	-
Ընդամենը ժամանակաշրջանի Համապարփակ ֆինանսական արդյունք	69,346	(77,422)	155,052	(144,718)

Հաշվետվության վավերացման ամսաթիվը՝ 15.01.2024թ.

Վարկային կազմակերպության
գլխավոր գործադիր տնօրեն
Գլխավոր հաշվապահ

Ա. Գաբրիելյան
Ա. Գաբրիելյան
Հ. Հովհաննիսյան
Հ. Հովհաննիսյան

ՄԻՋԱՆԿՅԱԼ ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆ (Ձև 7)

**Ֆինանսական վիճակի մասին
31 Դեկտեմբեր 2023թ.**

«Ֆարմ Կրեդիտ Արմենիա» ՌԻՎԿ ԱԿ, ք.Երևան, Թբիլիսյան խճ. 9/16

(վարկային կազմակերպության անվանումը և գտնվելու վայրը)

(հազար դրամ)

ԱՆՎԱՆՈՒՄԸ	31.12.2023թ. (չստուգված)	31.12.2022թ. (ստուգված)
ԱԿՏԻՎՆԵՐ		
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	173,746	427,371
Ամորտիզացված արժեքով չափվող ներդրումային արժեթղթեր	86,671	537,353
Ռեպո համաձայն. վաճառված արժեթղթեր	895,121	410,902
Ռեպո համաձայնագրեր բանկերի հետ	284,168	-
Հաճախորդներին տրված վարկեր	11,840,471	12,080,481
Ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարներ	1,198,952	497,323
Կանխավճարներ շահութահարկի գծով	9,358	-
Հիմնական միջոցներ և ոչ նյութական ակտիվներ	898,985	987,360
Դեղման գծով հարկային ակտիվ	10,678	10,678
Բռնագանձված ակտիվներ	30,261	27,713
Այլ ակտիվներ	176,558	123,468
Ընդամենը՝ ակտիվներ	15,604,969	15,102,649
ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ԵՎ ՍԵՓԱԿԱՆ ԿԱՊԻՏԱԼ		
Պարտավորություններ		
Վարկեր և փոխառություններ	11,185,950	11,407,261
Ստորադրաս փոխառություններ	887,997	888,651
Ռեպո համաձայնագրեր բանկերի հետ	908,224	408,153
Ածանցյալ ֆինանսական պարտավորություններ	-	7,305
Ակտիվներին վերաբերող շնորհներ	789	1,730
Ընթացիկ հարկային պարտավորություն	27,184	23,634
Վարձակալության գծով պարտավորություններ	39,585	62,129
Այլ պարտավորություններ	162,015	142,739
Ընդամենը՝ պարտավորություններ	13,211,744	12,941,602
Սեփական կապիտալ		
Կանոնադրական կապիտալ	1,370,362	1,293,236
Չբաշխված շահույթ	1,022,863	867,811
Ընդամենը՝ սեփական կապիտալ	2,393,225	2,161,047
Ընդամենը՝ պարտավորություններ և սեփական կապիտալ	15,604,969	15,102,649

Հաշվետվության վավերացման ամսաթիվը 15.01.2024թ

Կ.Տ.

**Վարկային կազմակերպության
գլխավոր գործադիր տնօրեն**

[Handwritten signature]
Ա. Գաբրիելյան

Գլխավոր հաշվապահ

[Handwritten signature]
Հ. Հովհաննիսյան

Հայաստանի Հանրապետության կենտրոնական բանկի խորհրդի
2010 թվականի հունիսի 8-ի թիվ 126-Ն որոշմամբ հաստատված հավելված 1-ի

ՄԻՋԱՆԿՅԱԼ ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆ

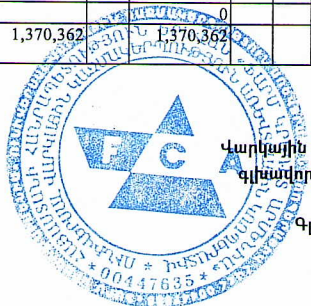
Սեփական կապիտալում փոփոխությունների մասին (ձև թիվ 8)
31 Դեկտեմբեր 2023թ.

«Ֆարմ Կրեդիտ Ընձենիա» ՌԻՎԼ ԱԿ Բ.Երևան, Թբիլիսյան խճ. 9/16
(վարկային կազմակերպության անվանումը և գտնվելու վայրը)

(հազար դրամ)

Սեփական կապիտալի տարրերի անվանումը	Կանոնադրական կապիտալ			Վերականգնողական կապիտալ	Գլխավոր պահուստ	Թվային կապիտալում օգտագործվող արտերկրյա գործարարությունների վերահսկողական	Համադրյալ կապիտալի ֆինանսական տեղիքի վերականգնումներ	Կրճատված հոսքերի հեջավորում	Ոչ բնութագրված ակտիվների վերականգնումները օգտագործող	Զարգացված շահույթ/վնաս	Բնութանում	Զրկարժեքի բաժնեմաս	Ներդրողական կապիտալ
	1	2	3										
Հոդվածներ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Նախորդ հաշվետու ժամանակաշրջան (I աղյուսակ)													
1. Մնացորդը նախորդ ժամանակաշրջանի սկզբում առ 01 հունվարի 2022թ. (ստուգված)	1,203,042		1,203,042							1,012,529	2,215,571		2,215,571
1.1. Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության փոփոխությունների ընդհանուր արդյունքը և ևական սխալների ճշգրտումը			0								0		0
2. Վերահաշվարկված մնացորդը	1,203,042		1,203,042							1,012,529	2,215,571		2,215,571
3. Բաժնետերերի (սեփականատերերի) հետ գործարքներ բաժնետոմսերի (բաժնեմասերի) գծով, այդ թվում՝	90,194		90,194								90,194		90,194
3.1. Ներդրումներ կանոնադրական կապիտալում և կանոնադրական կապիտալի այլ աճ	90,194		90,194								90,194		90,194
3.2. Կանոնադրական կապիտալի նվազում, այդ թվում՝ հետ գնված և շրջանառությունից հանված բաժնետոմսերի (բաժնեմասերի, փայերի) հաշվին			0								0		0
4. Համապարփակ եկամուտ			0							(144,718)	(144,718)		(144,718)
5. Շահութաբաժիններ			0								0		0
6. Սեփական կապիտալի տարրերի այլ ավելացում (նվազեցում), այդ թվում՝			0								0		0
6.1. Որպես սեփական կապիտալի գործիքներ դասակարգված ածանցյալ գործիքների աճ/նվազում			0								0		0
7. Ներքին շարժեր, այդ թվում՝			0								0		0
7.1. Մասնաճանաչումներ գլխավոր պահուստին			0								0		0
7.2. Գլխավոր պահուստի հաշվին կուտակված վնասի ծածկում			0								0		0
7.3. Լմիսիոն վնասի ծածկում			0								0		0
7.4. Հիմնական միջոցների և ոչ նյութական ակտիվների վերագնահատումից արժեքի աճի նվազում			0								0		0
7.5. Սեփական կապիտալի այլ տարրերի ներքին շարժեր			0								0		0
16. Մնացորդը նախորդ ժամանակաշրջանի վերջում դեկտեմբեր 2022թ. (ստուգված)	1,293,236		1,293,236							867,811	2,161,047		2,161,047
Հաշվետու ժամանակաշրջան (II աղյուսակ)													
9. Մնացորդը նախորդ ժամանակաշրջանի սկզբում հունվարի 2023թ. (ստուգված)	1,293,236		1,293,236							867,811	2,161,047		2,161,047
9.1. Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության փոփոխությունների ընդհանուր արդյունքը և ևական սխալների ճշգրտումը			0								0		0
10. Վերահաշվարկված մնացորդը	1,293,236		1,293,236							867,811	2,161,047		2,161,047
11. Բաժնետերերի (սեփականատերերի) հետ գործարքներ բաժնետոմսերի (բաժնեմասերի) գծով, այդ թվում՝	77,126		77,126								77,126		77,126
11.1. Ներդրումներ կանոնադրական կապիտալում և կանոնադրական կապիտալի այլ աճ	77,126		77,126								77,126		77,126
11.2. Կանոնադրական կապիտալի նվազում, այդ թվում՝ հետ գնված և շրջանառությունից հանված բաժնետոմսերի (բաժնեմասերի, փայերի) հաշվին			0								0		0
12. Համապարփակ եկամուտ			0							155,052	155,052		155,052
13. Շահութաբաժիններ			0								0		0
14. Սեփական կապիտալի տարրերի այլ ավելացում (նվազեցում), այդ թվում՝			0								0		0
14.1. Որպես սեփական կապիտալի գործիքներ դասակարգված ածանցյալ գործիքների աճ/նվազում			0								0		0
15. Ներքին շարժեր, այդ թվում՝			0								0		0
15.1. Մասնաճանաչումներ գլխավոր պահուստին			0								0		0
15.2. Գլխավոր պահուստի հաշվին կուտակված վնասի ծածկում			0								0		0
15.3. Լմիսիոն վնասի ծածկում			0								0		0
15.4. Հիմնական միջոցների և ոչ նյութական ակտիվների վերագնահատումից արժեքի աճի նվազում			0								0		0
15.5. Սեփական կապիտալի այլ տարրերի ներքին շարժեր			0								0		0
16. Մնացորդը նախորդ ժամանակաշրջանի վերջում դեկտեմբեր 2023թ. (ստուգված)	1,370,362		1,370,362							1,022,863	2,393,225		2,393,225

Հաշվետվության վավերացման ամսաթիվը 15.01.2024թ

Կարկառյան կազմակերպության
գլխավոր գործադիր տնօրեն

(Handwritten signature)
Ա. Գաբրիելյան
Գլխավոր հաշվապահ
(Handwritten signature)
Հ. Հովհաննիսյան

ՄԻՋԱՆԿՅԱԼ ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆ (Ձև 9)

Դրամական միջոցների հոսքերի մասին

31 Դեկտեմբեր 2023թ.

«Ֆարմ Կրեդիտ Արմենիա» ՈՒՎԿ ԱԿ, ք.Երևան, Թբիլիսյան խճ. 9/16

(վարկային կազմակերպության անվանումը և գտնվելու վայրը)

(հազար դրամ)

ԱՆՎԱՆՈՒՄԸ	31.12.2023թ. (չստուգված)	31.12.2022թ. (ստուգված)
Գործառնական գործունեությունից դրամական հոսքեր		
Ստացված տոկոսներ	1,870,642	1,829,421
Վճարված տոկոսներ	(899,818)	(831,711)
Այլ ստացված եկամուտներ	28,897	19,778
Վճարված աշխատավարձ և դրանց հավասարեցված այլ մճառումներ	(590,944)	(501,552)
Դրամական միջոցների զուտ հոսքեր այլ գործառնական գործունեությունից	(318,555)	(317,474)
Գործառնական գործունեությունից դրամական հոսքեր՝ նախքան փոփոխությունները գործառնական ակտիվներում և պարտավորություններում	90,222	198,462
Պահանջներ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	(283,353)	241,607
Տեղաբաշխված միջոցների նվազում (ավելացում)	313,076	(40,991)
Ֆինանսական վարձակալության դիմաց ստացվելիք գումարների նվազում (ավելացում)	(701,629)	(506,265)
Այլ ակտիվներ և պարտավորություններ	8,091	21,530
Ջուր դրամական հոսքեր գործառնական գործունեությունից՝ նախքան շահութահարկը	(573,593)	(85,657)
Վճարված շահութահարկ	(28,358)	(4,376)
Ջուտ դրամական հոսքեր գործառնական գործունեությունից	(601,951)	(90,033)
Ներդրումային գործունեությունից դրամական հոսքեր		
Հիմնական միջոցների օտարում (ծեռքբերում)	6,027	(154,790)
Ոչ նյութական ակտիվների օտարում (ծեռքբերում)	(874)	-
Արժեթղթի նվազում (ավելացում)	(33,027)	(1,053,794)
Ջուտ դրամական հոսքեր ներդրումային գործունեությունից	(27,874)	(1,208,584)
Ֆինանսական գործունեությունից դրամական հոսքեր		
Ստացված այլ փոխառությունների ավելացում (նվազում)	285,697	1,336,413
Մուտքեր բաժնետիրական կապիտալի թողարկումից	83,123	83,018
Վարձակալության գծով պարտավորությունների մարում	(33,351)	(32,462)
Ջուտ դրամական հոսքեր ֆինանսական գործունեությունից	335,469	1,386,969
Դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների զուտ աճ	(294,356)	88,352
Դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները ժամանակաշրջանի սկզբին	427,371	395,378
Արտարժույթի փոխարժեքային ազդեցությունը դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների վրա	40,731	(56,359)
Դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները ժամանակաշրջանի վերջում	173,746	427,371

Հաշվետվության վավերացման ամսաթիվը 15.01.2024թ
Կ.Տ.

Վարկային կազմակերպության
գլխավոր գործադիր տնօրեն

(Signature)
Ա. Գաբրիելյան

Գլխավոր հաշվապահ

(Signature)
Շ. Հովհաննիսյան

ՀՐԱՊԱՐԱԿՎՈՂ ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆ

Հիմնական տնտեսական նորմատիվների վերաբերյալ

Վարկային կազմակերպության անվանումը «Ֆարմ Կրեդիտ Լիմիթիդ» ՈՒՎԿ ԱԿ

01/10/23

Ամսաթիվը

31/12/23

(հազար դրամ)

Նորմատիվներ	Փաստացի մեծությունը	Հայաստանի Հանրապետության Կենտրոնական բանկի սահմանած նորմատիվի թույլատրելի	Հաշվետու եռամսյակում խախտումների թիվը
1	2	3	4
Վարկային կազմակերպության կանոնադրական կապիտալի նվազագույն չափը	1,370,362	150,000	խախտում արկա չէ
Ընդհանուր (սեփական) կապիտալի նվազագույն չափը	2,539,627	150,000	խախտում արկա չէ
Ընդհանուր կապիտալի և ռիսկով կշռված ակտիվների գումարների միջև սահմանային հարաբերակցության նվազագույն չափը	19.5%	10.0%	խախտում արկա չէ
Մեկ փոխառուի գծով ռիսկի առավելագույն չափը	7.2%	25.0%	խախտում արկա չէ
Ն ⁵ պահանջի և գրավի արժեքի սահմանային հարաբերակցության առավելագույն չափի նորմատիվից շեղումը		10.0%	խախտում արկա չէ
Ն ² պահանջի և գրավի արժեքի սահմանային հարաբերակցության առավելագույն չափի նորմատիվից շեղումը		5.1%	

Հաշվետվության վավերության ամսաթիվը 15.01.2024թ

Վարկային կազմակերպության գլխավոր գործադիր տնօրեն

Գլխավոր հաշվապահ

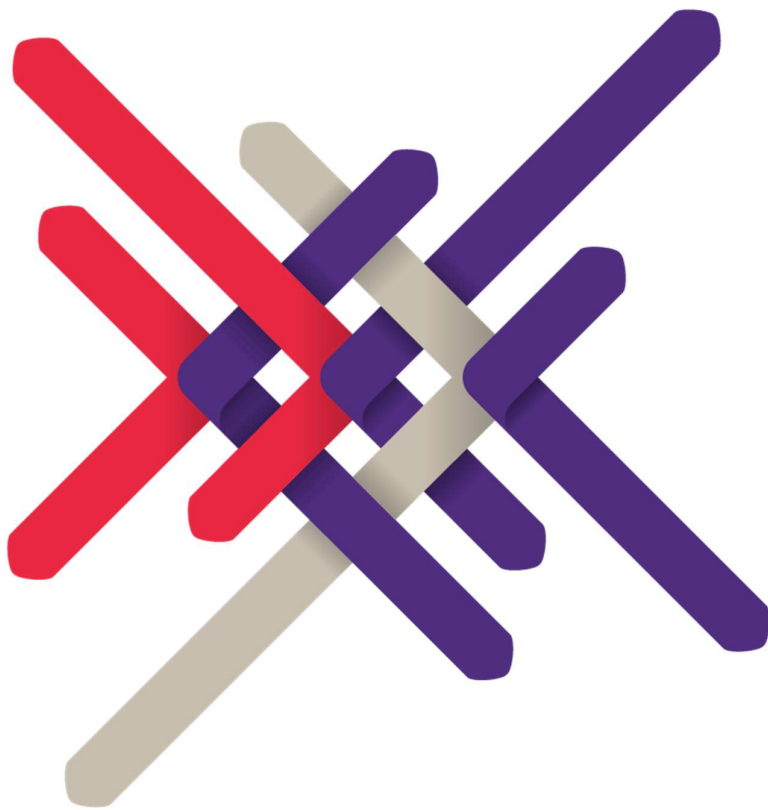
(Handwritten signatures)
Ա. Գալբրիելյան
Հովհաննիսյան

Ֆինանսական հաշվետվություններ
Անկախ աուդիտորի և եզրակացություն

«Ֆարմ Կրեդիտ Արմենիա» ունիվերսալ վարկային
կազմակերպություն առևտրային կոոպերատիվ

31 դեկտեմբերի 2022թ.

Բովանդակություն

Անկախ աուդիտորի եզրակացություն	3
Շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի մասին հաշվետվություն	6
Ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվություն	7
Սեփական կապիտալում փոփոխությունների մասին հաշվետվություն	9
Դրամական միջոցների հոսքերի մասին հաշվետվություն	10
Ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ	12

Անկախ աուդիտորի եզրակացություն

Գրանթ Թորնթոն ՓԲԸ

ՀՀ, ք. Երևան 0015

Երևան Պլազա

Քիզմես Կենտրոն

Գ. Լուսավորիչ 9

Հ. + 374 10 50 09 64/61

Grant Thornton CJSC

Yerevan Plaza Business Center

9 Grigor Lusavorich street

0015 Yerevan, Armenia

T + 374 10 50 09 64/61

«Ֆարմ Կրեդիտ Արմենիա» ունիվերսալ վարկային կազմակերպություն առևտրային կոոպերատիվի փայտերերին և խորհրդին.

Կարծիք

Մենք աուդիտի ենք ենթարկել «Ֆարմ Կրեդիտ Արմենիա» ունիվերսալ վարկային կազմակերպություն առևտրային կոոպերատիվի (Կազմակերպություն) ֆինանսական հաշվետվությունները, որոնք ներառում են 2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունը, ինչպես նաև այդ ամսաթվին ավարտված տարվա շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի մասին հաշվետվությունը, սեփական կապիտալում փոփոխությունների մասին հաշվետվությունը և դրամական միջոցների հոսքերի մասին հաշվետվությունը, ինչպես նաև ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրությունները, ներառյալ հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության նշանակալի մասերի վերաբերյալ համառոտագիրը:

Մեր կարծիքով՝ կից ֆինանսական հաշվետվությունները տալիս են Կազմակերպության՝ 2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ֆինանսական վիճակի և նույն ամսաթվին ավարտված տարվա ֆինանսական արդյունքների ու դրամական հոսքերի ճշմարիտ և իրական պատկերը՝ համաձայն ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտների (ՖՀՄՄ-ներ):

Կարծիքի հիմքեր

Մենք աուդիտն անցկացրել ենք աուդիտի միջազգային ստանդարտներին (ԱՄՄ-ներ) համապատասխան: Այդ ստանդարտներից բխող մեր պատասխանատվությունը լրացուցիչ նկարագրված է մեր եզրակացության՝ «*Աուդիտորի պատասխանատվությունը ֆինանսական հաշվետվությունների աուդիտի համար*» բաժնում: Մենք անկախ ենք Կազմակերպությունից՝ համաձայն Հաշվապահների էթիկայի միջազգային ստանդարտների խորհրդի կողմից հրապարակված «*Պրոֆեսիոնալ հաշվապահի էթիկայի կանոնագրքի*» (ՀԷՄՄ կանոնագիրք) և էթիկայի համապատասխան պահանջների, որոնք կիրառելի են ֆինանսական հաշվետվությունների մեր աուդիտի նկատմամբ Հայաստանի Հանրապետությունում, և կատարել ենք էթիկայի գծով մեր այլ պարտականությունները՝ էթիկայի նշված պահանջների համաձայն: Մենք համոզված ենք, որ մեր կողմից ձեռք բերված աուդիտորական ապացույցները բավարար և համապատասխան հիմք են հանդիսանում մեր կարծիքն արտահայտելու համար:

Ղեկավարության և կառավարման օղակներում գտնվող անձանց պատասխանատվությունը ֆինանսական հաշվետվությունների համար

Ղեկավարությունը պատասխանատու է ՖՀՄՄ-ների համաձայն ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստման և ճշմարիտ ներկայացման և այնպիսի ներքին հսկողության համար, որն ըստ ղեկավարության, անհրաժեշտ է խարդախության կամ սխալի հետևանքով էական խեղաթյուրումներից զերծ ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստումն ապահովելու համար:

Ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստելիս ղեկավարությունը պատասխանատու է Կազմակերպության՝ անընդհատ գործելու կարողությունը գնահատելու համար, համապատասխան դեպքերում անընդհատության հետ կապված հարցերը բացահայտելու և Կազմակերպության գործունեության անընդհատության ենթադրության հիման վրա հաշվետվությունները պատրաստելու համար, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ ղեկավարությունը մտադիր է լուծարել Կազմակերպությունը, ընդհատել դրա գործունեությունը կամ, երբ չունի այդպես չվարվելու որևէ իրատեսական այլընտրանք:

Կառավարման օղակներում գտնվող անձիք պատասխանատու են Կազմակերպության ֆինանսական հաշվետվողականության գործընթացի վերահսկման համար:

Աուդիտորի պատասխանատվությունը ֆինանսական հաշվետվությունների աուդիտի համար

Մեր նպատակն է ձեռք բերել ողջամիտ հավաստիացում առ այն, որ ֆինանսական հաշվետվությունները բոլոր էական առումներով զերծ են էական խեղաթյուրումներից՝ անկախ դրանց՝ խարդախության կամ սխալի հետևանքով առաջացման հանգամանքից, և ներկայացնել մեր կարծիքը ներառող աուդիտորական եզրակացություն: Ողջամիտ հավաստիացումը բարձր մակարդակի հավաստիացում է, բայց այն չի երաշխավորում, որ ԱՄՄ-ներին համապատասխան իրականացված աուդիտը միշտ կհայտնաբերի էական խեղաթյուրումը, երբ այն առկա է: Խեղաթյուրումները կարող են առաջանալ խարդախության կամ սխալի արդյունքում և համարվում են էական, երբ խելամտորեն կարող է ակնկալվել, որ դրանք առանձին կամ միասին վերցրած կազդեն օգտագործողների՝ այդ ֆինանսական հաշվետվությունների հիման վրա կայացվող տնտեսական որոշումների վրա:

Որպես ԱՄՄ-ներին համապատասխան աուդիտի մաս, աուդիտի ողջ ընթացքում մենք կիրառում ենք մասնագիտական դատողություն և պահպանում ենք մասնագիտական կասկածատվություն: Ի լրումն՝

- Որոշակիացնում և գնահատում ենք խարդախության կամ սխալի հետևանքով ֆինանսական հաշվետվությունների էական խեղաթյուրման ռիսկերը, նախագծում և իրականացնում ենք աուդիտորական ընթացակարգեր՝ այդ ռիսկերին արձագանքելու նպատակով, և ձեռք ենք բերում աուդիտորական ապացույցներ, որոնք բավարար ու համապատասխան հիմք են հանդիսանում մեր կարծիքի համար: Խարդախության պատճառով առաջացած էական խեղաթյուրման չհայտնաբերման ռիսկն ավելի բարձր է, քան սխալի հետևանքով էական խեղաթյուրման չհայտնաբերման ռիսկը, քանի որ խարդախությունը կարող է ներառել հանցավոր համաձայնություն, զեղծարարություն, միտումնավոր բացթողումներ, սխալ ներկայացումներ կամ ներքին հսկողության չարաշահում:
- Ձեռք ենք բերում պատկերացում աուդիտին վերաբերող ներքին հսկողության մասին՝ տվյալ հանգամանքներին համապատասխան աուդիտորական ընթացակարգեր նախագծելու, այլ ոչ թե Կազմակերպության ներքին հսկողության արդյունավետության վերաբերյալ կարծիք արտահայտելու համար:

- Գնահատում ենք հաշվապահական հաշվառման կիրառված քաղաքականության տեղին լինելը, ինչպես նաև դեկլարության կողմից կատարած հաշվապահական հաշվառման գնահատումների և համապատասխան բացահայտումների ողջամտությունը:
- Եզրահանգումներ ենք կատարում դեկլարության կողմից հաշվապահական հաշվառման անընդհատության հիմունքի կիրառման տեղին լինելու վերաբերյալ և, հիմնվելով ձեռք բերված աուդիտորական ապացույցների վրա, գնահատում ենք արդյոք առկա է դեպքերի կամ հանգամանքների հետ կապված էական անորոշություն, որը կարող է նշանակալի կասկած հարուցել Կազմակերպության անընդհատ գործելու կարողության վերաբերյալ: Եթե մենք եզրահանգում ենք, որ առկա է էական անորոշություն, ապա մեզանից պահանջվում է աուդիտորի եզրակացությունում ուշադրություն հրավիրել Կազմակերպության ֆինանսական հաշվետվությունների համապատասխան բացահայտումներին, կամ, եթե այդպիսի բացահայտումները բավարար չեն, ձևափոխել մեր կարծիքը: Մեր եզրահանգումները հիմնված են մինչև մեր եզրակացության ամսաթիվը ձեռք բերված աուդիտորական ապացույցների վրա: Այնուամենայնիվ, ապագա դեպքերը կամ իրավիճակները կարող են ստիպել Կազմակերպության դադարեցնել անընդհատության հիմունքի կիրառումը:
- Գնահատում ենք Կազմակերպության ֆինանսական հաշվետվությունների ընդհանուր ներկայացումը, կառուցվածքը և բովանդակությունը, ներառյալ բացահայտումները, ինչպես նաև Կազմակերպության ֆինանսական հաշվետվությունների հիմքում ընկած գործարքների ու դեպքերի ճշմարիտ ներկայացումը:

Կառավարման օղակներում գտնվող անձանց, ի թիվս այլ հարցերի, հաղորդակցում ենք աուդիտորական առաջադրանքի պլանավորված շրջանակի և ժամկետների, ինչպես նաև աուդիտի ընթացքում հայտնաբերված նշանակալի հարցերի, ներառյալ ներքին հսկողությանը վերաբերող նշանակալի թերությունների մասին:

Արմեն Հովհաննիսյան
«Գրանթ Թորնթոն» ՓԲԸ-ի տնօրեն

Նարինե Աճեմյան
Աուդիտի պատասխանատու

30 մայիսի 2023թ.

Շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի մասին հաշվետվություն

Հազար ՀՀ դրամ

	Ծանոթ.	2022	2021
Տոկոսային եկամուտ՝ հաշվարկված արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդով	6	1,805,128	1,595,647
Այլ տոկոսային եկամուտ	6	25,019	-
Տոկոսային ծախսեր	6	(894,908)	(771,063)
Զուտ տոկոսային եկամուտներ		935,239	824,584
Զուտ առևտրային վնաս	7	(79,624)	(43,628)
Եկամուտներ ստացված շնորհներից	8	5,189	5,638
Ոչ առևտրային ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների արտարժույթի փոխարկումից զուտ վնաս		(159,676)	(77,499)
Այլ եկամուտ	9	16,370	17,868
Պարտքային կորուստների գծով ծախսի հակադարձում	10	54,622	27,848
Անձնակազմի գծով ծախսեր	11	(525,676)	(435,838)
Այլ ծախսեր	12	(365,791)	(251,733)
Շահույթ/(վնաս) մինչև հարկումը		(119,347)	67,240
Շահութահարկի գծով ծախս	13	(25,371)	(38,708)
Տարվա շահույթ/(վնաս)		(144,718)	28,532
Ընդամենը տարվա համապարփակ ֆինանսական արդյունք		(144,718)	28,532

Շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի մասին հաշվետվությունը պետք է ընթերցվի այս ֆինանսական հաշվետվությունների բաղկացուցիչ մասը կազմող 12-ից մինչև 75-րդ էջերում ներկայացված կից ծանոթագրությունների հետ մեկտեղ:

Ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվություն

Հազար ՀՀ դրամ		31 դեկտեմբերի 2022թ.	31 դեկտեմբերի 2021թ.
	Ծանոթ.		
<i>Ակտիվներ</i>			
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	14	427,371	395,378
Պահանջներ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	15	-	241,607
Ներդրումային արժեթղթեր	16	537,353	-
Հետգնման պայմանագրերով գրավադրված ներդրումային արժեթղթեր	16	410,902	-
Հաճախորդներին տրված վարկեր	18	12,080,481	12,082,628
Ֆինանսական վարձակալության գծով դերիտորական պարտքեր	19	497,323	-
Հիմնական միջոցներ և ոչ նյութական ակտիվներ	20	987,360	812,026
Բռնագանձված ակտիվներ	21	27,713	72,697
Շահութահարկի գծով կանխավճար		-	13,211
Հետաձգված հարկային ակտիվ	13	10,678	-
Այլ ակտիվներ	22	123,468	196,227
Ընդամենը՝ ակտիվներ		<u>15,102,649</u>	<u>13,813,774</u>
<i>Պարտավորություններ և սեփական կապիտալ</i>			
<i>Պարտավորություններ</i>			
Վարկեր և փոխառություններ	23	11,815,414	10,503,832
Ածանցյալ ֆինանսական պարտավորություններ	17	7,305	8,343
Ստորադաս փոխառություն	24	888,651	888,557
Ակտիվներին վերաբերվող շնորհներ	25	1,730	2,704
Շահութահարկի գծով պարտավորություն		23,634	
Հետաձգված հարկային պարտավորություն	13	-	5,171
Վարձակալության գծով պարտավորություններ	29	62,129	50,180
Այլ պարտավորություններ	26	142,739	139,416
Ընդամենը՝ պարտավորություններ		<u>12,941,602</u>	<u>11,598,203</u>

Ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվություն (շարունակություն)

Հազար ՀՀ դրամ

		31 դեկտեմբերի Շանոթ. 2022թ.	31 դեկտեմբերի 2021թ.
<i>Սեփական կապիտալ</i>			
Կանոնադրական կապիտալ	27	1,293,236	1,203,042
Չբաշխված շահույթ		867,811	1,012,529
Ընդամենը՝ սեփական կապիտալ		<u>2,161,047</u>	<u>2,215,571</u>
Ընդամենը՝ պարտավորություններ և սեփական կապիտալ		<u>15,102,649</u>	<u>13,813,774</u>

Ֆինանսական հաշվետվությունները ստորագրվել են 2023թ. մայիսի 30-ին:

Արմեն Գաբրիելյան

Գլխավոր գործադիր տնօրեն

Տաթևիկ Աճեմյան

Գլխավոր հաշվապահի տեղակալ

Ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունը պետք է ընթերցվի այս ֆինանսական հաշվետվությունների բաղկացուցիչ մասը կազմող 12-ից մինչև 75-րդ էջերում ներկայացված կից ծանոթագրությունների հետ մեկտեղ:

Սեփական կապիտալում փոփոխությունների մասին հաշվետվություն

Հազար ՀՀ դրամ	Կանոնադրական կապիտալ	Զբաղիված շահույթ	Ընդամենը
Հաշվեկշիռը 2022թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	1,203,042	1,012,529	2,215,571
Կանոնադրական կապիտալի ավելացում	90,194	-	90,194
Սեփականատերերի հետ գործարքներ	90,194	-	90,194
Տարվա վնաս	-	(144,718)	(144,718)
Ընդամենը տարվա համապարփակ ֆինանսական արդյունք	-	(144,718)	(144,718)
Հաշվեկշիռը 2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	1,293,236	867,811	2,161,047
Հաշվեկշիռը 2021թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	1,124,527	983,997	2,108,524
Կանոնադրական կապիտալի ավելացում	78,515	-	78,515
Սեփականատերերի հետ գործարքներ	78,515	-	78,515
Տարվա շահույթ	-	28,532	28,532
Ընդամենը տարվա համապարփակ ֆինանսական արդյունք	-	28,532	28,532
Հաշվեկշիռը 2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	1,203,042	1,012,529	2,215,571

Սեփական կապիտալում փոփոխությունների մասին հաշվետվությունը պետք է ընթերցվի այս ֆինանսական հաշվետվությունների բաղկացուցիչ մասը կազմող 12-ից մինչև 75-րդ էջերում ներկայացված կից ծանոթագրությունների հետ մեկտեղ:

Դրամական միջոցների հոսքերի մասին հաշվետվություն

Հազար ՀՀ դրամ

	2022	2021
<i>Գործառնական գործունեությունից դրամական միջոցների հոսքեր</i>		
Ստացված տոկոսներ	1,829,421	1,594,448
Վճարված տոկոսներ	(831,711)	(755,138)
Զուտ վճարներ արտարժույթով գործառնություններից	(80,662)	(35,285)
Այլ ստացված եկամուտ	15,563	17,892
Շնորհներից եկամուտ	4,215	4,565
Աշխատակազմի և այլ ընդհանուր վարչական ծախսերի վճարումներ	(738,364)	(625,372)
<i>Դրամական միջոցների հոսքեր նախքան գործառնական ակտիվներում և պարտավորություններում փոփոխությունները</i>	198,462	201,110
<i>(Ավելացում)/նվազում գործառնական ակտիվներում</i>		
Պահանջներ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	241,607	543,815
Հաճախորդներին տրված վարկեր	(40,991)	(807,350)
Ֆինանսական վարձակալության գծով դեբիտորական պարտքեր	(506,265)	-
Այլ ակտիվներ	15,201	(40,802)
<i>Ավելացում/(նվազում) գործառնական պարտավորություններում</i>		
Այլ պարտավորություններ	6,329	23,048
Զուտ դրամական միջոցների հոսքեր գործառնական գործունեության համար օգտագործված մինչև շահութահարկը	(85,657)	(80,179)
Վճարված շահութահարկ	(4,376)	(33,012)
Գործառնական գործունեության համար օգտագործված զուտ դրամական միջոցներ	(90,033)	(113,191)
<i>Ներդրումային գործունեությունից դրամական միջոցների հոսքեր</i>		
Հիմնական միջոցների առք	(156,207)	(706,227)
Հիմնական միջոցների վաճառք	1,417	-
Արժեթղթերի ձեռքբերում	(1,053,794)	-
Ներդրումային գործունեությունից գործունեության համար օգտագործված զուտ դրամական միջոցներ	(1,208,584)	(706,227)

Դրամական միջոցների հոսքերի մասին հաշվետվություն (շարունակություն)

Հազար ՀՀ դրամ

	2022	2021
<i>Ֆինանսական գործունեությունից դրամական միջոցների հոսքեր</i>		
Ստացված վարկեր և փոխառություններ	6,260,590	4,367,582
Մարված վարկեր և փոխառություններ	(4,924,177)	(3,865,351)
Մուտքեր կանոնադրական կապիտալի ավելացումից	83,018	86,081
Վարձակալության գծով պարտավորությունների մարում	(32,462)	(31,574)
Ֆինանսավորման գործունեությունից ստացված զուտ դրամական միջոցներ	1,386,969	556,738
Դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների զուտ աճ/(նվազում)	88,352	(262,680)
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ տարվա սկզբի դրությամբ	395,378	722,209
Արտարժույթի փոխարկման ազդեցությունը դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների վրա	(56,359)	(64,151)
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ տարվա վերջի դրությամբ (ծանոթ 14)	427,371	395,378

Դրամական միջոցների հոսքերի մասին հաշվետվությունը պետք է ընթերցվի այս ֆինանսական հաշվետվությունների բաղկացուցիչ մասը կազմող 12-ից մինչև 75-րդ էջերում ներկայացված կից ծանոթագրությունների հետ մեկտեղ:

Ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ

1 Գործունեության բնույթը և ընդհանուր տեղեկություններ

«Ֆարմ Կրեդիտ Արմենիա» ունիվերսալ վարկային կազմակերպություն առևտրային կոոպերատիվը (այսուհետ՝ Կազմակերպություն) հիմնադրվել է Հայաստանի Հանրապետությունում որպես ունիվերսալ վարկային կազմակերպություն առևտրային կոոպերատիվ 2007թ.-ին և գործում է Հայաստանի Հանրապետության (այսուհետ՝ ՀՀ) օրենսդրության շրջանակներում: Կազմակերպությունը գրանցվել է 2007թ. սեպտեմբերի 18-ին ՀՀ կենտրոնական բանկի (այսուհետ՝ ՀՀ ԿԲ) կողմից N20 արտոնագրային համարով:

Կազմակերպության հիմնական գործունեությունը միկրո և միջին չափի գյուղատնտեսական վարկերի տրամադրումն է անհատներին և իրավաբանական անձանց: Վարկային կազմակերպությունը վարկեր է տրամադրում և այլ ֆինանսական ծառայություններ է մատուցում առավելապես ՀՀ մարզերում՝ գյուղացիական տնտեսություններին:

Կազմակերպության գլխավոր գրասենյակը գտնվում է ք. Երևանում, իսկ թվով 9 մասնաճյուղերը գտնվում են ՀՀ տարբեր մարզերում: Կազմակերպության իրավաբանական հասցեն է ք. Երևան, Արաբկիր, Թբիլիսյան խճուղի 9/16:

Կազմակերպության աշխատակիցների միջին թվաքանակը 2022թ.-ին կազմել է՝ 96 մարդ (2021թ.՝ 94):

2 Գործարար միջավայր

Հայաստանում իրականացվող քաղաքական և տնտեսական փոփոխությունները, ինչպես նաև իրավական, հարկային և օրենսդրական համակարգերի զարգացումը շարունակական բնույթ են կրում, և Հայաստանի տնտեսության կայունությունը և զարգացումը մեծապես կախված է այս փոփոխություններից:

2022թ. փետրվարից շարունակվող ռուս-ուկրաինական պատերազմը էական ազդեցություն է ունեցել ինչպես հակամարտող երկրների, այնպես էլ համաշխարհային տնտեսության վրա: Շատ առաջատար երկրներ և տնտեսական միություններ հայտարարել են Ռուսաստանի՝ ներառյալ ռուսական բանկերի, այլ կազմակերպությունների և անհատների դեմ տնտեսական խիստ պատժամիջոցների մասին: Պատերազմը դեռ շարունակվում է, բայց արդեն հանգեցրել է հումանիտար ճգնաժամի և հսկայական տնտեսական կորուստների Ուկրաինայում, Ռուսաստանում և այլ երկրներում:

Ուկրաինիան և Ռուսաստանը հանդիսանում են Հայաստանի կարևոր առևտրային գործընկերներ, և Հայաստանի գործարար միջավայրը անմասն չի մնացել այս ազդեցությունից: Հատկանշական է, որ Հայաստանում պատերազմի արդյունքում 2022 թվականին նկատվել է որոշակի տնտեսական ակտիվություն՝ պայմանավորված օտարերկրյա քաղաքացիների մեծ ներհոսքով: Օտարերկրյա քաղաքացիների Հայաստանում բիզնես շահեր ունենալու, հիմնելու կամ տնօրինելու իրավունքի սահմանափակումներ չկան: Բիզնեսի գրանցման ընթացակարգերը հիմնականում պարզ են: Օտարերկրյա քաղաքացիների սպասարկման արդյունքում 2022թ. Հայաստանի բանկերն արձանագրել են միջնորդական գործունեությունից եկամտի զգալի աճ:

Քանի որ ռազմական գործողությունները դեռ չեն դադարել, անհնար է արժանահավատորեն գնահատել դրա վերջնական ազդեցությունը Հայաստանի գործարար միջավայրի վրա:

Տվյալ ֆինանսական հաշվետվություններն արտացոլում են Կազմակերպության գործունեության վրա՝ Հայաստանի գործարար միջավայրի ազդեցության դեկավարության գնահատականը:

Կազմակերպության ղեկավարությունը, շարունակաբար վերլուծում է տնտեսական իրավիճակը ներկա միջավայրում: Ապագա տնտեսական և քաղաքական իրավիճակը և վերջիններիս ազդեցությունը Կազմակերպության գործունեության վրա կարող են տարբերվել Կազմակերպության ղեկավարության ներկա սպասումներից:

3 Հաշվետվությունների պատրաստման հիմունքները

3.1 Համապատասխանությունը

Սույն ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստվել են համաձայն Ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտների (ՖՀՄՍ), որոնք հաստատվել են Հաշվապահական Հաշվառման Միջազգային Ստանդարտների Խորհրդի (ՀՀՄՍԽ) կողմից և Մեկնաբանությունների՝ հաստատված Ֆինանսական Հաշվետվությունների Մեկնաբանությունների Միջազգային Կոմիտեի կողմից (ՖՀՄՄԿ):

Կազմակերպությունը պատրաստում է իր հաշվետվությունները ՀՀ գործող օրենսդրության և հաշվապահական հաշվառման միջազգային ստանդարտների պահանջներին համապատասխան: Սույն ֆինանսական հաշվետվությունները հիմնված են Կազմակերպության հաշվառման գրանցումների վրա, որոնք ճշգրտվել և վերադասակարգվել են ՖՀՄՍ-ին համապատասխանեցնելու նպատակով:

3.2 Չափման հիմունքները

Ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստվել են իրական արժեքի սկզբունքի հիման վրա իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող և իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով չափվող ֆինանսական գործիքների համար: Այլ ֆինանսական ակտիվներն ու պարտավորությունները հաշվառվում են ամորտիզացված արժեքով, իսկ ոչ ֆինանսական ակտիվներն ու պարտավորությունները՝ պատմական արժեքով:

3.3 Գործառնական և ներկայացման արժույթ

Կազմակերպության գործառնական արժույթն այն հիմնական տնտեսական միջավայրի արժույթն է, որտեղ գործում է Կազմակերպությունը: Կազմակերպության գործառնական և ներկայացման արժույթ է հանդիսանում Հայաստանի Հանրապետության դրամը (այսուհետ՝ ՀՀ դրամ), քանի որ այս արժույթն է լավագույն կերպով արտացոլում ֆինանսական հաշվետվությունների հիմքում ընկած իրադարձությունների և Կազմակերպության գործարքների տնտեսական բովանդակությունը: Ֆինանսական հաշվետվությունները ներկայացված են ՀՀ դրամով՝ հազարների ճշտությամբ, եթե այլ բան նշված չէ: ՀՀ սահմաններից դուրս դրամը ազատ փոխարկելի չէ:

3.4 Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության և ներկայացման փոփոխություններ

Ընթացիկ տարում Կազմակերպությունն առաջին անգամ կիրառել է որոշ ստանդարտներ և փոփոխություններ, որոնք կիրառելի են 2022թ. հունվարի 1-ից կամ դրանից հետո սկսվող ժամանակաշրջանների համար: Կազմակերպությունը վաղաժամկետ չի ընդունել որևէ այլ ստանդարտ, մեկնաբանություն կամ փոփոխություն, որոնք ուժի մեջ են մտել, բայց դեռ կիրառելի չեն:

Ներքոհիշյալ նոր ստանդարտներն ու փոփոխությունները, որոնք առաջին անգամ կիրառվել են 2022թ., որևէ էական ազդեցություն չեն ունեցել Կազմակերպության տարեկան ֆինանսական հաշվետվությունների վրա:

- «Մուտքեր նախքան նախատեսված օգտագործումը» (ՀՀՄՍ 16 փոփոխություններ)
- «Հղումներ հայեցակարգային հիմունքներին» (ՖՀՄՍ 3 փոփոխություններ)
- «Անբարենպաստ պայմանագրեր. Պայմանագրի կատարման ծախսեր» (ՀՀՄՍ 37 փոփոխություններ)

- 2018-2020թթ. ՖՀՄՄ-ների տարեկան բարեփոխումներ-(ՖՀՄՄ 1, ՖՀՄՄ 9, ՀՀՄՄ 41, ՖՀՄՄ 16 փոփոխություններ):

Որպես ՖՀՄՄ ստանդարտների 2018-2020թթ. ՖՀՄՄ-ների տարեկան բարեփոխումների մաս՝ ՀՀՄՄԽ-ն հրապարակել է ՖՀՄՄ 9-ի փոփոխություն: Փոփոխությունը պարզաբանում է այն վճարները, որոնք Կազմակերպությունը ներառում է գնահատելիս, թե արդյոք նոր կամ փոփոխված ֆինանսական պարտավորության պայմանները նշանակալիորեն տարբերվում են սկզբնական ֆինանսական պարտավորության պայմաններից: Այս վճարները ներառում են միայն վարկառուի և վարկատուի միջև վճարված կամ ստացված վճարները, այդ թվում՝ կամ վարկառուի, կամ վարկատուի կողմից մյուսի անունից վճարված կամ ստացված վճարները: Կազմակերպությունը փոփոխությունը կիրառում է 2022թ-ի ֆինանսական պարտավորությունների նկատմամբ:

3.5 Կազմակերպության կողմից դեռևս չկիրառվող ստանդարտներ և մեկնաբանություններ

Սույն ֆինանսական հաշվետվությունների հաստատման օրվա դրությամբ լույս են տեսել մի շարք նոր ստանդարտներ, գործող ստանդարտների վերաբերյալ փոփոխություններ և մեկնաբանություններ, որոնք դեռևս ուժի մեջ չեն մտել: Կազմակերպությունը վաղաժամկետ չի ընդունել այդ ստանդարտներից և մեկնաբանություններից որևէ մեկը:

Ղեկավարությունը կանխատեսում է, որ կիրառելի նոր ստանդարտներն ու մեկնաբանությունները կընդունվեն Կազմակերպության կողմից՝ դրանց ուժի մեջ մտնելու օրվան հաջորդող առաջիկա ժամանակաշրջանում:

Ղեկավարության կանխատեսմամբ այս փոփոխությունները էական ազդեցություն չեն ունենա Կազմակերպության ֆինանսական հաշվետվությունների վրա և ներկայացված են ստորև:

- ՖՀՄՄ 17 «Ապահովագրության պայմանագրեր»
- Փոփոխություններ ՖՀՄՄ 17 Ապահովագրական պայմանագրերում (ՖՀՄՄ 17 և ՖՀՄՄ 4 փոփոխություններ),
- «Պարտավորությունների դասակարգումը որպես ընթացիկ կամ ոչ ընթացիկ» (ՀՀՄՄ 1 փոփոխություններ),
- Հաշվապահական հաշվառման գնահատումների սահմանում (ՀՀՄՄ 8 փոփոխություններ),
- Վարձակալության գծով պարտավորությունը վաճառք և հետադարձ վարձակալությամբ գործարքներում (ՖՀՄՄ 16 փոփոխություններ),
- Կովենանտով ոչ ընթացիկ պարտավորություններ (ՀՀՄՄ 1 փոփոխություններ)
- Մեկ գործարքի հետ կապված ակտիվների և պարտավորությունների հետաձգված հարկ:

4 Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականություն

Ներկայացվող հաշվապահական քաղաքականությունը կիրառվել է ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստման ընթացքում: Հաշվապահական քաղաքականությունը կիրառվել է հետևողականորեն:

4.1 Եկամուտների և ծախսերի ճանաչում

Եկամուտը ճանաչվում է այն դեպքում, երբ հավանական է, որ տնտեսական օգուտները կհոսեն Կազմակերպություն և ստացված եկամուտը կարելի է արժանահավատորեն չափել: Ծախսը ճանաչվում է այն ժամանակ, երբ հավանական է, որ տնտեսական օգուտները կարտահոսեն Կազմակերպությունից և ծախսը կարելի է արժանահավատորեն չափել: Ստորև ներկայացվող չափանիշները նույնպես պետք է հաշվի առնվեն մինչև եկամուտի ճանաչումը:

Արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդ

Տոկոսային եկամուտը և ծախսը ճանաչվում են շահությամբ կամ վնասում՝ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը: Արդյունավետ տոկոսադրույքն այն դրույքն է, որը

Ֆինանսական գործիքի գործողության ակնկալվող ժամկետի համար գնահատված դրամական միջոցների ապագա վճարումները կամ ստացվելիք գումարները զեղչում է ճշգրիտ մինչև՝

- ֆինանսական ակտիվի համախառն հաշվեկշռային արժեքը կամ
- ֆինանսական պարտավորության ամորտիզացված արժեքը:

Ֆինանսական գործիքների, բացառությամբ գնված կամ սկզբնավորված պարտքային առումով արժեզրկված ակտիվների, արդյունավետ տոկոսադրույքը հաշվարկելիս Կազմակերպությունը գնահատում է ապագա դրամական միջոցների հոսքերը՝ հաշվի առնելով ֆինանսական գործիքի բոլոր պայմանագրային պայմանները, սակայն առանց հաշվի առնելու սպասվող պարտքային վնասը: Գնված կամ սկզբնավորված պարտքային առումով արժեզրկված ֆինանսական ակտիվների համար հաշվարկվում է պարքային ռիսկով ճշգրտված արդյունավետ տոկոսադրույք՝ կիրառելով ապագա դրամական միջոցների հոսքերը՝ ներառյալ սպասվող պարտքային վնասը:

Արդյունավետ տոկոսադրույքի հաշվարկը ներառում է գործարքի հետ կապված ծախսումները և վճարված կամ ստացված բոլոր այն գումարները, որոնք կազմում են արդյունավետ տոկոսադրույքի բաղկացուցիչ մասը: Գործարքի հետ կապված ծախսումները ներառում են այն լրացուցիչ ծախսումները, որոնք ուղղակիորեն վերագրելի են ֆինանսական ակտիվի կամ ֆինանսական պարտավորության ձեռքբերմանը կամ թողարկմանը:

Ամորտիզացված արժեք և համախառն հաշվեկշռային արժեք

Ֆինանսական ակտիվի կամ ֆինանսական պարտավորության ամորտիզացված արժեքն այն գումարն է, որով ֆինանսական ակտիվը կամ ֆինանսական պարտավորությունը չափվում է սկզբնական ճանաչման պահին՝ հանած հիմնական գումարի մարումները, գումարած կամ հանած սկզբնական գումարի և մարման գումարի տարբերության գծով կուտակված ամորտիզացիան՝ հաշվարկված արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդով, և ֆինանսական ակտիվների համար՝ ճշգրտված սպասվող պարտքային վնասի գծով պահուստի մասով: Ամորտիզացված արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվի համախառն հաշվեկշռային արժեքն իրենից ներկայացնում է ֆինանսական ակտիվի ամորտիզացված արժեքը՝ նախքան սպասվող պարտքային վնասի գծով պահուստի մասով ճշգրտումը:

Տոկոսային եկամուտների և ծախսերի հաշվարկ

Տոկոսային եկամտի և ծախսերի հաշվարկում արդյունավետ տոկոսադրույքը կիրառվում է ակտիվի համախառն հաշվեկշռային արժեքի (եթե ակտիվը արժեզրկված չէ) կամ պարտավորության ամորտիզացված արժեքի նկատմամբ:

Այնուամենայնիվ, սկզբնական ճանաչումից հետո արժեզրկված ֆինանսական ակտիվների համար տոկոսային եկամուտը հաշվարկվում է՝ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույք ֆինանսական ակտիվի գուտ ամորտիզացված արժեքի նկատմամբ: Եթե ակտիվը այլևս արժեզրկված չէ, ապա տոկոսային եկամուտը հաշվարկվում է համախառն հիմունքով:

Սկզբնական ճանաչման ժամանակ արժեզրկված ֆինանսական ակտիվների գծով տոկոսային եկամուտը հաշվարկվում է՝ ճշգրտված արդյունավետ տոկոսադրույքը կիրառելով ակտիվի ամորտիզացված արժեքի նկատմամբ: Տոկոսային եկամուտը չի հաշվարկվում համախառն հիմունքով, նույնիսկ եթե ակտիվի պարտքային ռիսկը բարելավվում է:

Ֆինանսական ակտիվների արժեզրկման վերաբերյալ տեղեկատվությունը տես 4.4.5 ծանոթագրությունում:

Միջնորդավճարների և այլ վճարների տեսքով եկամուտներ և ծախսեր

Միջնորդավճարների և այլ վճարների տեսքով եկամուտը և ծախսերը, որոնք կազմում են ֆինանսական ակտիվի կամ ֆինանսական պարտավորության արդյունավետ տոկոսադրույքի անբաժանելի մասը, ներառվում են արդյունավետ տոկոսադրույքի հաշվարկում:

Միջնորդավճարների և այլ վճարների տեսքով այլ եկամուտը, ներառյալ հաշիվների սպասարկման վճարները, ներդրումների կառավարման վճարները, վաճառքների գծով միջնորդավճարները, տեղաբաշխման գծով միջնորդավճարները և վարկի սինդիկացման միջնորդավճարները, ճանաչվում են համապատասխան ծառայությունը մատուցելիս: Եթե չի ակնկալվում, որ փոխատվության հանձնառությունը կհանգեցնի վարկի տրամադրմանը, ապա համապատասխան փոխատվության հանձնառության գծով վճարը ճանաչվում է գծային մեթոդով՝ հանձնառության ժամկետի ընթացքում:

Հաճախորդի հետ պայմանագիրը, որի արդյունքում Կազմակերպության ֆինանսական հաշվետվություններում ճանաչվում է ֆինանսական գործիք, կարող է մասնակիորեն գտնվել ՖՀՄՍ 9-ի գործողության ոլորտում և մասնակիորեն՝ ՖՀՄՍ 15-ի գործողության ոլորտում: Նման դեպքերում Կազմակերպությունը նախ կիրառում է ՖՀՄՍ 9-ը՝ առանձնացնելու և չափելու համար պայմանագրի այն մասը, որը գտնվում է ՖՀՄՍ 9-ի գործողության ոլորտում, այնուհետև կիրառում է ՖՀՄՍ 15-ը՝ պայմանագրի մնացած մասի համար:

Միջնորդավճարների և այլ վճարների տեսքով ծախսերը հիմնականում վերաբերում են գործարքների գծով վճարներին և սպասարկման վճարներին, որոնք ծախսագրվում են ծառայությունը ստանալիս:

Զուտ առևտրային օգուտ/վնաս

Զուտ առևտրային օգուտ/վնասը ներառում է առևտրային նպատակներով պահվող ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների իրական արժեքի փոփոխությունից իրացված և չիրացված եկամուտն ու ծախսը և արտարժույթային տարբերություններից գոյացող բոլոր եկամուտները և ծախսերը: Զուտ առևտրային օգուտ/վնասը ներառում է նաև արտարժույթի առք ու վաճառքից գուտ օգուտը կամ վնասը և ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում երբ համապատասխան ծառայությունն արդեն մատուցված է:

4.2 Արտարժույթ

Արտարժույթով կատարված գործարքները վերահաշվարկվում են գործառնական արժույթով՝ գործարքի օրվա փոխարժեքով: Արտարժույթով արտահայտված առևտրային նպատակներով պահվող ակտիվների և պարտավորությունների փոխարկումից առաջացած օգուտը և վնասը ճանաչվում են շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվության գուտ առևտրային օգուտ/վնաս հոդվածում, մինչդեռ ոչ առևտրային ակտիվների փոխարկումից գոյացող օգուտը և վնասը ճանաչվում են շահույթի կամ վնասի մասին հաշվետվության առանձին հոդվածում: Արտարժույթով արտահայտված դրամային ակտիվները և պարտավորությունները փոխարկվում են գործառնական արժույթով կիրառելով հաշվապահական հաշվեկշռի ամսաթվի դրությամբ գործող փոխարժեքը:

Արտարժույթով արտահայտված վաճառքի համար մատչելի դրամային արժեթղթերի իրական արժեքում փոփոխությունները վերլուծվում են փոխարժեքային տարբերություններ միջև, որոնք առաջանում են արժեթղթերի ամորտիզացված գումարների փոփոխության և արժեթղթերի հաշվեկշռային արժեքի այլ փոփոխությունների արդյունքում: Ամորտիզացված գումարում փոփոխությունների հետ կապված փոխարժեքային տարբերությունները ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում, իսկ հաշվեկշռային արժեքում այլ փոփոխությունները ճանաչվում են սեփական կապիտալում:

Պատմական արժեքով հաշվառվող ոչ դրամային արտարժույթային հոդվածները վերահաշվարկվում են գործարքի օրվա փոխարժեքով: Իրական արժեքով հաշվառվող ոչ դրամային արտարժույթային հոդվածները վերահաշվարկվում են իրական արժեքի որոշման օրվա փոխարժեքով: Ոչ դրամային հոդվածների, ինչպիսին են ֆինանսական արդյունքներով ճշգրտվող՝ իրական արժեքով պահվող բաժնետոմսերը, փոխարժեքային տարբերությունները, ներկայացվում են որպես իրական արժեքի փոփոխությունից շահույթի կամ վնասի մաս: Ոչ դրամային հոդվածների փոխարժեքային տարբերությունները, ինչպես օրինակ՝ վաճառքի համար

մատչելի դասակարգված բաժնետոմսերը, ընդգրկվում են կապիտալի վաճառքի համար մատչելի ներդրումների գծով վերագնահատման պահուստում:

Յուրաքանչյուր գործառնության պայմանագրով նախատեսված փոխարժեքի և տվյալ գործառնության օրվա գործող փոխարժեքի տարբերությունից առաջացող օգուտը կամ վնասը հաշվառվում է շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվության գուտ առևտրային օգուտ/վնաս հոդվածի արտարժույթի առք ու վաճառքից գուտ եկամուտ տողում:

Կազմակերպության կողմից ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստման նպատակով օգտագործվել են հետևյալ փոխարժեքները.

	31 դեկտեմբերի 2022թ.	31 դեկտեմբերի 2021թ.
ՀՀ դրամ/1 ԱՄՆ դոլար	393.57	480.14
ՀՀ դրամ/1 Եվրո	420.06	542.61

4.3 Հարկում

Շահույթի գծով հաշվետու տարվա շահութահարկը բաղկացած է ընթացիկ և հետաձգված հարկերից: Շահութահարկը ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում, բացառությամբ այն հարկերի, որոնց գծով գործառնությունների արդյունքները ճանաչվել են սեփական կապիտալում, ինչի դեպքում հարկերը նույնպես ճանաչվում են սեփական կապիտալում:

Ընթացիկ հարկը տարվա համար հարկվող եկամուտից վճարվելիք հարկն է՝ հաշվապահական հաշվեկշռի ամսաթվին գործող հարկային դրույքներով, ինչպես նաև նախորդ տարիների համար վճարված հարկերի ճշգրտումները: Այն դեպքում, երբ ֆինանսական հաշվետվություններն արտոնված են ներկայացման համար մինչև համապատասխան հարկային հաշվետվությունների ներկայացնելը, ապա հարկվող շահույթը կամ վնասը հիմնված է մոտավոր թվերի վրա: Հարկային մարմինները կարող են ունենալ ավելի խիստ մոտեցում հարկային օրենսդրությունը մեկնաբանելիս և հարկային հաշվարկները ստուգելիս: Որպես արդյունք, հարկային մարմինները կարող են պահանջել լրացուցիչ հարկերի մուծում այն գործարքների գծով, որոնց համար նախկինում պահանջ չի ներկայացվել: Հետևաբար, կարող են առաջանալ նշանակալի լրացուցիչ հարկեր, տույժեր և տուգանքներ: Հարկային ստուգումը կարող է ներառել ստուգման տարվան անմիջապես նախորդող 3 օրացուցային տարիներ: Որոշ հանգամանքներում հարկային ստուգումը կարող է ներառել ավելի երկար ժամանակաշրջաններ:

Հետաձգված հարկերը հաշվարկվում են հաշվապահական հաշվեկշռի պարտավորությունների մեթոդի համաձայն, որը հաշվի է առնում բոլոր ժամանակային տարբերությունները, որոնք առաջանում են ֆինանսական հաշվետվություններում ճանաչված ակտիվների և պարտավորությունների հաշվեկշռային գումարների և հարկային նպատակներով հաշվարկվող գումարների միջև, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ այդ տարբերություններն առաջացել են գույքի ինստիտուցիոնալ ճանաչման ժամանակ կամ կազմակերպությունների միավորում չհանդիսացող գործառնություններից առաջացող ակտիվների կամ պարտավորությունների դեպքում և ինչը առաջացման պահին չի ազդում ոչ հաշվապահական, և ոչ էլ հարկման նպատակով հաշվարկվող շահույթի վրա:

Հետաձգված հարկային ակտիվ ճանաչվում է միայն այն չափով, որքանով հավանական է, որ ապագայում առկա կլինի հարկման ենթակա շահույթ, որի հաշվին կարող են օգտագործվել ժամանակավոր տարբերությունները: Հետաձգված հարկային ակտիվները և պարտավորությունները հաշվարկվում են այն հարկային դրույքով, որը ենթադրվում է, որ կգործի ակտիվների իրացման և պարտավորությունների մարման ժամանակ՝ հիմնվելով տվյալ ժամանակաշրջանի կամ հաշվետու ժամանակաշրջանի փաստացի գործող դրույքների վրա:

ՀՀ-ում Կազմակերպություններն իրենց գործունեության ընթացքում վճարում են նաև այլ հարկեր: Այդ հարկերը ներառված են շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվության «Այլ ծախսեր» հոդվածում:

4.4 Ֆինանսական գործիքներ

4.4.1 Ճանաչում և սկզբնական չափում

Կազմակերպությունը սկզբնապես ճանաչում է վարկերը և փոխատվությունները, ավանդները, փոխառությունները և ստորադաս պարտավորությունները դրանց ստեղծման օրվա դրությամբ: Բոլոր այլ ֆինանսական գործիքները (ներառյալ ֆինանսական ակտիվների կանոնավոր գնումները և վաճառքները) ճանաչվում են գործարքի օրվա դրությամբ, որը Կազմակերպության՝ գործիքի պայմանագրային կողմ դառնալու ամսաթիվն է:

Սկզբնական ճանաչման պահին Կազմակերպությունը ֆինանսական ակտիվը կամ ֆինանսական պարտավորությունը չափում է իր իրական արժեքով՝ գումարած կամ հանած, երբ դա «իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող» ֆինանսական ակտիվ կամ ֆինանսական պարտավորություն չէ, գործարքի գծով այն ծախսումները, որոնք ուղղակիորեն վերագրելի են ֆինանսական ակտիվի կամ ֆինանսական պարտավորության ձեռքբերմանը կամ թողարկմանը:

4.4.2 Դասակարգում

Ֆինանսական ակտիվներ

Սկզբնական ճանաչման պահին ֆինանսական ակտիվը ունի երեք հիմնական դասակարգում՝ ամորտիզացված արժեքով չափվող, իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ արդյունքի միջոցով չափվող (FVOCI) և իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող (FVTPL):

Ֆինանսական ակտիվը չափվում է ամորտիզացված արժեքով, եթե միաժամանակ բավարարում է ստորև ներկայացված երկու պայմաններին և չի նախանշվում որպես իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող

- ակտիվը պահվում է բիզնես մոդելի շրջանակում, որի նպատակը պայմանագրային դրամական միջոցների հոսքերի հավաքագրումն է, և
- ֆինանսական ակտիվի պայմանագրային պայմանները որոշակի ամսաթվերին առաջացնում են դրամական հոսքեր, որոնք բացառապես մայր գումարի և չմարված մայր գումարի վրա հաշվարկված տոկոսների վճարումներ են:

Ֆինանսական ակտիվը չափվում է իրական արժեքով այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով, եթե այն բավարարում է ստորև ներկայացված երկու պայմաններին և չի նախանշվում որպես իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող.

- այն պահվում է այնպիսի բիզնես մոդելի շրջանակում, որի նպատակն է թե՛ պայմանագրային դրամական միջոցների հոսքերի հավաքագրումը և թե՛ ֆինանսական ակտիվի վաճառքը և
- ֆինանսական ակտիվի պայմանագրային պայմանները որոշակի ամսաթվերին առաջացնում են դրամական հոսքեր, որոնք բացառապես մայր գումարի և չմարված մայր գումարի վրա հաշվարկված տոկոսների վճարումներ են:

Առևտրային նպատակներով չափվող բաժնային գործիքներում կատարվող ներդրումների սկզբնական ճանաչման ժամանակ Կազմակերպությունը կարող է անշրջելիորեն որոշել ներկայացնել իրական արժեքի հետագա փոփոխություններն այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի կազմում: Այս ընտրությունը կատարվում է առանձին յուրաքանչյուր ներդրման համար:

Բոլոր այլ ֆինանսական ակտիվները դասակարգվում են որպես իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող:

Բացի այդ, սկզբնական ճանաչման պահին Կազմակերպությունը կարող է անշրջելիորեն նախորոշել ֆինանսական ակտիվը, որը համապատասխանում է ամորտիզացված արժեքով կամ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով իրական արժեքով չափվելու պահանջներին, որպես շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող, եթե դա թույլ կտա վերացնել կամ էականորեն նվազեցնել հաշվապահական հաշվառման անհամապատասխանությունը, որը կառաջանար այլ պարագայում:

Բիզնես մոդելի գնահատում

Կազմակերպությունը պորտֆելի մակարդակում գնահատում է բիզնես մոդելի նպատակը, որի շրջանակում պահվում է ակտիվը, քանզի այս գնահատումը լավագույնս արտացոլում է բիզնեսի կառավարման և ղեկավարությանը տեղեկատվության տրամադրման եղանակը: Դիտարկվող տեղեկատվությունը ներառում է.

- պորտֆելի համար սահմանված քաղաքականությունը ու նպատակները և այդ քաղաքականության գործնական կիրառությունը: Մասնավորապես, արդյոք ղեկավարության ռազմավարությունը ուղղված է պայմանագրով նախատեսված տոկոսային եկամուտ ստացմանը, տոկոսադրույքների որոշակի կառուցվածքի պահպանմանը, ֆինանսական ակտիվների գործողության ժամկետների համապատասխանեցմանն այն պարտավորությունների գործողության ժամկետներին, որոնք ֆինանսավորում են այդ ակտիվները, կամ դրամական միջոցների իրացմանն ակտիվների վաճառքի միջոցով,
- ինչպես է գնահատվում պորտֆելի եկամտաբերությունը և ինչպես է այդ տեղեկատվությունը ներկայացվում Կազմակերպության ղեկավարությանը.
- բիզնես մոդելի և դրա շրջանակում պահվող ֆինանսական ակտիվների արդյունավետության վրա ազդող ռիսկերը և այդ ռիսկերի կառավարման եղանակը,
- ինչպես են վարձատրվում ղեկավարները, օրինակ՝ արդյոք վարձատրությունը կախված է կառավարվող ակտիվների իրական արժեքից կամ պայմանագրային հավաքագրված դրամական միջոցների հոսքերից,
- նախորդ ժամանակաշրջաններում վաճառքների հաճախականությունը, ծավալը և ժամկետները, այդ վաճառքների պատճառները և հետագա վաճառքների վերաբերյալ ակնկալիքները: Այնուամենայնիվ, վաճառքների գծով գործունեության մասին տեղեկատվությունը դիտարկվում է ոչ թե առանձին հիմունքով, այլ որպես ընդհանուր գնահատման մաս, թե ինչպես է Կազմակերպությունը հասնում ֆինանսական ակտիվները կառավարելու համար սահմանված նպատակին և ինչպես են դրամական հոսքերը ձևավորվում:

Պայմանագրային դրամական հոսքերի բնութագրի գնահատում – միայն մայր գումարի և չմարված մայր գումարի վրա հաշվարկված տոկոսի վճարումներ (SPPI test)

Այս գնահատման նպատակով «մայր գումար» է սահմանվում ֆինանսական ակտիվի իրական արժեքը սկզբնական ճանաչման պահին: «Տոկոսը» սահմանվում է որպես փողի ժամանակային արժեքի և որոշակի ժամանակահատվածում չմարված մայր գումարի հետ կապված պարտքային ռիսկի և փոխատվության հետ առնչվող այլ հիմնական ռիսկերի ու ծախսերի (օրինակ՝ իրացվելիության ռիսկի և վարչական ծախսերի) համար հատուցում և ներառում է շահույթի մարժան:

Գնահատելու համար՝ արդյոք պայմանագրային դրամական միջոցների հոսքերը միայն մայր գումարի և չմարված մայր գումարի վրա հաշվարկված տոկոսի վճարումներ են, Կազմակերպությունը հաշվի է առնում գործիքի պայմանագրային պայմանները: Սա ներառում է նաև այն գնահատումը՝ արդյոք ֆինանսական ակտիվը ներառում է այնպիսի պայմանագրային պայման, որը կարող է փոխել պայմանագրային դրամական միջոցների հոսքերի գումարը և ժամկետն այնպես, որ ֆինանսական ակտիվը չի բավարարի այդ պայմանը:

Գնահատման ժամանակ Կազմակերպությունը դիտարկում է.

- պայմանական դեպքեր, որոնք կարող են փոխել դրամական միջոցների հոսքերի գումարը և ժամկետը,
- լծակավորման հատկանիշը,
- վաղաժամկետ մարման և ժամկետի երկարաձգման պայմանները,
- պայմանները, որոնք սահմանափակում են որոշակի ակտիվների նկատմամբ Կազմակերպության պահանջը (օրինակ՝ առանց ռեգրեսի իրավունքի ակտիվների գծով պայմանավորվածություններ) և
- հատկանիշներ, որոնք փոխում են փողի ժամանակային արժեքը, օրինակ, տոկոսադրույքների պարբերական վերանայումը:

Վերադասակարգումներ

Ֆինանսական ակտիվները չեն վերադասակարգվում սկզբնական ճանաչումից հետո, բացառությամբ այն ժամանակաշրջանի, երբ Կազմակերպությունը փոխում է իր բիզնես մոդելը ֆինանսական ակտիվների կառավարման նպատակով: Ֆինանսական պարտավորությունները երբեք չեն վերադասակարգվում:

Ֆինանսական պարտավորություններ

Կազմակերպությունը դասակարգում է իր ֆինանսական պարտավորությունները որպես ամորտիզացված արժեքով կամ իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող:

4.4.3 Ապաճանաչում

Ֆինանսական ակտիվներ

Կազմակերպությունը ապաճանաչում է ֆինանսական ակտիվը, երբ այդ ֆինանսական ակտիվից առաջացող դրամական միջոցների հոսքերի նկատմամբ պայմանագրային իրավունքները կորցնում են իրենց ուժը (տես նաև ծանոթագրություն 4.4.4) կամ երբ փոխանցում է պայմանագրային դրամական միջոցների հոսքերի ստանալու իրավունքը այնպիսի գործարքով, որով ֆինանսական ակտիվի սեփականության հետ կապված բոլոր ռիսկերն ու օգուտները փոխանցվում են կամ երբ չեն փոխանցվում սեփականության բոլոր ռիսկերն ու օգուտները, և դա չի պահպանում ֆինանսական ակտիվի նկատմամբ հսկողությունը:

Ֆինանսական ակտիվի ապաճանաչման դեպքում ակտիվի հաշվեկշռային արժեքի (կամ ապաճանաչված ակտիվի մասի վրա բաշխված հաշվեկշռային արժեքի) և (i) ստացված հատուցման (ներառյալ ցանկացած նոր ակտիվ հանած ցանկացած նոր պարտավորություն) և (ii) այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքում ճանաչված կուտակային օգուտի կամ վնասի տարբերությունը ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում:

Որպես այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով իրական արժեքով չափվող նախորոշված բաժնային ներդրումային արժեթղթերի գծով այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի կազմում ճանաչված կուտակային օգուտը/կորուստը չի ճանաչվում շահույթում կամ վնասում նշված արժեթղթերի ապաճանաչման ժամանակ: Ապաճանաչման պահանջները բավարարող փոխանցված ֆինանսական ակտիվներում Կազմակերպության կողմից ստեղծված կամ պահպանված մասնակցությունը ճանաչվում է որպես առանձին ակտիվ կամ պարտավորություն:

Կազմակերպությունը գործարքներ է կնքում, որոնց համաձայն՝ փոխանցում է իր ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում ճանաչված ակտիվները, սակայն պահում է փոխանցված ակտիվների կա՛մ բոլոր, կա՛մ գրեթե բոլոր ռիսկերն ու հատույցները, կա՛մ դրանց մի մասը: Նման դեպքերում փոխանցված ակտիվները չեն ապաճանաչվում: Այսպիսի գործարքների օրինակներ են արժեթղթերի փոխատվությունը և վաճառքի ու հետգնման գործարքները:

Եթե ակտիվները վաճառվում են երրորդ կողմին համանման գնով հետզնման սվոպով, գործարքը հաշվառվում է որպես գրավով ապահովված ֆինանսավորման գործարք, որը նման է վաճառքի և հետզնման գործարքներին, քանի որ Կազմակերպությունը պահպանում է նմանատիպ ակտիվի սեփականության հետ կապված բոլոր ռիսկերն ու հատույցները:

Գործարքներում, որոնցում Կազմակերպությունը չի պահպանում և չի փոխանցում ֆինանսական ակտիվի սեփականության հետ կապված բոլոր ռիսկերն ու հատույցները և պահպանում է ակտիվի նկատմամբ վերահսկողությունը, շարունակում է ճանաչել ֆինանսական ակտիվը այնքանով, որքանով շարունակվում է իր ներգրավվածությունը ֆինանսական ակտիվի մեջ, որն այն չափն է, որով այն ենթարկված է փոխանցված ակտիվի արժեքի փոփոխությունների ազդեցությանը:

Որոշ գործարքներում Կազմակերպությունը պահպանում է փոխանցված ֆինանսական ակտիվը վճարի դիմաց սպասարկելու պարտավորությունը: Փոխանցված ակտիվը ապաճանաչվում է, եթե բավարարում է ապաճանաչման չափանիշներին: Ակտիվը կամ պարտավորությունը ճանաչվում են սպասարկման պայմանագրով, եթե սպասարկման վճարը ավելին է (ակտիվ) կամ պակաս (պարտավորություն), քան սպասարկման դիմաց բավարար չափով հատուցումը:

Ֆինանսական պարտավորություններ

Կազմակերպությունը ապաճանաչում է ֆինանսական պարտավորությունը երբ, նրա պայմանագրային պարտավորությունները չեն կատարվում կամ չեղյալ են համարվում, կամ ժամկետը լրանում է:

4.4.4 Ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների փոփոխում

Ֆինանսական ակտիվներ

Եթե ֆինանսական ակտիվի պայմանները փոփոխվում են, Կազմակերպությունը գնահատում է՝ արդյոք փոփոխված ակտիվի դրամական միջոցների հոսքերը էականորեն են տարբերվում: Եթե դրամական միջոցների հոսքերը էականորեն են տարբերվում, ապա սկզբնական ֆինանսական ակտիվից դրամական հոսքերի պայմանագրային իրավունքները համարվում են ուժը կորցրած: Այս դեպքում սկզբնական ֆինանսական ակտիվը ապաճանաչվում է (տես 4.4.3 ծանոթագրություն), իսկ նոր ֆինանսական ակտիվը ճանաչվում է իրական արժեքով գումարած պայմաններին համապատասխանող գործարքի գծով ծախսումները:

Եթե փոփոխված ակտիվի ամորտիզացված արժեքով դրամական հոսքերը էականորեն չեն տարբերվում, ապա փոփոխությունը չի հանգեցնում ֆինանսական ակտիվի ապաճանաչման: Այս դեպքում Կազմակերպությունը վերահաշվարկում է ֆինանսական ակտիվի համախառն հաշվեկշռային արժեքը և համախառն հաշվեկշռային արժեքի ճշգրտման արդյունքում առաջացած գումարը ճանաչում է որպես փոփոխությունից օգուտ կամ վնաս շահույթում կամ վնասում: Եթե նմանատիպ փոփոխությունը կատարվում է վարկառուի ֆինանսական դժվարությունների պատճառով (տես 4.4.5 ծանոթագրություն), ապա օգուտը կամ վնասը ներկայացվում է արժեզրկումից կորուստների հետ միասին: Այլ դեպքերում՝ այն ներկայացվում է որպես տոկոսային եկամուտ:

Ֆինանսական պարտավորություններ

Կազմակերպությունը ապաճանաչում է ֆինանսական պարտավորությունը, երբ վերջինիս պայմանները փոփոխվել են և փոփոխված պարտավորության դրամական միջոցների հոսքերը, ըստ էության, տարբեր են: Այս դեպքում փոփոխված պայմանների հիման վրա ճանաչվում է նոր ֆինանսական պարտավորություն իրական արժեքով: Մարված ֆինանսական պարտավորության և փոփոխված պայմաններով նոր ֆինանսական պարտավորության հաշվեկշռային արժեքների տարբերությունը ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում:

4.4.5 Արժեզրկում

Կազմակերպությունը կանխատեսումների հիման վրա գնահատում է ակնկալվող պարտքային կորուստները («ECL») հետևյալ ֆինանսական գործիքների նկատմամբ, որոնք չեն չափվում իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով.

- ֆինանսական ակտիվներ, որոնք չափվում են ամորտիզացված արժեքով
- իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով չափվող ֆինանսական ակտիվներ
- վարձակալության գծով դեբիտորական պարտքեր
- փոխատվության հանձնառություններ
- ֆինանսական երաշխավորության պայմանագրեր

Բաժնային ֆինանսական գործիքների համար արժեզրկում չի հաշվարկվում:

Կազմակերպությունը չափում է կորուստների գծով պահուստները ֆինանսական գործիքի ամբողջ ժամկետի ընթացքում ակնկալվող պարտքային կորուստներին հավասար գումարի չափով, բացառությամբ ստորև նշված գործիքների, որոնց համար Կազմակերպությունը պետք է հաշվարկի ֆինանսական գործիքի ակնկալվող պարտքային կորուստների պահուստը այն գումարի չափով, որը հավասար է 12-ամսյա ակնկալվող պարտքային կորուստներին.

- հաշվետու ամսաթվի դրությամբ պարտագանցման ցածր ռիսկով պարտքային ներդրումային արժեթղթեր,
- այլ ֆինանսական գործիքներ, որոնց գծով պարտքային ռիսկը սկզբնական ճանաչումից հետո էականորեն չի աճել:

Կազմակերպությունը համարում է, որ պարտքային արժեթղթերը ունեն ցածր պարտքային ռիսկ այն դեպքում, երբ վեջինիս պարտքային ռիսկի վարկանիշը համապատասխանում է համընդհանուր ընդունված «ներդրումային» վարկանիշի սահմանմանը:

12-ամսյա ակնկալվող պարտքային կորուստները ակնկալվող պարտքային կորուստների մի մասն են, որոնք առաջանում են ֆինանսական գործիքի գծով հաշվետու ամսաթվից հետո 12 ամսում հնարավոր պարտագանցման դեպքերից:

Ամբողջ ժամկետի ընթացքում ակնկալվող պարտքային կորուստները ակնկալվող պարտքային կորուստներ են, որոնք առաջանում են բոլոր հնարավոր պարտագանցման դեպքերից ֆինանսական գործիքի ակնկալվող ժամկետի ընթացքում:

Ակնկալվող պարտքային կորուստների չափում

Ե՛վ ամբողջ ժամկետի ընթացքում ակնկալվող պարտքային կորուստները, ն՛ 12-ամսյա ակնկալվող պարտքային կորուստները հաշվարկվում են կա՛մ անհատական, կա՛մ խմբային հիմունքներով՝ կախված ֆինանսական գործիքների հիմքում ընկած պորտֆելի բնույթից:

Կազմակերպությունը մշակել է քաղաքականություն, որը թույլ է տալիս յուրաքանչյուր հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ գնահատել՝ արդյոք ֆինանսական գործիքի պարտքային ռիսկը էականորեն է աճել սկզբնական ճանաչումից հետո՝ հաշվի առնելով ֆինանսական գործիքի մնացած գործողության ժամկետի ընթացքում առաջացած պարտագանցման ռիսկի փոփոխությունը: Ավելի մանրամասն բացատրվում է 34.1.2 ծանոթագրությունում:

Վերոնշյալի հիման վրա՝ Կազմակերպությունը դասակարգում է իր ֆինանսական գործիքները փուլ 1, փուլ 2, փուլ 3 և ձեռքբերված կամ ստեղծման պահին արժեզրկված խմբերում, ինչպես նկարագրված է ստորև՝

- Փուլ 1 - երբ վարկերը ճանաչվում են առաջին անգամ, Կազմակերպությունը ճանաչում է պահուստը 12-ամսյա ակնկալվող պարտքային կորուստների հիման վրա: Փուլ 1-ում

դասակարգված վարկերը նաև ներառում են մնացորդներ, որոնցում պարտքային ռիսկը բարելավվել է և վարկը վերադասակարգվել է փուլ 2-ից:

- Փուլ 2 - երբ վարկը ստեղծման պահից ունեցել է պարտքային ռիսկի էական աճ, Կազմակերպությունը ձևավորում է գործողության ամբողջ ժամկետի ընթացքում ակնկալվող պարտքային կորուստների պահուստ: Փուլ 2-ում դասակարգված վարկերը նաև ներառում են մնացորդներ, որոնցում պարտքային ռիսկը բարելավվել է և վարկը վերադասակարգվել է փուլ 3-ից:
- Փուլ 3 – արժեզրկված վարկեր: Կազմակերպությունը ձևավորում է գործողության ամբողջ ժամկետի ընթացքում ակնկալվող պարտքային կորուստների պահուստ:
- Գնված կամ սկզբնավորված պարտքային առումով արժեզրկված ակտիվների խումբ - գնված կամ սկզբնավորված պարտքային առումով արժեզրկված ակտիվներն սկզբնական ճանաչման պահին արժեզրկված ֆինանսական ակտիվներ են: Գնված կամ սկզբնավորված պարտքային առումով արժեզրկված ակտիվները հաշվարկվում են իրական արժեքով սկզբնական ճանաչման պահին, իսկ տոկոսային եկամուտը, ըստ էության, ճանաչվում է պարտքային ռիսկով ճշգրտված արդյունավետ տոկոսադրույքով: Ակնկալվող պարտքային կորուստները ճանաչվում են այն չափով, որքանով առկա է ակնկալվող պարտքային կորուստների հետագա փոփոխություն:

Ակնկալվող պարտքային կորուստները պարտազանցում տեղի ունենալու հավանականության, պարտազանցման պահին պարտքի գումարի, պարտազանցման դեպքում կորստի գումարի գեղջված արդյունք են, որոնք սահմանվում են հետևյալ կերպ.

Պարտազանցում տեղի ունենալու հավանականություն (PD): Այն որոշակի ժամանակահատվածի ընթացքում պարտազանցման հավանական լինելու գնահատումն է: Պարտազանցումը կարող է տեղի ունենալ միայն որոշակի պահի գնահատված ժամանակահատվածում, եթե գործիքը նախկինում չի ապաճանաչվել և դեռևս պորտֆելում է:

Պարտքի գումարը պարտազանցման պահին (EAD): Այն ապագա պարտազանցման ամսաթվի դրությամբ պարտքի գնահատված գումարն է՝ հաշվի առնելով հաշվետու ամսաթվից հետո պարքսի գումարի ակնկալվող փոփոխությունները, ներառյալ մայր գումարի և տոկոսների վճարումները պայմանագրով նախատեսված կարգով կամ այլ կերպ, փոխառություն ստանալու իրավունքի օգտագործումը և բաց թողնված վճարումների գծով հաշվեգրված տոկոսները:

Կորուստը պարտազանցման դեպքում (LGD): Այն արտահայտում է կորստի գնահատված գումարն, որը կառաջանա, եթե որոշակի պահի տեղի ունենա պարտազանցում: Այն հիմնված է վճարման ենթակա պայմանագրային դրամական հոսքերի և այն դրամական հոսքերի տարբերության վրա, որոնք վարկատուն ակնկալում է ստանալ՝ ներառյալ գրավի իրացումից: Այն սովորաբար արտահայտվում է որպես պարտազանցման պահին պարտքի գումարի տոկոս:

Պարտազանցում տեղի ունենալու հավանականությունը պարտազանցման պահին պարտքի գումարը, պարտազանցման դեպքում կորստի գումարը մանրամասն բացահայտվում են 34.1.2 ծանոթագրությունում:

Վերանայված պայմաններով ֆինանսական ակտիվներ

Եթե փոխառուի ֆինանսական դժվարությունների պատճառով ֆինանսական ակտիվի պայմանագրային պայմանները վերանայվում կամ փոփոխվում են կամ գոյություն ունեցող ֆինանսական ակտիվը փոխարինվում է նորով, ապա գնահատվում է ֆինանսական ակտիվի ապաճանաչման անհրաժեշտությունը (տես՝ ծանոթ. 4.4.4), և ակնկալվող պարտքային կորուստները հաշվարկվում են հետևյալ կերպ.

- Եթե ակնկալվող վերանայումը չի հանգեցնում գոյություն ունեցող ֆինանսական ակտիվի ապաճանաչմանը, ապա փոփոխված ֆինանսական ակտիվից ակնկալվող դրամական հոսքերը ներառվում են գոյություն ունեցող ակտիվից ակնկալվող դրամական միջոցների հոսքերի պակասորդի հաշվարկում,

- Եթե ակնկալվող վերանայումը հանգեցնում է գոյություն ունեցող ֆինանսական ակտիվի ապաճանաչմանը, ապա նոր ակտիվի ակնկալվող իրական արժեքը դիտարկվում է որպես ապաճանաչման պահին գոյություն ունեցող ակտիվի վերջնական դրամական հոսք: Այդ գումարը ներառվում է գոյություն ունեցող ֆինանսական ակտիվից ակնկալվող դրամական միջոցների պակասորդի հաշվարկում, որոնք ակնկալվող ապաճանաչման ամսաթվից մինչև հաշվետու ամսաթիվ գեղջվում են գոյություն ունեցող ակտիվի սկզբնական արդյունավետ տոկոսադրույքով:

Պարտքային առումով արժեզրկված ֆինանսական ակտիվներ

Յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ Կազմակերպությունը գնահատում է, թե արդյոք ամորտիզացված արժեքով հաշվառվող ֆինանսական ակտիվները և իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով չափվող պարտքային ֆինանսական ակտիվները պարտքային առումով արժեզրկված են: Ֆինանսական ակտիվները համարվում են պարտքային առումով արժեզրկված, եթե տեղի են ունենում մեկ կամ ավելի իրադարձություններ, որոնք բացասաբար են անդրադառնում ֆինանսական ակտիվի գնահատված ապագա դրամական միջոցների հոսքերի վրա: Ֆինանսական ակտիվի պարտքային առումով արժեզրկման վկայություններ են հանդիսանում ստորև նշված իրադարձությունների վերաբերյալ տվյալների առկայությունը.

- փոխառուի կամ թողարկողի նշանակալի ֆինանսական դժվարությունները,
- պայմանագրի խախտումը, ինչպիսին է պարտագանցությունը կամ ժամկետանց դառնալը,
- Կազմակերպության կողմից վարկի կամ փոխատվության պայմանների այնպիսի վերանայումը, որը Կազմակերպությունն այլ հանգամանքներում չէր դիտարկի,
- հավանականությունը, որ փոխառուն կսննկանա կամ այլ կերպ ֆինանսապես կվերակազմակերպվի, կամ,
- ֆինանսական դժվարությունների հետևանքով արժեթղթերի ակտիվ ֆինանսական շուկայի վերացում,

Վարկը, որի պայմանները վերաբանակցվել են փոխառուի վիճակի վատթարացման պատճառով, սովորաբար համարվում է պարտքային առումով արժեզրկված, եթե գոյություն չունի ապացույց, որ պայմանագրային դրամական հոսքերը չստանալու ռիսկը նշանակալիորեն նվազել է և չկան արժեզրկման այլ հայտանիշներ:

Պետական պարտատոմսերում ներդրման արժեզրկված լինելը գնահատելիս՝ Կազմակերպությունը հաշվի է առնում հետևյալ գործոնները.

- վարկունակության շուկայական գնահատականը՝ արտացոլված պարտատոմսերի եկամտաբերությամբ,
- եկամտաբերության գնահատումը վարկանիշային գործակալությունների կողմից,
- Նոր պարտքի թողարկման համար կապիտալի շուկաներ մուտք գործելու երկրի կարողությունը:

Ակնկալվող պարտքային կորուստների պահուստի ներկայացումը ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում

Ակնկալվող պարտքային կորուստների գծով պահուստը ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում ներկայացվում է հետևյալ կերպ.

- ամորտիզացված արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվներ՝ որպես ակտիվների համախառն հաշվեկշռային արժեքից նվազում,
- իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով չափվող պարտքային գործիքներ՝ ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում կորստի պահուստ չի ճանաչվում, քանի որ այս ակտիվների համար հաշվեկշռային արժեքը

վերջիններիս իրական արժեքն է: Այնուամենայնիվ, կորստի պահուստը բացահայտվում և ճանաչվում է իրական արժեքի փոփոխությունների գծով պահուստում,

- փոխատվության հանձնառությունների և ֆինանսական երաշխավորության պայմանագրերի համար, որպես կանոն, պահուստի տեսքով,
  - Փոխատվության հանձնառությունների չօգտագործված մասի գծով ամբողջ ժամկետի ընթացքում ակնկալվող պարտքային կորուստների գնահատման ժամանակ, Բանկը գնահատում է փոխատվության հանձնառության ամբողջ ժամկետի ընթացքում պորտֆելի այն մասը, որը ակտնկալվում է օգտագործել: Ակնկալվող պարտքային կորուստները հետագայում հիմնվում են դրամական հոսքերի ակնկալվող պակասորդի ներկա արժեքի վրա, եթե վարկը օգտագործվել է: Ակնկալվող դրամական պակասորդները գեղջվում են վարկի ակնկալվող պարտքային կորուստների մոտավոր հաշվարկով:
  - Երբ ֆինանսական գործիքը ներառում է թե՛ օգտագործված և թե՛ չօգտագործված բաղադրիչ, և Կազմակերպությունը չի կարող նույնականացնել փոխատվության հանձնառության բաղադրիչի գծով ակնկալվող պարտքային կորուստներն օգտագործված բաղադրիչի գծով ակնկալվող պարտքային կորուստներից առանձին՝ Կազմակերպությունը ներկայացնում է ընդհանուր կորստի պահուստ երկու բաղադրիչների համար: Ընդհանուր գումարը ներկայացվում է որպես նվազեցում օգտագործված բաղադրիչի համախառն հաշվեկշռային արժեքից: Կորստի պահուստի ավելցուկը օգտագործված բաղադրիչի համախառն հաշվեկշռային արժեքի նկատմամբ ներկայացվում է որպես պահուստ, և:
  - Յուրաքանչյուր երաշխավորության վերաբերյալ Կազմակերպության պարտավորությունը չափվում է սկզբնապես ճանաչված գումարի առավելագույնով՝ հանած շահույթի կամ վնասի մասին հաշվետվությունում ճանաչված կուտակված ամորտիզացիան և ակնկալվող պարտքային կորուստների պահուստը: Կրճատումները գեղջվում են ռիսկով ճշգրտված տոկոսադրույքով, որը ենթակա է բացահայտման: Ֆինանսական երաշխավորության պայմանագրերի հետ կապված ակնկալվող պարտքային կորուստները ճանաչվում են պահուստներում:

Դուրսգրում

Վարկերը և պարտքային արժեթղթերը դուրս են գրվում (մասնակի կամ ամբողջական), եթե չկան դրանց վերադարձման իրական հեռանկարներ: Դա, որպես կանոն, այն դեպքն է, երբ Կազմակերպությունը որոշում է, որ պարտապանը չունի այնպիսի ակտիվներ կամ եկամտի աղբյուրներ, որոնք կարող են առաջացնել բավարար դրամական հոսքեր՝ դուրսգրման ենթակա գումարը մարելու համար: Այդ ակտիվի ինչպես ընդհանուր հաշվեկշռային արժեքը, այնպես էլ արժեզրկման պահուստը (եթե առկա են) ուղղակիորեն դուրս են գրվում: Դուրսգրումը իրենից ներկայացնում է ճանաչման մասնակի կամ ամբողջական դադարեցում: Սակայն դուրսգրված ֆինանսական ակտիվները դեռևս կարող են ենթարկվել պահանջների կատարման՝ Կազմակերպության պարտքերի հավաքագրման ընթացակարգերի համապատասխան:

4.5 Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ

Դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները բաղկացած են բանկերում հաշիվներից և այլ կարճաժամկետ պահանջներից:

Դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները հաշվառվում են ամորտիզացված արժեքով:

4.6 Պահանջներ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ

Իր բնականոն գործունեության ընթացքում Կազմակերպությունը օգտագործում է բանկերում տարբեր ժամկետայնության բացված ընթացիկ և ավանդային հաշիվներ: Ֆինանսական կազմակերպություններին տրամադրված ֆիքսված ժամկետով ավանդները հաշվառվում են ամորտիզացված արժեքով՝ օգտագործելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը: Ոչ ֆիքսված ժամկետներով միջոցներն ամորտիզացվում են Կազմակերպության ղեկավարության կողմից

գնահատված ժամկետներում: Ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ պահանջների գումարները նվազեցվում են արժեզրկումից պահուստների գումարներով:

4.7 Հաճախորդներին տրված վարկեր

Վարկերը ֆիքսված կամ որոշելի վճարումներով ֆինանսական ակտիվներն են, որոնք ստեղծվում են Կազմակերպության կողմից ուղղակիորեն պարտապանին դրամ տրամադրելու միջոցով՝ առանց պարտքը վաճառելու մտադրության:

Ֆիքսված ժամկետներով տրամադրված վարկերը սկզբնապես ճանաչվում են իրական արժեքով՝ գումարած գործարքից ծախսումները: Երբ տրամադրված գումարների իրական արժեքը տարբերվում է վարկի իրական արժեքից, օրինակ երբ վարկը տրամադրվում է շուկայականից ցածր տոկոսադրույքով, տրամադրված գումարի և վարկի իրական արժեքների տարբերությունը վարկի սկզբնական ճանաչման ժամանակ ձևակերպվում է որպես ծախս շուկայականից ցածր դրույքներով ակտիվների տեղաբաշխումից՝ շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի մասին հաշվետվությունում: Այնուհետև վարկերն ու փոխատվությունները չափվում են ամորտիզացված արժեքով՝ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը: Ֆիքսված մարման ժամկետ չունեցող վարկերն հաշվառվում են ամորտիզացված արժեքով՝ ելնելով մարման ենթադրվող ժամկետներից: Հաճախորդներին տրված վարկերի գումարները նվազեցվում են դրանց գծով արժեզրկումից պահուստների գումարներով:

4.8 Ներդրումային արժեթղթեր

Ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում ներդրումային արժեթղթերը ներառում են,

- պարտքային ներդրումային արժեթղթեր, որոնք չափվում են ամորտիզացված արժեքով, դրանք սկզբնապես չափվում են իրական արժեքով՝ գումարած ուղղակի գործարքների ծախսերը, իսկ հետագայում՝ դրանց ամորտիզացված արժեքով՝ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը:

Ամորտիզացված արժեքով չափվող պարտքային արժեթղթերի գծով օգուտը և վնասը ճանաչվում շահույթում կամ վնասում

- տոկոսային եկամուտ՝ արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդի կիրառմամբ,
- ակնկալվող պարտքային կորուստներ և հակադարձում
- արտարժույթի փոխարկումից օգուտ և վնաս

4.9 Վարձակալություն

Ցանկացած նոր պայմանագրի դեպքում Կազմակերպությունը դիտարկում է, թե արդյոք պայմանագիրը վարձակալական է, կամ պարունակում է վարձակալություն: Վարձակալությունը սահմանվում է որպես «պայմանագիր կամ պայմանագրի մի մաս, որը փոխհատուցման դիմաց փոխանցում է ակտիվի (հիմքում ընկած ակտիվ) օգտագործման իրավունքը որոշակի ժամանակահատվածի համար»: Այս սահմանումը կիրառելու համար Կազմակերպությունը գնահատում է, թե արդյոք պայմանագիրը բավարարում է հետևյալ երեք հիմնական գնահատականներին.

- պայմանագիրը պարունակում է որոշակիացված ակտիվ, որը կա՛մ հստակ սահմանված է պայմանագրում, կա՛մ սահմանվում է անուղղակի վկայության հիման վրա՝ որոշակիացվելով այն պահին, երբ ակտիվը դառնում է հասանելի Կազմակերպությանը,
- Կազմակերպությունն իրավունք ունի ստանալու որոշակիացված ակտիվի օգտագործումից, ըստ էության, բոլոր տնտեսական օգուտները օգտագործման ողջ ժամանակահատվածում՝ հաշվի առնելով նրա՝ պայմանագրի որոշակի շրջանակում իրավունքները,

- Կազմակերպությունն իրավունք ունի օգտագործման ժամանակահատվածի ընթացքում ուղղորդելու որոշակիացված ակտիվի օգտագործումը: Կազմակերպությունն իրավունք ունի ուղղորդել, թե «ինչպես և ինչ նպատակով» ակտիվն օգտագործել օգտագործման ժամանակաշրջանի ընթացքում:

Վարձակալության ճանաչում և չափում

Կազմակերպությունը որպես վարձակալ

Վարձակալության մեկնարկի ամսաթվի դրությամբ, Կազմակերպությունը պետք է ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում ճանաչի օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվը և վարձակալության գծով պարտավորությունը: Օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվը չափվում է սկզբնական արժեքով, որը ձևավորվում է վարձակալության գծով պարտավորության սկզբնական չափումից, Կազմակերպության կատարած ցանկացած սկզբնական ուղղակի ծախսերից, վարձակալության ժամկետի ավարտին ակտիվի ապատեղակայման և քանդման ցանկացած ծախսի գնահատումից և նախքան վարձակալության մեկնարկի ամսաթիվը կատարված ցանկացած վարձակալական վճարներից (հանած ստացված ցանկացած խրախուսումները):

Կազմակերպությունը հաշվարկում է օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվի մաշվածությունը գծային հիմունքով վարձակալության մեկնարկի ամսաթվից մինչև օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվի օգտակար ծառայության ավարտի ամսաթվից կամ վարձակալության ժամկետի ավարտի ամսաթվից ամենավաղը: Կազմակերպությունը նաև գնահատում է օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվը արժեզրկման համար, երբ այդպիսի ցուցանիշներ կան: Վարձակալված գույքի բարելավումները կապիտալիզացվում և մաշվում են գծային հիմունքով՝ որպես հիմք ընդունելով վարձակալության ժամկետից և վարձակալված գույքի օգտակար ծառայության ժամկետից նվազագույնը:

Մեկնարկի ամսաթվին Կազմակերպությունը չափում է վարձակալության գծով պարտավորությունը այդ ամսաթվին դեռևս չվճարված վարձավճարների ներկա արժեքով՝ դրանք զեղչելով՝ կիրառելով վարձակալությամբ ենթադրվող տոկոսադրույքը, եթե այդ դրույքը կարելի է հեշտությամբ որոշել, կամ Կազմակերպության լրացուցիչ փոխառության տոկոսադրույքը:

Վարձակալության գծով պարտավորության չափման մեջ ներառվող վարձավճարները պարունակում են հաստատուն վճարումներ (ներառյալ ըստ էության հաստատուն վճարումներ), վարձակալության փոփոխուն վճարումներ, որոնք կախված են ինդեքսից կամ դրույքից, գումարներ, որոնք, ինչպես սպասվում է կվճարվեն մնացորդային արժեքի երաշխիքի ներքո և վճարումներից, որոնք առաջանում են օպցիոններից, որոնց իրագործման վերաբերյալ կա խելամիտ համոզմունք:

Սկզբնական չափումից հետո պարտավորությունը կնվազեցվի կատարված վճարումների և կմեծացվի տոկոսների չափով: Այն վերաչափվում է՝ արտացոլելու ցանկացած վերագնահատում կամ փոփոխություն, կամ եթե առկա են փոփոխություններ ըստ էության հաստատուն վճարումներում:

Երբ վարձակալության գծով պարտավորությունը վերաչափվում է, համապատասխան ճշգրտումը արտացոլվում է օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվում կամ շահույթում և վնասում, եթե օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվը նվազեցվել է գրոյի:

Կազմակերպությունը կարճաժամկետ վարձակալությունների և փոքրարժեք ակտիվների վարձակալությունների հաշվառման համար ընտրել է գործնական մոտեցումներ: Օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվ և վարձակալության գծով պարտավորություն ճանաչելու փոխարեն, դրանց հետ կապված վճարումները վարձակալության ժամկետի ընթացքում ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում որպես ծախս՝ գծային հիմունքով:

Կազմակերպությունը սահմանում է իր լրացուցիչ փոխառության տոկոսադրույքը՝ վերլուծելով փոխառությունները արտաքին տարբեր աղբյուրների հիման վրա և կատարում է որոշակի ճշգրտումներ՝ արտացոլելու վարձակալության պայմանները և վարձակալված ակտիվի տեսակը:

Ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվները ընդգրկվել են հիմնական միջոցների տողում, իսկ վարձակալության գծով պարտավորությունները՝ այլ պարտավորություններում:

Կազմակերպությունը որպես վարձատու

Որպես վարձատու՝ Կազմակերպությունը դասակարգում է իր վարձակալությունները որպես գործառնական կամ ֆինանսական:

Վարձակալությունը դասակարգվում է որպես ֆինանսական, եթե այն փոխանցում է հիմքում ընկած ակտիվի սեփականության իրավունքի հետ կապված ըստ էության բոլոր ռիսկերը և հատույցները և գործառնական, եթե նշվածը տեղի չի ունենում:

Վարձակալության մեկնարկն այն ամսաթիվն է, երբ վարձակալն իրավունք ունի օգտվել վարձակալած ակտիվը օգտագործելու իր իրավունքից: Դա վարձակալության սկզբնական ճանաչման ամսաթիվն է: Ֆինանսական վարձակալության մեկնարկից հետո Կազմակերպությունը ճանաչում է վարձակալության գուտ ներդրումը, որը ստացվելիք նվազագույն վարձավճարն է, որը զեղչվում է վարձակալության ենթադրվող տոկոսադրույքով: Համախառն ներդրման և ներկայիս արժեքի միջև տարբերությունը գրանցվում է որպես ֆինանսական վարձակալության չվաստակված եկամուտ:

Ֆինանսական եկամուտը ճանաչվում է վարձակալության ընթացքում այնպես, որ ապահովի անփոփոխ պարբերական դրույք վարձակալության շրջանակներում չմարված գուտ ներդրումների նկատմամբ: Սկզբնական ուղղակի ծախսերը ներառվում են ստացվելիք գումարների սկզբնական ճանաչման ժամանակ:

Երբ վարձակալման պայմանագրերի դադարեցման արդյունքում Կազմակերպության տիրապետության տակ է անցնում վարձակալության առարկան, այդ ակտիվները չափվում են իրացման գուտ արժեքի և պատմական ամորտիզացված արժեքների նվազագույնով:

4.10 Հիմնական միջոցներ

Հիմնական միջոցները ներկայացված են սկզբնական արժեքի և կուտակված մաշվածության տարբերությամբ: Երբ ակտիվի հաշվեկշռային արժեքը ավելի մեծ է նրա գնահատված փոխհատուցվող գումարից ոչ ժամանակավոր հանգամանքների պատճառով, այն անմիջապես նվազեցվում է մինչև այդ փոխհատուցվող գումարը:

Մաշվածությունը հաշվարկվում է գծային մեթոդով ակտիվի օգտակար ծառայության ժամկետի ընթացքում, կիրառելով հետևյալ տարեկան դրույքաչափերը՝

	Օգտակար ծառայության Ժամկետ (տարիներ)	Տոկոսադրույք (%)
Համակարգչային սարքավորումներ	1-5	20-100
Տնտեսական գույք	1-8	12.5-100
Փոխադրամիջոցներ	8	12.5

Վարձակալված հիմնական միջոցների վրա ուղղված կապիտալ բնույթի ծախսումները կապիտալացվում և ամորտիզացվում են գծային հիմունքով վարձակալման ժամկետի և հիմնական միջոցների և դրանց օգտակար ծառայության ժամկետներից նվազագույնով:

Հիմնական միջոցների վերանորոգման և պահպանման հետ կապված ծախսումները շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում ճանաչվում են որպես ծախս՝ դրանց կատարման պահին: Կապիտալ բնույթի նորոգման ծախսումները ավելացվում են ակտիվի հաշվեկշռային արժեքին, երբ այդ ծախսումները բավարարում են ակտիվի չանաչման չափանիշներին: Այս ծախսումների մաշվածությունը

հաշվարկվում է համապատասխան ակտիվի օգտակար ծառայության մնացորդային ժամկետի ընթացքում:

Հիմնական միջոցի իրացումից առաջացած օգուտ կամ վնասը որոշվում է որպես ակտիվի իրացումից զուտ մուտքերի և հաշվեկշռային արժեքի տարբերություն և հաշվառվում է գործառնական շահույթում:

4.11 Ոչ նյութական ակտիվներ

Ոչ նյութական ակտիվները բաղկացած են համակարգչային ծրագրերից, արտոնագրերից և այլն:

Առանձին ձեռք բերված ոչ նյութական ակտիվները սկզբնապես ճանաչվում են ինքնարժեքով: Նախնական ճանաչումից հետո ոչ նյութական ակտիվները հաշվառվում են ինքնարժեքով՝ նվազեցնելով կուտակված ամորտիզացիան կամ արժեզրկումից կորուստները: Ոչ նյութական ակտիվների օգտակար ծառայությունների ժամկետները կարող են լինել որոշակի կամ անորոշ: Որոշակի օգտակար ծառայությունների ժամկետներ ունեցող ոչ նյութական ակտիվներն ամորտիզացվում են գծային հիմունքով օգտակար ծառայության ընթացքում՝ 1-10 տարվա ընթացում և գնահատվում են արժեզրկման առումով, երբ առկա են արժեզրկման հատկանիշներ: Ամորտիզացիայի հաշվառման մեթոդները և ժամկետները վերանայվում են յուրաքանչյուր ֆինանսական տարվա վերջում:

Անորոշ օգտակար ծառայությունների ժամկետներ ունեցող ոչ նյութական ակտիվները չեն ամորտիզացվում, սակայն յուրաքանչյուր տարի գնահատվում են արժեզրկման առումով՝ անհատապես կամ առանձին դրամաստեղծ միավորի համար: Անորոշ օգտակար ծառայությունների ժամկետներ ունեցող ոչ նյութական ակտիվները յուրաքանչյուր տարի հսկվում են հիմնավորելու համար նրանց հաշվառման շարունակականությունը նշված դասում:

Համակարգչային ծրագրերի ընթացիկ սպասարկման ծախսերը հաշվառվում են որպես ծախս դրանց կատարման ժամանակ: Համակարգչային ծրագրերի մշակման գծով ծախսերը (օրինակ դիզայն և նոր կամ նորացված ծրագրի թեստավորում) ճանաչվում են որպես ոչ նյութական ակտիվներ, երբ Կազմակերպությունը կարողանում է ցուցադրել ոչ նյութական ակտիվի ստեղծման տեխնիկական հնարավորությունն այնպես, որ այն հնարավոր լինի վաճառքի կամ օգտագործման, իր մտադրությունը ստեղծելու ոչ նյութական ակտիվ և այն օգտագործելու կամ վաճառելու, իր ունակությունը օգտագործելու կամ վաճառելու ոչ նյութական ակտիվը, այն, թե ինչպես է ոչ նյութական ակտիվը ստեղծելու հնարավոր տնտեսական օգուտներ, աշխատանքներն ավարտելու բավարար միջոցների առկայություն և դրանց հստակ գնահատում: Ծրագրային ապահովման գծով այլ ծախսերը ճանաչվում են դրանց ծագման պահին:

4.12 Բռնագանձված ակտիվներ

Որոշ դեպքերում, ակտիվները բռնագանձվում են վարկային պարտավորությունների չկատարման արդյունքում: Բռնագանձված ակտիվները չափվում են սկզբնական արժեքից և իրացման զուտ արժեքից նվազագույնով:

4.13 Շնորհներ

Ակտիվներին վերաբերող շնորհները ներառվում են այլ պարտավորություններում և կրեդիտագրվում են շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի մասին հաշվետվությանը գծային մեթոդով՝ համապատասխան ակտիվի օգտակար ծառայության ժամկետի ընթացքում:

Եկամուտներին վերաբերվող շնորհները պետք է ճանաչվեն շահույթում այն ժամանակաշրջանների ընթացքում, երբ Կազմակերպությունը որպես ծախս է ճանաչում դրանց համապատասխան ծախսումները:

4.14 Վարկեր և փոխառություններ

Վարկերը և փոխառությունները, որոնք ներառում են ՀՀ կենտրոնական Բանկից և այլ կազմակերպություններից ստացված վարկերը և փոխառությունները սկզբնապես ճանաչվում են

ստացված միջոցների իրական արժեքով՝ հանած գործառնությունների գծով ուղղակի ծախսերը: Սկզբնական ճանաչումից հետո ներգրավված միջոցները հաշվառվում են ամորտիզացված արժեքով՝ օգտագործելով արդյունավետ տոկոսադրույթի մեթոդը: Եկամուտները և ծախսերը գրանցվում են շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում, ինչպես պարտավորությունների ապաճանաչման ժամանակ, այնպես էլ ամորտիզացիայի ընթացքում:

4.15 Սեփական կապիտալ

Կանոնադրական կապիտալ

Կանոնադրական կապիտալը բաղկացած է փայտերերի բաժնեմասերից:

Չբաշխված շահույթ

Չբաշխված շահույթը ներառում է ընթացիկ և նախորդ ժամանակաշրջանների կուտակված շահույթը:

4.16 Հաշվանցում

Ֆինանսական ակտիվները և պարտավորությունները, եկամուտներն ու ծախսերը ֆինանսական հաշվետվություններում ներկայացվում են հաշվանցված, եթե գոյություն ունի օրենսդրորեն հաստատված իրավունք իրականացնելու հաշվառված գումարների հաշվանցում, ինչպես նաև մտադրություն իրականացնելու հաշվանցում կամ միաժամանակ իրացնելու ակտիվը և մարելու պարտավորությունը:

Եկամուտները և ծախսերը ներկայացվում են գուտ արժեքի հիման վրա, միայն երբ դա թույլատրվում է համաձայն ՖՀՄՄ, կամ մի խումբ համանման գործարքների օգուտի և վնասի համար, ինչպիսին հանդիսանում է Կազմակերպության առևտրային գործունեությունը:

5 Կարևորագույն հաշվապահական գնահատումներ և դատողություններ

ՖՀՄՄ համաձայն ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստումը պահանջում է, որ Կազմակերպության ղեկավարությունը կատարի կարևորագույն հաշվապահական գնահատումներ, դատողություններ և ենթադրություններ, որոնք ազդեցություն են թողնում ֆինանսական հաշվետվությունների ամսաթվի դրությամբ ակտիվների և պարտավորությունների ներկայացվող գումարների, ինչպես նաև հաշվետու ժամանակաշրջանի եկամուտների և ծախսերի վրա: Գնահատումները և դրանց հետ կապված ենթադրությունները, հիմնվելով պատմական փորձի և այլ գործոնների վրա, որոնք հիմնավորված են տվյալ պայմաններում, հիմք են հանդիսանում դատողություններ անելու այն ակտիվների և պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքների վերաբերյալ, որոնց արժեքը հնարավոր չէ որոշել այլ վստահելի աղբյուրներից: Ամեն դեպքում, չնայած գնահատումները հիմնվում են ղեկավարության կողմից ընթացիկ իրադարձությունների լավագույն պատկերացումների վրա, փաստացի արդյունքները վերջին հաշվով կարող են տարբերվել կատարված գնահատումներից:

Ներկայացվող ֆինանսական հաշվետվությունների առումով նշանակալից դատողությունները և գնահատումները ներկայացվում են ստորև:

5.1 Դատողություններ

Ֆինանսական ակտիվների դասակարգում

Կազմակերպությունը գնահատում է այն բիզնես մոդելը, որի շրջանակում ակտիվները պահվում են, ինչպես նաև գնահատում, թե արդյոք ֆինանսական ակտիվի պայմանագրային պայմանները բացառապես մայր գումարի և չմարված մայր գումարի տոկոսագումարների վճարումներն են (տե՛ս 4.4.2 ծանոթագրությունը):

Ակնկալվող պարտքային կորուստների հաշվարկմանը վերաբորող չափանիշների սահմանում

Կազմակերպությունը սահմանում է չափանիշներ որոշելու համար, արդյոք տեղի է ունեցել ֆինանսական ակտիվի պարտքային ռիսկի նշանակալի աճ սկզբնական ճանաչումից ի վեր, որոշելու համար ակնկալվող պարտքային կորուստների (ԱՊԿ) չափման մեջ ապագայամետ տեղեկատվությունը ներառելու մեթոդաբանությունը և ակնկալվող պարտքային կորուստների չափման համար օգտագործվող մոդելների ընտրությունն և հաստատումը:

5.2 Ենթադրություններ և գնահատման անորոշություն

Իրական արժեքի չափումը

Ֆինանսական գործիքների (երբ ակտիվ շուկայի գնանշումներ չկան) և ոչ ֆինանսական ակտիվների իրական արժեքը սահմանելու համար ղեկավարությունն օգտագործում է գնահատման մոդելներ: Սա ներառում է գնահատումների և ենթադրությունների մշակում համապատասխան նրան, թե շուկայի մասնակիցները ինչպես կգնահատեն գործիքները: Ղեկավարությունն իր ենթադրություններում որքան հնարավոր է հիմնվում է դիտարկվող տվյալների վրա, սակայն դրանք միշտ չէ, որ հասանելի են: Այդ դեպքում, ղեկավարությունն օգտագործում է իր ունեցած ամենալավ տեղեկատվությունը: Գնահատված իրական արժեքը կարող է տարբերվել փաստացի արժեքից, որը հաշվետու ժամանակաշրջանի դրությամբ կարող է ձեռք բերվել անհատական գործարքների դեպքում (տես՝ ծանոթագրություն 31):

Հիմնական միջոցների օգտակար ծառայության ժամկետ

Հիմնական միջոցների օգտակար ծառայության ժամկետի գնահատումը նմանատիպ ակտիվների օգտագործման փորձի հիման վրա դատողության արդյունք է: Ապագա տնտեսական օգուտները մարմնավորվում են ակտիվներում և սպառվում հիմնականում օգտագործմանը զուգընթաց: Ղեկավարությունը մնացորդային օգտակար ծառայության ժամկետը գնահատում է ակտիվի ընթացիկ տեխնիկական վիճակին համապատասխան և ըստ այն գնահատված ժամանակաշրջանի, որի ընթացքում Կազմակերպությունը կանխատեսում է ստանալ օգուտներ: Մնացորդային օգտակար ծառայության ժամկետի գնահատման համար հաշվի են առնվում հետևյալ հիմնական գործոններն. ակտիվների կանխատեսվող օգտագործումը, գործառնական գործոններից և պահպանման ծրագրից կախված՝ մաշվածությունը և շուկայական պայմանների փոփոխություններից առաջացող մաշվածությունը:

Կապակցված կողմերի հետ գործառնություններ

Կազմակերպությունն իր գործունեության ընթացքում իրականացնում է գործառնություններ կապակցված կողմերի հետ: Նշված գործառնությունները հիմնականում իրականացվում են շուկայական պայմաններով: Գործող շուկայի բացակայության դեպքում Կազմակերպությունը կատարում է դատողություններ գործառնությունների շուկայական կամ ոչ շուկայական բնույթի վերաբերյալ: Դատողությունները հիմնվում են այլ հաճախորդների հետ նմանատիպ գործառնությունների, ինչպես նաև արդյունավետ դրույքների վերլուծությունների վրա (տես՝ 30 ծանոթագրությունը):

Ֆինանսական ակտիվների արժեքկում

Կազմակերպությունը գնահատում է, թե արդյոք ֆինանսական ակտիվի գծով պարտքային ռիսկը էականորեն է աճել սկզբնական ճանաչումից հետո և ակնկալվող պարտքային կորուստների չափման գործընթացում կանխատեսվող տեղեկատվության ներառումը (տես 34.1.2 ծանոթագրություն), ինչպես նաև վերականգնվող դրամական միջոցների հոսքերի գնահատման համար օգտագործվող հիմնական ենթադրությունները (տես 4.4.5 ծանոթագրությունը):

Հարկային օրենսդրություն

ՀՀ հարկային օրենսդրությունը ենթակա է տարակարծիք մեկնաբանությունների: Տես՝ 28 ծանոթագրությունը:

6 Տոկոսային և նմանատիպ եկամուտներ և ծախսեր

Հազար ՀՀ դրամ	2022	2021
<i>Արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդով հաշվարկված տոկոսային եկամուտ</i>		
Հաճախորդներին տրված վարկեր	1,761,397	1,571,882
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	8,490	23,765
Ամորտիզացված արժեքով չափվող պարտքային արժեթղթեր	35,241	-
	1,805,128	1,595,647
<i>Այլ տոկոսային եկամուտ</i>		
Ֆինանսական վարձակալության գծով դեբիտորական պարտքեր	25,019	-
Ընդամենը տոկոսային և նմանատիպ եկամուտներ	1,830,147	1,595,647
Վարկեր և փոխառություններ	766,358	656,864
Վարձակալության գծով պարտավորություններ	10,807	5,351
Ստորադաս փոխառություն	109,192	108,848
Տոկոսային ծախսեր հետզման պայմանագրերից	8,551	-
Ընդամենը տոկոսային և նմանատիպ ծախսեր	894,908	771,063

7 Զուտ առևտրային վնաս

Հազար ՀՀ դրամ	2022	2021
Արտարժույթի առք ու վաճառքից առաջացած զուտ վնաս	(44,415)	(26,366)
Աձանցյալ գործիքներից զուտ վնաս	(35,209)	(17,262)
Ընդամենը զուտ առևտրային վնաս	(79,624)	(43,628)

8 Եկամուտներ ստացված շնորհներից

Հազար ՀՀ դրամ	2022	2021
Եկամուտներին վերաբերող շնորհներ	4,215	4,565
Ակտիվներին վերաբերող շնորհներ (ծանոթագրություն 25)	974	1,073
Ընդամենը եկամուտներ շնորհներից	5,189	5,638

9 Այլ եկամուտ

Հազար ՀՀ դրամ	2022	2021
Ստացված տույժեր և տուգանքներ	15,395	16,380
Հիմնական միջոցների վաճառքից զուտ օգուտներ	807	831
Այլ ակտիվների վաճառքից զուտ օգուտներ	-	24
Այլ եկամուտներ	168	633
Ընդամենը այլ եկամուտ	16,370	17,868

10 Պարտքային կորուստների գծով ծախս/(ծախսի հակադարձում)

Հազար ՀՀ դրամ					2022
Ցանոթ.	12-ամսյա ակնկալվող պարտքային կորուստներ	Գործողության ամբողջ ժամկետի ընթացքում չարժեզրկված ակնկալվող պարտքային կորուստներ	Գործողության ամբողջ ժամկետի ընթացքում արժեզրկված ակնկալվող պարտքային կորուստներ	Ընդամենը	
Վարկեր հաճախորդներին	18	50,063	11,730	(124,919)	(63,126)
Ֆինանսական վարձակալության գծով դեբիտորական պարտքեր	19	8,504	-	-	8,504
Ընդամենը պարտքային կորուստների գծով ծախս/(ծախսի հակադարձում)		<u>58,567</u>	<u>11,730</u>	<u>(124,919)</u>	<u>(54,622)</u>
Հազար ՀՀ դրամ					2021
Ցանոթ.	12-ամսյա ակնկալվող պարտքային կորուստներ	Գործողության ամբողջ ժամկետի ընթացքում չարժեզրկված ակնկալվող պարտքային կորուստներ	Գործողության ամբողջ ժամկետի ընթացքում արժեզրկված ակնկալվող պարտքային կորուստներ	Ընդամենը	
Վարկեր հաճախորդներին	18	50,376	(21,325)	(56,899)	(27,848)
Ընդամենը պարտքային կորուստների գծով ծախս/(ծախսի հակադարձում)		<u>50,376</u>	<u>(20,325)</u>	<u>(57,609)</u>	<u>(27,848)</u>

11 Անձնակազմի գծով ծախսեր

Հազար ՀՀ դրամ	2022	2021
Աշխատակիցների հատուցումներ, ներառյալ դրանց վերաբերող հարկերը	523,781	435,204
Անձնակազմի վերապատրաստման ծախսեր	1,895	634
Ընդամենը անձնակազմի գծով ծախսեր	525,676	435,838

12 Այլ ծախսեր

Հազար ՀՀ դրամ	2022	2021
Մաշվածություն և ամորտիզացիա	92,447	59,115
Վերանորոգման և սպասարկման ծախսեր	38,003	35,207
Տնտեսական ապրանքներ և կոմունալ ծառայություններ	40,783	20,138
Կարճաժամկետ վարձակալության գծով ծախսեր	11,813	22,986
Վարկերի տրամադրման գծով ծախսեր	17,672	17,521
Համակարգչային ծրագրերի գծով ծախսեր	12,867	12,166
Ապահովագրություն	13,059	10,876
Բանկային ծառայությունների վճարներ	4,067	7,864
Ֆինանսական հաշտարարի գրասենյակի գծով ծախսեր	9,665	9,253
Կապի և տեղեկատվության ծառայություններ	7,818	7,855
Գործուղման ծախսեր	6,554	108
Աուդիտի և խորհրդատվական ծառայություններ	5,400	5,900
Շահութահարկից բացի այլ հարկեր և տուրքեր	12,327	11,966
Գովազդի և հասարակական կապերի գծով ծախսեր	9,135	5,270
Գրասենյակային ծախսեր	5,094	4,213
Անդամավճարներ	2,487	2,988
Ներկայացուցչական ծախսեր	2,497	874
Բարեգործական հատկացումներ	260	5,830
Այլ ակտիվների իրացումից վնասներ	18,412	-
Վարկերի սկզբնական ճանաչումից վնաս	37,730	-
Այլ	17,701	11,603
Ընդամենը այլ ծախսեր	365,791	251,733

13 Շահութահարկի գծով ծախս

Հազար ՀՀ դրամ	2022	2021
Ընթացիկ հարկի գծով ծախս	41,220	18,127
Հետաձգված հարկի գծով ծախս/(փոխհատուցում)	(15,849)	20,581
Ընդամենը շահութահարկի գծով ծախս	25,371	38,708

Հայաստանի Հանրապետությունում շահութահարկի դրույքաչափը կազմում է 18% (2021թ.՝ 18%): ՀՀ հարկային օրենսդրության և ՖՀՄՄ-ի միջև եղած տարբերությունը մի շարք ակտիվների և պարտավորությունների գծով առաջացնում է ժամանակավոր տարբերություններ ֆինանսական հաշվետվությունների կազման նպատակներով դրանց հաշվեկշռային արժեքների և հարկման բազայի միջև:

Հետաձգված շահութահարկի գումարը հաշվարկվում է 18% հիմնական դրույքաչափը կիրառելով:

Ստորև ներկայացվում է շահութահարկի գծով ծախսի և հաշվապահական շահույթի/(վնասի) միջև փոխկապակցվածությունը.

Հազար ՀՀ դրամ	2022	Արդյունավետ դրույքաչափ (%)	2021	Արդյունավետ դրույքաչափ (%)
Շահույթ/(վնաս) մինչև հարկումը	(119,347)	-	67,240	-
Շահութահարկ	(21,482)	(18)	12,103	18
Չնվազեցվող ծախսեր	18,112	15	12,655	19
Ոչ առևտրային ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների փոխարժեքային տարբերություններից գուտ վնաս	28,741	24	13,950	21
Ընդամենը շահութահարկի գծով ծախս	25,371	21	38,708	58

Ժամանակավոր տարբերությունների գծով հետաձգված հարկի հաշվարկ.

Հազար ՀՀ դրամ	31 դեկտեմբերի 2022թ.				
	31 դեկտեմբերի 2021թ.	Շահույթում կամ վնասում ճանաչված	Զուտ մնացորդ	Հետաձգված հարկային ակտիվ	Հետաձգված հարկային պարտավորություն
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	(1,133)	364	(769)	-	(769)
Հաճախորդներին տրված վարկեր	(12,550)	11,124	(1,426)	-	(1,426)
Ֆինանսական վարձակալության գծով դեբիտորական պարտքեր	-	1,531	1,531	1,531	-
Հիմնական միջոցներ	14,310	(22,858)	(8,548)	-	(8,548)
Այլ ակտիվներ	(771)	(1,294)	(2,065)	-	(2,065)
Վարկեր և փոխառություններ	2,738	1,800	4,538	4,538	-
Վարձակալության գծով պարտավորություն	(13,020)	24,203	11,183	11,183	-
Այլ պարտավորություններ	5,255	979	6,234	6,234	-
Հետաձգված հարկային ակտիվ/ (պարտավորություն)	(5,171)	15,849	10,678	23,486	(12,808)

Հազար ՀՀ դրամ	31 դեկտեմբերի 2021թ.				
	31 դեկտեմբերի 2020թ.	Շահույթում կամ վնասում ճանաչված	Զուտ մնացորդ	Հետաձգված հարկային ակտիվ	Հետաձգված հարկային պարտավորություն
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	(2,697)	1,564	(1,133)	-	(1,133)
Հաճախորդներին տրված վարկեր	7,688	(20,238)	(12,550)	-	(12,550)
Հիմնական միջոցներ	9,540	4,770	14,310	14,310	-
Այլ ակտիվներ	(263)	(508)	(771)	-	(771)
Վարկեր և փոխառություններ	2,990	(252)	2,738	2,738	-
Վարձակալության գծով պարտավորություն	(8,299)	(4,721)	(13,020)	-	(13,020)
Այլ պարտավորություններ	6,451	(1,196)	5,255	5,255	-
Հետաձգված հարկային ակտիվ/ (պարտավորություն)	15,410	(20,581)	(5,171)	22,303	(27,474)

14 Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ

Հազար ՀՀ դրամ	31 դեկտեմբերի 2022թ.	31 դեկտեմբերի 2021թ.
Բանկային հաշիվներ	427,371	387,891
Այլ կարճաժամկետ պահանջներ	-	7,487
Ընդամենը դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	<u>427,371</u>	<u>395,378</u>

2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ 290,055 հազար դրամ գումարով (68%) բանկային հաշիվները կենտրոնացված է մեկ բանկում, (2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 282,368 հազար դրամ (73%) մեկ բանկում):

Դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների գծով ակնկալվող պարտքային կորուստները աննշան են, այդ իսկ պատճառով չեն բացահայտվում:

15 Պահանջներ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ

Հազար ՀՀ դրամ	31 դեկտեմբերի 2022թ.	31 դեկտեմբերի 2021թ.
Ավանդներ բանկերում	-	241,607
Ընդամենը պահանջներ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	<u>-</u>	<u>241,607</u>

2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Կազմակերպությունը տեղաբաշխված ավանդներ չունի: 2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ավանդները տեղաբաշխված են մեկ ՀՀ առևտրային բանկում:

Պահանջներ ֆինանսական կազմակերպությունների գծով ակնկալվող պարտքային կորուստները աննշան են, այդ իսկ պատճառով չեն բացահայտվում:

16 Ներդրումային արժեթղթեր

Ամորտիզացված արժեքով չափվող ներդրումային արժեթղթեր

Հազար ՀՀ դրամ	31 դեկտեմբերի 2022թ.	31 դեկտեմբերի 2021թ.
<i>Ամորտիզացված արժեքով ներդրումային արժեթղթեր</i>		
ՀՀ պետական պարտատոմսեր	537,353	-
Ընդամենը ամորտիզացված արժեքով ներդրումային արժեթղթեր	<u>537,353</u>	<u>-</u>

Հազար ՀՀ դրամ

31 դեկտեմբերի
2022թ.

31 դեկտեմբերի
2021թ.

*Հետգնման պայմանագրերով գրավադրված
ամորտիզացված արժեքով չափվող ներդրումային
արժեթղթեր*

ՀՀ պետական պարտատոմսեր 410,902 -

Ընդամենը հետգնման պայմանագրերով գրավադրված
ամորտիզացված արժեքով չափվող ներդրումային
արժեթղթեր 410,902 -

Ընդամենը ամորտիզացված արժեքով չափվող
ներդրումային արժեթղթեր 948,255 -

Գրավադրված արժեթղթերը այն ֆինանսական ակտիվներն են, որոնք գրավադրված են հետգնման պայմանագրերով այլ բանկերում, Կազմակերպության պարտագանցման բացակայության դեպքում գործընկերոջ կողմից վաճառելու և կրկին վերագրավադրելու իրավունքով, բայց գործընկերոջ կողմից պայմանագրի ժամկետի ավարտին արժեթղթերը հետ վերադարձնելու պայմանով: Կազմակերպությունը սահմանել է, որ պահպանում է այդ արժեթղթերի հետ կապված բոլոր հիմնական ռիսկերն ու հատույցները և հետևաբար, չի ապաճանաչում դրանք: Գրավադրված արժեթղթերի դիմաց հաշվառվող պարտավորությունները ներկայացված են 23 ծանոթագրությունում:

Ամորտիզացված արժեքով ներդրումային արժեթղթերի գծով ակնկալվող պարտքային կորուստները աննշան են, այդ իսկ պատճառով չեն բացահայտվում:

Ամորտիզացված արժեքով ներդրումային արժեթղթերն ըստ եկամտաբերության և մարմանը մնացած ժամկետների.

Հազար ՀՀ դրամ	31 դեկտեմբերի 2022թ.		31 դեկտեմբերի 2021թ.	
	%	Ժամկետ	%	Ժամկետ
Պետական պարտատոմսեր	7.15%	2025	-	-

Բոլոր պարտքային արժեթղթերն ունեն հաստատուն տոկոսներ:

Կազմակերպությունը տարվա ընթացքում ամորտիզացված արժեքով չափվող որևէ ֆինանսական ակտիվ չի վերադասակարգել որպես իրական արժեքով չափվող:

17 Ածանցյալ ֆինանսական գործիքներ

Արժույթի սվոփերը դրամական միջոցների մեկը մյուսով փոխարինման ապահովումներ են: Սվոփերը հանգեցնում են արտարժույթների տնտեսական փոխանակման: Կազմակերպության պարտքային ռիսկը ներկայացնում է սվոփային պայմանագրերի փոխարինման պոտենցիալ ծախս, այն դեպքում, եթե պայմանագրային կողմերը չմարեն իրենց պարտավորությունները:

Առկա ածանցյալ ֆինանսական գործիքների համախառն պայմանագրային կամ պայմանական գումարները, համաձայն որոնց գործիքները նպաստավոր են կամ ոչ, կարող են ժամանակ առ ժամանակ նշանակալիորեն տատանվել՝ հանգեցնելով ածանցյալ ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների համախառն իրական արժեքների տատանման:

Ածանցյալ ֆինանսական գործիքների իրական արժեքները ներկայացված են ստորև.

Հազար ՀՀ դրամ	31 դեկտեմբերի 2022թ.			31 դեկտեմբերի 2021թ.		
	Պայմանական գումար	Ակտիվների իրական արժեք	Պարտավորությունների իրական արժեք	Պայմանական գումար	Ակտիվների իրական արժեք	Պարտավորությունների իրական արժեք
<i>Արտարժույթով պայմանագրեր</i>						
Արտաժութային սվոփ պայմանագրեր	197,265	-	7,305	599,342	-	8,343
Ընդամենը ածանցյալ ֆինանսական գործիքներ	<u>197,265</u>	<u>-</u>	<u>7,305</u>	<u>599,342</u>	<u>-</u>	<u>8,343</u>

18 Հաճախորդներին տրված վարկեր

Հազար ՀՀ դրամ	31 դեկտեմբերի 2022թ.			31 դեկտեմբերի 2021թ.		
	Համախառն հաշվեկշռային արժեք	Ակնկալվող պարտքային կորուստների պահուստ	Հաշվեկշռային արժեք	Համախառն հաշվեկշռային արժեք	Արժեզրկման պահուստ	Հաշվեկշռային արժեք
<i>Գյուղատնտեսական վարկեր</i>						
Բուսաբուծություն	4,398,632	(115,059)	4,283,573	5,202,821	(137,691)	5,065,130
Անասնապահություն	6,071,753	(135,855)	5,935,898	5,539,169	(126,676)	5,412,493
Ձկնաբուծություն	175,646	(3,521)	172,125	142,556	(2,810)	139,746
	<u>10,646,031</u>	<u>(254,435)</u>	<u>10,391,596</u>	<u>10,884,546</u>	<u>(267,177)</u>	<u>10,617,369</u>
<i>Այլ վարկեր</i>						
Առևտուր	1,031,340	(48,428)	982,912	960,971	(19,763)	941,208
Արդյունաբերություն	103,751	(2,051)	101,700	52,281	(1,037)	51,244
Սպառողական	297,880	(5,077)	292,803	231,720	(3,928)	227,792
Այլ	318,816	(7,346)	311,470	256,528	(11,513)	245,015
	<u>1,751,787</u>	<u>(62,902)</u>	<u>1,688,885</u>	<u>1,501,500</u>	<u>(36,241)</u>	<u>1,465,259</u>
Ընդամենը	<u>12,397,818</u>	<u>(317,337)</u>	<u>12,080,481</u>	<u>12,386,046</u>	<u>(303,418)</u>	<u>12,082,628</u>

2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ավարտված տարվա ընթացքում Կազմակերպությունը չի ունեցել հաճախորդներին տրամադրված վարկերի դիմաց ստացած գրավների ձեռքբերում: (2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 39,280 հազար դրամ): Կազմակերպությունը մտադիր է վաճառել այս ակտիվները կարճ ժամանակահատվածում:

2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Կազմակերպությունը չունի վարկառու (2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ նույնպես), որին տրամադրված վարկերի մնացորդները գերազանցում են սեփական կապիտալի 10%-ը:

Գյուղատնտեսական և այլ վարկերի գծով համախառն հաշվեկշռային արժեքներում փոփոխությունների վերլուծությունը ներկայացված է ստորև.

Հազար ՀՀ դրամ	2022			
	Փուլ 1	Փուլ 2	Փուլ 3	Ընդամենը
<i>Գյուղատնտեսական վարկեր</i>				
Մնացորդը հունվարի 1-ի դրությամբ	10,656,583	146,171	81,792	10,884,546
Սկզբնավորված նոր ակտիվներ	8,061,398	62,979	7,680	8,132,057
Մարված ակտիվներ	(8,232,241)	(42,954)	(116,070)	(8,391,265)
- փոխանցում Փուլ 1	16,361	(14,295)	(2,066)	-
- փոխանցում Փուլ 2	(51,378)	57,490	(6,112)	-
- փոխանցում Փուլ 3	(87,087)	(80,230)	167,317	-
Ակտիվի զուտ փոփոխություն տոկոսների և արտարժույթի վերազնահատումից	(23,285)	(11,979)	(10,723)	(45,987)
Զուտ վերականգնում տարվա ընթացքում	-	-	66,680	66,680
Մնացորդ դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	<u>10,340,351</u>	<u>117,182</u>	<u>188,498</u>	<u>10,646,031</u>

Հազար ՀՀ դրամ	2022			
	Փուլ 1	Փուլ 2	Փուլ 3	Ընդամենը
<i>Այլ վարկեր</i>				
Մնացորդը հունվարի 1-ի դրությամբ	1,431,608	18,736	51,156	1,501,500
Սկզբնավորված նոր ակտիվներ	1,432,755	2,757	-	1,435,512
Մարված ակտիվներ	(1,135,019)	(2,762)	(13,957)	(1,151,738)
- փոխանցում Փուլ 1	9,749	(1,669)	(8,080)	-
- փոխանցում Փուլ 2	(404)	5,608	(5,204)	-
- փոխանցում Փուլ 3	(45,551)	(601)	46,152	-
Ակտիվի զուտ փոփոխություն տոկոսների և արտարժույթի վերազնահատումից	(14,312)	(15,260)	(14,280)	(43,852)
Զուտ վերականգնում տարվա ընթացքում	-	-	10,365	10,365
Մնացորդ դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	<u>1,678,826</u>	<u>6,809</u>	<u>66,152</u>	<u>1,751,787</u>

Հազար ՀՀ դրամ	2021			
	Փուլ 1	Փուլ 2	Փուլ 3	Ընդամենը
<i>Գյուղատնտեսական վարկեր</i>				
Մնացորդը հունվարի 1-ի դրությամբ	9,508,053	387,111	176,084	10,071,248
Սկզբնավորված նոր ակտիվներ	9,149,809	19,270	32,945	9,202,024
Մարված ակտիվներ	(8,195,958)	(39,165)	(96,250)	(8,331,373)
- փոխանցում Փուլ 1	164,486	(157,829)	(6,657)	-
- փոխանցում Փուլ 2	(112,234)	150,948	(38,714)	-
- փոխանցում Փուլ 3	(180,893)	(41,822)	222,715	-
Ակտիվի զուտ փոփոխություն տոկոսների և արտարժույթի վերագնահատումից	323,320	(172,342)	(191,790)	(40,812)
Զուտ դուրս գրում տարվա ընթացքում	-	-	(16,541)	(16,541)
Մնացորդ դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	10,656,583	146,171	81,792	10,884,546

Հազար ՀՀ դրամ	2021			
	Փուլ 1	Փուլ 2	Փուլ 3	Ընդամենը
<i>Այլ վարկեր</i>				
Մնացորդը հունվարի 1-ի դրությամբ	1,590,738	20,013	16,559	1,627,310
Սկզբնավորված նոր ակտիվներ	1,106,514	4,000	-	1,110,514
Մարված ակտիվներ	(1,163,151)	(9,129)	(33,968)	(1,206,248)
- փոխանցում Փուլ 1	-	-	-	-
- փոխանցում Փուլ 2	(3,073)	8,545	(5,472)	-
- փոխանցում Փուլ 3	(91,171)	33,425	57,746	-
Ակտիվի զուտ փոփոխություն տոկոսների և արտարժույթի վերագնահատումից	(8,249)	(38,118)	18,189	(28,178)
Զուտ դուրս գրում տարվա ընթացքում	-	-	(1,898)	(1,898)
Մնացորդ դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	1,431,608	18,736	51,156	1,501,500

Գյուղատնտեսական և այլ վարկերի գծով ակնկալվող պարտքային կորուստների պահուստներում փոփոխությունների վերլուծությունը ներկայացված է ստորև.

Հազար ՀՀ դրամ	2022			
	Փուլ 1	Փուլ 2	Փուլ 3	Ընդամենը
<i>Գյուղատնտեսական վարկեր</i>				
Ակնկալվող պարտքային կորուստների պահուստ 2021թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	203,231	15,480	48,466	267,177
- փոխանցում Փուլ 1	348	(305)	(43)	-
- փոխանցում Փուլ 2	(2,295)	2,509	(214)	-
- փոխանցում Փուլ 3	(32,742)	(24,810)	57,552	-
Կորուստների գծով պահուստների զուտ վերաչափում	(91,324)	9,650	(110,274)	(191,948)
Կորուստների գծով պահուստների զուտ վերաչափում սկզբնավորված նոր ակտիվների գծով	107,190	2,748	2,588	112,526
Զուտ վերականգնում տարվա ընթացքում	-	-	66,680	66,680
Մնացորդ 2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	<u>184,408</u>	<u>5,272</u>	<u>64,755</u>	<u>254,435</u>

Հազար ՀՀ դրամ	2022			
	Փուլ 1	Փուլ 2	Փուլ 3	Ընդամենը
<i>Այլ վարկեր</i>				
Ակնկալվող պարտքային կորուստների պահուստ 2021թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	27,935	1,054	7,252	36,241
- փոխանցում Փուլ 1	219	(33)	(186)	-
- փոխանցում Փուլ 2	(10)	209	(199)	-
- փոխանցում Փուլ 3	(29,592)	(324)	29,916	-
Կորուստների գծով պահուստների զուտ վերաչափում	11,963	(698)	(17,233)	(5,968)
Կորուստների գծով պահուստների զուտ վերաչափում սկզբնավորված նոր ակտիվների գծով	22,234	30	-	22,264
Զուտ վերականգնում տարվա ընթացքում	-	-	10,365	10,365
Մնացորդ 2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	<u>32,749</u>	<u>238</u>	<u>29,915</u>	<u>62,902</u>

Հազար ՀՀ դրամ	2021			
	Փուլ 1	Փուլ 2	Փուլ 3	Ընդամենը
<i>Գյուղատնտեսական վարկեր</i>				
Ակնկալվող պարտքային կորուստների պահուստ 2021թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	189,352	24,729	87,961	302,042
- փոխանցում Փուլ 1	1,710	(1,628)	(82)	-
- փոխանցում Փուլ 2	(12,973)	14,095	(1,122)	-
- փոխանցում Փուլ 3	(25,314)	(1,453)	26,767	-
Կորուստների գծով պահուստների զուտ վերաչափում	(87,035)	(21,107)	(61,797)	(169,939)
Կորուստների գծով պահուստների զուտ վերաչափում սկզբնավորված նոր ակտիվների գծով	137,491	844	13,280	151,615
Զուտ դուրս գրում տարվա ընթացքում	-	-	(16,541)	(16,541)
Մնացորդ 2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	203,231	15,480	48,466	267,177

Հազար ՀՀ դրամ	2021			
	Փուլ 1	Փուլ 2	Փուլ 3	Ընդամենը
<i>Այլ վարկեր</i>				
Ակնկալվող պարտքային կորուստների պահուստ 2021թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	35,355	1,742	10,566	47,663
- փոխանցում Փուլ 1	-	-	-	-
- փոխանցում Փուլ 2	(259)	374	(115)	-
- փոխանցում Փուլ 3	(7,081)	-	7,081	-
Կորուստների գծով պահուստների զուտ վերաչափում	(16,492)	(1,195)	(8,382)	(26,069)
Կորուստների գծով պահուստների զուտ վերաչափում սկզբնավորված նոր ակտիվների գծով	16,412	133	-	16,545
Զուտ դուրս գրում տարվա ընթացքում	-	-	(1,898)	(1,898)
Մնացորդ 2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	27,935	1,054	7,252	36,241

2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ հաճախորդներին տրված վարկերից 9,673,942 հազար դրամ (2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 9,323,222 հազար դրամ) ընդհանուր գումարով վարկերի ստացման իրավունքը հանդիսանում է ՀՀ ԿԲ-ից ստացված վարկերի ապահովվածություն (Ծանոթագրություն 23):

Ինչպես նշված է 31 ծանոթագրությունում, 2022թ. դեկտեմբերի 31-ի և 2021 թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ հաճախորդներին տրված վարկերի գնահատված իրական արժեքը մոտ է դրանց հաշվեկշռային արժեքին:

Հաճախորդներին տրված վարկերի ժամկետային վերլուծությունը ներկայացված է 33 ծանոթագրությունում:

Հաճախորդներին տրված վարկերի պարտքային, փոխարժեքային և տոկոսադրույքային վերլուծությունը բացահայտված է 34 ծանոթագրությունում: Տեղեկատվությունը կապակցված անձանց հետ գործարքների վերաբերյալ բացահայտված է 30 ծանոթագրությունում:

19 Ֆինանսական վարձակալության գծով դեբիտորական պարտքեր

Հազար ՀՀ դրամ	31 դեկտեմբերի 2022թ.	31 դեկտեմբերի 2021թ.
Մասնավոր ձեռնարկություններ	216,340	-
Ֆիզիկական անձինք	86,760	-
Անհատ ձեռնարկատերեր	202,727	-
	505,827	-
Ակնկալվող պարտքային կորուստների պահուստ	(8,504)	-
Ընդամենը ֆինանսական վարձակալության գծով դեբիտորական պարտքեր	497,323	-

Ֆինանսական վարձակալության գծով դեբիտորական պարտքերի հաշվեկշռային արժեքներում փոփոխությունների վերլուծությունը ներկայացված է ստորև.

Հազար ՀՀ դրամ	2022	
	Փուլ 1	Ընդամենը
Մնացորդը հունվարի 1-ի դրությամբ	-	-
Սկզբնավորված նոր ակտիվներ	560,174	560,174
Մարված ակտիվներ	(53,776)	(53,776)
Ակտիվի զուտ փոփոխություն տոկոսների և արտարժույթի վերագնահատումից	(571)	(571)
Մնացորդ դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	505,827	505,827

Ֆինանսական վարձակալության գծով դեբիտորական պարտքերի ակնկալվող պարտքային կորուստների պահուստներում փոփոխությունների վերլուծությունը ներկայացված է ստորև.

Հազար ՀՀ դրամ	2022	
	Փուլ 1	Ընդամենը
Ակնկալվող պարտքային կորուստների պահուստ հունվարի 1-ի դրությամբ	-	-
Կորուստների գծով պահուստների զուտ վերաչափում սկզբնավորված նոր ակտիվների գծով	8,504	8,504
Մնացորդ դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	8,504	8,504

Ֆինանսական վարձակալության գծով դեբիտորական պարտքերի վերլուծությունը ըստ ժամկետների հետևյալն է.

Հազար ՀՀ դրամ	Մինչև 1 տարի	1 -5 տարի	5 տարուց ավել	Ընդամենը
	Ֆինանսական վարձակալության գծով համախառն ներդրումներ 2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	176,554	477,672	3,567
Զվաստակված ֆինանսական եկամուտ	(56,291)	(95,472)	(203)	(151,966)
Ֆինանսական վարձակալության գծով համախառն ներդրումների ներկա արժեք 2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	120,263	382,200	3,364	505,827

Ֆինանսական վարձակալության գծով դեբիտորական պարտքերն ըստ տնտեսության ճյուղերի ներկայացված է ստորև.

Հազար ՀՀ դրամ	2022	2021
Շինարարություն	180,383	-
Բուսաբուծություն	164,815	-
Անասնապահություն	47,245	-
Առևտուր	31,423	-
Արդյունաբերություն	27,787	-
Այլ	54,174	-
Ընդամենը ֆինանսական վարձակալության գծով դեբիտորական պարտքեր	505,827	-

2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Կազմակերպությունը ունի չունի լիզինգառու, որոնց ֆինանսական վարձակալության գծով դեբիտորական պարտքերի մնացորդները գերազանցում են սեփական կապիտալի 10%-ը:

Ինչպես նշված է 31 ծանոթագրությունում, 2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ֆինանսական վարձակալության գծով դեբիտորական պարտքերի գնահատված իրական արժեքը մոտ է դրանց հաշվեկշռային արժեքին:

Ֆինանսական վարձակալության գծով դեբիտորական պարտքերի ժամկետային վերլուծությունը ներկայացված է 33 ծանոթագրությունում:

Ֆինանսական վարձակալության գծով դեբիտորական պարտքերի պարտքային, փոխարժեքային և տոկոսադրույքային վերլուծությունը բացահայտված է 34 ծանոթագրությունում:

20 Հիմնական միջոցներ և ոչ նյութական ակտիվներ

	Շենքեր, շինություն- ներ	Համակարգ- չային սարքավոր- ումներ	Տնտեսա- կան գույք	Փոխադրա- միջոցներ	Ոչ նյութական ակտիվներ	Օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվներ	Ընդամենը
<i>Սկզբնական արժեք</i>							
2021թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	-	165,412	68,255	162,242	38,666	122,723	557,298
Ավելացում	624,126	70,745	10,286	1,070	-	-	706,227
Օտարում	-	(126)	(353)	(6,036)	-	-	(6,515)
2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	624,126	236,031	78,188	157,276	38,666	122,723	1,257,010
Ավելացում	151,359	46,406	31,317	5,705	-	-	234,787
Վերաչափում	-	-	-	-	-	33,604	33,604
Օտարում	-	-	-	(3,856)	-	(27,064)	(30,920)
2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	775,485	282,437	109,505	159,125	38,666	129,263	1,494,481
<i>Կուտակված մաշվածություն</i>							
2021թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	-	148,649	56,245	112,051	22,362	53,069	392,376
Տարվա ծախս	-	14,826	3,314	11,311	3,122	26,542	59,115
Օտարում	-	(126)	(347)	(6,034)	-	-	(6,507)
2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	-	163,349	59,212	117,328	25,484	79,611	444,984
Տարվա ծախս	22,275	21,059	6,138	10,925	2,882	29,168	92,447
Օտարում	-	-	-	(3,246)	-	(27,064)	(30,310)
2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	22,275	184,408	65,350	125,007	28,366	81,715	507,121
<i>Հաշվեկշռային արժեք</i>							
2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	753,210	98,029	44,155	34,118	10,300	47,548	987,360
2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	624,126	72,682	18,976	39,948	13,182	43,112	812,026

Ամբողջությամբ մաշված ակտիվներ

2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ հիմնական միջոցների և ոչ նյութական ակտիվների ցանկում ներառված ամբողջությամբ մաշված և ամորտիզացված ակտիվների սկզբնական արժեքը կազմում է 258,653 հազար դրամ (2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 234,859 հազար դրամ):

Հիմնական միջոցների սահմանափակումներ

2022 և 2021թթ-ի դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Կազմակերպությունը չի տիրապետել պարտավորությունների դիմաց գրավադրված կամ որևէ այլ սահմանափակման ենթակա հիմնական միջոցների:

Պայմանագրային պարտավորություններ

2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Կազմակերպությանը չունի պայմանագրային պարտավորություններ հիմնական միջոցների ձեռք բերման գծով (2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 91,615 հազար դրամ):

21 Բռնագանձված ակտիվներ

Կազմակերպության կողմից տրամադրված վարկերի ապահովվածություն հանդիսացող գրավների նկատմամբ տարվա ընթացքում սեփականության իրավունք ստանալու արդյունքում ձեռք բերված ոչ ֆինանսական ակտիվների մանրամասները դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ներկայացված են ստորև.

Հազար ՀՀ դրամ	31 դեկտեմբերի 2022թ.	31 դեկտեմբերի 2021թ.
Անշարժ գույք	25,445	70,429
Այլ գույք	2,268	2,268
	<u>27,713</u>	<u>72,697</u>

Բռնագանձման ամսաթվի դրությամբ գրավը չափվում է չմարած վարկային պարտավորության հաշվեկշռային արժեքից և գրավի իրացման գուտ արժեքից նվազագույնով:

Կազմակերպության քաղաքականությունն է հետամուտ լինել այդ ակտիվների իրացմանը պատշաճ կերպով և սեղմ ժամկետներում: Կազմակերպությունը հիմնականում չի օգտագործում ոչ կանխիկ գրավները իր սեփական գործունեության իրականացման համար: Ակտիվները չափվում են հաշվեկշռային արժեքից և իրական արժեքից հանած վաճառքի ծախսումները:

22 Այլ ակտիվներ

Հազար ՀՀ դրամ	31 դեկտեմբերի 2022թ.	31 դեկտեմբերի 2021թ.
Դեբիտորական պարտքեր և այլ ստացվելիք գումարներ	86,906	83,204
Ընդամենը այլ ֆինանսական ակտիվներ	86,906	83,204
Կանխավճարներ մատակարարներին	9,478	85,840
Ապագա ժամանակաշրջանի ծախսեր	22,148	22,719
Արագամաշ առարկաներ	4,936	4,464
Ընդամենը ոչ ֆինանսական ակտիվներ	36,562	113,023
Ընդամենը այլ ակտիվներ	123,468	196,227

Այլ ակտիվների գծով ակնկալվող պարտքային կորուստները աննշան են, այդ իսկ պատճառով չեն բացահայտվում:

23 Վարկեր և փոխառություններ

Հազար ՀՀ դրամ	31 դեկտեմբերի 2022թ.	31 դեկտեմբերի 2021թ.
Վարկեր ՀՀ ԿԲ-ից	8,775,281	8,313,447
Վարկեր պետական ոչ առևտրային կազմակերպություններից	1,825,367	2,189,420
Վարկեր բանկերից	801,558	-
Վարկեր բանկերից հետգնման պայմանագրերով	408,153	-
Վարկային գծեր բանկերից	5,055	965
Ընդամենը պարտավորություններ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	11,815,414	10,503,832

Վարկեր ՀՀ Կենտրոնական բանկից ներառում են վարկեր ստացված KfW զարգացման բանկի կողմից «ՀՀ գյուղատնտեսության Ոլորտի Աջակցման Ծրագրի» շրջանակներում, Համաշխարհային բանկի կողմից ֆինանսավորված վարկային ծրագրի շրջանակներում, Սախական Զարգացման բանկի կողմից «Կանանց Ձեռներեցության Ոլորտի Աջակցման և Զարգացման Ծրագրի» շրջանակներում: Վարկերը տրվում են գյուղատնտեսական ոլորտում վարկեր տրամադրելու նպատակով և ապահովված են Կազմակերպության կողմից ենթավարկառուների տրամադրված վարկերի գրավով (ծանոթագրություն 18):

ՀՀ պետական ոչ առևտրային կազմակերպություններից ստացված վարկերը ներառում են Արտասահմանյան ֆինանսական ծրագրերի կառավարման կենտրոնից (նախկին Հազարամյակի

մարտահրավեր հիմնադրամ – Հայաստան ծրագիր), «Գյուղական ֆինանսավորման կառույց-ծրագրերի իրականացման գրասենյակ» պետական հիմնարկից ստացված փոխառություններ:

Վարկեր բանկերից ներկայացնում է BANK IM BISTUM ESSEN eG-ից ներգրավված վարկը: Վարկը տրամադրվել է միկրո,փոքր, միջին և ցածր եկամտաբերությամբ ձեռնարկությունների վարկավորելու նպատակով:

Հաշվետու ժամականաշրջանում Կազմակերպությունը չի ունեցել մայր գումարի, տոկոսների չվճարումներ կամ այլ խախտումներ (2021թ.՝ նույնպես):

24 Ստորադաս փոխառություններ

Հազար ՀՀ դրամ	31 դեկտեմբերի 2022թ.	31 դեկտեմբերի 2021թ.
Միջազգային ֆինանսական կազմակերպությունից ստացված ստորադաս փոխառություն	888,651	888,557
Ընդամենը ստորադաս փոխառություն	888,651	888,557

2020թ. ընթացքում Կազմակերպությունը «Ֆրանսիայի զարգացման գործակալություն»-ից ստացել է 838,440 հազար դրամի ստորադաս փոխառություն, 12.75% տարեկան տոկոսադրույքով, որի մարման ժամկետը սահմանված է 15 հուլիսի 2026թ.:

Ստորադաս փոխառությունն իրենից ներկայացնում է երկարաժամկետ վարկային համաձայնագիր, որը Կազմակերպության անվճարունակության դեպքում դասվում է երկրորդական Կազմակերպության մնացած պարտավորությունների նկատմամբ:

Հաշվետու ժամանակաշրջանում Կազմակերպությունը չի ունեցել մայր գումարի, տոկոսների չվճարումներ կամ այլ խախտումներ (2021թ.՝ նույնպես):

25 Ակտիվների վերաբերող շնորհներ

Հազար ՀՀ դրամ	2022	2021
Մնացորդը հունվարի 1-ի դրությամբ	2,704	3,777
Եկամտի ճանաչում (ծանոթագրություն 8)	(974)	(1,073)
Մնացորդը դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	1,730	2,704

26 Այլ պարտավորություններ

Հազար ՀՀ դրամ	31 դեկտեմբերի 2022թ.	31 դեկտեմբերի 2021թ.
Մատակարարներին վճարվելիք գումարներ	6,674	10,145
Աշխատակիցներին վճարվելիք գումարներ	29,690	25,176
Այլ ֆինանսական պարտավորություններ	29,681	24,230
Ընդամենը այլ ֆինանսական պարտավորություններ	66,045	59,551
Պարտավորություններ՝ անդամների հանդեպ կապիտալի համալրման հետ կապված	64,755	71,931
Այլ ոչ ֆինանսական պարտավորություններ	11,939	7,934
Ընդամենը այլ ոչ ֆինանսական պարտավորություններ	76,694	79,865
Ընդամենը այլ պարտավորություններ	142,739	139,416

27 Կանոնադրական կապիտալ

2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Կազմակերպության գրանցված և ամբողջությամբ վճարված կանոնադրական կապիտալը կազմում է 1,293,236 հազ. դրամ (2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 1,203,042 հազ. դրամ): Կազմակերպությունը ունի 9,702 անդամ (2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 9,154 անդամ):

2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Կազմակերպության կանոնադրական կապիտալի 561,252 հազ. դրամը կամ 43,40%-ը կազմում է «Գյուղ Կորպ աջակցության» հիմնադրամի փայմասնակցությունը (2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ «Գյուղ Կորպ աջակցության» հիմնադրամի փայմասնակցությունը կազմում է 561,252 հազ. դրամը կամ 46,65%): Սյուս անդամների յուրանքայնության փայմասնակցության չափը չի գերազանցում 1%-ը:

Կազմակերպության յուրաքանչյուր փայտեր ունի մեկ ձայնի իրավունք՝ անկախ ունեցած փայմասնակցության (փայերի քանակի) չափից:

2022թ. և 2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Կազմակերպության կողմից հետ գնված փայմասնակցություններ չեն եղել:

2022թ և 2021թ. փայտերերի ժողովի ընթացքում Կազմակերպությունը շահաբաժիններ չի հայտարարել:

28 Պայմանական պարտավորություններ

Իրավական և հարկային պարտավորություններ

Հայաստանում հարկային համակարգը համեմատաբար նոր է, և նրան բնորոշ է օրենսդրության, պաշտոնական հայտարարությունների և դատարանի որոշումների հաճախակի փոփոխությունները, որոնք երբեմն անհասկանալի են, հակասական և ենթակա տարբեր մեկնաբանությունների: Հարկերը ենթակա են ստուգման և ուսումնասիրման հարկային մարմինների կողմից, որոնք իրավասու են կիրառել տույժեր և տուգանքներ: Հարկային օրենսդրության խախտման դեպքում, հարկային մարմինների կողմից չի կարող կիրառվել հավելյալ հարկերի պարտադրումներ, տույժեր և տուգանքներ, ավելի քան ստուգման նախորդող հաշվետու 3 տարիների համար:

Այս հանգամանքները Հայաստանում կարող են առաջացնել հարկային ռիսկեր, որոնք ավելի զգալի են քան այլ երկներում: Ղեկավարությունը համոզված է, որ պատշաճ կերպով կատարել է իր հարկային պարտավորությունները, հիմնվելով Հայաստանում կիրառվող հարկային օրենսդրության, պաշտոնական հայտարարությունների և դատարանի որոշումների իր մեկնաբանությունների վրա: Այնուամենայնիվ, համապատասխան մարմինների մեկնաբանությունները կարող են տարբերվել, և եթե ղեկավար մարմիններին հաջողվի հարկադրել իրենց մեկնաբանությունները, ապա այս ֆինանսական հաշվետվությունների վրա ազդեցությունը կարող է եսկան լինել:

Ղեկավարությունը համոզված է, որ Կազմակերպությունն իր գործունեությունը ծավալում է օրենսդրությամբ նախատեսված պահանջների շրջանակներում, և ամբողջությամբ կատարել է իր հարկային պարտավորությունները:

Կազմակերպությունը ներկայացվող դատական հայցերի առումով Կազմակերպության ղեկավարությունը համոզված է, որ դրանց հետևանքով առաջացող պարտավորությունները էական ազդեցություն չեն ունենա Կազմակերպության ֆինանսական վիճակի կամ ապագա գործառնությունների արդյունքների վրա: Հետևաբար Կազմակերպության կողմից իրավական և հարկային պարտավորությունների գծով համապատասխան պահուստներ չեն ձևավորվել:

29 Վարձակալություններ

Վարձակալության գծով պարտավորություններ

Կազմակերպությունը վարձակալության պայմանագրեր է կնքել գլխամասային գրասենյակի և մասնաճյուղերի համար: Բացառությամբ կարճաժամկետ վարձակալությունների՝ յուրաքանչյուր վարձակալություն արտացոլվել է ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում՝ որպես օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվ և վարձակալության գծով պարտավորություն: Կազմակերպությունը դասակարգում է իր օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվները սեփական հիմնական միջոցների դասակարգմանը համահունչ (տես ծանոթագրություն 20):

Գույքի վարձակալությունները երկարաժամկետ են և ունեն մինչև 5 տարի վարձակալության ժամկետ: Վարձակալության վճարները ֆիքսված են:

Ընդհանուր առմամբ յուրաքանչյուր վարձակալություն պարունակում է սահմանափակում, ըստ որի օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվը կարող է օգտագործել միայն Կազմակերպությունը, քանի որ առկա չէ ակտիվը այլ կողմի տրամադրելու պայմանագրային իրավունք:

Վարձակալությունները կամ չեղյալ չհայտարարվող են, կամ կարող են չեղյալ հայտարարվել՝ միայն առաջացնելով նշանակալի դադարեցման վճար: Որոշ վարձակալություններ պարունակում են հիմքում ընկած ակտիվը անմիջապես վարձակալության ժամկետի ավարտին ձեռք բերելու կամ վարձակալության ժամկետը երկարացնելու հնարավորություն:

Կազմակերպությանն արգելված է վաճառել կամ գրավադրել վարձակալված հիմքում ընկած ակտիվները: Կազմակերպությունը պետք է այդ գույքերը պահպանի բարեկարգ վիճակում (վերանորոգված) և վարձակալության ավարտին գույքը վերադարձնի իր սկզբնական վիճակով:

Վարձակալության գծով պարտավորություններ

Հազար ՀՀ դրամ	31 դեկտեմբերի 2022թ.	31 դեկտեմբերի 2021թ.
Հունվարի 1-ի դրությամբ	50,180	76,403
Վերաչափում	33,604	-
Տոկոսի կուտակում	10,807	5,351
Վճարումներ	(32,462)	(31,574)
Ընդամենը վարձակալության գծով պարտավորություններ դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	62,129	50,180

Վարձակալության գծով պարտավորությունները ներկայացված են ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվության տողում:

2022թ. ՖՆՄՍ 16-ի համաձայն ճանաչված վարձակալության գծով պարտավորությունների նկատմամբ կիրառված միջին կշռված տոկոսադրույքը կազմում է 12.9% (2021թ.՝ 9%):

Վարձակալության գծով պարտավորությունները ապահովագրված են համապատասխան հիմքում ընկած ակտիվներով: 2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ վարձակալության գծով չզեղջված պարտավորությունների ժամկետային վերլուծությունը արտացոլված է ծանոթագրություն 34.3-ում:

Վարձակալության գծով վճարներ, որոնք չեն ճանաչվում որպես պարտավորություն

Կազմակերպությունն ընտրել է կարճաժամկետ վարձակալությունների (12 ամիս կամ ավելի պակաս ակնկալվող ժամկետով) և փոքրաժեռք ակտիվների վարձակալությունների հաշվառման համար չճանաչել վարձակալության գծով պարտավորություն: Նման վարձակալությունների համար կատարված վճարները ծախսագրվում են գծային հիմունքով (ծանոթագրություն 12):

30 Գործարքներ կապակցված կողմերի հետ

Համաձայն ՀՀՄՍ 24 «Կապակցված կողմերի բացահայտում» կողմերը համարվում են կապակցված, եթե նրանցից մեկը կարող է վերահսկել մյուսին կամ նշանակալի ազդեցություն ունենալ մյուսի վրա՝ ֆինանսական և գործառնական որոշումներ կայացնելիս: Ներկայացվող հաշվետվությունների առումով Կազմակերպության կապակցված կողմերն են՝ նրա փայտերերը, ղեկավար անձնակազմի անդամները, ինչպես նաև նրանց հետ կապակցված անձիք և նրանց կողմից վերահսկվող կազմակերպությունները:

Կազմակերպությունը չունի վերջնական վերահսկող անձ:

Կազմակերպությունն իր գործունեության ընթացքում ներգրավված է լինում կապակցված կողմերի հետ մի շարք գործարքներում: Այդ գործարքները ներառում են վարկեր և այլն:

Գործարքների ծավալները, մնացորդները տարվա վերջի դրությամբ և տարվա եկամուտ և ծախսերը հետևյալն են.

Հազար ՀՀ դրամ	2022	2021
	<u>Ղեկավար անձնակազմը և կապակցված կողմեր</u>	<u>Ղեկավար անձնակազմը և կապակցված կողմեր</u>
<i>Ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվություն</i>		
<i>Հաճախորդներին տրված վարկեր</i>		
Վարկի մնացորդը		
1 հունվարի դրությամբ	254,150	233,348
Տարվա ընթացքում տրամադրված վարկեր	423,906	114,039
Տարվա ընթացքում մարված վարկեր	(136,113)	(93,237)
Վարկի մնացորդը դեկտեմբերի 31 դրությամբ	541,943	254,150
Ակնկալվող պարտքային կորուստների պահուստ	(10,641)	(4,703)
Մնացորդը դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	531,302	249,447

*Շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ
Ֆինանսական արդյունքի մասին
հաշվետվություն*

Տոկոսային եկամուտ վարկերի գծով	27,340	14,164
Պարտքային կորուստների գծով ծախս	(5,938)	(3,559)
Հասարակական կապերի գծով ծախսեր	-	(4,000)

Կապակցված անձանց տրամադրված վարկերը վճարման են ենթակա 1-10 տարվա ընթացքում և դրանց տոկոսադրույքը կազմում է 2.1-23% (2021թ.՝ 2.1-21%):

Ղեկավար անձնակազմի գծով կատարված փոխհատուցումները հետևյալն են.

Հազար ՀՀ դրամ	2022	2021
Աշխատավարձ և պարգևատրումներ	168,168	153,736
Ընդամենը ղեկավար անձնակազմի գծով կատարված փոխհատուցումներ	168,168	153,736

31 Իրական արժեքի չափումը

Ֆինանսական և ոչ ֆինանսական ակտիվները և պարտավորությունները ներկայացվում են համաձայն իրական արժեքի հիերարխիայի: Այս հիերարխիան բաժանում է ֆինանսական և ոչ ֆինանսական ակտիվներն ու պարտավորությունները երեք մակարդակների՝ հիմք ընդունելով դրանց իրական արժեքի չափման ժամանակ օգտագործված գործիքների նշանակալիությունը: Իրական արժեքի հիերարխիան ունի հետևյալ երեք մակարդակները՝

Մակարդակ 1 - նույն ակտիվների և պարտավորությունների գծով ակտիվ շուկաներում գնանշվող գները (չճշգրտված)։

Մակարդակ 2- Մակարդակ 1-ում ներառված գնանշվող գներից տարբեր այլ ելակետային տվյալներ, որոնք ակտիվի և պարտավորության համար դիտարկելի են ուղղակիորեն (այսինքն՝ որպես գներ) և թե՛ անուղղակիորեն (այսինքն՝ գների հիման վրա ստացվող)։

Մակարդակ 3 - ակտիվի կամ պարտավորության գծով ելակետային տվյալներ, որոնք հիմնված չեն դիտարկվող շուկայական տվյալների վրա (ոչ դիտարկելի ելակետային տվյալներ)։

31.1 Իրական արժեքով չչափվող ֆինանսական գործիքներ

Ստորև բերված աղյուսակը ներկայացնում է ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների իրական արժեքը, որոնք ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում չեն չափվել իրենց իրական արժեքով և ըստ մակարդակի վերլուծում է դրանք իրական արժեքի հիերարխիայում, թե իրական արժեքի չափումը որ դասում է դասակարգված։

Հազար ՀՀ դրամ	31 դեկտեմբերի 2022թ.				
	Մակարդակ 1	Մակարդակ 2	Մակարդակ 3	Ընդամենը իրական արժեք	Ընդամենը հաշվեկշռային արժեք
<i>Ֆինանսական ակտիվներ</i>					
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	-	427,371	-	427,371	427,371
Հաճախորդներին տրված վարկեր	-	12,114,673	-	12,114,673	12,080,481
Ֆինանսական վարձակալության գծով դեբիտորական պարտքեր	-	497,323	-	497,323	497,323
Ամորտիզացված արժեքով չափվող ներդրումային արժեթղթեր	-	565,494	-	565,494	537,353
Հետգնման պայմանագրերով գրավադրված Ամորտիզացված արժեքով չափվող ներդրումային արժեթղթեր	-	408,097	-	408,097	410,902
Այլ ակտիվներ	-	86,906	-	86,906	86,906
<i>Ֆինանսական պարտավորություններ</i>					
Վարկեր և փոխառություններ	-	11,815,414	-	11,815,414	11,815,414
Ստորադաս փոխառություններ	-	888,651	-	888,651	888,651
Վարձակալության գծով պարտավորություններ	-	62,129	-	62,129	62,129
Այլ պարտավորություններ	-	66,045	-	66,045	66,045

Հազար ՀՀ դրամ

31 դեկտեմբերի 2021թ.

	Մակարդակ 1	Մակարդակ 2	Մակարդակ 3	Շնչանք հրական արժեք	Շնչանք հաշվեկշռային արժեք
<i>Ֆինանսական ակտիվներ</i>					
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	-	395,378	-	395,378	395,378
Պահանջներ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	-	241,607	-	241,607	241,607
Հաճախորդներին տրված վարկեր	-	11,975,399	-	11,975,399	12,082,628
Այլ ակտիվներ	-	83,204	-	83,204	83,204
<i>Ֆինանսական պարտավորություններ</i>					
Վարկեր և փոխառություններ	-	10,503,832	-	10,503,832	10,503,832
Վարձակալության գծով պարտավորություններ	-	50,180	-	50,180	50,180
Ստորադաս փոխառություններ	-	888,557	-	888,557	888,557
Այլ պարտավորություններ	-	59,551	-	59,551	59,551

Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ

Մեկ ամիս մարման ժամկետ ունեցող ակտիվների և պարտավորությունների համար, հաշվեկշռային արժեքը մոտավոր արտացոլում է իրական արժեքը, քանի որ այս ֆինանսական գործիքների մարման ժամկետները բավականին կարճ են: Մեկ ամսից ավելի մարման ժամկետ ունեցող ակտիվների և պարտավորությունների իրական արժեքը սահմանվում է ակնկալվող ապագա դրամական հոսքերի հաշվարկից ելնելով և զեղչվում է տարվա վերջի դրությամբ գործող համապատասխան տոկոսադրույքներով, որոնք հիմնականում համընկնում են գործող տոկոսադրույքներին:

Հաճախորդներին տրված վարկեր

Այն միջոցների գնահատված իրական արժեքները, որոնք ունեն ֆիքսված տոկոսադրույք, սահմանվում են ելնելով ակնկալվող ապագա դրամական հոսքերի հաշվարկից, որոնք զեղչվում են նման պարտքային ռիսկ և մարման ժամկետ ունեցող գործիքների ընթացիկ տոկոսադրույքներով:

Արժեզրկված վարկերի իրական արժեքը հաշվարկվում է գրավի առարկայի վաճառքից ակնկալվող դրամական հոսքերի հիման վրա: Գրավի առարկայի արժեքը հիմնված է անկախ, մասնագիտական որակավորում ունեցող գույքի գնահատողի իրականացրած գնահատումների վրա:

Վարկեր և փոխառություններ

Այս պարտավորությունների իրական արժեքը գնահատվում է օգտագործելով զեղչված դրամական հոսքերի մեթոդը, կիրառելով նմանատիպ մարման ժամկետ ունեցող գործիքների համար առաջարկվող դրույքաչափերը:

31.2 Իրական արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքներ

Հազար ՀՀ դրամ

31 դեկտեմբերի 2022թ.

	Մակարդակ 1	Մակարդակ 2	Մակարդակ 3	Ընդամենը
<i>Ֆինանսական պարտավորություններ</i>				
Ածանցյալ ֆինանսական Պարտավորություններ	-	7,305	-	7,305
Ընդամենը	-	7,305	-	7,305
Զուտ իրական արժեք	-	(7,305)	-	(7,305)

Հազար ՀՀ դրամ

31 դեկտեմբերի 2021թ.

	Մակարդակ 1	Մակարդակ 2	Մակարդակ 3	Ընդամենը
<i>Ֆինանսական պարտավորություններ</i>				
Ածանցյալ ֆինանսական Պարտավորություններ	-	8,343	-	8,343
Ընդամենը	-	8,343	-	8,343
Զուտ իրական արժեք	-	(8,343)	-	(8,343)

Իրական արժեքի չափման մեթոդները և գնահատման մեխանիզմը չեն փոփոխվել նախորդ հաշվետու ժամանակաշրջանի համեմատությամբ:

32 Ֆինանսական ակտիվների և ֆինանսական պարտավորությունների հաշվանցում

Իր գործունեության ընթացքում Կազմակերպությունը ֆինանսական գործիքների հետ իրականացնում է տարբեր գործառնություններ, որոնք կարող են ներկայացվել զուտ արժեքով, եթե գոյություն ունի օրենսդրորեն հաստատված իրավունք իրականացնելու հաշվառված գումարների հաշվանցում, ինչպես նաև մտադրություն իրականացնելու հաշվանցում կամ միաժամանակ իրացնելու ակտիվը և մարելու պարտավորությունը:

Ստորև բերված աղյուսակը ներկայացնում է ֆինանսական ակտիվներն ու ֆինանսական պարտավորությունները, որոնք հաշվանցված են ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվության մեջ, կամ ենթակա են կատարման համաձայն հաշվանցման գլխավոր համաձայնագրի կամ համանման պայմանագրերի, որը ներառում է նմանատիպ ֆինանսական գործիքները, անկախ այն բանից, դրանք հաշվանցվել են ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվության մեջ թե ոչ:

Հազար ՀՀ դրամ

31 դեկտեմբերի 2022թ.

Հազար ՀՀ դրամ

	31 դեկտեմբերի 2022թ.						
	Ճանաչված ֆինանսական պարտավորությունների գումար	Պարտավորությունների համախառն գումար	Ճանաչված ֆինանսական պարտավորությունների գումար	Ֆինանսական պարտավորությունների գումար	Կապակցված գումարներ, որոնց գծով ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում հաշվանցում չի իրականացվել	Չստացված դրամական ապահովում	Զուտ
Ֆինանսական պարտավորություններ							
Վարկեր բանկերից հետզնման համաձայնագրերով (ծանոթ. 16, 23)	408,153	-	408,153	(410,902)	-	(2,749)	
Ընդամենը ֆինանսական պարտավորություններ	408,153	-	408,153	(410,902)	-	(2,749)	

33 Ակտիվների և պարտավորությունների ժամկետային վերլուծություն

Հետևյալ աղյուսակը ներկայացնում է ֆինանսական ակտիվները և պարտավորություններն ըստ սպասվելիք մարման ժամկետների:

Կազմակերպության չզեղչված պայմանագրային պարտավորությունների մասին տեղեկատվությունը ներկայացված է ծանոթագրություն 33.3-ում:

Հազար ՀՀ դրամ

	31 դեկտեմբերի 2021թ.						
	Ցայահանջ և մինչև 1 ամիս	1-ից մինչև 12 ամիս	Մինչև 12 ամիս, ենթահանրագումար	1-ից 5 տարի	5 տարուց ավելի	12 ամսից ավելի, ենթահանրագումար	Ընդամենը
Ակտիվներ							
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	427,371	-	427,371	-	-	-	427,371
Ամորտիզացված արժեքով չափվող ներդրումային արժեթղթեր	-	17,917	17,917	519,436	-	519,436	537,353
Հետզնման պայմանագրերով գրավադրված ներդրումային արժեթղթեր	-	410,902	410,902	-	-	-	410,902
Հաճախորդներին տրված վարկեր	488,117	6,513,664	7,001,781	4,966,894	111,806	5,078,700	12,080,481
Ֆինանսական վարձակալության գծով դեբիտորական պարտքեր	9,841	108,401	118,242	375,775	3,306	379,081	497,323
Այլ ակտիվներ	86,906	-	86,906	-	-	-	86,906
	1,012,235	7,050,884	8,063,119	5,862,105	115,112	5,977,217	14,040,336

Հազար ՀՀ դրամ

31 դեկտեմբերի 2021թ.

	Ցյախանջ		Մինչև 12		12 ամսից		Ընդամենը
	և մինչև 1 ամիս	1-ից մինչև 12 ամիս	ենթահանրագումար	1-ից 5 տարի	5 տարուց ավելի	ենթահանրագումար	
<i>Պարտավորություններ</i>							
Վարկեր և փոխառություններ	416,410	2,616,496	3,032,906	7,802,727	979,781	8,782,508	11,815,414
Ստորադաս փոխառություն	-	-	-	888,651	-	888,651	888,651
Վարձակալության գծով պարտավորություններ	2,495	26,158	28,653	33,476	-	33,476	62,129
Ածանցյալ ֆինանսական պարտավորություններ	-	7,305	7,305	-	-	-	7,305
Այլ պարտավորություններ	66,045	-	66,045	-	-	-	66,045
	<u>484,950</u>	<u>2,649,959</u>	<u>3,134,909</u>	<u>8,724,854</u>	<u>979,781</u>	<u>9,704,635</u>	<u>12,839,544</u>
Զուտ դիրք	<u>527,285</u>	<u>4,400,925</u>	<u>4,928,210</u>	<u>(2,862,749)</u>	<u>(864,669)</u>	<u>(3,727,418)</u>	<u>1,200,792</u>
Կուտակված ձեռքվածք	<u>527,285</u>	<u>4,928,210</u>		<u>2,065,461</u>	<u>1,200,792</u>		

Հազար ՀՀ դրամ

31 դեկտեմբերի 2021թ.

	Ցյախանջ		Մինչև 12		12 ամսից		Ընդամենը
	և մինչև 1 ամիս	1-ից մինչև 12 ամիս	ենթահանրագումար	1-ից 5 տարի	5 տարուց ավելի	ենթահանրագումար	
<i>Ակտիվներ</i>							
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	395,378	-	395,378	-	-	-	395,378
Պահանջներ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	-	241,607	241,607	-	-	-	241,607
Հաճախորդներին տրված վարկեր	403,311	6,438,464	6,841,775	5,188,990	51,863	5,240,853	12,082,628
Այլ ակտիվներ	83,204	-	83,204	-	-	-	83,204
	<u>881,893</u>	<u>6,680,071</u>	<u>7,561,964</u>	<u>5,188,990</u>	<u>51,863</u>	<u>5,240,853</u>	<u>12,802,817</u>

	Ցպահանջ		Մինչև 12		12 ամսից		Ընդամենը
	և մինչև 1 ամիս	1-ից մինչև 12 ամիս	ենթահան-րագումար	1-ից 5 տարի	5 տարուց ավելի	ենթահան-րագումար	
<i>Պարտավորություններ</i>							
Վարկեր և փոխառություններ	36,335	1,610,645	1,646,980	7,886,852	970,000	8,856,852	10,503,832
Ստորադաս փոխառություն	50,117	-	50,117	838,440	-	838,440	888,557
Վարձակալության գծով պարտավորություններ	2,456	23,546	26,002	24,178	-	24,178	50,180
Ածանցյալ ֆինանսական պարտավորություններ	-	8,343	8,343	-	-	-	8,343
Այլ պարտավորություններ	59,551	-	59,551	-	-	-	59,551
	148,459	1,642,534	1,790,993	8,749,470	970,000	9,719,470	11,510,463
Զուտ դիրք	733,434	5,037,537	5,770,971	(3,560,480)	(918,137)	(4,478,617)	1,292,354
Կուտակված ձեռքվածք	733,434	5,770,971		2,210,491	1,292,354		

34 Ռիսկի կառավարում

Կազմակերպության գործունեությանը բնորոշ է ֆինանսական ռիսկերի բազմազանություն և այդ գործունեությունը ենթադրում է ռիսկերի որոշակի աստիճանի և համադրությունների վերլուծություն, գնահատում, ընդունում և կառավարում: Ռիսկի կրումը ֆինանսական գործունեության անբաժանելի մասն է, և գործառնական ռիսկերը գործունեության անխուսափելի հետևանքն են: Այդուհանդերձ, Կազմակերպության նպատակն է հասնել ռիսկերի և օգուտների միջև համապատասխան հավասարակշռության և նվազագույնի հասցնել Կազմակերպության ֆինանսական վիճակի վրա անցանկալի ազդեցությունները:

Կազմակերպության ռիսկի կառավարման քաղաքականության նպատակն է ախտորոշել և վերլուծել ռիսկերը և արդյունավետ կառավարել դրանք: Կազմակերպությունը պարբերաբար վերանայում է ռիսկի կառավարման քաղաքականությունը և համակարգերը՝ շուկայում փոփոխություններն արտացոլելու և լավագույն փորձին հետևելու համար:

Ռիսկերի կառավարումն իրականացվում է Կազմակերպության Ղեկավարության կողմից՝ ըստ Կազմակերպության խորհուրդի հաստատած վարկային քաղաքականության և ներքին կանոնակարգերի: Ղեկավարությունը ախտորոշում, գնահատում և միջոցներ է ձեռնարկում զսպելու ֆինանսական ռիսկերը:

Ռիսկերի կառավարման կառուցվածք

Ռիսկերի վերահսկմանն ուղղված պատասխանատվությունը կրում է Կազմակերպության խորհուրդը, սակայն, գոյություն ունեն ռիսկերի կառավարման և վերահսկման համար պատասխանատու առանձին անկախ մարմիններ:

Կազմակերպության Խորհուրդ

Խորհուրդը պատասխանատու է ռիսկերի կառավարման ռազմավարության և սկզբունքների մշակման և հաստատման համար: Այն պատասխանատու է ռիսկերի կառավարման ընդհանուր վերահսկողության համար:

Գործադիր տնօրեն

Գործադիր տնօրենը պատասխանատու է ռիսկերի կառավարման գործընթացի իրականացման և վերահսկման համար: Պատասխանատու է Կազմակերպության ակտիվների և պարտավորությունների կառավարման համար: Պատասխանատվություն է կրում նաև Կազմակերպության իրացվելիության ռիսկի և ֆինանսավորման ռիսկի կառավարման համար:

Վարկային կոմիտե

Վարկային կոմիտեն ընդհանուր պատասխանատվություն է կրում վարկերի տրամադրման գործընթացում ռիսկերի կառավարման համար:

Ներքին աուդիտ

Կազմակերպության կողմից իրականացվող ռիսկի կառավարման գործընթացը Ընդհանուր ժողովի կողմից հաստատված աշխատանքային պլանին համապատասխան աուդիտի է ենթարկվում ներքին աուդիտի բաժնի կողմից, ով ստուգում է ինչպես ընթացակարգերի ամբողջականությունը, այնպես էլ Կազմակերպության գործունեության համապատասխանությունը ընթացակարգերին: Ներքին աուդիտի անցկացված ստուգումների արդյունքները քննարկում է ղեկավարության հետ և իր եզրակացություններն ու առաջարկները ներկայացնում է խորհրդին:

Ռիսկերի մոնիթորինգը և կառավարումը իրականացվում է հաշվի առնելով Կազմակերպության գործարար ռազմավարությունը և շուկայական պայմանները, որոնցում գործում է Կազմակերպությունը, ինչպես նաև Կազմակերպության համար ընդունելի ռիսկի մակարդակը, որը Կազմակերպությունը պատրաստ է ընդունել, ընդ որում հատուկ ուշադրություն է դարձվում առանձին բնագավառների վրա:

Ռիսկի չափազանց կենտրոնացումներ

Ռիսկի կենտրոնացումները առաջանում են, երբ մի շարք գործընկերներ իրականացնում են նմանատիպ գործունեություն, կամ գործունեությունը կատարվում է միևնույն շրջանում, կամ նրանք ունեն համանման տնտեսական հատկանիշներ, և տնտեսական, քաղաքական կամ այլ պայմաններում փոփոխության արդյունքում ցուցաբերում են նմանատիպ ազդեցություն այդ գործընկերների պայմանագրային պարտավորությունների կատարման ունակության վրա: Ռիսկի կենտրոնացումները արտացոլում են Կազմակերպության գործունեության արդյունքների հարաբերական զգայունությունը պայմանների փոփոխություններին, որոնք ազդեցություն են ունենում կոնկրետ բնագավառի կամ աշխարհագրական շրջանի վրա:

Ռիսկի չափազանց կենտրոնացումներից խուսափելու համար, Կազմակերպության քաղաքականությունը և գործընթացները ներառում են հատուկ սկզբունքներ, ուղղված բազմաբնույթ պորտֆելի պահպանմանը:

Կարևորագույն ռիսկերն են պարտքային ռիսկը, իրացվելիության ռիսկը, շուկայական ռիսկը և այլ գործառնական ռիսկը: Շուկայական ռիսկը ներառում է տոկոսադրույքների, արտարժույթի և այլ գնային ռիսկերը:

34.1 Պարտքային ռիսկ

Կազմակերպության գործունեությունը ենթարկվում է պարտքային ռիսկի՝ կապված վարկառուի կողմից պարտավորության չկատարելու հետ, որը Կազմակերպությանը կորուստներ կարող է պատճառել: Պարտքային ռիսկը Կազմակերպության կարևորագույն ռիսկն է, այդ պատճառով էլ

այն առանձնակի ուշադրությամբ է վերահսկվում: Պարտքային ռիսկը կապված է հիմնականում վարկային գործառնությունների հետ, որոնք հանգեցնում են վարկերի և փոխատվությունների տրամադրմանը: Պարտքային ռիսկի կառավարումը և վերահսկողությունը իրականացվում է Կազմակերպության վարկային և վարկային ռիսկերի գնահատման բաժինների կողմից և հաշվետվությունները պարբերաբար ներկայացվում են Կազմակերպության ղեկավարությանը:

Կազմակերպության ֆինանսական ակտիվների հաշվեկշռային արժեքը լավագույնս ներկայացնում է նրանց պարտքային ռիսկի առավելագույն ենթարկվածությունը՝ առանց հաշվի առնելու պահվող գրավը կամ պարտքի որակի բարելավման այլ միջոցները:

34.1.1 Վարկային ռիսկի վերլուծություն

Հետևյալ աղյուսակը ներկայացնում է պարտքային ռիսկի ֆինանսական գործիքների ենթարկվածության վերլուծությունը, որոնց գծով ակնկալվող պարտքային կորուստների պահուստ է ճանաչվում: Ստորև բերված ֆինանսական ակտիվների համախառն հաշվեկշռային արժեքը ներկայացնում է Կազմակերպության՝ այդ ակտիվների գծով պարտքային ռիսկի առավելագույն ենթարկվածությունը՝ հաշվի չառնելով որևէ ապահովվածություն կամ այլ բարելավումներ:

Ներքին վականիշների վերաբերյալ տեղեկատվությունը բացահայտված է ծանոթագրություն 34.1.2-ում:

Հազար ՀՀ դրամ	31 դեկտեմբերի 2022թ.			
	Փուլ 1	Փուլ 2	Փուլ 3	Ընդամենը
Ներքին վարկանիշեր				
<i>Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ</i>				
Ստանդարտ	427,371	-	-	427,371
Զուտ հաշվեկշռային արժեք	427,371	-	-	427,371
<i>Անորտիզացված արժեքով չափվող ներդրումային արժեթղթեր</i>				
Ստանդարտ	537,353	-	-	537,353
Զուտ հաշվեկշռային արժեք	537,353	-	-	537,353
<i>Հետգնման պայմանագրերով գրավադրված Անորտիզացված արժեքով չափվող ներդրումային արժեթղթեր</i>				
Ստանդարտ	410,902	-	-	410,902
Զուտ հաշվեկշռային արժեք	410,902	-	-	410,902
<i>Գյուղատնտեսական վարկեր</i>				
Բարձր	10,340,032	-	-	10,340,032
Ստանդարտ	319	111,129	-	111,448
Ցածր	-	6,053	-	6,053
Չաշխատող	-	-	188,498	188,498
Համախառն հաշվեկշռային արժեք	10,340,351	117,182	188,498	10,646,031
Արժեզրկումից պահուստ	(184,408)	(5,272)	(64,755)	(254,435)
Զուտ հաշվեկշռային արժեք	10,155,943	111,910	123,743	10,391,596

Հազար ՀՀ դրամ	31 դեկտեմբերի 2022թ.			
	Փուլ 1	Փուլ 2	Փուլ 3	Ընդամենը
Ներքին վարկանիշեր				
<i>Այլ վարկեր</i>				
Բարձր	1,678,826	-	-	1,678,826
Ցածր	-	6,809	-	6,809
Չաշխատող	-	-	66,152	66,152
Համախառն հաշվեկշռային արժեք	1,678,826	6,809	66,152	1,751,787
Արժեզրկումից պահուստ	(32,749)	(238)	(29,915)	(62,902)
Զուտ հաշվեկշռային արժեք	1,646,077	6,571	36,237	1,688,885
<i>Ֆինանսական վարձակալություն</i>				
Բարձր	505,827	-	-	505,827
Համախառն հաշվեկշռային արժեք	505,827	-	-	505,827
Արժեզրկումից պահուստ	(8,504)	-	-	(8,504)
Զուտ հաշվեկշռային արժեք	497,323	-	-	497,323
<i>Այլ ֆինանսական ակտիվներ</i>				
Բարձր	86,906	-	-	86,906
Զուտ հաշվեկշռային արժեք	86,906	-	-	86,906

Հազար ՀՀ դրամ	31 դեկտեմբերի 2021թ.			
	Փուլ 1	Փուլ 2	Փուլ 3	Ընդամենը
Ներքին վարկանիշեր				
<i>Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ</i>				
Ստանդարտ	395,378	-	-	395,378
Զուտ հաշվեկշռային արժեք	395,378	-	-	395,378
<i>Պահանջներ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ</i>				
Ստանդարտ	241,607	-	-	241,607
Զուտ հաշվեկշռային արժեք	241,607	-	-	241,607

<i>Գյուղատնտեսական վարկեր</i>				
Բարձր	10,652,977	-	-	10,652,977
Ստանդարտ	3,606	-	63,170	66,776
Ցածր	-	-	18,622	18,622
Չաշխատող	-	146,171	-	146,171
Համախառն հաշվեկշռային արժեք	10,656,583	146,171	81,792	10,884,546
Արժեզրկումից պահուստ	(203,231)	(15,480)	(48,466)	(267,177)
Զուտ հաշվեկշռային արժեք	10,453,352	130,691	33,326	10,617,369

Հազար ՀՀ դրամ	31 դեկտեմբերի 2021թ.			
	Փուլ 1	Փուլ 2	Փուլ 3	Ընդամենը
Ներքին վարկանիշեր				
<i>Այլ վարկեր</i>				
Բարձր	1,431,608	-	-	1,431,608
Ստանդարտ	-	-	51,156	51,156
Ցածր	-	-	-	-
Զաշխատող	-	18,736	-	18,736
Համախառն հաշվեկշռային արժեք	1,431,608	18,736	51,156	1,501,500
Արժեզրկումից պահուստ	(27,935)	(1,054)	(7,252)	(36,241)
Զուտ հաշվեկշռային արժեք	1,403,673	17,682	43,904	1,465,259
<i>Այլ ֆինանսական ակտիվներ</i>				
Բարձր	83,204	-	-	83,204
Զուտ հաշվեկշռային արժեք	83,204	-	-	83,204

34.1.2 Արժեզրկման գնահատում

Ստորև բերված հղումները ցույց են տալիս, թե տվյալ հաշվետվության որ ծանոթագրություններում են բացահայտվում Կազմակերպության արժեզրկման գնահատման և չափման մոտեցումները: Այն պետք է ընթերցվի հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության հետ միասին (տես 4.4.5 ծանոթագրությունը):

Յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ Կազմակերպությունը գնահատում է, թե արդյոք էական է աճել ֆինանսական գործիքի պարտքային ռիսկը սկզբնական ճանաչումից հետո: Գնահատում կատարելիս, Կազմակերպությունը օգտագործում է ֆինանսական գործիքի մարման ակնկալվող ժամկետի ընթացքում դեֆոլտի ռիսկի փոփոխությունները, այլ ոչ թե ակնկալվող պարտքային կորուստների գումարի փոփոխությունները:

Պարտքային ռիսկի էական աճը որոշելու համար, Կազմակերպությունը հաշվի է առնում ապագային միտված ինչպես քանակական, այնպես էլ ապագային միտված որակական չափանիշներ:

Այնուամենայնիվ, եթե ապագային միտված տեղեկատվությունը (ինչպես անհատական, այնպես էլ խմբային կերպով) հասանելի չէ առանց չարդարացված ծախսերի կամ ջանքերի, Կազմակերպությունը օգտագործում է ժամկետանց օրերի վերաբերյալ տեղեկատվությունը որոշելու համար, թե արդյոք առկա է պարտքային ռիսկի էական աճ սկզբնական ճանաչման պահից հետո:

Հաճախորդներին տրված վարկերի չափանիշներ

Ստորև ներկայացված են հաճախորդներին տրված վարկերի և փոխատվությունների պարտքային ռիսկի էական աճի որոշման չափանիշները: Պարտքային ռիսկի էական աճը սահմանելիս ներկայացված բոլոր չափանիշներն ունեն նույն կշիռը:

- 30 օր ժամկետանց – Վարկերի ու փոխատվությունների 30 օրից ավել ժամկետանց լինելը պարտքային ռիսկի էական աճի ցուցիչ է:
- Ժամկետանց – 30 օրից տարբերվող ժամկետանց: Պարտքային ռիսկի էական աճ է դիտարկվում այն դեպքում, եթե, չնայած հաշվետու ամսաթվի դրությամբ ժամկետանց օրերը 30-ից քիչ են, վերջին 6 ամսվա ընթացքում 60-ից ավել ժամկետանց օրերի առնվազն մեկ դեպք է գրանցվել:

- Համեմատական փոփոխություն 12-ամսյա պարտազանցման տեղի ունենալու հավանականության մեջ: 12-ամսյա պարտազանցման տեղի ունենալու հավանականության մեջ էական փոփոխությունը դիտարկվում է որպես պարտազանցման տեղի ունենալու հավանականության փոփոխություն գործիքի ամբողջ ժամկետի համար: Դա վկայում է պարտքային ռիսկի էական աճի մասին: Այս չափանիշը օգտագործվում է այն դեպքում, երբ Բանկը ունի վարկանիշային ներքին համակարգ:
- Պարտազանցման տեղի ունենալու հավանականության համեմատական փոփոխություն գործիքի ամբողջ ժամկետի համար - պարտազանցման տեղի ունենալու հավանականության էական աճը գործիքի ամբողջ ժամկետի համար վկայում է պարտքային ռիսկի էական աճի մասին: Այս չափանիշը օգտագործվում է այն դեպքում, երբ Բանկը ունի վարկանիշային ներքին համակարգ:
- Պարտազանցում («փուլ 3») վերջին 12 ամիսների ընթացքում - գոյություն ունի պարտքային ռիսկի էական աճ, անկախ այն հանգամանքից, որ հաշվետու օրվա դրությամբ մնացորդները չեն դասակարգվում որպես պարտազանցման դեպք, եթե մնացորդը վերջին 12 ամիսների ընթացքում ամենաքիչը մեկ անգամ գտնվել է 3-րդ փուլում:
- Փորձաշրջանում գտվող վարկեր. գոյություն ունի պարտքային ռիսկի էական աճ վերանայման պահին աշխատող կամ վերանայման պահին չաշխատող, այն վարկերի համար, որոնք գտնվում են փորձաշրջանում (առողջացման ժամանակաշրջանից հետո ընկած ժամանակաշրջան): Միաժամանակ այդ վարկերը չպետք է ունենան 30 օրից ավել ժամկետանց օր կամ քիչ հավանական վճարման որևէ չափանիշ:

Էական վատթարացման կարգավիճակից դուրս գալու չափանիշներ

Եթե առկա չէ Կազմակերպության կողմից պարտքային ռիսկի էական աճի որոշման չափանիշներից որևիցե մեկը, ապա տեղի է ունենում փուլ 2-ից անցում փուլ 1-ին, բացառությամբ վերանայված պարտքերի, որոնց համար կիրառվում է փորձաշրջան:

Պարտքային ռիսկի մակարդակներ

Կազմակերպությունը առանձնացնում է պարտքային ռիսկի մակարդակները տարբեր տվյալների հիման վրա, որոնք կանխատեսում են պարտազանցում տեղի ունենալու ռիսկը և հիմնվում են վարկային փորձված դատողության վրա: Պարտքային ռիսկի մակարդակները սահմանվում են որակական և քանակական (հիմնականում ժամկետանց օրերով պայմանավորված՝ ոչ ժամկետանց ֆինանսական ակտիվները սահմանվում են որպես բարձր վարկանիշ ունեցող, մինչև 30 օր ժամկետանց ֆինանսական ակտիվները՝ ստանդարտ վարկանիշ ունեցող, ավելի քան 30 օր և մինչև 90 օր ժամկետանց ֆինանսական ակտիվները՝ ոչ ստանդարտ կամ ցածր և ավելի քան 90 օր ժամկետանց ֆինանսական ակտիվները՝ չաշխատող վարկանիշ ունեցող) գործոններով, որոնք մատնանշում են պատազանցում տեղի ունենալու ռիսկը: Այս գործոնները տարբերվում են կախված ռիսկի բնույթից և փոխառուի տեսակից:

Ստորև բերված աղյուսակը ներկայացնում է հաճախորդներին տրված վարկերի համար միջին 12-ամսյա PD-ները ըստ յուրաքանչյուր վարկանիշի.

Հազար ՀՀ դրամ	Վարկանիշ	2022	2021
		12-ամսյա PD –ի միջակայք	12-ամսյա PD –ի միջակայք
Գյուղատնտեսական վարկեր	Բարձր	1.88%-2.42%	1.98%-2.78%
	Ստանդարտ	1.88%-8.56%	3.98%-11.89%
	Ոչ ստանդարտ	60.95%-69.77	66.81%
	Չաշխատող	100%	100%
Այլ վարկեր	Բարձր	1.88%-2.42%	1.98%-2.78%
	Ստանդարտ	5.65%	3.98%-9.00%
	Ոչ ստանդարտ	-	73.36%
	Չաշխատող	100%	100%

Խմբային կամ անհատական գնահատում

Կազմակերպությունը ակնկալվող պարտքային կորուստները հաշվարկում է անհատական կամ խմբային հիմունքներով: Ակտիվների դասերը, որտեղ ակնկալվող պարտքային կորուստների հաշվարկները կատարվում են անհատական հիմունքներով, ներառում են.

- փուլ 3-ում գտնվող անհատապես նշանակալից վարկեր՝ ֆինանսական ակտիվների դասից անկախ,
- խոշոր և առանձնահատուկ վարկեր
- զանձապետական, առևտրային և միջբանկային հարաբերություններ, ինչպիսիք են բանկերում պահվող միջոցները, հետզնման պայմանագրերով գրավադրված արժեթղթերը և ամորտիզացված արժեթուղի/իրական արժեթուղի՝ այլ համապատասխան ֆինանսական արդյունքների միջոցով չափվող պարտքային գործիքները,
- Մնացորդներ, որոնք դասակարգվել են որպես ձեռքբերված կամ ստեղծված արժեգրված, եթե սկզբնական վարկը ապաճանաչվել է, իսկ նոր վարկը ճանաչվել է պարտքի վերակազմավորման արդյունքում:

Կազմակերպությունը խմբավորում է ակտիվները, որոնց ակնկալվող պարտքային կորուստները չեն հաշվարկվում անհատական հիմունքներով, ըստ համանման պարտքային ռիսկով առանձին դասերի՝ հիմնվելով վարկերի բնութագրերի վրա, ինչպես օրինակ՝

- վարկի մեծությունը
- հաճախորդի տեսակը (օրինակ՝ ֆիզիկական անձ կամ իրավաբանական անձ կամ ըստ տնտեսության ճյուղի),
- գրավի տեսակը (օրինակ՝ գույք, ստացվելիք գումարներ և այլն),
- արժույթ
- այլ բնորոշ հատկանիշներ:

Պարտագանցման սահմանում և «առողջացում»

Կազմակերպությունը համարում է ֆինանսական գործիքը պարտագանցման ենթարկված, և, հետևաբար, Փուլ 3-ում դասակարգված (արժեգրված)՝ ակնկալվող պարտքային կորուստների

հաշվարկների համար, բոլոր այն դեպքերում, երբ փոխառուի պայմանագրային վճարումները 90 օր ժամկետանց են:

Կազմակերպությունը բանկային հաշիվները համարում է պարտագանցման ենթարկված և անհապաղ գործողություններ է կատարում, երբ պահանջվող վճարումները չեն կատարվում պայմանագրերով նախատեսված ժամկետներում:

Որպես որակական գնահատման մի մաս՝ առ այն՝ արդյոք հաճախորդը վճարունակ է, Կազմակերպությունը նաև դիտարկում է տարբեր դեպքեր, որոնք կարող են մասնացույց անել «քիչ հավանական վճարման» կարգավիճակը: Նման դեպքերում Կազմակերպությունը մանրամասն դիտարկում է, թե արդյոք այդ իրադարձությունը կարող է հանգեցնել հաճախորդի՝ պարտագանցման ենթարկված լինելուն, և, հետևաբար, գնահատվում է՝ արդյոք պետք է վարկը դասակարգել Փուլ 3-ում՝ ակնկալվող պարտքային կորուստների հաշվարկների համար, թե արդյոք Փուլ 2-ում դասակարգումը բավարարում է: Նման իրադարձությունները ներառում են.

- դատավարություն, պարտքի հավաքագրման համար իրավական գործողությունների կատարում կամ հարկադիր կատարում,
- պարտապանի լիցենզիայի կասեցում,
- վարկառուն համարվում է համավարկառու, երբ հիմնական վարկառուն պարտագանցման ենթարկված է,
- նույն մնացորդի բազմակի վերաձևակերպում,
- կան հիմնավոր մտավախություններ վարկառուի ապագա ունակության վերաբերյալ՝ կայուն և բավարար դրամական հոսքերի ստեղծման հետ կապված,
- վարկառուի վարկերի օգտագործման մակարդակը՝ վարկային լծակը, զգալիորեն ավելացել է կամ առկա են վարկային լծակի նման փոփոխության համար արդարացված սպասումներ. հաշվետու ժամանակահատվածում կապիտալը 50%-ով կրճատվել է վնասների պատճառով,
- պարտքերի ծածկման գործակիցը ցույց է տալիս, որ պարտքը կայուն չէ,
- հիմնական հաճախորդի կամ վարձակալի կորուստ,
- փոխկապակցված և կարևոր հաճախորդ դիմել է սնանկ ճանաչվելու համար,
- վերաձևակերպում՝ վարկի զգալի մասի զիջմամբ,
- վարկային կազմակերպությունը սնանկության գործառույթ է սկսում փոխառուի նկատմամբ:

Ըստ Կազմակերպության քաղաքականության՝ ֆինանսական գործիքը համարվում է «առողջացած», և հետևաբար վերադասակարգվում է.

- «փուլ 3»-ի այն վարկերը, որոնք պահուստի հաշվարկի օրվա դրությամբ, ինչպես նաև դրան նախորդող երեք ամսվա ընթացքում ունեն առավելագույնը 1-30 ժամկետանց օր, վերադասակարգվում են «փուլ 2»:
- «փուլ 3»-ի այն վարկերը, որոնք պահուստի հաշվարկի օրվա դրությամբ, ինչպես նաև դրան նախորդող երեք ամսվա ընթացքում ունեն զրո ժամկետանց օր, վերադասակարգվում են «փուլ 1»:

Վերանայված և փոփոխված վարկեր

Կազմակերպությունը վերանայված կամ վերաֆինանսավորված վարկերը, որը պայմանավորված է վարկառուի վատ ֆինանսական վիճակով, դիտարկում է դեֆոլտի ենթարկված:

Կազմակերպությունը համարում է վարկը վերանայված այն ժամանակ, երբ կատարում է զիջումներ կամ փոփոխություններ՝ ելնելով վարկառուի ներկա կամ կանխատեսվող ֆինանսական դժվարություններից, և դրանք չէր կատարի, եթե վարկառուն ֆինանսապես առողջ լիներ: Ֆինանսական դժվարությունների ցուցիչներ են ֆինանսական ցուցանիշների ձախողումները կամ պարտքային ռիսկերի բաժնի կողմից բարձրացված էական մտահոգությունները: Վերանայման միջոցառումները կարող են ընդգրկել վճարման

պայմանավորվածությունների երկարաձգում և վարկավորման նոր պայմանների համաձայնեցում:

Ապաճանաչման վերաբերյալ որոշումները և Փուլ 2-ի ու Փուլ 3-ի միջև դասակարգումը կատարվում է դեպք առ դեպք:

Պարտազանցման տեղի ունենալու հավանականություն (PD)

PD- ն ներկայացնում է վարկառուի կողմից իր ֆինանսական պարտավորությունները կա՛մ առաջիկա 12 ամիսների (12mECL), կա՛մ պարտավորության գործողության ամբողջ ժամկետի (LTECL) ընթացքում չկատարելու հավանականությունը:

Գործողության ամբողջ ժամկետի ընթացքի PD հաշվարկվում է կիրառելով ժամկետայնության կառուցվածքը 12-ամսյա PD-ի վրա: Ժամկետայնության կառուցվածքը ցույց է տալիս, թե ինչպես է փոխվում պորտֆելի պարտազանցման տեղի ունենալու հավանականությունը՝ սկզբնական ճանաչման պահից սկսած՝ վարկի գործողության ամբողջ ժամկետի ընթացքում: Ժամկետայնության կառուցվածքը հիմնված է պատմականորեն դիտարկված տվյալների վրա և ենթադրվում է, որ նույնն է պորտֆելի և վարկային դասի խմբի բոլոր ակտիվների համար: Սա հաստատվում է պատմական վերլուծությունների հիման վրա:

Կորուստը պարտազանցման դեպքում (LGD)

LGD- ն որոշվում է այն գործոնների հիման վրա, որոնք ազդում են դեֆոլտից հետո իրականացվող վերականգնումների վրա: Դրանք տարբերվում են ըստ ֆինանսական գործիքի տեսակի.

- ապահովված ֆինանսական գործիքների համար սա առաջին հերթին հիմնված է գրավի տեսակի և դրա կանխատեսվող արժեքների, պարտադիր վաճառքների դեպքում շուկայական/հաշվեկշռային արժեքների պատմական գեղչերի, բռնագանձման ժամանակահատվածի և դիտարկվող փոխհատուցման ծախսերի վրա:
- Չապահովված ֆինանսական գործիքների դեպքում LGD- ն սովորաբար սահմանվում է ըստ գործիքի տեսակի՝ տարբեր փոխառուների վերականգնման սահմանափակ տարբերակման պատճառով: LGD-ի վրա ազդում է հավաքագրման ռազմավարությունը՝ ներառյալ պայմանագրային պարտքերի վաճառքը և գինը:

Պարտքի գումարը պարտազանցման պահ (EAD)

12-ամսյա և գործողության ամբողջ ժամկետի ընթացքում EAD- ները որոշվում են ակնկալվող վճարումների հիման վրա, որը տարբերվում է ըստ ֆինանսական գործիքի տեսակի.

- Պայմանագրային ժամկետ ունեցող ֆինանսական գործիքների դեպքում դա հիմնված է փոխառուի կողմից 12 ամսվա կամ ամբողջ ժամկետի ընթացքում իրականացվելիք պայմանագրային մարումների վրա: Սա նաև ճշգրտվում է փոխառուի կողմից կատարվելիք ակնկալվող գերավճարներով: Հաշվարկի մեջ ներառվում են նաև վաղաժամկետ մարման/վերաֆինանսավորման հետ կապված ենթադրությունները:
- Վերականգնվող ֆինանսական գործիքի համար պարտազանցման տեղի ունենալու ռիսկին ենթարկվածությունը կանխորոշվում է՝ ընթացիկ մնացորդային հաշվեկշռին գումարելով «վարկի շրջանառելիության գործակիցը», ինչը հաշվի է առնում պարտազանցման տեղի ունենալու պահին մնացած սահմանաչափի ակնկալվող օգտագործումը: Այս ենթադրությունները տարբերվում են ըստ ֆինանսական գործիքի տեսակի և ընթացիկ սահմանաչափերի օգտագործման՝ հիմնվելով Կազմակերպության պարտազանցումների վերջին տվյալների վերլուծության վրա:

Ապագայամետ տեղեկատվություն

Ակնկալվող պարտքային կորուստների գնահատման մոտեցումը ներկայացվում է 4.4.5 ծանոթագրության գնահատումներում ու ենթադրություններում: Ամբողջականության և

ճշգրտության ապահովման նպատակով Կազմակերպությունը օգտագործում է տեղեկատվություն երրորդ կողմի աղբյուրներից (ՀԲ, ԿԲ, ՀՀ Կառավարություն և այլն): Մակրոտնտեսական գործոնների ազդեցության գնահատման նպատակով Կազմակերպությունը որոշում է ընտրված մակրոտնտեսական գործոնների և կանխատեսված տարբեր սցենարների (բազային, լավատեսական և վատատեսական) կշիռները: Մակրոտնտեսական գործոնների ազդեցությունը ակնկալվող պարտքային կորուստների վրա հաշվարկելու համար Կազմակերպությունն օգտագործում է կանխատեսվող տեղեկատվության լայն շրջանակ որպես ելակետային տվյալներ իր մոդելների համար, այդ թվում՝

- Սպառողական գների ինդեքս,
- Զուտ ընթացիկ արտասահմանյան տրանֆերտներ,
- Տնտեսական ակտիվության ցուցանիշ,
- ԱՄՆ դոլարի փոխարժեք
- Անշարժ գույքի գները (միջին գինը Երևանում)

34.1.3 Պարտքային ռիսկի առավելագույն չափի կենտրոնացումներ

Աշխարհագրական սեզմենտներ

Պարտքային ռիսկի ենթարկվող ակտիվներն ամբողջությամբ տեղաբաշխված են ՀՀ տարածքում:

34.1.4 Գրավ և վարկային ապահովման այլ միջոցներ

Պահանջվող գրավի գումարը և տեսակը կախված են փոխառուի պարտքային ռիսկի գնահատումից: Գոյություն ունեն գրավադրման յուրաքանչյուր տեսակի ընդունելիության և գնահատման վերաբերյալ ուղեցույցեր:

Ստացված գրավի հիմնական տեսակները հետևյալն են.

- Գրավադրվող անշարժ գույքը,
- Կազմակերպությունների գործառնական ակտիվները,
- Շարժական գույքը՝ բեռնատար և մարդատար ավտոմեքենաներ, գյուղատնտեսական տեխնիկա, սարքավորումներ:
- Ֆինանսական վարձակալության գծով դերիտորական պարտքերի դեպքում՝ երաշխիքներ:

Վարկային կորուստը նվազագույնի հասցնելու համար Կազմակերպությունը վարկառուից լրացուցիչ երաշխիքներ և երաշխավորություններ է պահանջում:

Համախառն վարկային պորտֆելի վերլուծությունն ըստ ապահովվածության.

Հազար ՀՀ դրամ	31 դեկտեմբերի 2022թ.	31 դեկտեմբերի 2021թ.
Անշարժ գույք	5,414,150	5,902,715
Երաշխավորություններ	5,583,721	5,144,543
Շարժական գույք և այլ հիմնական միջոցներ	401,496	331,058
Գրավով չապահովված վարկեր	998,451	1,007,730
Ընդամենը վարկեր և փոխատվություններ (համախառն)	12,397,818	12,386,046

Վերը նշված աղյուսակում ներկայացված արժեքները վարկերի հաշվեկշռային արժեքներն են, և պարտադիր չէ ներկայացնեն գրավների իրական արժեքը: Գրավների շուկայական արժեքների

գնահատումները հիմնված են գրավի գնահատման վրա ըստ տրամադրված վարկերի ամսաթվի: Հիմնականում դրանք չեն թարմացվում մինչև վարկերը չգնահատվեն, որպես անհատապես արժեզրկված:

2022 և 2021թթ.-ի դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ապահովվածություն չունեցող վարկերը տրամադրված են երրորդ անձանց երաշխավորությամբ:

34.2 Շուկայական ռիսկ

Շուկայական ռիսկն այն ռիսկն է, որ ֆինանսական գործիքների ապագա դրամական միջոցների հոսքերը կամ իրական արժեքը կտատանվի այնպիսի շուկայական փոփոխականների պատճառով, ինչպիսիք են տոկոսադրույքները և արտարժույթի փոխարժեքները:

Արտարժույթների կենտրոնացումներից բացի, Կազմակերպությունը չունի շուկայական ռիսկի զգալի այլ կենտրոնացումներ:

34.2.1 Շուկայական ռիսկ – Ոչ առևտրային

Տոկոսադրույքի ռիսկ

Տոկոսադրույքի ռիսկը ծագում է այն հավանականությունից, որ տոկոսադրույքների փոփոխություններն ուղղակիորեն կազդեն Կազմակերպության ֆինանսական գործիքների հետ կապված դրամական միջոցների հոսքի և նրանց իրական արժեքի վրա: 2022թ. և 2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Կազմակերպությունը չի ունեցել փոփոխական տոկոսադրույքով ֆինանսական ակտիվներ և պարտավորություններ:

Միջին արդյունավետ տոկոսադրույքներ

Ստորև բերվող աղյուսակում ներկայացված են տոկոսաբեր ակտիվների և տոկոսակիր պարտավորությունների միջին արդյունավետ տոկոսադրույքները 2022թ. և 2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ: Այս տոկոսադրույքներն իրենցից ներկայացնում են այս ակտիվների և պարտավորությունների մինչև մարման ժամկետն ընկած ժամանակահատվածի մոտավոր եկամտաբերությունը:

Հազար ՀՀ դրամ	2022			2021		
	Միջին արդյունավետ տոկոսադրույք, %			Միջին արդյունավետ տոկոսադրույք, %		
	ՀՀ դրամ	ԱՄՆ դոլլար	Այլ արտարժույթ	ՀՀ դրամ	ԱՄՆ դոլլար	Այլ արտարժույթ
<i>Տոկոսաբեր ակտիվներ</i>						
Ավանդներ բանկերում	-	-	-	-	2.75	-
Հաճախորդներին տրված վարկեր	12.96	9.43	-	12.76	12.98	-
Ֆինանսական վարձակալության գծով դեբիտորական պարտքեր	13,46	14.93	-	-	-	-
Ներդրումային արժեթղթեր	-	7.55	-	-	-	-

Հազար ՀՀ դրամ

	2022			2021		
	Միջին արդյունավետ տոկոսադրույք, %			Միջին արդյունավետ տոկոսադրույք, %		
	ՀՀ դրամ	ԱՄՆ դոլլար	Այլ արտարժույթ	ՀՀ դրամ	ԱՄՆ դոլլար	Այլ արտարժույթ
<i>Տոկոսաբեր պարտավորություններ</i>						
Վարկեր ՀՀ ԿԲ-ից	7.11	-	-	7.14	-	-
Վարկեր պետական ոչ առևտրային կազմակերպություններից	4.80	6.32	-	5.14	4.06	-
Ժամկետային փոխառություններ բանկերից	-	7.22	-	-	-	-
Վարկեր բանկերից հետզման պայմանագրերով	12	-	-	-	-	-
Ստորադաս փոխառություն	13.16	-	-	13.16	-	-

Արտարժույթի ռիսկ

Արտարժույթի ռիսկն այն ռիսկն է, որ ֆինանսական գործիքների արժեքը կտատանվի արտարժույթի փոխարժեքներում փոփոխությունների հետևանքով:

Հետևյալ աղյուսակը ցույց է տալիս այն արտարժույթները, որոնք կարող են ազդել 2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Կազմակերպության ոչ առևտրային դրամային ակտիվների և պարտավորությունների և դրանց կանխատեսված դրամական հոսքերի վրա: Վերլուծությունը հաշվարկում է արտարժույթի ՀՀ դրամի նկատմամբ հնարավոր տատանումների ազդեցությունը, այլ փոփոխականները հաստատուն մնալու պայմանով, ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվության վրա (կապված արտարժույթի նկատմամբ զգայուն ոչ առևտրային դրամային ակտիվների և պարտավորությունների իրական արժեքի փոփոխմամբ): Աղյուսակում հանդիպող բացասական արժեքը արտացոլում է ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում գուտ նվազում, մինչդեռ դրական արժեքը ցույց է տալիս պոտենցիալ գուտ աճ:

Հազար ՀՀ դրամ

Արտարժույթ	31 դեկտեմբերի 2022թ.		31 դեկտեմբերի 2021թ.	
	Փոփոխություն արտարժույթի փոխարժեքում, տոկոս	Ազդեցությունը շահույթի վրա մինչև հարկումը	Փոփոխություն արտարժույթի փոխարժեքում, տոկոս	Ազդեցությունը շահույթի վրա մինչև հարկումը
ԱՄՆ դոլլար	+5	26,867	+5	56,849
Եվրո	+5	163	+5	95
ԱՄՆ դոլլար	(5)	(26,867)	(5)	(56,849)
Եվրո	(5)	(163)	(5)	(95)

Կազմակերպության արտարժույթի ռիսկի վերլուծությունն ունի հետևյալ տեսքը.

Հազար ՀՀ դրամ

31 դեկտեմբերի 2022թ.

	31 դեկտեմբերի 2022թ.		
	ՀՀ դրամ	Ազատ փոխարկելի արժույթ	Ընդամենը
<i>Ակտիվներ</i>			
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	12,552	414,819	427,371
Ամորտիզացված արժեքով չափվող ներդրումային արժեթղթեր	-	537,353	537,353
Հետգնման պայմանագրերով գրավադրված Ամորտիզացված արժեքով չափվող ներդրումային արժեթղթեր	410,902	-	410,902
Հաճախորդներին տրված վարկեր	11,664,249	416,232	12,080,481
Ֆինանսական վարձակալության գծով դեբիտորական պարտքեր	399,724	97,599	497,323
Այլ ակտիվներ	86,906	-	86,906
	12,574,333	1,466,003	14,040,336
<i>Պարտավորություններ</i>			
Վարկեր և փոխառություններ	10,693,230	1,122,184	11,815,414
Ստորադաս փոխառություններ	888,651	-	888,651
Վարձակալության գծով պարտավորություններ	62,129	-	62,129
Այլ պարտավորություններ	65,549	496	66,045
Ընդամենը	11,709,559	1,122,680	12,832,239
Ընդամենը ածանցյալ ֆինանսական գործիքների ազդեցությունը	(204,570)	197,265	(7,305)
Զուտ դիրք 2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	660,204	540,588	1,200,792
Ընդամենը ֆինանսական ակտիվներ	11,922,331	880,486	12,802,817
Ընդամենը ֆինանսական պարտավորություններ	11,169,509	332,611	11,502,120
Ընդամենը ածանցյալ ֆինանսական գործիքների ազդեցությունը	(603,848)	595,505	(8,343)
Զուտ դիրք 2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	148,974	1,143,380	1,292,354

Ազատ փոխարկելի արտարժույթը հիմնականում ներկայացնում է ԱՄՆ դոլարը և Եվրոն:

34.3 Իրացվելիության ռիսկ

Իրացվելիության ռիսկը կապված է Կազմակերպության ֆինանսական պարտավորությունները ժամանակին մարելու կարողությամբ նորմալ և սթրեսային իրավիճակներում: Այս ռիսկի զսպման նպատակով Կազմակերպությունը կառավարում է ակտիվները հաշվի առնելով իրացվելիության ռիսկը և վերլուծում է ապագա դրամական հոսքերը և իրացվելիությունը օրական կտրվածքով: Սա ներառում է նաև սպասվելիք դրամական հոսքերի գնահատումները և բարձր իրացվելի ապահովվածության հասանելիությունը, որն անհրաժեշտության դեպքում կարող է օգտագործվել լրացուցիչ ֆինանսավորում ստանալու նպատակով:

Կազմակերպությունը պահում է բարձր իրացվելի և ապակենտրոնացված ակտիվների պորտֆել, որը կարող է հեշտությամբ կանխիկացվել դրամական հոսքերի չկանխատեսված ընդհատման դեպքում:

Իրացվելիության դիրքը գնահատվում և կառավարվում է տարբեր սցենարների դեպքում, հաշվի առնելով սթրես գործոնները կապված շուկայի հետ ընդհանրապես և Կազմակերպության հետ մասնավորապես:

Ֆինանսական պարտավորությունների վերլուծությունը՝ ըստ մինչև մարումը մնացած ժամկետների

Ստորև ներկայացվում է 2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Կազմակերպության չզեղչված ֆինանսական պարտավորությունների բաշխումը՝ հաշվեկշռի ամսաթվից մինչև պայմանագրերում նշված մարմանը մնացած ժամկետների համաձայն: Տե՛ս ծանոթագրություն 33-ը այս պարտավորությունների մարման սպասվելիք ժամկետների համար: Ցպահանջ վճարումները դասակարգված են այն ենթադրությամբ, որ վճարումը կպահանջվի անմիջապես:

Հազար ՀՀ դրամ

31 դեկտեմբերի 2022թ.

	Ցպահանջ կամ մեկ ամսից քիչ	31 դեկտեմբերի 2022թ.				
		1 - 12 ամիս	1-5 տարի	5 տարուց ավելի	Ընդամենը համախառն արտահոսք	Հաշվեկշռայի ն արժեք
<i>Ոչ ածանցյալ ֆինանսական պարտավորություններ</i>						
Վարկեր և փոխառություններ	427,576	2,704,481	9,195,553	1,288,693	13,616,303	11,815,414
Ստորադաս փոխառություններ	-	-	1,263,244	-	1,263,244	888,651
Վարձակալության գծով պարտավորություններ	2,798	29,442	42,562	-	74,802	62,129
Այլ պարտավորություններ	66,045	-	-	-	66,045	66,045
Ընդամենը չզեղչված ոչ ածանցյալ ֆինանսական պարտավորություններ	496,419	2,733,923	10,501,359	1,288,693	15,020,394	12,832,239
<i>Ածանցյալ ֆինանսական պարտավորություններ</i>						
Արտարժույթի սվոպ պայմանագրեր						
Ներհոսք	-	197,265	-	-	197,265	
Արտահոսք	-	(204,857)	-	-	(204,857)	(7,305)

	Ցպահանջ կամ մեկ ամսից քիչ		Ընդամենը			
	1 - 12 ամիս	1-5 տարի	5 տարուց ավելի	համախառն արտահոսք	Հաշվեկշռայի ն արժեք	
<i>Ոչ ածանցյալ ֆինանսական պարտավորություններ</i>						
Վարկեր և փոխառություններ	36,675	2,013,242	8,873,737	1,123,605	12,047,259	10,503,832
Ստորադաս փոխառություններ	53,890	53,011	1,213,033	-	1,319,934	888,557
Վարձակալության գծով պարտավորություններ	2,631	25,442	26,413	-	54,486	50,180
Այլ պարտավորություններ	59,551	-	-	-	59,551	59,551
Ընդամենը չզեղչված ոչ ածանցյալ ֆինանսական պարտավորություններ	<u>152,747</u>	<u>2,091,695</u>	<u>10,113,183</u>	<u>1,123,605</u>	<u>13,481,230</u>	<u>11,502,120</u>
<i>Ածանցյալ ֆինանսական պարտավորություններ</i>						
<i>Արտարժույթի սվոպ պայմանագրեր</i>						
Ներհոսք	-	599,342	-	-	599,342	-
Արտահոսք	-	(608,814)	-	-	(608,814)	(8,343)

34.4 Գործառնական ռիսկ

Գործառնական ռիսկը ուղղակի կամ անուղղակի կորստի ռիսկն է, որն առաջանում է պատճառների լայն բազմազանությունից՝ կապված Կազմակերպության ֆինանսական գործիքների մեջ ներգրավվածության, գործընթացների, անձնակազմի, տեխնոլոգիաների և ենթակառուցվածքների հետ, և արտաքին գործոններից՝ բացառությամբ վարկային, շուկայական և իրացվելիության ռիսկերի, ինչպիսիք են իրավական և կարգավորիչ պահանջները և կորպորատիվ վարքագծի ընդհանուր ընդունված չափանիշները:

Խմբի/Կազմակերպության նպատակն է կառավարել գործառնական ռիսկը՝ ֆինանսական վնասներից և հեղինակության կորստից խուսափումը հավասարակշռելով ռիսկի կառավարման ծախսային արդյունավետության հետ:

Գործառնական ռիսկի կառավարմանն ուղղված վերահսկողության մշակման և իրականացման հիմնական պատասխանատվությունը կրում է Կազմակերպության Խորհուրդը: Այս պատասխանատվությունը ուղեկցվում է գործառնական ռիսկի կառավարման համար համընդհանուր չափանիշների մշակմամբ հետևյալ ոլորտներում՝

- պարտականությունների համապատասխան տարանջատման պահանջներ, այդ թվում գործարքների անկախ հաստատում,
- գործարքների համաձայնեցման և մոնիթորինգի պահանջներ,
- կարգավորիչ և այլ իրավական պահանջների համապատասխանեցում, ներառյալ ՀՀ ԿԲ ներքին վերահսկողության համակարգի վերաբերյալ նվազագույն պահանջները,
- վերահսկողական մեխանիզմների և ընթացակարգերի փաստաթղթավորում,

- առաջացած գործառնական ռիսկերի պարբերաբար գնահատման պահանջներ, ինչպես նաև ռիսկերի կառավարմանն ուղղված ընթացակարգերի համապատասխանություն,
- գործառնական կորուստների զեկուցման պահանջներ և առաջարկվող մեղմացուցիչ գործողություններ,
- արտակարգ իրավիճակների ծրագրերի մշակում,
- վերապատրաստում և մասնագիտական զարգացում,
- էթիկայի և գործարար չափանիշներ,
- ռիսկերի մեղմացում:

Կազմակերպության ստանդարտների համապատասխանությունը ուղեկցվում է ներքին աուդիտի կողմից իրականացվող պարբերական դիտարկումներով: Ներքին աուդիտի դիտարկումների արդյունքերը քննարկվում են Կազմակերպության ղեկավարության այն ներկայացուցչի հետ, որին դրանք վերաբերում են: Դիտարկումների ամփոփագրերը ներկայացվում են Խորհրդին:

35 Ֆինանսավորման գործունեությունից դրամական միջոցների հոսքերի համադրում

Կազմակերպության պարտավորություններում ֆինանսավորման գործունեությունից առաջացող փոփոխությունները կարող են դասակարգվել հետևյալ կերպ.

Հազար ՀՀ դրամ

2022

	Վարկեր և փոխառություններ	Վարձակալության գծով պարտավորություններ	Ստորադաս փոխառություններ	Պարտավորություններ անդամների հանդեպ կապիտալի համալրման հետ կապված	Ընդամենը
2022թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	10,503,832	50,180	888,557	71,931	11,514,500
Մուտքեր	6,260,590	-	-	83,018	6,343,608
Ելքեր	(4,924,177)	(32,462)	-	-	(4,956,639)
Կապիտալի համալրում	-	-	-	(90,194)	(90,194)
Վարձակալության գծով պարտավորությունների վերաչափում	-	33,604	-	-	33,604
Փոխարժեքային տարբերություն	(77,127)	-	-	-	(77,127)
Հաշվեգրված տոկոսներ	52,296	10,807	94	-	63,197
2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	11,815,414	62,129	888,651	64,755	12,830,949

Հազար ՀՀ դրամ

2021

	Վարկեր և փոխառություն ներ	Վարձակալու- թյան գծով պարտավորու- թյուններ	Ստորադաս փոխառու- թյուններ	Պարտավորու- թյուններ անդամների հանդեպ՝ կապիտալի համալրման հետ կապված	Ընդամենը
2021թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	10,034,482	76,403	884,531	64,365	11,059,781
Մուտքեր	4,367,582	-	-	86,081	4,453,663
Ելքեր	(3,865,351)	(31,574)	-	-	(3,896,925)
Կապիտալի համալրում	-	-	-	(78,515)	(78,515)
Փոխարժեքային տարբերություն	(39,429)	-	-	-	(39,429)
Հաշվեգրված տոկոսներ	6,548	5,351	4,026	-	15,925
2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	10,503,832	50,180	888,557	71,931	11,514,500

36 Կապիտալի համարժեքություն

Կազմակերպությունը պահպանում է ակտիվ կառավարվող կապիտալի կառուցվածք իր գործունեությանը բնորոշ ռիսկերը ծածկելու համար: Կազմակերպության կապիտալը վերահսկվում է օգտագործելով ՀՀ կենտրոնական բանկի կողմից հաստատված կանոնները և նորմատիվները:

Կազմակերպության կապիտալի կառավարման առաջնային նպատակներն են համոզվել, որ Կազմակերպության կապիտալը համապատասխանում է հաստատված պահանջներին, և որ Կազմակերպությունը պահպանում է ամուր վարկային վարկանիշ և առողջ կապիտալի ցուցանիշներ՝ իր գործունեությունը ամրապնդելու համար:

Կազմակերպությունը կառավարում է իր կապիտալի կառուցվածքը և իրականացնում համապատասխան ճշգրտումները տնտեսական պայմանների և իր գործունեության ռիսկերի փոփոխությանը համապատասխան:

Ընդհանուր կապիտալը կազմված է հիմնական կապիտալից, որը ներառում է կանոնադրական կապիտալը, չբաշխված շահույթը, այդ թվում ընթացիկ տարվա վնասը:

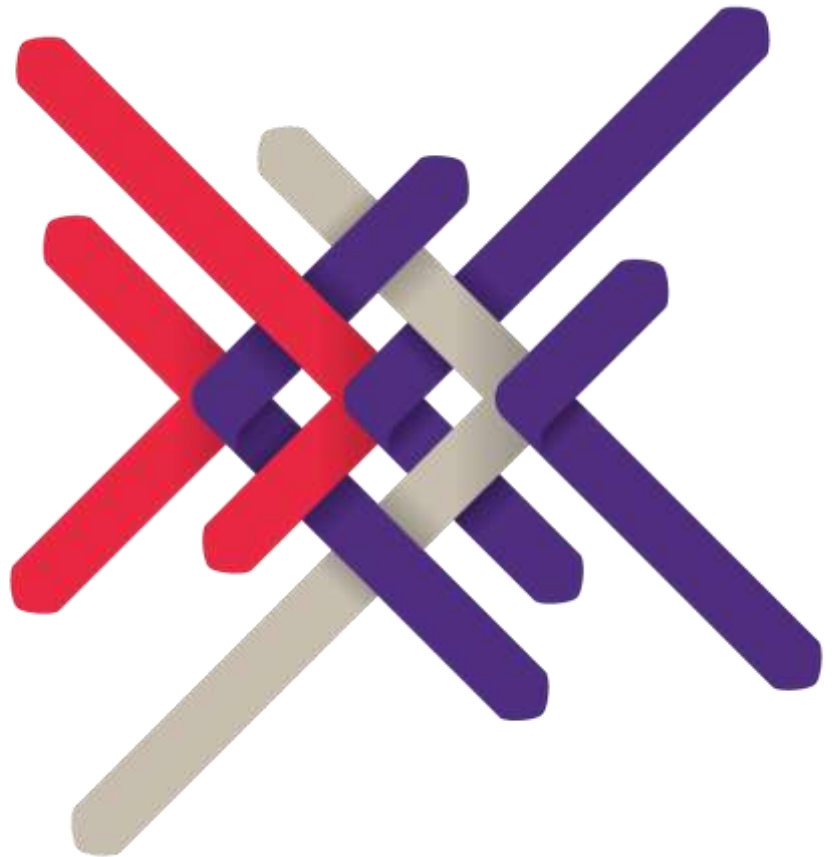
Վարկային կազմակերպությունների համար ՀՀ կենտրոնական բանկի կողմից սահմանվել է ընդհանուր կապիտալի նվազագույն չափ 150,000 հազար ՀՀ դրամ գումարով:

Ֆինանսական հաշվետվություններ
Անկախ աուդիտորի և եզրակացություն

«Ֆարմ Կրեդիտ Արմենիա» ունիվերսալ վարկային
կազմակերպություն առևտրային կոոպերատիվ

31 դեկտեմբերի 2021թ.

Բովանդակություն

Անկախ աուդիտորի եզրակացություն	3
Շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի մասին հաշվետվություն	6
Ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվություն	7
Սեփական կապիտալում փոփոխությունների մասին հաշվետվություն	8
Դրամական միջոցների հոսքերի մասին հաշվետվություն	9
Ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ	11

Անկախ աուդիտորի եզրակացություն

Գրանթ Թորնթոն ՓԲԸ

ՀՀ, ք.Երևան 0015
Երևան Պլազա
Բիզնես Կենտրոն
Գ. Լուսավորիչ 9

Հ. + 374 10 50 09 64/61

Grant Thornton CJSC

Yerevan Plaza Business Center
9 Grigor Lusavorich street
0015 Yerevan, Armenia

T + 374 10 50 09 64/61

«Ֆարմ Կրեդիտ Արմենիա» ունիվերսալ վարկային կազմակերպություն առևտրային կոոպերատիվի փայտերերին և խորհրդին.

Կարծիք

Մենք աուդիտի ենք ենթարկել «Ֆարմ Կրեդիտ Արմենիա» ունիվերսալ վարկային կազմակերպություն առևտրային կոոպերատիվի՝ (Կազմակերպություն) ֆինանսական հաշվետվությունները, որոնք ներառում են 2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունը, ինչպես նաև այդ ամսաթվին ավարտված տարվա շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի մասին հաշվետվությունը, սեփական կապիտալում փոփոխությունների մասին հաշվետվությունը և դրամական միջոցների հոսքերի մասին հաշվետվությունը, ինչպես նաև ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրությունները, ներառյալ հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության նշանակալի մասերի վերաբերյալ համառոտագիրը:

Մեր կարծիքով՝ կից ֆինանսական հաշվետվությունները տալիս են Կազմակերպության՝ 2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ֆինանսական վիճակի և նույն ամսաթվին ավարտված տարվա ֆինանսական արդյունքների ու դրամական հոսքերի ճշմարիտ և իրական պատկերը՝ համաձայն Ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտների (ՖՀՄՍ-ներ):

Կարծիքի հիմքեր

Մենք աուդիտն անցկացրել ենք աուդիտի միջազգային ստանդարտներին (ԱՄՍ-ներ) համապատասխան: Այդ ստանդարտներից բխող մեր պատասխանատվությունը լրացուցիչ նկարագրված է մեր եզրակացության՝ «*Աուդիտորի պատասխանատվությունը ֆինանսական հաշվետվությունների աուդիտի համար*» բաժնում: Մենք անկախ ենք Կազմակերպությունից՝ համաձայն Հաշվապահների էթիկայի միջազգային ստանդարտների խորհրդի կողմից հրապարակված «*Պրոֆեսիոնալ հաշվապահի էթիկայի կանոնագրքի*» (ՀԷՄՍԽ կանոնագիրք) և էթիկայի համապատասխան պահանջների, որոնք կիրառելի են ֆինանսական հաշվետվությունների մեր աուդիտի նկատմամբ Հայաստանի Հանրապետությունում, և կատարել ենք էթիկայի գծով մեր այլ պարտականությունները՝ էթիկայի նշված պահանջների համաձայն: Մենք համոզված ենք, որ մեր կողմից ձեռք բերված աուդիտորական ապացույցները բավարար և համապատասխան հիմք են հանդիսանում մեր կարծիքն արտահայտելու համար:

Ղեկավարության և կառավարման օղակներում գտնվող անձանց պատասխանատվությունը ֆինանսական հաշվետվությունների համար

Ղեկավարությունը պատասխանատու է ՖՀՄՄ-ների համաձայն ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստման և ճշմարիտ ներկայացման և այնպիսի ներքին հսկողության համար, որն ըստ ղեկավարության, անհրաժեշտ է խարդախության կամ սխալի հետևանքով էական խեղաթյուրումներից զերծ ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստումն ապահովելու համար:

Ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստելիս ղեկավարությունը պատասխանատու է Կազմակերպության՝ անընդհատ գործելու կարողությունը գնահատելու համար, համապատասխան դեպքերում անընդհատության հետ կապված հարցերը բացահայտելու և Կազմակերպության գործունեության անընդհատության ենթադրության հիման վրա հաշվետվությունները պատրաստելու համար, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ ղեկավարությունը մտադիր է լուծարել Կազմակերպությունը, ընդհատել դրա գործունեությունը կամ, երբ չունի այդպես չվարվելու որևէ իրատեսական այլընտրանք:

Կառավարման օղակներում գտնվող անձիք պատասխանատու են Կազմակերպության ֆինանսական հաշվետվողականության գործընթացի վերահսկման համար:

Աուդիտորի պատասխանատվությունը ֆինանսական հաշվետվությունների աուդիտի համար

Մեր նպատակն է ձեռք բերել ողջամիտ հավաստիացում առ այն, որ ֆինանսական հաշվետվությունները բոլոր էական առումներով զերծ են էական խեղաթյուրումներից՝ անկախ դրանց՝ խարդախության կամ սխալի հետևանքով առաջացման հանգամանքից, և ներկայացնել մեր կարծիքը ներառող աուդիտորական եզրակացություն: Ողջամիտ հավաստիացումը բարձր մակարդակի հավաստիացում է, բայց այն չի երաշխավորում, որ ԱՄՄ-ներին համապատասխան իրականացված աուդիտը միշտ կհայտնաբերի էական խեղաթյուրումը, երբ այն առկա է: Խեղաթյուրումները կարող են առաջանալ խարդախության կամ սխալի արդյունքում և համարվում են էական, երբ խելամտորեն կարող է ակնկալվել, որ դրանք առանձին կամ միասին վերցրած կազդեն օգտագործողների՝ այդ ֆինանսական հաշվետվությունների հիման վրա կայացվող տնտեսական որոշումների վրա:

Որպես ԱՄՄ-ներին համապատասխան աուդիտի մաս, աուդիտի ողջ ընթացքում մենք կիրառում ենք մասնագիտական դատողություն և պահպանում ենք մասնագիտական կասկածամտություն: Ի լրումն՝

- Որոշակիացնում և գնահատում ենք խարդախության կամ սխալի հետևանքով ֆինանսական հաշվետվությունների էական խեղաթյուրման ռիսկերը, նախագծում և իրականացնում ենք աուդիտորական ընթացակարգեր՝ այդ ռիսկերին արձագանքելու նպատակով, և ձեռք ենք բերում աուդիտորական ապացույցներ, որոնք բավարար ու համապատասխան հիմք են հանդիսանում մեր կարծիքի համար: Խարդախության պատճառով առաջացած էական խեղաթյուրման չհայտնաբերման ռիսկն ավելի բարձր է, քան սխալի հետևանքով էական խեղաթյուրման չհայտնաբերման ռիսկը, քանի որ խարդախությունը կարող է ներառել հանցավոր համաձայնություն, զեղծարարություն, միտումնավոր բացթողումներ, սխալ ներկայացումներ կամ ներքին հսկողության չարաշահում:
- Ձեռք ենք բերում պատկերացում աուդիտին վերաբերող ներքին հսկողության մասին՝ տվյալ հանգամանքներին համապատասխան աուդիտորական ընթացակարգեր նախագծելու, այլ ոչ թե Կազմակերպության ներքին հսկողության արդյունավետության վերաբերյալ կարծիք արտահայտելու համար:

- Գնահատում ենք հաշվապահական հաշվառման կիրառված քաղաքականության տեղին լինելը, ինչպես նաև ղեկավարության կողմից կատարած հաշվապահական հաշվառման գնահատումների և համապատասխան բացահայտումների ողջամտությունը:
- Եզրահանգումներ ենք կատարում ղեկավարության կողմից հաշվապահական հաշվառման անընդհատության հիմունքի կիրառման տեղին լինելու վերաբերյալ և, հիմնվելով ձեռք բերված աուդիտորական ապացույցների վրա, գնահատում ենք՝ արդյոք առկա է դեպքերի կամ հանգամանքների հետ կապված էական անորոշություն, որը կարող է նշանակալի կասկած հարուցել Կազմակերպության անընդհատ գործելու կարողության վերաբերյալ: Եթե մենք եզրահանգում ենք, որ առկա է էական անորոշություն, ապա մեզանից պահանջվում է աուդիտորի եզրակացությունում ուշադրություն հրավիրել Կազմակերպության ֆինանսական հաշվետվությունների համապատասխան բացահայտումներին, կամ, եթե այդպիսի բացահայտումները բավարար չեն, ձևափոխել մեր կարծիքը: Մեր եզրահանգումները հիմնված են մինչև մեր եզրակացության ամսաթիվը ձեռք բերված աուդիտորական ապացույցների վրա: Այնուամենայնիվ, ապագա դեպքերը կամ իրավիճակները կարող են ստիպել Կազմակերպության դադարեցնել անընդհատության հիմունքի կիրառումը:
- Գնահատում ենք Կազմակերպության ֆինանսական հաշվետվությունների ընդհանուր ներկայացումը, կառուցվածքը և բովանդակությունը, ներառյալ բացահայտումները, ինչպես նաև Կազմակերպության ֆինանսական հաշվետվությունների հիմքում ընկած գործարքների ու դեպքերի ճշմարիտ ներկայացումը:

Կառավարման օղակներում գտնվող անձանց, ի թիվս այլ հարցերի, հաղորդակցում ենք աուդիտորական առաջադրանքի պլանավորված շրջանակի և ժամկետների, ինչպես նաև աուդիտի ընթացքում հայտնաբերված նշանակալի հարցերի, ներառյալ ներքին հսկողությանը վերաբերող նշանակալի թերությունների մասին:

Արմեն Հովհաննիսյան
«Գրանթ Թորնթոն» ՓԲԸ տնօրեն/
առաջադրանքի պատասխանատու

25 մայիսի 2022թ.

Շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի մասին հաշվետվություն

Հազար ՀՀ դրամ

	Ծանոթ.	2021	2020
Տոկոսային եկամուտ՝ հաշվարկված արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդով	6	1,595,647	1,723,968
Տոկոսային ծախսեր	6	(771,063)	(801,786)
Զուտ տոկոսային եկամուտներ		824,584	922,182
Զուտ առևտրային վնաս	7	(43,628)	(3,893)
Եկամուտներ ստացված շնորհներից	8	5,638	5,031
Ոչ առևտրային ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների արտարժույթի փոխարկումից զուտ եկամուտ/(վնաս)		(77,499)	123,255
Այլ եկամուտ	9	17,868	16,434
Արժեզրկման (ծախս)/հակադարձում	10	27,848	(50,316)
Անձնակազմի գծով ծախսեր	11	(435,838)	(446,840)
Այլ ծախսեր	12	(251,733)	(374,441)
Շահույթ մինչև հարկումը		67,240	191,412
Շահութահարկի գծով ծախս	13	(38,708)	(26,503)
Տարվա շահույթ		28,532	164,909
Ընդամենը տարվա համապարփակ ֆինանսական արդյունք		28,532	164,909

Շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի մասին հաշվետվությունը պետք է ընթերցվի այս ֆինանսական հաշվետվությունների բաղկացուցիչ մասը կազմող 11-ից մինչև 69-րդ էջերում ներկայացված կից ծանոթագրությունների հետ մեկտեղ:

Ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվություն

Հազար ՀՀ դրամ

	Օանոթ.	31 դեկտեմբերի 2021թ.	31 դեկտեմբերի 2020թ.
<i>Ակտիվներ</i>			
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	14	395,378	722,209
Պահանջներ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	15	241,607	785,088
Հաճախորդներին տրված վարկեր	17	12,082,628	11,348,853
Հիմնական միջոցներ և ոչ նյութական ակտիվներ	18	812,026	164,922
Բոնազանձված ակտիվներ	19	72,697	44,924
Շահութահարկի գծով կանխավճար		13,211	-
Հետաձգված հարկային ակտիվ	13	-	15,410
Այլ ակտիվներ	20	196,227	135,173
Ընդամենը՝ ակտիվներ		<u>13,813,774</u>	<u>13,216,579</u>
<i>Պարտավորություններ և սեփական կապիտալ</i>			
<i>Պարտավորություններ</i>			
Վարկեր և փոխառություններ	21	10,503,832	10,034,482
Ածանցյալ ֆինանսական պարտավորություններ	16	8,343	-
Ստորադաս փոխառություն	22	888,557	884,531
Ակտիվներին վերաբերվող շնորհներ	23	2,704	3,777
Ընթացիկ հարկի գծով պարտավորություն		-	1,674
Հետաձգված հարկային պարտավորություն	13	5,171	-
Վարձակալության գծով պարտավորություններ	27	50,180	76,403
Այլ պարտավորություններ	24	139,416	107,188
Ընդամենը՝ պարտավորություններ		<u>11,598,203</u>	<u>11,108,055</u>
<i>Սեփական կապիտալ</i>			
Կանոնադրական կապիտալ	25	1,203,042	1,124,527
Զբաղիված շահույթ		1,012,529	983,997
Ընդամենը՝ սեփական կապիտալ		<u>2,215,571</u>	<u>2,108,524</u>
Ընդամենը՝ պարտավորություններ և սեփական կապիտալ		<u>13,813,774</u>	<u>13,216,579</u>

Ֆինանսական հաշվետվությունները ստորագրվել են 2022թ. մայիսի 25-ին:

Արմեն Գաբրիելյան
Գլխավոր գործադիր տնօրեն

Հրաչուհի Հովհաննիսյան
Գլխավոր հաշվապահ

Ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունը պետք է ընթերցվի այս ֆինանսական հաշվետվությունների բաղկացուցիչ մասը կազմող 11-ից մինչև 69-րդ էջերում ներկայացված կից ծանոթագրությունների հետ մեկտեղ:

Մեփական կապիտալում փոփոխությունների մասին հաշվետվություն

Հազար ՀՀ դրամ	Կանոնադրական կապիտալ	Զբաղիված շահույթ	Ընդամենը
Հաշվեկշիռը 2021թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	1,124,527	983,997	2,108,524
Կանոնադրական կապիտալի ավելացում	78,515	-	78,515
Մեփականատերերի հետ գործարքներ	78,515	-	78,515
Տարվա շահույթ	-	28,532	28,532
Ընդամենը տարվա համապարփակ ֆինանսական արդյունք	-	28,532	28,532
Հաշվեկշիռը 2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	1,203,042	1,012,529	2,215,571
Հաշվեկշիռը 2020թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	1,043,014	819,088	1,862,102
Կանոնադրական կապիտալի ավելացում	81,513	-	81,513
Մեփականատերերի հետ գործարքներ	81,513	-	81,513
Տարվա շահույթ	-	164,909	164,909
Ընդամենը տարվա համապարփակ ֆինանսական արդյունք	-	164,909	164,909
Հաշվեկշիռը 2020թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	1,124,527	983,997	2,108,524

Մեփական կապիտալում փոփոխությունների մասին հաշվետվությունը պետք է ընթերցվի այս ֆինանսական հաշվետվությունների բաղկացուցիչ մասը կազմող 11-ից մինչև 69-րդ էջերում ներկայացված կից ծանոթագրությունների հետ մեկտեղ:

Դրամական միջոցների հոսքերի մասին հաշվետվություն

Հազար ՀՀ դրամ

	2021	2020
<i>Գործառնական գործունեությունից դրամական միջոցների հոսքեր</i>		
Ստացված տոկոսներ	1,594,448	1,715,049
Վճարված տոկոսներ	(755,138)	(750,406)
Զուտ վճարներ արտարժույթով գործառնականություններից	(35,285)	(4,505)
Այլ ստացված եկամուտ	17,892	16,434
Շնորհներից եկամուտ	4,565	3,958
Աշխատակազմի և այլ ընդհանուր վարչական ծախսերի վճարումներ	(625,372)	(631,817)
<i>Դրամական միջոցների հոսքեր նախքան գործառնական ակտիվներում և պարտավորություններում փոփոխությունները (Ավելացում)/նվազում գործառնական ակտիվներում</i>	201,110	348,713
Պահանջներ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	543,815	(783,885)
Հաճախորդներին տրված վարկեր	(807,350)	932,617
Այլ ակտիվներ	(40,802)	(66,200)
<i>Ավելացում/(նվազում) գործառնական պարտավորություններում</i>		
Այլ պարտավորություններ	23,048	72
Զուտ դրամական միջոցների հոսքեր գործառնական գործունեությունից ստացված/ (գործունեության համար օգտագործված) մինչև շահութահարկը	(80,179)	431,317
Վճարված շահութահարկ	(33,012)	(57,273)
Գործառնական գործունեությունից ստացված/ (գործունեության համար օգտագործված) զուտ դրամական միջոցներ	(113,191)	374,044
<i>Ներդրումային գործունեությունից դրամական միջոցների հոսքեր</i>		
Հիմնական միջոցների առք	(706,227)	(5,616)
Արժեթղթերի իրացում	-	301,501
Ներդրումային գործունեությունից ստացված/ (գործունեության համար օգտագործված) զուտ դրամական միջոցներ	(706,227)	295,885

Դրամական միջոցների հոսքերի մասին հաշվետվություն (շարունակություն)

Հազար ՀՀ դրամ

	2021	2020
<i>Ֆինանսական գործունեությունից դրամական միջոցների հոսքեր</i>		
Ստացված վարկեր և փոխառություններ	4,367,582	1,595,843
Մարված վարկեր և փոխառություններ	(3,865,351)	(2,838,558)
Ստացված ստորադաս փոխառություն	-	838,440
Մուտքեր կանոնադրական կապիտալի ավելացումից	86,081	79,802
Վարձակալության գծով պարտավորությունների մարում	(31,574)	(31,574)
Ֆինանսավորման գործունեությունից ստացված/ (գործունեության համար օգտագործված) զուտ դրամական միջոցներ	556,738	(356,047)
Դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների զուտ աճ/(նվազում)	(262,680)	313,882
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ տարվա սկզբի դրությամբ	722,209	304,624
Արտարժույթի փոխարկման ազդեցությունը դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների վրա	(64,151)	103,703
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ տարվա վերջի դրությամբ (ծանոթ 14)	395,378	722,209

Դրամական միջոցների հոսքերի մասին հաշվետվությունը պետք է ընթերցվի այս ֆինանսական հաշվետվությունների բաղկացուցիչ մասը կազմող 11-ից մինչև 69-րդ էջերում ներկայացված կից ծանոթագրությունների հետ մեկտեղ:

Ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ

1 Գործունեության բնույթը և ընդհանուր տեղեկություններ

«Ֆարմ Կրեդիտ Արմենիա» ունիվերսալ վարկային կազմակերպություն առևտրային կոոպերատիվը (այսուհետ՝ Կազմակերպություն) հիմնադրվել է Հայաստանի Հանրապետությունում որպես ունիվերսալ վարկային կազմակերպություն առևտրային կոոպերատիվ 2007թ.-ին և գործում է Հայաստանի Հանրապետության (այսուհետ՝ ՀՀ) օրենսդրության շրջանակներում: Կազմակերպությունը գրանցվել է 2007թ. սեպտեմբերի 18-ին ՀՀ կենտրոնական բանկի (այսուհետ՝ ՀՀ ԿԲ) կողմից N20 արտոնագրային համարով:

Կազմակերպության հիմնական գործունեությունը միկրո և միջին չափի գյուղատնտեսական վարկերի տրամադրումն է անհատներին և իրավաբանական անձանց: Վարկային կազմակերպությունը վարկեր է տրամադրում և այլ ֆինանսական ծառայություններ է մատուցում առավելապես ՀՀ մարզերում՝ գյուղացիական տնտեսություններին:

Կազմակերպության գլխավոր գրասենյակը գտնվում է ք. Երևանում, իսկ թվով 9 մասնաճյուղերը գտնվում են ՀՀ տարբեր մարզերում: Կազմակերպության իրավաբանական հասցեն է ք. Երևան, Արաբկիր, Թբիլիսյան խճուղի 9/16:

Կազմակերպության աշխատակիցների միջին թվաքանակը 2021թ.-ին կազմել է՝ 94 մարդ (2020թ.՝ 80):

2 Գործարար միջավայր

Հայաստանում իրականացվող քաղաքական և տնտեսական փոփոխությունները, ինչպես նաև իրավական, հարկային և օրենսդրական համակարգերի զարգացումը շարունակական բնույթ են կրում: Հայաստանի տնտեսության կայունությունը և զարգացումը մեծապես կախված է այս փոփոխություններից: Կառավարությունը հաստատել է արդյունավետ կառավարման իր հանձնառությունը, որը ենթադրում է հակակոռուպցիոն ջանքեր, թափանցիկություն և հաշվետվողականություն:

2020թ. անկումից հետո Հայաստանի տնտեսությունը թևակոխել է կայուն վերականգնման փուլ: Ակնկալվում է, որ COVID-19-ի համավարակային իրավիճակի աստիճանական բարելավումը, Արցախի Հանրապետության վիճելի տարածքների շուրջ հրադադարի մասին համաձայնագիրը, ինչպես նաև պետական և մասնավոր ներդրումների ընդլայնումը կխթանեն 2022թ. աճը: Գործարար միջավայրի բարելավմանն ուղղված Կառավարության ջանքերը, ՓՄՁ-ների համար ֆինանսական հասանելիության ընդլայնումը, առաջնահերթ սոցիալական ծախսերի համար հնարավորությունների ստեղծումը, ինչպես նաև կապիտալի շուկայի զարգացման ընդլայնված գործողությունների ծրագիրը նույնպես կարող են Հայաստանի տնտեսության կայունության և զարգացման համար նպաստավոր պայմաններ ստեղծել:

Կազմակերպության ղեկավարությունը գտնում է, որ իրացվելիության ընթացիկ մակարդակը բավարար է կայուն գործունեության համար: Կազմակերպությունը օրական կտրվածքով վերահսկում է իր իրացվելիության մակարդակը և, անհրաժեշտության դեպքում, պատրաստ է կիրառել իրացվելիության աջակցության համապատասխան գործիքակազմ:

Իրավիճակն Հայաստանի Հանրապետությունում էլ ավելի է սրվել Ադրբեջանի Հանրապետության կողմից սանձազերծված պատերազմի արդյունքում: Չնայած կնքված զինադադարի

համաձայնագրին՝ դեռևս անորոշ են պատերազմի հետևանքները Հայաստանի տնտեսության վրա թե կարճաժամկետ, և թե երկարաժամկետ առումներով:

Վերոնշյալ իրադարձությունները, որոնց ամբողջական հետևանքները դժվար է կանխատեսել ներկա պահին, կարող են հետագայում էական ազդեցություն ունենալ Կազմակերպության ապագա գործունեության և ֆինանսական կայունության վրա: Ապագա տնտեսական և քաղաքական իրավիճակը և վերջիններիս ազդեցությունը Կազմակերպության գործունեության վրա կարող են տարբերվել Կազմակերպության ղեկավարության ներկա սպասումներից:

Տվյալ ֆինանսական հաշվետվությունները չեն արտացոլում վերը նկարագրվածի հնարավոր ապագա ազդեցությունը Կազմակերպության գործունեության վրա:

3 Հաշվետվությունների պատրաստման հիմունքները

3.1 Համապատասխանությունը

Սույն ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստվել են համաձայն Ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտների (ՖՀՄՍ), որոնք հաստատվել են Հաշվապահական Հաշվառման Միջազգային Ստանդարտների Խորհրդի (ՀՀՄՄԽ) կողմից և Մեկնաբանությունների՝ հաստատված Ֆինանսական Հաշվետվությունների Մեկնաբանությունների Միջազգային Կոմիտեի կողմից (ՖՀՄՄԿ):

Կազմակերպությունը պատրաստում է իր հաշվետվությունները ՀՀ գործող օրենսդրության և հաշվապահական հաշվառման միջազգային ստանդարտների պահանջներին համապատասխան: Սույն ֆինանսական հաշվետվությունները հիմնված են Կազմակերպության հաշվառման գրանցումների վրա, որոնք ճշգրտվել և վերադասակարգվել են ՖՀՄՍ-ին համապատասխանեցնելու նպատակով:

3.2 Չափման հիմունքները

Ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստվել են իրական արժեքի սկզբունքի հիման վրա իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող և իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով չափվող ֆինանսական գործիքների համար: Այլ ֆինանսական ակտիվներն ու պարտավորությունները հաշվառվում են ամորտիզացված արժեքով, իսկ ոչ ֆինանսական ակտիվներն ու պարտավորությունները՝ պատմական արժեքով:

3.3 Գործառնական և ներկայացման արժույթ

Կազմակերպության գործառնական արժույթն այն հիմնական տնտեսական միջավայրի արժույթն է, որտեղ գործում է Կազմակերպությունը: Կազմակերպության գործառնական և ներկայացման արժույթ է հանդիսանում Հայաստանի Հանրապետության դրամը (այսուհետ՝ ՀՀ դրամ), քանի որ այս արժույթն է լավագույն կերպով արտացոլում ֆինանսական հաշվետվությունների հիմքում ընկած իրադարձությունների և Կազմակերպության գործարքների տնտեսական բովանդակությունը: Ֆինանսական հաշվետվությունները ներկայացված են ՀՀ դրամով՝ հազարների ճշտությամբ, եթե այլ բան նշված չէ: ՀՀ սահմաններից դուրս դրամը ազատ փոխարկելի չէ:

3.4 Համադրելի տեղեկատվություն

Շահույթ կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվության ներկայացման փոփոխությունը հանդիսանում է «Ոչ առևտրային ակտիվների և պարտավորությունների արտարժույթի փոխարկումից զուտ օգուտ/(վնաս)» առանձին տողի ներկայացումը:

3.5 Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության և ներկայացման փոփոխություններ

Ընթացիկ տարում Կազմակերպությունը առաջին անգամ կիրառել է որոշ ստանդարտներ և փոփոխություններ, որոնք կիրառելի են 2021թ. հունվարի 1-ից կամ դրանից հետո սկսվող ժամանակաշրջանների համար: Կազմակերպությունը վաղաժամկետ չի ընդունել որևէ այլ ստանդարտ, մեկնաբանություն կամ փոփոխություն, որոնք ուժի մեջ են մտել, բայց դեռ կիրառելի չեն:

Ներքոհիշյալ այլ ստանդարտներն ու փոփոխությունները, որոնք առաջին անգամ կիրառվել են 2021թ-ին, որևէ էական ազդեցություն չեն ունեցել Կազմակերպության տարեկան ֆինանսական հաշվետվությունների վրա:

- «Ուղենշային տոկոսադրույքի բարեփոխում (փուլ 2)» (ՖՀՄՄ 9, ՀՀՄՄ 39, ՖՀՄՄ 16, ՖՀՄՄ 4 և ՖՀՄՄ 7 փոփոխություններ),
- COVID-19-ի հետ կապված վարձակալության արտոնություններ 2021թ հունիսի 30-ից հետո (ՖՀՄՄ 16 փոփոխություններ),

3.6 Կազմակերպության կողմից դեռևս չկիրառվող ստանդարտներ և մեկնաբանություններ

Սույն ֆինանսական հաշվետվությունների հաստատման օրվա դրությամբ լույս են տեսել մի շարք նոր ստանդարտներ, գործող ստանդարտների վերաբերյալ փոփոխություններ և մեկնաբանություններ, որոնք դեռևս ուժի մեջ չեն մտել: Կազմակերպությունը վաղաժամկետ չի ընդունել այդ ստանդարտներից և մեկնաբանություններից որևէ մեկը:

Ղեկավարությունը կանխատեսում է, որ կիրառելի նոր ստանդարտներն ու մեկնաբանությունները կընդունվեն Կազմակերպության կողմից՝ դրանց ուժի մեջ մտնելու օրվան հաջորդող առաջիկա ժամանակաշրջանում:

Ղեկավարության կանխատեսմամբ այս փոփոխությունները էական ազդեցություն չեն ունենա Կազմակերպության ֆինանսական հաշվետվությունների վրա և ներկայացված են ստորև:

- «Մուտքեր նախքան նախատեսված օգտագործումը (ՀՀՄՄ 16 փոփոխություններ)
- 2018-2020թթ. ՖՀՄՄ-ների տարեկան բարեփոխումներ-(ՖՀՄՄ 1, ՖՀՄՄ 9, ՀՀՄՄ 41, ՖՀՄՄ 16 փոփոխություններ):
- Մեկ գործարքի հետ կապված ակտիվների և պարտավորությունների հետաձգված հարկ:

4 Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականություն

Ներկայացվող հաշվապահական քաղաքականությունը կիրառվել է ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստման ընթացքում: Հաշվապահական քաղաքականությունը կիրառվել է հետևողականորեն:

4.1 Եկամուտների և ծախսերի ճանաչում

Եկամուտը ճանաչվում է այն դեպքում, երբ հավանական է, որ տնտեսական օգուտները կհոսեն Կազմակերպություն և ստացված եկամուտը կարելի է արժանահավատորեն չափել: Ծախսը ճանաչվում է այն ժամանակ, երբ հավանական է, որ տնտեսական օգուտները կարտահոսեն Կազմակերպությունից և ծախսը կարելի է արժանահավատորեն չափել: Ստորև ներկայացվող չափանիշները նույնպես պետք է հաշվի առնվեն մինչև եկամուտի ճանաչումը:

Արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդ

Տոկոսային եկամուտը և ծախսը ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում՝ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը: Արդյունավետ տոկոսադրույքն այն դրույքն է, որը

Ֆինանսական գործիքի գործողության ակնկալվող ժամկետի համար գնահատված դրամական միջոցների ապագա վճարումները կամ ստացվելիք գումարները զեղչում է ճշգրիտ մինչև՝

- ֆինանսական ակտիվի համախառն հաշվեկշռային արժեքը կամ
- ֆինանսական պարտավորության ամորտիզացված արժեքը:

Ֆինանսական գործիքների, բացառությամբ գնված կամ սկզբնավորված պարտքային առումով արժեզրկված ակտիվների, արդյունավետ տոկոսադրույքը հաշվարկելիս Կազմակերպությունը գնահատում է ապագա դրամական միջոցների հոսքերը՝ հաշվի առնելով ֆինանսական գործիքի բոլոր պայմանագրային պայմանները, սակայն առանց հաշվի առնելու սպասվող պարտքային վնասը: Գնված կամ սկզբնավորված պարտքային առումով արժեզրկված ֆինանսական ակտիվների համար հաշվարկվում է պարքային ռիսկով ճշգրտված արդյունավետ տոկոսադրույք՝ կիրառելով ապագա դրամական միջոցների հոսքերը՝ ներառյալ սպասվող պարտքային վնասը:

Արդյունավետ տոկոսադրույքի հաշվարկը ներառում է գործարքի հետ կապված ծախսումները և վճարված կամ ստացված բոլոր այն գումարները, որոնք կազմում են արդյունավետ տոկոսադրույքի բաղկացուցիչ մասը: Գործարքի հետ կապված ծախսումները ներառում են այն լրացուցիչ ծախսումները, որոնք ուղղակիորեն վերագրելի են ֆինանսական ակտիվի կամ ֆինանսական պարտավորության ձեռքբերմանը կամ թողարկմանը:

Ամորտիզացված արժեք և համախառն հաշվեկշռային արժեք

Ֆինանսական ակտիվի կամ ֆինանսական պարտավորության ամորտիզացված արժեքն այն գումարն է, որով ֆինանսական ակտիվը կամ ֆինանսական պարտավորությունը չափվում է սկզբնական ճանաչման պահին՝ հանած հիմնական գումարի մարումները, գումարած կամ հանած սկզբնական գումարի և մարման գումարի տարբերության գծով կուտակված ամորտիզացիան՝ հաշվարկված արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդով, և ֆինանսական ակտիվների համար՝ ճշգրտված սպասվող պարտքային վնասի գծով պահուստի մասով: Ամորտիզացված արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվի համախառն հաշվեկշռային արժեքն իրենից ներկայացնում է ֆինանսական ակտիվի ամորտիզացված արժեքը՝ նախքան սպասվող պարտքային վնասի գծով պահուստի մասով ճշգրտումը:

Տոկոսային եկամուտների և ծախսերի հաշվարկ

Տոկոսային եկամտի և ծախսերի հաշվարկում արդյունավետ տոկոսադրույքը կիրառվում է ակտիվի համախառն հաշվեկշռային արժեքի (եթե ակտիվը արժեզրկված չէ) կամ պարտավորության ամորտիզացված արժեքի նկատմամբ:

Այնուամենայնիվ, սկզբնական ճանաչումից հետո արժեզրկված ֆինանսական ակտիվների համար տոկոսային եկամուտը հաշվարկվում է՝ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույք ֆինանսական ակտիվի գուտ ամորտիզացված արժեքի նկատմամբ: Եթե ակտիվը այլևս արժեզրկված չէ, ապա տոկոսային եկամուտը հաշվարկվում է համախառն հիմունքով:

Սկզբնական ճանաչման ժամանակ արժեզրկված ֆինանսական ակտիվների գծով տոկոսային եկամուտը հաշվարկվում է՝ ճշգրտված արդյունավետ տոկոսադրույքը կիրառելով ակտիվի ամորտիզացված արժեքի նկատմամբ: Տոկոսային եկամուտը չի հաշվարկվում համախառն հիմունքով, նույնիսկ եթե ակտիվի պարտքային ռիսկը բարելավվում է:

Ֆինանսական ակտիվների արժեզրկման վերաբերյալ տեղեկատվությունը տես 4.4.5 ծանոթագրությունում:

Միջնորդավճարների և այլ վճարների տեսքով եկամուտներ և ծախսեր

Միջնորդավճարների և այլ վճարների տեսքով եկամուտը և ծախսերը, որոնք կազմում են ֆինանսական ակտիվի կամ ֆինանսական պարտավորության արդյունավետ տոկոսադրույքի անբաժանելի մասը, ներառվում են արդյունավետ տոկոսադրույքի հաշվարկում:

Միջնորդավճարների և այլ վճարների տեսքով այլ եկամուտը, ներառյալ հաշիվների սպասարկման վճարները, ներդրումների կառավարման վճարները, վաճառքների գծով միջնորդավճարները, տեղաբաշխման գծով միջնորդավճարները և վարկի սինդիկացման միջնորդավճարները, ճանաչվում են համապատասխան ծառայությունը մատուցելիս: Եթե չի ակնկալվում, որ փոխատվության հանձնառությունը կհանգեցնի վարկի տրամադրմանը, ապա համապատասխան փոխատվության հանձնառության գծով վճարը ճանաչվում է գծային մեթոդով՝ հանձնառության ժամկետի ընթացքում:

Հաճախորդի հետ պայմանագիրը, որի արդյունքում Կազմակերպության ֆինանսական հաշվետվություններում ճանաչվում է ֆինանսական գործիք, կարող է մասնակիորեն գտնվել ՖՀՄՍ 9-ի գործողության ոլորտում և մասնակիորեն՝ ՖՀՄՍ 15-ի գործողության ոլորտում: Նման դեպքերում Կազմակերպությունը նախ կիրառում է ՖՀՄՍ 9-ը՝ առանձնացնելու և չափելու համար պայմանագրի այն մասը, որը գտնվում է ՖՀՄՍ 9-ի գործողության ոլորտում, այնուհետև կիրառում է ՖՀՄՍ 15-ը՝ պայմանագրի մնացած մասի համար:

Միջնորդավճարների և այլ վճարների տեսքով ծախսերը հիմնականում վերաբերում են գործարքների գծով վճարներին և սպասարկման վճարներին, որոնք ծախսագրվում են ծառայությունը ստանալիս:

Զուտ առևտրային եկամուտ

Զուտ առևտրային եկամուտը ներառում է առևտրային նպատակներով պահվող ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների իրական արժեքի փոփոխությունից իրացված և չիրացված եկամուտն ու ծախսը և արտարժույթային տարբերություններից գոյացող բոլոր եկամուտները և ծախսերը: Զուտ առևտրային եկամուտը ներառում է նաև արտարժույթի առք ու վաճառքից գուտ օգուտը կամ վնասը և ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում երբ համապատասխան ծառայությունն արդեն մատուցված է:

4.2 Արտարժույթ

Արտարժույթով կատարված գործարքները վերահաշվարկվում են գործառնական արժույթով՝ գործարքի օրվա փոխարժեքով: Արտարժույթով արտահայտված առևտրային նպատակներով պահվող ակտիվների և պարտավորությունների փոխարկումից առաջացած օգուտը և վնասը ճանաչվում են շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվության գուտ առևտրային եկամուտ հոդվածում, մինչդեռ ոչ առևտրային ակտիվների փոխարկումից գոյացող օգուտը և վնասը ճանաչվում են ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվության այլ եկամուտներ կամ այլ ծախսեր հոդվածներում: Արտարժույթով արտահայտված դրամային ակտիվները և պարտավորությունները փոխարկվում են գործառնական արժույթով կիրառելով հաշվապահական հաշվեկշռի ամսաթվի դրությամբ գործող փոխարժեքը:

Արտարժույթով արտահայտված վաճառքի համար մատչելի դրամային արժեթղթերի իրական արժեքում փոփոխությունները վերլուծվում են փոխարժեքային տարբերություններ միջև, որոնք առաջանում են արժեթղթերի ամորտիզացված գումարների փոփոխության և արժեթղթերի հաշվեկշռային արժեքի այլ փոփոխությունների արդյունքում: Ամորտիզացված գումարում փոփոխությունների հետ կապված փոխարժեքային տարբերությունները ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում, իսկ հաշվեկշռային արժեքում այլ փոփոխությունները ճանաչվում են սեփական կապիտալում:

Պատմական արժեքով հաշվառվող ոչ դրամային արտարժույթային հոդվածները վերահաշվարկվում են գործարքի օրվա փոխարժեքով: Իրական արժեքով հաշվառվող ոչ դրամային արտարժույթային հոդվածները վերահաշվարկվում են իրական արժեքի որոշման օրվա փոխարժեքով: Ոչ դրամային հոդվածների, ինչպիսին են ֆինանսական արդյունքներով ճշգրտվող՝ իրական արժեքով պահվող բաժնետոմսերը, փոխարժեքային տարբերությունները, ներկայացվում են որպես իրական արժեքի փոփոխությունից շահույթի կամ վնասի մաս: Ոչ դրամային հոդվածների փոխարժեքային տարբերությունները, ինչպես օրինակ՝ վաճառքի համար

մատչելի դասակարգված բաժնետոմսերը, ընդգրկվում են կապիտալի վաճառքի համար մատչելի ներդրումների գծով վերագնահատման պահուստում:

Յուրաքանչյուր գործառնության պայմանագրով նախատեսված փոխարժեքի և տվյալ գործառնության օրվա գործող փոխարժեքի տարբերությունից առաջացող օգուտը կամ վնասը հաշվառվում է շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվության գուտ առևտրային եկամուտ հոդվածի արտարժույթի առք ու վաճառքից գուտ եկամուտ տողում:

Կազմակերպության կողմից ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստման նպատակով օգտագործվել են հետևյալ փոխարժեքները.

	31 դեկտեմբերի 2021թ.	31 դեկտեմբերի 2020թ.
ՀՀ դրամ/1 ԱՄՆ դոլար	480.14	522.59
ՀՀ դրամ/1 Եվրո	542.61	641.11

4.3 Հարկում

Շահույթի գծով հաշվետու տարվա շահութահարկը բաղկացած է ընթացիկ և հետաձգված հարկերից: Շահութահարկը ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում, բացառությամբ այն հարկերի, որոնց գծով գործառնությունների արդյունքները ճանաչվել են սեփական կապիտալում, ինչի դեպքում հարկերը նույնպես ճանաչվում են սեփական կապիտալում:

Ընթացիկ հարկը տարվա համար հարկվող եկամուտից վճարվելիք հարկն է՝ հաշվապահական հաշվեկշռի ամսաթվին գործող հարկային դրույքներով, ինչպես նաև նախորդ տարիների համար վճարված հարկերի ճշգրտումները: Այն դեպքում, երբ ֆինանսական հաշվետվություններն արտոնված են ներկայացման համար մինչև համապատասխան հարկային հաշվետվությունների ներկայացնելը, ապա հարկվող շահույթը կամ վնասը հիմնված է մոտավոր թվերի վրա: Հարկային մարմինները կարող են ունենալ ավելի խիստ մոտեցում հարկային օրենսդրությունը մեկնաբանելիս և հարկային հաշվարկները ստուգելիս: Որպես արդյունք, հարկային մարմինները կարող են պահանջել լրացուցիչ հարկերի մուծում այն գործարքների գծով, որոնց համար նախկինում պահանջ չի ներկայացվել: Հետևաբար, կարող են առաջանալ նշանակալի լրացուցիչ հարկեր, տույժեր և տուգանքներ: Հարկային ստուգումը կարող է ներառել ստուգման տարվան անմիջապես նախորդող 3 օրացուցային տարիներ: Որոշ հանգամանքներում հարկային ստուգումը կարող է ներառել ավելի երկար ժամանակաշրջաններ:

Հետաձգված հարկերը հաշվարկվում են հաշվապահական հաշվեկշռի պարտավորությունների մեթոդի համաձայն, որը հաշվի է առնում բոլոր ժամանակային տարբերությունները, որոնք առաջանում են ֆինանսական հաշվետվություններում ճանաչված ակտիվների և պարտավորությունների հաշվեկշռային գումարների և հարկային նպատակներով հաշվարկվող գումարների միջև, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ այդ տարբերություններն առաջացել են գուղվիլի նախնական ճանաչման ժամանակ կամ կազմակերպությունների միավորում չհանդիսացող գործառնություններից առաջացող ակտիվների կամ պարտավորությունների դեպքում և ինչը առաջացման պահին չի ազդում ոչ հաշվապահական, և ոչ էլ հարկման նպատակով հաշվարկվող շահույթի վրա:

Հետաձգված հարկային ակտիվ ճանաչվում է միայն այն չափով, որքանով հավանական է, որ ապագայում առկա կլինի հարկման ենթակա շահույթ, որի հաշվին կարող են օգտագործվել ժամանակավոր տարբերությունները: Հետաձգված հարկային ակտիվները և պարտավորությունները հաշվարկվում են այն հարկային դրույքով, որը ենթադրվում է, որ կգործի ակտիվների իրացման և պարտավորությունների մարման ժամանակ՝ հիմնվելով տվյալ ժամանակաշրջանի կամ հաշվետու ժամանակաշրջանի փաստացի գործող դրույքների վրա:

ՀՀ-ում Կազմակերպություններն իրենց գործունեության ընթացքում վճարում են նաև այլ հարկեր: Այդ հարկերը ներառված են շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվության «Այլ ծախսեր» հոդվածում:

4.4 Ֆինանսական գործիքներ

4.4.1 Ճանաչում և սկզբնական չափում

Կազմակերպությունը սկզբնապես ճանաչում է վարկերը և փոխատվությունները, ավանդները, փոխառությունները և ստորադաս պարտավորությունները դրանց ստեղծման օրվա դրությամբ: Բոլոր այլ ֆինանսական գործիքները (ներառյալ ֆինանսական ակտիվների կանոնավոր գնումները և վաճառքները) ճանաչվում են գործարքի օրվա դրությամբ, որը Կազմակերպության գործիքի պայմանագրային կողմ դառնալու ամսաթիվն է:

Սկզբնական ճանաչման պահին Կազմակերպությունը ֆինանսական ակտիվը կամ ֆինանսական պարտավորությունը չափում է իր իրական արժեքով՝ գումարած կամ հանած, երբ դա «իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող» ֆինանսական ակտիվ կամ ֆինանսական պարտավորություն չէ, գործարքի գծով այն ծախսումները, որոնք ուղղակիորեն վերագրելի են ֆինանսական ակտիվի կամ ֆինանսական պարտավորության ձեռքբերմանը կամ թողարկմանը:

4.4.2 Դասակարգում

Ֆինանսական ակտիվներ

Սկզբնական ճանաչման պահին ֆինանսական ակտիվը ունի երեք հիմնական դասակարգում՝ ամորտիզացված արժեքով չափվող, իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ արդյունքի միջոցով չափվող (FVOCI) և իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող (FVTPL):

Ֆինանսական ակտիվը չափվում է ամորտիզացված արժեքով, եթե միաժամանակ բավարարում է ստորև ներկայացված երկու պայմաններին և չի նախանշվում որպես իրական արժեքով շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող՝

- ակտիվը պահվում է բիզնես մոդելի շրջանակում, որի նպատակը պայմանագրային դրամական միջոցների հոսքերի հավաքագրումն է, և
- ֆինանսական ակտիվի պայմանագրային պայմանները որոշակի ամսաթվերին առաջացնում են դրամական հոսքեր, որոնք բացառապես մայր գումարի և չմարված մայր գումարի վրա հաշվարկված տոկոսների վճարումներ են:

Ֆինանսական ակտիվը չափվում է իրական արժեքով այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով, եթե այն բավարարում է ստորև ներկայացված երկու պայմաններին և չի նախանշվում որպես իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող.

- այն պահվում է այնպիսի բիզնես մոդելի շրջանակում, որի նպատակն է թե՛ պայմանագրային դրամական միջոցների հոսքերի հավաքագրումը և թե՛ ֆինանսական ակտիվի վաճառքը և
- ֆինանսական ակտիվի պայմանագրային պայմանները որոշակի ամսաթվերին առաջացնում են դրամական հոսքեր, որոնք բացառապես մայր գումարի և չմարված մայր գումարի վրա հաշվարկված տոկոսների վճարումներ են:

Առևտրային նպատակներով չպահվող բաժնային գործիքներում կատարվող ներդրումների սկզբնական ճանաչման ժամանակ Կազմակերպությունը կարող է անշրջելիորեն որոշել ներկայացնել իրական արժեքի հետագա փոփոխություններն այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի կազմում: Այս ընտրությունը կատարվում է առանձին յուրաքանչյուր ներդրման համար:

Բոլոր այլ ֆինանսական ակտիվները դասակարգվում են որպես իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող:

Բացի այդ, սկզբնական ճանաչման պահին Կազմակերպությունը կարող է անշրջելիորեն նախորոշել ֆինանսական ակտիվը, որը համապատասխանում է ամորտիզացված արժեքով կամ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով իրական արժեքով չափվելու պահանջներին, որպես շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող, եթե դա թույլ կտա վերացնել կամ էականորեն նվազեցնել հաշվապահական հաշվառման անհամապատասխանությունը, որը կառաջանար այլ պարագայում:

Բիզնես մոդելի գնահատում

Կազմակերպությունը պորտֆելի մակարդակում գնահատում է բիզնես մոդելի նպատակը, որի շրջանակում պահվում է ակտիվը, քանզի այս գնահատումը լավագույնս արտացոլում է բիզնեսի կառավարման և ղեկավարությանը տեղեկատվության տրամադրման եղանակը: Դիտարկվող տեղեկատվությունը ներառում է.

- պորտֆելի համար սահմանված քաղաքականությունը ու նպատակները և այդ քաղաքականության գործնական կիրառությունը: Մասնավորապես, արդյոք ղեկավարության ռազմավարությունը ուղղված է պայմանագրով նախատեսված տոկոսային եկամուտ ստացմանը, տոկոսադրույքների որոշակի կառուցվածքի պահպանմանը, ֆինանսական ակտիվների գործողության ժամկետների համապատասխանեցմանն այն պարտավորությունների գործողության ժամկետներին, որոնք ֆինանսավորում են այդ ակտիվները, կամ դրամական միջոցների իրացմանն ակտիվների վաճառքի միջոցով,
- ինչպես է գնահատվում պորտֆելի եկամտաբերությունը և ինչպես է այդ տեղեկատվությունը ներկայացվում Կազմակերպության ղեկավարությանը.
- բիզնես մոդելի և դրա շրջանակում պահվող ֆինանսական ակտիվների արդյունավետության վրա ազդող ռիսկերը և այդ ռիսկերի կառավարման եղանակը,
- ինչպես են վարձատրվում ղեկավարները, օրինակ՝ արդյոք վարձատրությունը կախված է կառավարվող ակտիվների իրական արժեքից կամ պայմանագրային հավաքագրված դրամական միջոցների հոսքերից,
- նախորդ ժամանակաշրջաններում վաճառքների հաճախականությունը, ծավալը և ժամկետները, այդ վաճառքների պատճառները և հետագա վաճառքների վերաբերյալ ակնկալիքները: Այնուամենայնիվ, վաճառքների գծով գործունեության մասին տեղեկատվությունը դիտարկվում է ոչ թե առանձին հիմունքով, այլ որպես ընդհանուր գնահատման մաս, թե ինչպես է Կազմակերպությունը հասնում ֆինանսական ակտիվները կառավարելու համար սահմանված նպատակին և ինչպես են դրամական հոսքերը ձևավորվում:

Պայմանագրային դրամական հոսքերի բնութագրի գնահատում – միայն մայր գումարի և չմարված մայր գումարի վրա հաշվարկված տոկոսի վճարումներ (SPPI test)

Այս գնահատման նպատակով «մայր գումար» է սահմանվում ֆինանսական ակտիվի իրական արժեքը սկզբնական ճանաչման պահին: «Տոկոսը» սահմանվում է որպես փողի ժամանակային արժեքի և որոշակի ժամանակահատվածում չմարված մայր գումարի հետ կապված պարտքային ռիսկի և փոխատվության հետ առնչվող այլ հիմնական ռիսկերի ու ծախսերի (օրինակ՝ իրացվելիության ռիսկի և վարչական ծախսերի) համար հատուցում և ներառում է շահույթի մարժան:

Գնահատելու համար՝ արդյոք պայմանագրային դրամական միջոցների հոսքերը միայն մայր գումարի և չմարված մայր գումարի վրա հաշվարկված տոկոսի վճարումներ են, Կազմակերպությունը հաշվի է առնում գործիքի պայմանագրային պայմանները: Մա ներառում է նաև այն գնահատումը՝ արդյոք ֆինանսական ակտիվը ներառում է այնպիսի պայմանագրային պայման, որը կարող է փոխել պայմանագրային դրամական միջոցների հոսքերի գումարը և ժամկետն այնպես, որ ֆինանսական ակտիվը չի բավարարի այդ պայմանը:

Գնահատման ժամանակ Կազմակերպությունը դիտարկում է.

- պայմանական դեպքեր, որոնք կարող են փոխել դրամական միջոցների հոսքերի գումարը և ժամկետը,
- լծակավորման հատկանիշը,
- վաղաժամկետ մարման և ժամկետի երկարաձգման պայմանները,
- պայմանները, որոնք սահմանափակում են որոշակի ակտիվների նկատմամբ Բանկի պահանջը (օրինակ՝ առանց ռեզրեսի իրավունքի ակտիվների գծով պայմանավորվածություններ) և
- հատկանիշներ, որոնք փոխում են փողի ժամանակային արժեքը, օրինակ, տոկոսադրույքների պարբերական վերանայումը:

Վերադասակարգումներ

Ֆինանսական ակտիվները չեն վերադասակարգվում սկզբնական ճանաչումից հետո, բացառությամբ այն ժամանակաշրջանի, երբ Կազմակերպությունը փոխում է իր բիզնես մոդելը ֆինանսական ակտիվների կառավարման նպատակով: Ֆինանսական պարտավորությունները երբեք չեն վերադասակարգվում:

Ֆինանսական պարտավորություններ

Կազմակերպությունը դասակարգում է իր ֆինանսական պարտավորությունները որպես անորտիզացված արժեքով կամ իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող:

4.4.3 Ապաճանաչում

Ֆինանսական ակտիվներ

Կազմակերպությունը ապաճանաչում է ֆինանսական ակտիվը, երբ այդ ֆինանսական ակտիվից առաջացող դրամական միջոցների հոսքերի նկատմամբ պայմանագրային իրավունքները կորցնում են իրենց ուժը (տես նաև ծանոթագրություն 4.4.4) կամ երբ փոխանցում է պայմանագրային դրամական միջոցների հոսքերի ստանալու իրավունքը այնպիսի գործարքով, որով ֆինանսական ակտիվի սեփականության հետ կապված բոլոր ռիսկերն ու օգուտները փոխանցվում են կամ երբ չեն փոխանցվում սեփականության բոլոր ռիսկերն ու օգուտները, և դա չի պահպանում ֆինանսական ակտիվի նկատմամբ հսկողությունը:

Ֆինանսական ակտիվի ապաճանաչման դեպքում ակտիվի հաշվեկշռային արժեքի (կամ ապաճանաչված ակտիվի մասի վրա բաշխված հաշվեկշռային արժեքի) և (i) ստացված հատուցման (ներառյալ ցանկացած նոր ակտիվ հանած ցանկացած նոր պարտավորություն) և (ii) այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքում ճանաչված կուտակային օգուտի կամ վնասի տարբերությունը ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում:

Որպես այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով իրական արժեքով չափվող նախորոշված բաժնային ներդրումային արժեթղթերի գծով այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի կազմում ճանաչված կուտակային օգուտը/կորուստը չի ճանաչվում շահույթում կամ վնասում նշված արժեթղթերի ապաճանաչման ժամանակ: Ապաճանաչման պահանջները բավարարող փոխանցված ֆինանսական ակտիվներում Կազմակերպության կողմից ստեղծված կամ պահպանված մասնակցությունը ճանաչվում է որպես առանձին ակտիվ կամ պարտավորություն:

Կազմակերպությունը գործարքներ է կնքում, որոնց համաձայն՝ փոխանցում է իր ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում ճանաչված ակտիվները, սակայն պահում է փոխանցված ակտիվների կա՛մ բոլոր, կա՛մ գրեթե բոլոր ռիսկերն ու հատույցները, կա՛մ դրանց մի մասը: Նման դեպքերում փոխանցված ակտիվները չեն ապաճանաչվում: Այսպիսի գործարքների օրինակներ են արժեթղթերի փոխատվությունը և վաճառքի ու հետգնման գործարքները:

Եթե ակտիվները վաճառվում են երրորդ կողմին համանման գնով հետգնման սվոպով, գործարքը հաշվառվում է որպես գրավով ապահովված ֆինանսավորման գործարք, որը նման է վաճառքի և հետգնման գործարքներին, քանի որ Կազմակերպությունը պահպանում է նմանատիպ ակտիվի սեփականության հետ կապված բոլոր ռիսկերն ու հատույցները:

Գործարքներում, որոնցում Կազմակերպությունը չի պահպանում և չի փոխանցում ֆինանսական ակտիվի սեփականության հետ կապված բոլոր ռիսկերն ու հատույցները և պահպանում է ակտիվի նկատմամբ վերահսկողությունը, շարունակում է ճանաչել ֆինանսական ակտիվը այնքանով, որքանով շարունակվում է իր ներգրավվածությունը ֆինանսական ակտիվի մեջ, որն այն չափն է, որով այն ենթարկված է փոխանցված ակտիվի արժեքի փոփոխությունների ազդեցությանը:

Որոշ գործարքներում Կազմակերպությունը պահպանում է փոխանցված ֆինանսական ակտիվը վճարի դիմաց սպասարկելու պարտավորությունը: Փոխանցված ակտիվը ապաճանաչվում է, եթե բավարարում է ապաճանաչման չափանիշներին: Ակտիվը կամ պարտավորությունը ճանաչվում են սպասարկման պայմանագրով, եթե սպասարկման վճարը ավելին է (ակտիվ) կամ պակաս (պարտավորություն), քան պասարկման դիմաց բավարար չափով հատուցումը:

Ֆինանսական պարտավորություններ

Կազմակերպությունը ապաճանաչում է ֆինանսական պարտավորությունը երբ, նրա պայմանագրային պարտավորությունները չեն կատարվում կամ չեղյալ են համարվում, կամ ժամկետը լրանում է:

4.4.4 Ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների փոփոխում

Ֆինանսական ակտիվներ

Եթե ֆինանսական ակտիվի պայմանները փոփոխվում են, Կազմակերպությունը գնահատում է՝ արդյոք փոփոխված ակտիվի դրամական միջոցների հոսքերը էականորեն են տարբերվում: Եթե դրամական միջոցների հոսքերը էականորեն են տարբերվում, ապա սկզբնական ֆինանսական ակտիվից դրամական հոսքերի պայմանագրային իրավունքները համարվում են ուժը կորցրած: Այս դեպքում սկզբնական ֆինանսական ակտիվը ապաճանաչվում է (տես 4.4.3 ծանոթագրություն), իսկ նոր ֆինանսական ակտիվը ճանաչվում է իրական արժեքով գումարած պայմաններին համապատասխանող գործարքի գծով ծախսումները:

Եթե փոփոխված ակտիվի ամորտիզացված արժեքով դրամական հոսքերը էականորեն չեն տարբերվում, ապա փոփոխությունը չի հանգեցնում ֆինանսական ակտիվի ապաճանաչման: Այս դեպքում Կազմակերպությունը վերահաշվարկում է ֆինանսական ակտիվի համախառն հաշվեկշռային արժեքը և համախառն հաշվեկշռային արժեքի ճշգրտման արդյունքում առաջացած գումարը ճանաչում է որպես փոփոխությունից օգուտ կամ վնաս շահույթում կամ վնասում: Եթե նմանատիպ փոփոխությունը կատարվում է վարկառուի ֆինանսական դժվարությունների պատճառով (տես 4.4.5 ծանոթագրություն), ապա օգուտը կամ վնասը ներկայացվում է արժեզրկումից կորուստների հետ միասին: Այլ դեպքերում՝ այն ներկայացվում է որպես տոկոսային եկամուտ:

Ֆինանսական պարտավորություններ

Կազմակերպությունը ապաճանաչում է ֆինանսական պարտավորությունը, երբ վերջինիս պայմանները փոփոխվել են և փոփոխված պարտավորության դրամական միջոցների հոսքերը, ըստ էության, տարբեր են: Այս դեպքում փոփոխված պայմանների հիման վրա ճանաչվում է նոր ֆինանսական պարտավորություն իրական արժեքով: Մարված ֆինանսական պարտավորության և փոփոխված պայմաններով նոր ֆինանսական պարտավորության հաշվեկշռային արժեքների տարբերությունը ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում:

4.4.5 Արժեգրկում

Կազմակերպությունը կանխատեսումների հիման վրա գնահատում է ակնկալվող պարտքային կորուստները («ECL») հետևյալ ֆինանսական գործիքների նկատմամբ, որոնք չեն չափվում իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով.

- ֆինանսական ակտիվներ, որոնք չափվում են ամորտիզացված արժեքով
- իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով չափվող ֆինանսական ակտիվներ
- վարձակալության գծով դեբիտորական պարտքեր
- փոխատվության հանձնառություններ
- ֆինանսական երաշխավորության պայմանագրեր

Բաժնային ֆինանսական գործիքների համար արժեգրկում չի հաշվարկվում:

Կազմակերպությունը չափում է կորուստների գծով պահուստները ֆինանսական գործիքի ամբողջ ժամկետի ընթացքում ակնկալվող պարտքային կորուստներին հավասար գումարի չափով, բացառությամբ ստորև նշված գործիքների, որոնց համար Կազմակերպությունը պետք է հաշվարկի ֆինանսական գործիքի ակնկալվող պարտքային կորուստների պահուստը այն գումարի չափով, որը հավասար է 12-ամսյա ակնկալվող պարտքային կորուստներին.

- հաշվետու ամսաթվի դրությամբ պարտագանցման ցածր ռիսկով պարտքային ներդրումային արժեթղթեր,
- այլ ֆինանսական գործիքներ, որոնց գծով պարտքային ռիսկը սկզբնական ճանաչումից հետո էականորեն չի աճել:

Կազմակերպությունը համարում է, որ պարտքային արժեթղթերը ունեն ցածր պարտքային ռիսկ այն դեպքում, երբ վեջինիս պարտքային ռիսկի վարկանիշը համապատասխանում է համընդհանուր ընդունված «ներդրումային» վարկանիշի սահմանմանը:

12-ամսյա ակնկալվող պարտքային կորուստները ակնկալվող պարտքային կորուստների մի մասն են, որոնք առաջանում են ֆինանսական գործիքի գծով հաշվետու ամսաթվից հետո 12 ամսում հնարավոր պարտագանցման դեպքերից:

Ամբողջ ժամկետի ընթացքում ակնկալվող պարտքային կորուստները ակնկալվող պարտքային կորուստներ են, որոնք առաջանում են բոլոր հնարավոր պարտագանցման դեպքերից ֆինանսական գործիքի ակնկալվող ժամկետի ընթացքում:

Ակնկալվող պարտքային կորուստների չափում

Ե՛վ ամբողջ ժամկետի ընթացքում ակնկալվող պարտքային կորուստները, և՛ 12-ամսյա ակնկալվող պարտքային կորուստները հաշվարկվում են կա՛մ անհատական, կա՛մ խմբային հիմունքներով՝ կախված ֆինանսական գործիքների հիմքում ընկած պորտֆելի բնույթից:

Կազմակերպությունը մշակել է քաղաքականություն, որը թույլ է տալիս յուրաքանչյուր հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ գնահատել՝ արդյոք ֆինանսական գործիքի պարտքային ռիսկը էականորեն է աճել սկզբնական ճանաչումից հետո՝ հաշվի առնելով ֆինանսական գործիքի մնացած գործողության ժամկետի ընթացքում առաջացած պարտագանցման ռիսկի փոփոխությունը: Ավելի մանրամասն բացատրվում է 32.1.2 ծանոթագրությունում:

Վերոնշյալի հիման վրա՝ Կազմակերպությունը դասակարգում է իր ֆինանսական գործիքները փուլ 1, փուլ 2, փուլ 3 և ձեռքբերված կամ ստեղծման պահին արժեգրկված խմբերում, ինչպես նկարագրված է ստորև՝

- Փուլ 1 - երբ վարկերը ճանաչվում են առաջին անգամ, Կազմակերպությունը ճանաչում է պահուստը 12-ամսյա ակնկալվող պարտքային կորուստների հիման վրա: Փուլ 1-ում

դասակարգված վարկերը նաև ներառում են մնացորդներ, որոնցում պարտքային ռիսկը բարելավվել է և վարկը վերադասակարգվել է փուլ 2-ից:

- Փուլ 2 - երբ վարկը ստեղծման պահից ունեցել է պարտքային ռիսկի էական աճ, Կազմակերպությունը ձևավորում է գործողության ամբողջ ժամկետի ընթացքում ակնկալվող պարտքային կորուստների պահուստ: Փուլ 2-ում դասակարգված վարկերը նաև ներառում են մնացորդներ, որոնցում պարտքային ռիսկը բարելավվել է և վարկը վերադասակարգվել է փուլ 3-ից:
- Փուլ 3 – արժեզրկված վարկեր: Կազմակերպությունը ձևավորում է գործողության ամբողջ ժամկետի ընթացքում ակնկալվող պարտքային կորուստների պահուստ:
- Գնված կամ սկզբնավորված պարտքային առումով արժեզրկված ակտիվների խումբ - գնված կամ սկզբնավորված պարտքային առումով արժեզրկված ակտիվներն սկզբնական ճանաչման պահին արժեզրկված ֆինանսական ակտիվներ են: Գնված կամ սկզբնավորված պարտքային առումով արժեզրկված ակտիվները հաշվարկվում են իրական արժեքով սկզբնական ճանաչման պահին, իսկ տոկոսային եկամուտը, ըստ էության, ճանաչվում է պարտքային ռիսկով ճշգրտված արդյունավետ տոկոսադրույքով: Ակնկալվող պարտքային կորուստները ճանաչվում են այն չափով, որքանով առկա է ակնկալվող պարտքային կորուստների հետագա փոփոխություն:

Ակնկալվող պարտքային կորուստները պարտազանցում տեղի ունենալու հավանականության, պարտազանցման պահին պարտքի գումարի, պարտազանցման դեպքում կորստի գումարի գեղչված արդյունք են, որոնք սահմանվում են հետևյալ կերպ.

Պարտազանցում տեղի ունենալու հավանականություն (PD): Այն որոշակի ժամանակահատվածի ընթացքում պարտազանցման հավանական լինելու գնահատումն է: Պարտազանցումը կարող է տեղի ունենալ միայն որոշակի պահի գնահատված ժամանակահատվածում, եթե գործիքը նախկինում չի ապաճանաչվել և դեռևս պորտֆելում է:

Պարտքի գումարը պարտազանցման պահին (EAD): Այն ապագա պարտազանցման ամսաթվի դրությամբ պարտքի գնահատված գումարն է՝ հաշվի առնելով հաշվետու ամսաթվից հետո պարքտի գումարի ակնկալվող փոփոխությունները, ներառյալ մայր գումարի և տոկոսների վճարումները պայմանագրով նախատեսված կարգով կամ այլ կերպ, փոխառություն ստանալու իրավունքի օգտագործումը և բաց թողնված վճարումների գծով հաշվեզրկված տոկոսները:

Կորուստը պարտազանցման դեպքում (LGD): Այն արտահայտում է կորստի գնահատված գումարն, որը կառաջանա, եթե որոշակի պահի տեղի ունենա պարտազանցում: Այն հիմնված է վճարման ենթակա պայմանագրային դրամական հոսքերի և այն դրամական հոսքերի տարբերության վրա, որոնք վարկատուն ակնկալում է ստանալ՝ ներառյալ գրավի իրացումից: Այն սովորաբար արտահայտվում է որպես պարտազանցման պահին պարտքի գումարի տոկոս:

Պարտազանցում տեղի ունենալու հավանականությունը պարտազանցման պահին պարտքի գումարը, պարտազանցման դեպքում կորստի գումարը մանրամասն բացահայտվում են 32.1.2 ծանոթագրությունում:

Վերանայված պայմաններով ֆինանսական ակտիվներ

Եթե փոխառուի ֆինանսական դժվարությունների պատճառով ֆինանսական ակտիվի պայմանագրային պայմանները վերանայվում կամ փոփոխվում են կամ գոյություն ունեցող ֆինանսական ակտիվը փոխարինվում է նորով, ապա գնահատվում է ֆինանսական ակտիվի ապաճանաչման անհրաժեշտությունը (տես՝ ծանոթ. 4.4.4), և ակնկալվող պարտքային կորուստները հաշվարկվում են հետևյալ կերպ.

- եթե ակնկալվող վերանայումը չի հանգեցնում գոյություն ունեցող ֆինանսական ակտիվի ապաճանաչմանը, ապա փոփոխված ֆինանսական ակտիվից ակնկալվող դրամական հոսքերը ներառվում են գոյություն ունեցող ակտիվից ակնկալվող դրամական միջոցների հոսքերի պակասորդի հաշվարկում,

- Եթե ակնկալվող վերանայումը հանգեցնում է գոյություն ունեցող ֆինանսական ակտիվի ապաճանաչմանը, ապա նոր ակտիվի ակնկալվող իրական արժեքը դիտարկվում է որպես ապաճանաչման պահին գոյություն ունեցող ակտիվի վերջնական դրամական հոսք: Այդ գումարը ներառվում է գոյություն ունեցող ֆինանսական ակտիվից ակնկալվող դրամական միջոցների պակասորդի հաշվարկում, որոնք ակնկալվող ապաճանաչման ամսաթվից մինչև հաշվետու ամսաթիվ գեղջվում են գոյություն ունեցող ակտիվի սկզբնական արդյունավետ տոկոսադրույքով:

Պարտքային առումով արժեզրկված ֆինանսական ակտիվներ

Յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ Կազմակերպությունը գնահատում է, թե արդյոք ամորտիզացված արժեքով հաշվառվող ֆինանսական ակտիվները և իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով չափվող պարտքային ֆինանսական ակտիվները պարտքային առումով արժեզրկված են: Ֆինանսական ակտիվները համարվում են պարտքային առումով արժեզրկված, եթե տեղի են ունենում մեկ կամ ավելի իրադարձություններ, որոնք բացասաբար են անդրադառնում ֆինանսական ակտիվի գնահատված ապագա դրամական միջոցների հոսքերի վրա: Ֆինանսական ակտիվի պարտքային առումով արժեզրկման վկայություններ են հանդիսանում ստորև նշված իրադարձությունների վերաբերյալ տվյալների առկայությունը.

- փոխառուի կամ թողարկողի նշանակալի ֆինանսական դժվարությունները,
- պայմանագրի խախտումը, ինչպիսին է պարտազանցությունը կամ ժամկետանց դառնալը,
- Կազմակերպության կողմից վարկի կամ փոխառվության պայմանների այնպիսի վերանայումը, որը Կազմակերպությունն այլ հանգամանքներում չէր դիտարկի,
- հավանականությունը, որ փոխառուն կսննկանա կամ այլ կերպ ֆինանսապես կվերակազմակերպվի, կամ,
- ֆինանսական դժվարությունների հետևանքով արժեթղթերի ակտիվ ֆինանսական շուկայի վերացում,

Վարկը, որի պայմանները վերաբանակցվել են փոխառուի վիճակի վատթարացման պատճառով, սովորաբար համարվում է պարտքային առումով արժեզրկված, եթե գոյություն չունի ապացույց, որ պայմանագրային դրամական հոսքերը չստանալու ռիսկը նշանակալիորեն նվազել է և չկան արժեզրկման այլ հայտանիշներ:

Պետական պարտատոմսերում ներդրման արժեզրկված լինելը գնահատելիս՝ Կազմակերպությունը հաշվի է առնում հետևյալ գործոնները.

- վարկունակության շուկայական գնահատականը՝ արտացոլված պարտատոմսերի եկամտաբերությամբ,
- եկամտաբերության գնահատումը վարկանիշային գործակալությունների կողմից,
- Նոր պարտքի թողարկման համար կապիտալի շուկաներ մուտք գործելու երկրի կարողությունը:

Ակնկալվող պարտքային կորուստների պահուստի ներկայացումը ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում

Ակնկալվող պարտքային կորուստների գծով պահուստը ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում ներկայացվում է հետևյալ կերպ.

- ամորտիզացված արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվներ՝ որպես ակտիվների համախառն հաշվեկշռային արժեքից նվազում,
- իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով չափվող պարտքային գործիքներ՝ ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում կորստի պահուստ չի ճանաչվում, քանի որ այս ակտիվների համար հաշվեկշռային արժեքը

վերջիններիս իրական արժեքն է: Այնուամենայնիվ, կորստի պահուստը բացահայտվում և ճանաչվում է իրական արժեքի փոփոխությունների գծով պահուստում,

- փոխատվության հանձնառությունների և ֆինանսական երաշխավորության պայմանագրերի համար, որպես կանոն, պահուստի տեսքով,
  - Փոխատվության հանձնառությունների չօգտագործված մասի գծով ամբողջ ժամկետի ընթացքում ակնկալվող պարտքային կորուստների գնահատման ժամանակ, Բանկը գնահատում է փոխատվության հանձնառության ամբողջ ժամկետի ընթացքում պորտֆելի այն մասը, որը ակտնկալվում է օգտագործել: Ակնկալվող պարտքային կորուստները հետագայում հիմնվում են դրամական հոսքերի ակնկալվող պակասորդի ներկա արժեքի վրա, եթե վարկը օգտագործվել է: Ակնկալվող դրամական պակասորդները գեղջվում են վարկի ակնկալվող պարտքային կորուստների մոտավոր հաշվարկով:
  - Երբ ֆինանսական գործիքը ներառում է թե՛ օգտագործված և թե՛ չօգտագործված բաղադրիչ, և Կազմակերպությունը չի կարող նույնականացնել փոխատվության հանձնառության բաղադրիչի գծով ակնկալվող պարտքային կորուստներն օգտագործված բաղադրիչի գծով ակնկալվող պարտքային կորուստներից առանձին՝ Կազմակերպությունը ներկայացնում է ընդհանուր կորստի պահուստ երկու բաղադրիչների համար: Ընդհանուր գումարը ներկայացվում է որպես նվազեցում օգտագործված բաղադրիչի համախառն հաշվեկշռային արժեքից: Կորստի պահուստի ավելցուկը օգտագործված բաղադրիչի համախառն հաշվեկշռային արժեքի նկատմամբ ներկայացվում է որպես պահուստ, և:
  - Յուրաքանչյուր երաշխավորության վերաբերյալ Կազմակերպության պարտավորությունը չափվում է սկզբնապես ճանաչված գումարի առավելագույնով՝ հանած շահույթի կամ վնասի մասին հաշվետվությունում ճանաչված կուտակված ամորտիզացիան և ակնկալվող պարտքային կորուստների պահուստը: Կրճատումները գեղջվում են ռիսկով ճշգրտված տոկոսադրույքով, որը ենթակա է բացահայտման: Ֆինանսական երաշխավորության պայմանագրերի հետ կապված ակնկալվող պարտքային կորուստները ճանաչվում են պահուստներում:

Դուրսգրում

Վարկերը և պարտքային արժեթղթերը դուրս են գրվում (մասնակի կամ ամբողջական), եթե չկան դրանց վերադարձման իրական հեռանկարներ: Դա, որպես կանոն, այն դեպքն է, երբ Կազմակերպությունը որոշում է, որ պարտապանը չունի այնպիսի ակտիվներ կամ եկամտի աղբյուրներ, որոնք կարող են առաջացնել բավարար դրամական հոսքեր՝ դուրսգրման ենթակա գումարը մարելու համար: Այդ ակտիվի ինչպես ընդհանուր հաշվեկշռային արժեքը, այնպես էլ արժեզրկման պահուստը (եթե առկա են) ուղղակիորեն դուրս են գրվում: Դուրսգրումը իրենից ներկայացնում է ճանաչման մասնակի կամ ամբողջական դադարեցում: Սակայն դուրսգրված ֆինանսական ակտիվները դեռևս կարող են ենթարկվել պահանջների կատարման՝ Կազմակերպության պարտքերի հավաքագրման ընթացակարգերի համապատասխան:

4.5 Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ

Դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները բաղկացած են բանկերում հաշիվներից և այլ կարճաժամկետ պահանջներից:

Դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները հաշվառվում են ամորտիզացված արժեքով:

4.6 Պահանջներ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ

Իր բնականոն գործունեության ընթացքում Կազմակերպությունն օգտագործում է բանկերում տարբեր ժամկետայնության բացված ընթացիկ և ավանդային հաշիվներ: Ֆինանսական կազմակերպություններին տրամադրված ֆիքսված ժամկետով ավանդները հաշվառվում են ամորտիզացված արժեքով՝ օգտագործելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը: Ոչ ֆիքսված ժամկետներով միջոցներն ամորտիզացվում են Կազմակերպության ղեկավարության կողմից

գնահատված ժամկետներում: Ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ պահանջների գումարները նվազեցվում են արժեզրկումից պահուստների գումարներով:

4.7 Հաճախորդներին տրված վարկեր

Վարկերը ֆիքսված կամ որոշելի վճարումներով ֆինանսական ակտիվներն են, որոնք ստեղծվում են Կազմակերպության կողմից ուղղակիորեն պարտապանին դրամ տրամադրելու միջոցով՝ առանց պարտքը վաճառելու մտադրության:

Ֆիքսված ժամկետներով տրամադրված վարկերը սկզբնապես ճանաչվում են իրական արժեքով՝ գումարած գործարքից ծախսումները: Երբ տրամադրված գումարների իրական արժեքը տարբերվում է վարկի իրական արժեքից, օրինակ երբ վարկը տրամադրվում է շուկայականից ցածր տոկոսադրույքով, տրամադրված գումարի և վարկի իրական արժեքների տարբերությունը վարկի սկզբնական ճանաչման ժամանակ ձևակերպվում է որպես ծախս շուկայականից ցածր դրույքներով ակտիվների տեղաբաշխումից՝ շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի մասին հաշվետվությունում: Այնուհետև վարկերն ու փոխատվությունները չափվում են ամորտիզացված արժեքով՝ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը: Ֆիքսված մարման ժամկետ չունեցող վարկերն հաշվառվում են ամորտիզացված արժեքով՝ ելնելով մարման ենթադրվող ժամկետներից: Հաճախորդներին տրված վարկերի գումարները նվազեցվում են դրանց գծով արժեզրկումից պահուստների գումարներով:

4.8 Ներդրումային արժեթղթեր

Ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում ներդրումային արժեթղթերը ներառում են,

- պարտքային ներդրումային արժեթղթեր, որոնք չափվում են ամորտիզացված արժեքով. դրանք սկզբնապես չափվում են իրական արժեքով՝ գումարած ուղղակի գործարքների ծախսերը, իսկ հետագայում՝ դրանց ամորտիզացված արժեքով՝ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը:

Ամորտիզացված արժեքով չափվող պարտքային արժեթղթերի գծով օգուտը և վնասը ճանաչվում շահույթում կամ վնասում

- տոկոսային եկամուտ՝ արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդի կիրառմամբ,
- ակնկալվող պարտքային կորուստներ և հակադարձում
- արտարժույթի փոխարկումից օգուտ և վնաս

4.9 Վարձակալություն

Ցանկացած նոր պայմանագրի դեպքում Կազմակերպությունը դիտարկում է, թե արդյոք պայմանագիրը վարձակալական է, կամ պարունակում է վարձակալություն: Վարձակալությունը սահմանվում է որպես «պայմանագիր կամ պայմանագրի մի մաս, որը փոխհատուցման դիմաց փոխանցում է ակտիվի (հիմքում ընկած ակտիվ) օգտագործման իրավունքը որոշակի ժամանակահատվածի համար»: Այս սահմանումը կիրառելու համար Կազմակերպությունը գնահատում է, թե արդյոք պայմանագիրը բավարարում է հետևյալ երեք հիմնական գնահատականներին.

- պայմանագիրը պարունակում է որոշակիացված ակտիվ, որը կա՛մ հստակ սահմանված է պայմանագրում, կա՛մ սահմանվում է անուղղակի վկայության հիման վրա՝ որոշակիացվելով այն պահին, երբ ակտիվը դառնում է հասանելի Կազմակերպությանը,
- Կազմակերպությունն իրավունք ունի ստանալու որոշակիացված ակտիվի օգտագործումից, ըստ էության, բոլոր տնտեսական օգուտները օգտագործման ողջ ժամանակահատվածում՝ հաշվի առնելով նրա՝ պայմանագրի որոշակի շրջանակում իրավունքները,

- Կազմակերպությունն իրավունք ունի օգտագործման ժամանակահատվածի ընթացքում ուղղորդելու որոշակիացված ակտիվի օգտագործումը: Կազմակերպությունն իրավունք ունի ուղղորդել, թե «ինչպես և ինչ նպատակով» ակտիվն օգտագործել օգտագործման ժամանակաշրջանի ընթացքում:

Վարձակալության ճանաչում և չափում

Կազմակերպությունը որպես վարձակալ

Վարձակալության մեկնարկի ամսաթվի դրությամբ, Կազմակերպությունը պետք է ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում ճանաչի օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվը և վարձակալության գծով պարտավորությունը: Օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվը չափվում է սկզբնական արժեքով, որը ձևավորվում է վարձակալության գծով պարտավորության սկզբնական չափումից, Կազմակերպության կատարած ցանկացած սկզբնական ուղղակի ծախսերից, վարձակալության ժամկետի ավարտին ակտիվի ապատեղակայման և քանդման ցանկացած ծախսի գնահատումից և նախքան վարձակալության մեկնարկի ամսաթիվը կատարված ցանկացած վարձակալական վճարներից (հանած ստացված ցանկացած խրախուսումները):

Կազմակերպությունը հաշվարկում է օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվի մաշվածությունը գծային հիմունքով վարձակալության մեկնարկի ամսաթվից մինչև օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվի օգտակար ծառայության ավարտի ամսաթվից կամ վարձակալության ժամկետի ավարտի ամսաթվից ամենավաղը: Կազմակերպությունը նաև գնահատում է օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվը արժեզրկման համար, երբ այդպիսի ցուցանիշներ կան: Վարձակալված գույքի բարելավումները կապիտալիզացվում և մաշվում են գծային հիմունքով՝ որպես հիմք ընդունելով վարձակալության ժամկետից և վարձակալված գույքի օգտակար ծառայության ժամկետից նվազագույնը:

Մեկնարկի ամսաթվին Կազմակերպությունը չափում է վարձակալության գծով պարտավորությունը այդ ամսաթվին դեռևս չվճարված վարձավճարների ներկա արժեքով՝ դրանք գեղջելով՝ կիրառելով վարձակալությամբ ենթադրվող տոկոսադրույքը, եթե այդ դրույքը կարելի է հեշտությամբ որոշել, կամ Կազմակերպության լրացուցիչ փոխառության տոկոսադրույքը:

Վարձակալության գծով պարտավորության չափման մեջ ներառվող վարձավճարները պարունակում են հաստատուն վճարումներ (ներառյալ՝ ըստ էության հաստատուն վճարումներ), վարձակալության փոփոխուն վճարումներ, որոնք կախված են ինդեքսից կամ դրույքից, գումարներ, որոնք, ինչպես սպասվում է կվճարվեն մնացորդային արժեքի երաշխիքի ներքո և վճարումներից, որոնք առաջանում են օպցիոններից, որոնց իրագործման վերաբերյալ կա խելամիտ համոզումներ:

Սկզբնական չափումից հետո պարտավորությունը կնվազեցվի կատարված վճարումների և կմեծացվի տոկոսների չափով: Այն վերաչափվում է՝ արտացոլելու ցանկացած վերագնահատում կամ փոփոխություն, կամ եթե առկա են փոփոխություններ ըստ էության հաստատուն վճարումներում:

Երբ վարձակալության գծով պարտավորությունը վերաչափվում է, համապատասխան ճշգրտումը արտացոլվում է օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվում կամ շահույթում և վնասում, եթե օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվը նվազեցվել է գրոյի:

Կազմակերպությունը կարճաժամկետ վարձակալությունների և փոքրարժեք ակտիվների վարձակալությունների հաշվառման համար ընտրել է գործնական մոտեցումներ: Օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվ և վարձակալության գծով պարտավորություն ճանաչելու փոխարեն, դրանց հետ կապված վճարումները վարձակալության ժամկետի ընթացքում ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում որպես ծախս՝ գծային հիմունքով:

Կազմակերպությունը սահմանում է իր լրացուցիչ փոխառության տոկոսադրույքը՝ վերլուծելով փոխառությունները արտաքին տարբեր աղբյուրների հիման վրա և կատարում է որոշակի ճշգրտումներ՝ արտացոլելու վարձակալության պայմանները և վարձակալված ակտիվի տեսակը:

Ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվները ընդգրկվել են հիմնական միջոցների տողում, իսկ վարձակալության գծով պարտավորությունները՝ այլ պարտավորություններում:

4.10 Հիմնական միջոցներ

Հիմնական միջոցները ներկայացված են սկզբնական արժեքի և կուտակված մաշվածության տարբերությամբ: Երբ ակտիվի հաշվեկշռային արժեքը ավելի մեծ է նրա գնահատված փոխհատուցվող գումարից ոչ ժամանակավոր հանգամանքների պատճառով, այն անմիջապես նվազեցվում է մինչև այդ փոխհատուցվող գումարը:

Մաշվածությունը հաշվարկվում է գծային մեթոդով ակտիվի օգտակար ծառայության ժամկետի ընթացքում, կիրառելով հետևյալ տարեկան դրույքաչափերը՝

	Օգտակար ծառայության ժամկետ (տարիներ)	Տոկոսադրույք (%)
Համակարգչային սարքավորումներ	1-5	20-100
Տնտեսական գույք	1-8	12.5-100
Փոխադրամիջոցներ	8	12.5

Վարձակալված հիմնական միջոցների վրա ուղղված կապիտալ բնույթի ծախսումները կապիտալացվում և ամորտիզացվում են գծային հիմունքով վարձակալման ժամկետի և հիմնական միջոցների և դրանց օգտակար ծառայության ժամկետներից նվազագույնով:

Հիմնական միջոցների վերանորոգման և պահպանման հետ կապված ծախսումները շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում ճանաչվում են որպես ծախս՝ դրանց կատարման պահին: Կապիտալ բնույթի նորոգման ծախսումները ավելացվում են ակտիվի հաշվեկշռային արժեքին, երբ այդ ծախսումները բավարարում են ակտիվի չանաչման չափանիշներին: Այս ծախսումների մաշվածությունը հաշվարկվում է համապատասխան ակտիվի օգտակար ծառայության մնացորդային ժամկետի ընթացքում:

Հիմնական միջոցի իրացումից առաջացած օգուտ կամ վնասը որոշվում է որպես ակտիվի իրացումից գուտ մուտքերի և հաշվեկշռային արժեքի տարբերություն և հաշվառվում է գործառնական շահույթում:

4.11 Ոչ նյութական ակտիվներ

Ոչ նյութական ակտիվները բաղկացած են համակարգչային ծրագրերից, արտոնագրերից և այլն:

Առանձին ձեռք բերված ոչ նյութական ակտիվները սկզբնապես ճանաչվում են ինքնարժեքով: Նախնական ճանաչումից հետո ոչ նյութական ակտիվները հաշվառվում են ինքնարժեքով՝ նվազեցնելով կուտակված ամորտիզացիան կամ արժեզրկումից կորուստները: Ոչ նյութական ակտիվների օգտակար ծառայությունների ժամկետները կարող են լինել որոշակի կամ անորոշ: Որոշակի օգտակար ծառայությունների ժամկետներ ունեցող ոչ նյութական ակտիվներն ամորտիզացվում են գծային հիմունքով օգտակար ծառայության ընթացքում՝ 1-10 տարվա ընթացքում և գնահատվում են արժեզրկման առումով, երբ առկա են արժեզրկման հատկանիշներ: Ամորտիզացիայի հաշվառման մեթոդները և ժամկետները վերանայվում են յուրաքանչյուր ֆինանսական տարվա վերջում:

Անորոշ օգտակար ծառայությունների ժամկետներ ունեցող ոչ նյութական ակտիվները չեն ամորտիզացվում, սակայն յուրաքանչյուր տարի գնահատվում են արժեզրկման առումով՝ անհատապես կամ առանձին դրամաստեղծ միավորի համար: Անորոշ օգտակար

ծառայությունների ժամկետներ ունեցող ոչ նյութական ակտիվները յուրաքանչյուր տարի հսկվում են հիմնավորելու համար նրանց հաշվառման շարունակականությունը նշված դասում:

Համակարգչային ծրագրերի ընթացիկ սպասարկման ծախսերը հաշվառվում են որպես ծախս դրանց կատարման ժամանակ: Համակարգչային ծրագրերի մշակման գծով ծախսերը (օրինակ դիզայն և նոր կամ նորացված ծրագրի թեսթավորում) ճանաչվում են որպես ոչ նյութական ակտիվներ, երբ Կազմակերպությունը կարողանում է ցուցադրել ոչ նյութական ակտիվի ստեղծման տեխնիկական հնարավորությունն այնպես, որ այն հնարավոր լինի վաճառքի կամ օգտագործման, իր մտադրությունը ստեղծելու ոչ նյութական ակտիվ և այն օգտագործելու կամ վաճառելու, իր ունակությունը օգտագործելու կամ վաճառելու ոչ նյութական ակտիվը, այն, թե ինչպես է ոչ նյութական ակտիվը ստեղծելու հնարավոր տնտեսական օգուտներ, աշխատանքներն ավարտելու բավարար միջոցների առկայություն և դրանց հստակ գնահատում: Ծրագրային ապահովման գծով այլ ծախսերը ճանաչվում են դրանց ծագման պահին:

4.12 Բռնագանձված ակտիվներ

Որոշ դեպքերում, ակտիվները բռնագանձվում են վարկային պարտավորությունների չկատարման արդյունքում: Բռնագանձված ակտիվները չափվում են սկզբնական արժեքից և իրացման գուտ արժեքից նվազագույնով:

4.13 Շնորհներ

Ակտիվներին վերաբերող շնորհները ներառվում են այլ պարտավորություններում և կրեդիտագրվում են շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի մասին հաշվետվությանը գծային մեթոդով՝ համապատասխան ակտիվի օգտակար ծառայության ժամկետի ընթացքում:

4.14 Վարկեր և փոխառություններ

Վարկերը և փոխառությունները, որոնք ներառում են ՀՀ կենտրոնական Բանկից և այլ կազմակերպություններից ստացված փոխառությունները սկզբնապես ճանաչվում են ստացված միջոցների իրական արժեքով՝ հանած գործառնությունների գծով ուղղակի ծախսերը: Սկզբնական ճանաչումից հետո ներգրավված միջոցները հաշվառվում են ամորտիզացված արժեքով՝ օգտագործելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը: Եկամուտները և ծախսերը գրանցվում են շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում, ինչպես պարտավորությունների ապաճանաչման ժամանակ, այնպես էլ ամորտիզացիայի ընթացքում:

4.15 Սեփական կապիտալ

Կանոնադրական կապիտալ

Կանոնադրական կապիտալը բաղկացած է փայտերերի բաժնեմասերից:

Չբաշխված շահույթ

Չբաշխված շահույթը ներառում է ընթացիկ և նախորդ ժամանակաշրջանների կուտակված շահույթը:

4.16 Հաշվանցում

Ֆինանսական ակտիվները և պարտավորությունները, եկամուտներն ու ծախսերը ֆինանսական հաշվետվություններում ներկայացվում են հաշվանցված, եթե գոյություն ունի օրենսդրորեն հաստատված իրավունք իրականացնելու հաշվառված գումարների հաշվանցում, ինչպես նաև մտադրություն իրականացնելու հաշվանցում կամ միաժամանակ իրացնելու ակտիվը և մարելու պարտավորությունը:

Եկամուտները և ծախսերը ներկայացվում են զուտ արժեքի հիման վրա, միայն երբ դա թույլատրվում է համաձայն ՖՀՄՍ, կամ մի խումբ համանման գործարքների օգուտի և վնասի համար, ինչպիսին հանդիսանում է Կազմակերպության առևտրային գործունեությունը:

5 Կարևորագույն հաշվապահական գնահատումներ և դատողություններ

ՖՀՄՍ համաձայն ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստումը պահանջում է, որ Կազմակերպության ղեկավարությունը կատարի կարևորագույն հաշվապահական գնահատումներ, դատողություններ և ենթադրություններ, որոնք ազդեցություն են թողնում ֆինանսական հաշվետվությունների ամսաթվի դրությամբ ակտիվների և պարտավորությունների ներկայացվող գումարների, ինչպես նաև հաշվետու ժամանակաշրջանի եկամուտների և ծախսերի վրա: Գնահատումները և դրանց հետ կապված ենթադրությունները, հիմնվելով պատմական փորձի և այլ գործոնների վրա, որոնք հիմնավորված են տվյալ պայմաններում, հիմք են հանդիսանում դատողություններ անելու այն ակտիվների և պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքների վերաբերյալ, որոնց արժեքը հնարավոր չէ որոշել այլ վստահելի աղբյուրներից: Ամեն դեպքում, չնայած գնահատումները հիմնվում են ղեկավարության կողմից ընթացիկ իրադարձությունների լավագույն պատկերացումների վրա, փաստացի արդյունքները վերջին հաշվով կարող են տարբերվել կատարված գնահատումներից:

Ներկայացվող ֆինանսական հաշվետվությունների առումով նշանակալից դատողությունները և գնահատումները ներկայացվում են ստորև:

5.1 Դատողություններ

Ֆինանսական ակտիվների դասակարգում

Կազմակերպությունը գնահատում է այն բիզնես մոդելը, որի շրջանակում ակտիվները պահվում են, ինչպես նաև գնահատում, թե արդյոք ֆինանսական ակտիվի պայմանագրային պայմանները բացառապես մայր գումարի և չմարված մայր գումարի տոկոսագումարների վճարումներն են (տե՛ս 4.4.2 ծանոթագրությունը):

Ակնկալվող պարտքային կորուստների հաշվարկմանը վերաբորող չափանիշների սահմանում

Կազմակերպությունը սահմանում է չափանիշներ որոշելու համար, արդյոք տեղի է ունեցել ֆինանսական ակտիվի պարտքային ռիսկի նշանակալի աճ սկզբնական ճանաչումից ի վեր, որոշելու համար ակնկալվող պարտքային կորուստների (ԱՊԿ) չափման մեջ ապագայամետ տեղեկատվությունը ներառելու մեթոդաբանությունը և ակնկալվող պարտքային կորուստների չափման համար օգտագործվող մոդելների ընտրությունն և հաստատումը:

5.2 Ենթադրություններ և գնահատման անորոշություն

Իրական արժեքի չափումը

Ֆինանսական գործիքների (երբ ակտիվ շուկայի գնանշումներ չկան) և ոչ ֆինանսական ակտիվների իրական արժեքը սահմանելու համար ղեկավարությունն օգտագործում է գնահատման մոդելներ: Սա ներառում է գնահատումների և ենթադրությունների մշակում համապատասխան նրան, թե շուկայի մասնակիցները ինչպես կգնահատեն գործիքները: Դեկավարությունն իր ենթադրություններում որքան հնարավոր է հիմնվում է դիտարկվող տվյալների վրա, սակայն դրանք միշտ չէ, որ հասանելի են: Այդ դեպքում, ղեկավարությունն օգտագործում է իր ունեցած ամենալավ տեղեկատվությունը: Գնահատված իրական արժեքը կարող է տարբերվել փաստացի արժեքից, որը հաշվետու ժամանակաշրջանի դրությամբ կարող է ձեռք բերվել անհատական գործարքների դեպքում (տե՛ս ծանոթագրություն 29):

Հիմնական միջոցների օգտակար ծառայության ժամկետ

Հիմնական միջոցների օգտակար ծառայության ժամկետի գնահատումը նմանատիպ ակտիվների օգտագործման փորձի հիման վրա դատողության արդյունք է: Ապագա տնտեսական օգուտները մարմնավորվում են ակտիվներում և սպառվում հիմնականում օգտագործմանը զուգընթաց: Ղեկավարությունը մնացորդային օգտակար ծառայության ժամկետը գնահատում է ակտիվի ընթացիկ տեխնիկական վիճակին համապատասխան և ըստ այն գնահատված ժամանակաշրջանի, որի ընթացքում Կազմակերպությունը կանխատեսում է ստանալ օգուտներ: Մնացորդային օգտակար ծառայության ժամկետի գնահատման համար հաշվի են առնվում հետևյալ հիմնական գործոններն. ակտիվների կանխատեսվող օգտագործումը, գործառնական գործոններից և պահպանման ծրագրից կախված՝ մաշվածությունը և շուկայական պայմանների փոփոխություններից առաջացող մաշվածությունը:

Կապակցված կողմերի հետ գործառնություններ

Կազմակերպությունն իր գործունեության ընթացքում իրականացնում է գործառնություններ կապակցված կողմերի հետ: Նշված գործառնությունները հիմնականում իրականացվում են շուկայական պայմաններով: Գործող շուկայի բացակայության դեպքում Կազմակերպությունը կատարում է դատողություններ գործառնությունների շուկայական կամ ոչ շուկայական բնույթի վերաբերյալ: Դատողությունները հիմնվում են այլ հաճախորդների հետ նմանատիպ գործառնությունների, ինչպես նաև արդյունավետ դրույքների վերլուծությունների վրա (տես՝ 28 ծանոթագրությունը):

Ֆինանսական ակտիվների արժեզրկում

Կազմակերպությունը գնահատում է, թե արդյոք ֆինանսական ակտիվի գծով պարտքային ռիսկը էականորեն է աճել սկզբնական ճանաչումից հետո և ակնկալվող պարտքային կորուստների չափման գործընթացում կանխատեսվող տեղեկատվության ներառումը (տես 32.1.2 ծանոթագրություն), ինչպես նաև վերականգնվող դրամական միջոցների հոսքերի գնահատման համար օգտագործվող հիմնական ենթադրությունները (տես 4.4.5 ծանոթագրությունը):

Հարկային օրենսդրություն

ՀՀ հարկային օրենսդրությունը ենթակա է տարակարծիք մեկնաբանությունների: Տես՝ 26 ծանոթագրությունը:

6 Տոկոսային և նմանատիպ եկամուտներ և ծախսեր

Հազար ՀՀ դրամ	2021	2020
<i>Արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդով հաշվարկված տոկոսային եկամուտ</i>		
Հաճախորդներին տրված վարկեր	1,571,882	1,694,942
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	23,765	15,991
Ամորտիզացված արժեքով չափվող պարտքային արժեթղթեր	-	13,035
Ընդամենը տոկոսային և նմանատիպ եկամուտներ	1,595,647	1,723,968

Վարկեր և փոխառություններ	656,864	736,454
Վարձակալության գծով պարտավորություններ	5,351	5,289
Ստորադաս փոխառություն	108,848	46,091
Տոկոսային ծախսեր ռեպո գործառնություններից	-	13,952
Ընդամենը տոկոսային և նմանատիպ ծախսեր	771,063	801,786

7 Զուտ առևտրային վնաս

Հազար ՀՀ դրամ	2021	2020
Արտարժույթի առք ու վաճառքից առաջացած զուտ օգուտ/(վնաս)	(26,366)	8,147
Աձանցյալ գործիքներից զուտ վնաս	(17,262)	(12,040)
Ընդամենը զուտ առևտրային վնաս	(43,628)	(3,893)

8 Եկամուտներ ստացված շնորհներից

Հազար ՀՀ դրամ	2021	2020
Եկամուտներին վերաբերող շնորհներ	4,565	3,958
Ակտիվներին վերաբերող շնորհներ (ծանոթագրություն 23)	1,073	1,073
Ընդամենը եկամուտներ շնորհներից	5,638	5,031

9 Այլ եկամուտ

Հազար ՀՀ դրամ	2021	2020
Ստացված տույժեր և տուգանքներ	16,380	15,567
Հիմնական միջոցների վաճառքից գուտ օգուտներ	831	-
Այլ ակտիվների վաճառքից գուտ օգուտներ	24	456
Այլ եկամուտներ	633	411
Ընդամենը այլ եկամուտ	17,868	16,434

10 Արժեզրկման ծախս/(հակադարձում)

Հազար ՀՀ դրամ					2021
Ծանոթ.	12-ամսյա ակնկալվող պարտքային կորուստներ	Գործողության ամբողջ ժամկետի ընթացքում չարժեզրկված ակնկալվող պարտքային կորուստներ	Գործողության ամբողջ ժամկետի ընթացքում արժեզրկված ակնկալվող պարտքային կորուստներ	Ընդամենը	
Վարկեր հաճախորդներին	17	50,376	(21,325)	(56,899)	(27,848)
Ընդամենը արժեզրկման ծախս/(հակադարձում)		50,376	(20,325)	(57,609)	(27,848)
Հազար ՀՀ դրամ					2020
Ծանոթ.	12-ամսյա ակնկալվող պարտքային կորուստներ	Գործողության ամբողջ ժամկետի ընթացքում չարժեզրկված ակնկալվող պարտքային կորուստներ	Գործողության ամբողջ ժամկետի ընթացքում արժեզրկված ակնկալվող պարտքային կորուստներ	Ընդամենը	
Վարկեր հաճախորդներին	17	5,061	16,570	28,685	50,316
Ընդամենը արժեզրկման ծախս		5,061	16,570	28,685	50,316

11 Անձնակազմի գծով ծախսեր

Հազար ՀՀ դրամ	2021	2020
Աշխատակիցների հատուցումներ, ներառյալ դրանց վերաբերող հարկերը	435,204	446,541
Անձնակազմի վերապատրաստման ծախսեր	634	299
Ընդամենը անձնակազմի գծով ծախսեր	435,838	446,840

12 Այլ ծախսեր

Հազար ՀՀ դրամ	2021	2020
Վարկային պարտավորությունների ներում*	-	131,342
Մաշվածություն և ամորտիզացիա	59,115	50,058
Վերանորոգման և սպասարկման ծախսեր	35,207	18,663
Տնտեսական ապրանքներ և կոմունալ ծառայություններ	20,138	19,365
Կարճաժամկետ վարձակալության գծով ծախսեր	22,986	22,215
Վարկերի տրամադրման գծով	17,521	17,310
Համակարգչային ծրագրերի գծով ծախսեր	12,166	9,904
Ապահովագրություն	10,876	10,442
Բանկային ծառայությունների վճարներ	7,864	6,493
Ֆինանսական հաշտարարի գրասենյակի գծով ծախսեր	9,253	9,273
Կապի և տեղեկատվության ծառայություններ	7,855	6,832
Գործուղման ծախսեր	108	75
Աուդիտի և խորհրդատվական ծառայություններ	5,900	8,820
Շահութահարկից բացի այլ հարկեր և տուրքեր	11,966	7,326
Գովազդի և հասարակական կապերի գծով ծախսեր	5,270	8,575
Գրասենյակային ծախսեր	4,213	2,593
Անդամավճարներ	2,988	3,018
Ներկայացուցչական ծախսեր	874	60
Բարեգործական հատկացումներ	5,830	30,000
Հիմնական միջոցների վաճառքից զուտ վնաս	-	230
Այլ	11,603	11,847
Ընդամենը այլ ծախսեր	251,733	374,441

*2020թ.-ին Կազմակերպությունը ներել է Արցախյան պատերազմի ժամանակ անհայտ կորած և զոհված վարկառուների և նրանց ընտանիքի անդամների վարկային պարտավորությունները 131,342 հազար դրամի չափով:

13 Շահութահարկի գծով ծախս

Հազար ՀՀ դրամ	2021	2020
Ընթացիկ հարկի գծով ծախս	18,127	34,056
Նախորդ տարիների շահութահարկի ճշգրտում	-	6,522
Հետաձգված հարկի գծով ծախս/(փոխհատուցում)	20,581	(14,075)
Ընդամենը շահութահարկի գծով ծախս	38,708	26,503

Հայաստանի Հանրապետությունում շահութահարկի դրույքաչափը կազմում է 18% (2020թ.՝ 18%): ՀՀ հարկային օրենսդրության և ՖՀՄՄ-ի միջև եղած տարբերությունը մի շարք ակտիվների և պարտավորությունների գծով առաջացնում է ժամանակավոր տարբերություններ ֆինանսական հաշվետվությունների կազման նպատակներով դրանց հաշվեկշռային արժեքների և հարկման բազայի միջև:

Հետաձգված շահութահարկի գումարը հաշվարկվում է 18% հիմնական դրույքաչափը կիրառելով:

Ստորև ներկայացվում է շահութահարկի գծով ծախսի և հաշվապահական շահույթի միջև փոխկապակցվածությունը.

Հազար ՀՀ դրամ	Արդյունավետ դրույքաչափ		Արդյունավետ դրույքաչափ	
	2021	(%)	2020	(%)
Շահույթ մինչև հարկումը	67,240	-	191,412	-
Շահութահարկ	12,103	18	34,454	18
Զնվազեցվող ծախսեր	12,655	19	7,713	4
Ոչ առևտրային ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների փոխարժեքային տարբերություններից գուտվնաս / (օգուտ)	13,950	21	(22,186)	(11)
Նախորդ տարիների շահութահարկի ճշտում	-	-	6,522	3
Ընդամենը շահութահարկի գծով ծախս	38,708	58	26,503	14

Ժամանակավոր տարբերությունների գծով հետաձգված հարկի հաշվարկ.

Հազար ՀՀ դրամ	31 դեկտեմբերի 2021թ.				
	31 դեկտեմբերի 2020թ.	Շահույթում կամ վնասում ճանաչված	Զուտ մնացորդ	Հետաձգված հարկային ակտիվ	Հետաձգված հարկային պարտավորություն
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	(2,697)	1,564	(1,133)	-	(1,133)
Հաճախորդներին տրված վարկեր	7,688	(20,238)	(12,550)	-	(12,550)
Հիմնական միջոցներ	9,540	4,770	14,310	14,310	-
Այլ ակտիվներ	(263)	(508)	(771)	-	(771)
Վարկեր և փոխառություններ	2,990	(252)	2,738	2,738	-
Ֆինանսական վարձակալության գծով պարտավորություն	(8,299)	(4,721)	(13,020)	-	(13,020)
Այլ պարտավորություններ	6,451	(1,196)	5,255	5,255	-
Հետաձգված հարկային ակտիվ/ (պարտավորություն)	15,410	(20,581)	(5,171)	22,303	(27,474)

Հազար ՀՀ դրամ	31 դեկտեմբերի 2020թ.				
	31 դեկտեմբերի 2019 թ.	Շահույթում կամ վնասում ճանաչված	Զուտ մնացորդ	Հետաձգված հարկային ակտիվ	Հետաձգված հարկային պարտավորություն
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	(478)	(2,219)	(2,697)	-	(2,697)
Հաճախորդներին տրված վարկեր	(6,008)	13,696	7,688	-	7,688
Հիմնական միջոցներ	4,770	4,770	9,540	9,540	-
Այլ ակտիվներ	(93)	(170)	(263)	-	(263)
Վարկեր և փոխառություններ	2,778	212	2,990	2,990	-
Ֆինանսական վարձակալության գծով պարտավորություն	(3,568)	(4,731)	(8,299)	-	(8,299)
Այլ պարտավորություններ	3,934	2,517	6,451	6,451	-
Հետաձգված հարկային ակտիվ/(պարտավորություն)	1,335	14,075	15,410	18,981	(3,571)

14 Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ

Հազար ՀՀ դրամ	31 դեկտեմբերի 2021թ.	31 դեկտեմբերի 2020թ.
Բանկային հաշիվներ	387,891	713,243
Այլ կարճաժամկետ պահանջներ	7,487	8,966
Ընդամենը դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	<u>395,378</u>	<u>722,209</u>

2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ 282,368 հազար դրամ գումարով (73%) բանկային հաշիվները կենտրոնացված է մեկ բանկում, (2020թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 647,783 հազար դրամ (90%) մեկ բանկում):

Դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների գծով ակնկալվող պարտքային կորուստները աննշան են, այդ իսկ պատճառով չեն բացահայտվում:

15 Պահանջներ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ

Հազար ՀՀ դրամ	31 դեկտեմբերի 2021թ.	31 դեկտեմբերի 2020թ.
Ավանդներ բանկերում	241,607	785,088
Ընդամենը պահանջներ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	<u>241,607</u>	<u>785,088</u>

2021թ. և 2020թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ավանդները տեղաբաշխված են մեկ ՀՀ առևտրային բանկում:

Պահանջներ ֆինանսական կազմակերպությունների գծով ակնկալվող պարտքային կորուստները աննշան են, այդ իսկ պատճառով չեն բացահայտվում:

16 Ածանցյալ ֆինանսական գործիքներ

Արժույթի սվոփերը դրամական միջոցների մեկը մյուսով փոխարինման ապահովումներ են: Սվոփերը հանգեցնում են արտարժույթների տնտեսական փոխանակման: Կազմակերպության պարտքային ռիսկը ներկայացնում է սվոփային պայմանագրերի փոխարինման պոտենցիալ ծախս, այն դեպքում, եթե պայմանագրային կողմերը չնարեն իրենց պարտավորությունները:

Առկա ածանցյալ ֆինանսական գործիքների համախառն պայմանագրային կամ պայմանական գումարները, համաձայն որոնց գործիքները նպաստավոր են կամ ոչ, կարող են ժամանակ առ ժամանակ նշանակալիորեն տատանվել՝ հանգեցնելով ածանցյալ ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների համախառն իրական արժեքների տատանման:

Ածանցյալ ֆինանսական գործիքների իրական արժեքները ներկայացված են ստորև.

Հազար ՀՀ դրամ	31 դեկտեմբերի 2021թ.			31 դեկտեմբերի 2020թ.		
	Պայմանական գումար	Ակտիվների իրական արժեք	Պարտավորությունների իրական արժեք	Պայմանական գումար	Ակտիվների իրական արժեք	Պարտավորությունների իրական արժեք
<i>Արտարժույթով պայմանագրեր</i>						
Արտաժութային սվոփ պայմանագրեր	599,342	-	8,343	-	-	-
Ընդամենը ածանցյալ ֆինանսական գործիքներ	<u>599,342</u>	<u>-</u>	<u>8,343</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>-</u>

17 Հաճախորդներին տրված վարկեր

Հազար ՀՀ դրամ	31 դեկտեմբերի 2021թ.			31 դեկտեմբերի 2020թ.		
	Համախառն հաշվեկշռային արժեք	Ակնկալվող կորուստների պահուստ	Հաշվեկշռային արժեք	Համախառն հաշվեկշռային արժեք	Արժեզրկման պահուստ	Հաշվեկշռային արժեք
<i>Գյուղատնտեսական վարկեր</i>						
Բուսաբուծություն	5,202,821	(137,691)	5,065,130	4,726,166	(148,499)	4,577,667
Անասնապահություն	5,539,169	(126,676)	5,412,493	5,169,614	(149,712)	5,019,902
Զկնաբուծություն	142,556	(2,810)	139,746	175,468	(3,831)	171,637
	<u>10,884,546</u>	<u>(267,177)</u>	<u>10,617,369</u>	<u>10,071,248</u>	<u>(302,042)</u>	<u>9,769,206</u>
<i>Այլ վարկեր</i>						
Առևտուր	960,971	(19,763)	941,208	969,234	(28,700)	940,534
Արդյունաբերություն	52,281	(1,037)	51,244	303,119	(8,948)	294,171
Այլ	488,248	(15,441)	472,807	354,958	(10,015)	344,943
	<u>1,501,500</u>	<u>(36,241)</u>	<u>1,465,259</u>	<u>1,627,310</u>	<u>(47,663)</u>	<u>1,579,647</u>
Ընդամենը	<u>12,386,046</u>	<u>(303,418)</u>	<u>12,082,628</u>	<u>11,698,558</u>	<u>(349,705)</u>	<u>11,348,853</u>

2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ավարտված տարվա ընթացքում Կազմակերպությունը ձեռք է բերել հաճախորդներին տրամադրված վարկերի դիմաց ստացած գրավը, այդ ակտիվների հաշվեկշռային արժեքը կազմել է 39,280 հազար դրամ (2020թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 9,631 հազար դրամ): Կազմակերպությունը մտադիր է վաճառել այս ակտիվները կարճ ժամանակահատվածում:

2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Կազմակերպությունը չունի վարկառու (2020թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ նույնպես), որին տրամադրված վարկերի մնացորդները գերազանցում են սեփական կապիտալի 10%-ը:

Գյուղատնտեսական և այլ վարկերի գծով համախառն հաշվեկշռային արժեքներում փոփոխությունների վերլուծությունը ներկայացված է ստորև.

Հազար ՀՀ դրամ	2021			
	Փուլ 1	Փուլ 2	Փուլ 3	Ընդամենը
<i>Գյուղատնտեսական վարկեր</i>				
Մնացորդը հունվարի 1-ի դրությամբ	9,508,053	387,111	176,084	10,071,248
Սկզբնավորված նոր ակտիվներ	9,149,809	19,270	32,945	9,202,024
Մարված ակտիվներ	(8,195,958)	(39,165)	(96,250)	(8,331,373)
- փոխանցում Փուլ 1	164,486	(157,829)	(6,657)	-
- փոխանցում Փուլ 2	(112,234)	150,948	(38,714)	-
- փոխանցում Փուլ 3	(180,893)	(41,822)	222,715	-
Ակտիվի զուտ փոփոխություն տոկոսների և արտարժույթի վերազնահատումից	323,320	(172,342)	(191,790)	(40,812)
Զուտ դուրս գրում տարվա ընթացքում	-	-	(16,541)	(16,541)
Մնացորդ դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	10,656,583	146,171	81,792	10,884,546
<hr/>				
Հազար ՀՀ դրամ	2021			
	Փուլ 1	Փուլ 2	Փուլ 3	Ընդամենը
<i>Այլ վարկեր</i>				
Մնացորդը հունվարի 1-ի դրությամբ	1,590,738	20,013	16,559	1,627,310
Սկզբնավորված նոր ակտիվներ	1,106,514	4,000	-	1,110,514
Մարված ակտիվներ	(1,163,151)	(9,129)	(33,968)	(1,206,248)
- փոխանցում Փուլ 1	-	-	-	-
- փոխանցում Փուլ 2	(3,073)	8,545	(5,472)	-
- փոխանցում Փուլ 3	(91,171)	33,425	57,746	-
Ակտիվի զուտ փոփոխություն տոկոսների և արտարժույթի վերազնահատումից	(8,249)	(38,118)	18,189	(28,178)
Զուտ դուրս գրում տարվա ընթացքում	-	-	(1,898)	(1,898)
Մնացորդ դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	1,431,608	18,736	51,156	1,501,500

Հազար ՀՀ դրամ

2020

	Փուլ 1	Փուլ 2	Փուլ 3	Ընդամենը
<i>Գյուղատնտեսական վարկեր</i>				
Մնացորդը հունվարի 1-ի դրությամբ	10,364,900	187,835	86,479	10,639,214
Սկզբնավորված նոր ակտիվներ	6,613,477	168,012	6,560	6,788,049
Մարված ակտիվներ	(7,232,415)	(168,174)	(66,324)	(7,466,913)
- փոխանցում Փուլ 1	81,688	(73,993)	(7,695)	-
- փոխանցում Փուլ 2	(361,772)	361,772	-	-
- փոխանցում Փուլ 3	(125,588)	(54,875)	180,463	-
Ակտիվի զուտ փոփոխություն տոկոսների և արտարժույթի վերագնահատումից	167,763	(33,466)	(33,392)	100,905
Զուտ վերականգնում տարվա ընթացքում	-	-	9,993	9,993
Մնացորդ դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	9,508,053	387,111	176,084	10,071,248

Հազար ՀՀ դրամ

2020

	Փուլ 1	Փուլ 2	Փուլ 3	Ընդամենը
<i>Այլ վարկեր</i>				
Մնացորդը հունվարի 1-ի դրությամբ	2,024,676	8,162	2,583	2,035,421
Սկզբնավորված նոր ակտիվներ	735,701	3,000	899	739,600
Մարված ակտիվներ	(1,134,657)	(2,334)	(16,653)	(1,153,644)
- փոխանցում Փուլ 1	8,162	(8,162)	-	-
- փոխանցում Փուլ 2	(17,729)	17,729	-	-
- փոխանցում Փուլ 3	(26,267)	-	26,267	-
Ակտիվի զուտ փոփոխություն տոկոսների և արտարժույթի վերագնահատումից	852	1,618	(11,411)	(8,941)
Զուտ վերականգնում տարվա ընթացքում	-	-	14,874	14,874
Մնացորդ դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	1,590,738	20,013	16,559	1,627,310

Գյուղատնտեսական և այլ վարկերի գծով ակնկալվող պարտքային կորուստների պահուստներում փոփոխությունների վերլուծությունը ներկայացված է ստորև.

Հազար ՀՀ դրամ	2021			
	Փուլ 1	Փուլ 2	Փուլ 3	Ընդամենը
<i>Գյուղատնտեսական վարկեր</i>				
Ակնկալվող պարտքային կորուստների պահուստ 2021թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	189,352	24,729	87,961	302,042
- փոխանցում Փուլ 1	1,710	(1,628)	(82)	-
- փոխանցում Փուլ 2	(12,973)	14,095	(1,122)	-
- փոխանցում Փուլ 3	(25,314)	(1,453)	26,767	-
Կորուստների գծով պահուստների զուտ վերաչափում	(87,035)	(21,107)	(61,797)	(169,939)
Կորուստների գծով պահուստների զուտ վերաչափում սկզբնավորված նոր ակտիվների գծով	137,491	844	13,280	151,615
Զուտ դուրս գրում տարվա ընթացքում	-	-	(16,541)	(16,541)
Մնացորդ 2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	203,231	15,480	48,466	267,177

Հազար ՀՀ դրամ	2021			
	Փուլ 1	Փուլ 2	Փուլ 3	Ընդամենը
<i>Այլ վարկեր</i>				
Ակնկալվող պարտքային կորուստների պահուստ 2021թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	35,355	1,742	10,566	47,663
- փոխանցում Փուլ 1	-	-	-	-
- փոխանցում Փուլ 2	(259)	374	(115)	-
- փոխանցում Փուլ 3	(7,081)	-	7,081	-
Կորուստների գծով պահուստների զուտ վերաչափում	(16,492)	(1,195)	(8,382)	(26,069)
Կորուստների գծով պահուստների զուտ վերաչափում սկզբնավորված նոր ակտիվների գծով	16,412	133	-	16,545
Զուտ վերականգնում տարվա ընթացքում	-	-	(1,898)	(1,898)
Մնացորդ 2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	27,935	1,054	7,252	36,241

Հազար ՀՀ դրամ

2020

	Փուլ 1	Փուլ 2	Փուլ 3	Ընդամենը
<i>Գյուղատնտեսական վարկեր</i>				
Ակնկալվող պարտքային կորուստների պահուստ 2020թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	193,535	7,040	33,805	234,380
- փոխանցում Փուլ 1	7,297	(3,195)	(4,102)	-
- փոխանցում Փուլ 2	(7,501)	7,501	-	-
- փոխանցում Փուլ 3	(12,471)	(1,841)	14,312	-
Կորուստների գծով պահուստների զուտ վերաչափում	(86,941)	7,599	29,113	(50,229)
Կորուստների գծով պահուստների զուտ վերաչափում սկզբնավորված նոր ակտիվների գծով	95,433	7,625	4,840	107,898
Զուտ վերականգնում տարվա ընթացքում	-	-	9,993	9,993
Մնացորդ 2020թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	189,352	24,729	87,961	302,042

Հազար ՀՀ դրամ

2020

	Փուլ 1	Փուլ 2	Փուլ 3	Ընդամենը
<i>Այլ վարկեր</i>				
Ակնկալվող պարտքային կորուստների պահուստ 2020թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	38,363	1,274	505	40,142
- փոխանցում Փուլ 1	1,274	(1,274)	-	-
- փոխանցում Փուլ 2	(396)	396	-	-
- փոխանցում Փուլ 3	(455)	-	455	-
Կորուստների գծով պահուստների զուտ վերաչափում	(14,657)	1,242	(6,205)	(19,620)
Կորուստների գծով պահուստների զուտ վերաչափում սկզբնավորված նոր ակտիվների գծով	11,226	104	937	12,267
Զուտ վերականգնում տարվա ընթացքում	-	-	14,874	14,874
Մնացորդ 2020թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	35,355	1,742	10,566	47,663

2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ հաճախորդներին տրված վարկերից 9,323,222 հազար դրամ (2020թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 8,410,428 հազար դրամ) ընդհանուր գումարով վարկերի ստացման իրավունքը հանդիսանում են, ՀՀ ԿԲ-ից ստացված վարկերի ապահովածություն (Օստոթագրություն 21):

18 Հիմնական միջոցներ և ոչ նյութական ակտիվներ

	Շենքեր, շինություններ	Համակարգչային սարքավորումներ	Տնտեսական գույք	Փոխադրամիջոցներ	Ոչ նյութական ակտիվներ	Օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվներ	Ընդամենը
<i>Սկզբնական արժեք</i>							
2020թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	-	168,331	68,600	161,942	36,500	122,723	558,096
Ավելացում	-	3,150	-	300	2,166	-	5,616
Օտարում	-	(6,069)	(345)	-	-	-	(6,414)
2020թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	-	165,412	68,255	162,242	38,666	122,723	557,298
Ավելացում	624,126	70,745	10,286	1,070	-	-	706,227
Օտարում	-	(126)	(353)	(6,036)	-	-	(6,515)
2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	624,126	236,031	78,188	157,276	38,666	122,723	1,257,010
<i>Կուտակված մաշվածություն</i>							
2020թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	-	148,369	53,386	100,887	19,332	26,527	348,501
Տարվա ծախս	-	6,118	3,204	11,164	3,030	26,542	50,059
Օտարում	-	(5,838)	(345)	-	-	-	(6,184)
2020թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	-	148,649	56,245	112,051	22,362	53,069	392,376
Տարվա ծախս	-	14,826	3,314	11,311	3,122	26,542	59,115
Օտարում	-	(126)	(347)	(6,034)	-	-	(6,507)
2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	-	163,349	59,212	117,328	25,484	79,611	444,984
<i>Հաշվեկշռային արժեք</i>							
2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	624,126	72,682	18,976	39,948	13,182	43,112	812,026
2020թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	-	16,763	12,010	50,191	16,304	69,654	164,922

Ամբողջությամբ մաշված ակտիվներ

2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ հիմնական միջոցների և ոչ նյութական ակտիվների ցանկում ներառված ամբողջությամբ մաշված և անորտիզացված ակտիվների սկզբնական արժեքը կազմում է 234,859 հազար դրամ (2020թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 239,602 հազար դրամ):

Հիմնական միջոցների սահմանափակումներ

2021 և 2020թթ-ի դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Կազմակերպությունը չի տիրապետել պարտավորությունների դիմաց գրավադրված կամ որևէ այլ սահմանափակման ենթակա հիմնական միջոցների:

Պայմանագրային պարտավորություններ

2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Կազմակերպությանը ունի 91,615 հազար դրամի պայմանագրային պարտավորություններ հիմնական միջոցների ձեռք բերման գծով (2020թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 8,400 հազար դրամ):

19 Բոնազանձված ակտիվներ

Կազմակերպության կողմից տրամադրված վարկերի ապահովվածություն հանդիսացող գրավների նկատմամբ տարվա ընթացքում սեփականության իրավունք ստանալու արդյունքում ձեռք բերված ոչ ֆինանսական ակտիվների մանրամասները դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ներկայացված են ստորև.

Հազար ՀՀ դրամ	31 դեկտեմբերի 2021թ.	31 դեկտեմբերի 2020թ.
Անշարժ գույք	70,429	42,656
Այլ գույք	2,268	2,268
	<u>72,697</u>	<u>44,924</u>

Բոնազանձման ամսաթվի դրությամբ գրավը չափվում է չմարած վարկային պարտավորության հաշվեկշռային արժեքից և գրավի իրացման գուտ արժեքից նվազագույնով:

Կազմակերպության քաղաքականությունն է հետամուտ լինել այդ ակտիվների իրացմանը պատշաճ կերպով և սեղմ ժամկետներում: Կազմակերպությունը հիմնականում չի օգտագործում ոչ կանխիկ գրավները իր սեփական գործունեության իրականացման համար: Ակտիվները չափվում են հաշվեկշռային արժեքից և իրական արժեքից հանած վաճառքի ծախսումները

20 Այլ ակտիվներ

Հազար ՀՀ դրամ	31 դեկտեմբերի 2021թ.	31 դեկտեմբերի 2020թ.
Դեբիտորական պարտքեր և այլ ստացվելիք գումարներ	83,204	54,409
Ընդամենը այլ ֆինանսական ակտիվներ	<u>83,204</u>	<u>54,409</u>
Կանխավճարներ մատակարարներին	85,840	60,906
Ապագա ժամանակաշրջանի ծախսեր	22,719	16,365
Կանխավճարներ այլ հարկերի գծով	-	1,119
Արագամաշ առարկաներ	4,464	2,374
Ընդամենը ոչ ֆինանսական ակտիվներ	<u>113,023</u>	<u>80,764</u>

Հազար ՀՀ դրամ	31 դեկտեմբերի 2021թ.	31 դեկտեմբերի 2020թ.
Ընդամենը այլ ակտիվներ	196,227	135,173

Այլ ակտիվների գծով ակնկալվող պարտքային կորուստները աննշան են, այդ իսկ պատճառով չեն բացահայտվում:

21 Վարկեր և փոխառություններ

Հազար ՀՀ դրամ	31 դեկտեմբերի 2021թ.	31 դեկտեմբերի 2020թ.
Վարկեր ՀՀ ԿԲ-ից	8,313,447	7,535,552
Վարկեր պետական ոչ առևտրային կազմակերպություններից	2,189,420	2,498,893
Վարկային գծեր բանկերից	965	37
Ընդամենը պարտավորություններ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	10,503,832	10,034,482

Վարկեր ՀՀ Կենտրոնական բանկից ներառում են վարկեր ստացված KfW զարգացման բանկի կողմից «ՀՀ գյուղատնտեսության Ոլորտի Աջակցման Ծրագրի» շրջանակներում, Համաշխարհային բանկի կողմից ֆինանսավորված վարկային ծրագրի շրջանակներում, Սախական Զարգացման բանկի կողմից «Կանանց Ձեռներեցության Ոլորտի Աջակցման և Զարգացման Ծրագրի» շրջանակներում:

Վարկերը տրվում են գյուղատնտեսական ոլորտում վարկեր տրամադրելու նպատակով և ապահովված են Կազմակերպության կողմից ենթավարկառուներին տրամադրված վարկերի գրավով (ծանոթագրություն 17): ՀՀ պետական ոչ առևտրային կազմակերպություններից ստացված վարկերը ներառում են Արտասահմանյան ֆինանսական ծրագրերի կառավարման կենտրոնից (նախկին Հազարամյակի մարտահրավեր հիմնադրամ – Հայաստան ծրագիր), «Գյուղական ֆինանսավորման կառույց-ծրագրերի իրականացման գրասենյակ» պետական հիմնարկից ստացված փոխառություններ:

Հաշվետու ժամականաշրջանում Կազմակերպությունը չի ունեցել մայր գումարի, տոկոսների չվճարումներ կամ այլ խախտումներ (2020թ.՝ նույնպես):

22 Ստորադաս փոխառություններ

Հազար ՀՀ դրամ	31 դեկտեմբերի 2021թ.	31 դեկտեմբերի 2020թ.
Միջազգային ֆինանսական կազմակերպությունից ստացված ստորադաս փոխառություն	888,557	884,531
Ընդամենը ստորադաս փոխառություն	888,557	884,531

2020թ. ընթացքում Կազմակերպությունը «Ֆրանսիայի զարգացման գործակալություն»-ից ստացել է 838,440 հազար դրամի ստորադաս փոխառություն, 12.75% տարեկան տոկոսադրույքով, որի մարման ժամկետը սահմանված է 15 հուլիսի 2026թ:

Ստորադաս փոխառությունն իրենից ներկայացնում է երկարաժամկետ վարկային համաձայնագիր, որը Կազմակերպության անվճարունակության դեպքում դասվում է երկրորդական Կազմակերպության մնացած պարտավորությունների նկատմամբ:

Հաշվետու ժամանակաշրջանում Կազմակերպությունը չի ունեցել մայր գումարի, տոկոսների չվճարումներ կամ այլ խախտումներ (2020թ.՝ նույնպես):

23 Ակտիվներին վերաբերող շնորհներ

Հազար ՀՀ դրամ	2021	2020
Մնացորդը հունվարի 1-ի դրությամբ	3,777	4,850
Եկամտի ճանաչում (ծանոթագրություն 8)	(1,073)	(1,073)
Մնացորդը դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2,704	3,777

24 Այլ պարտավորություններ

Հազար ՀՀ դրամ	31 դեկտեմբերի 2021թ.	31 դեկտեմբերի 2020թ.
Մատակարարներին վճարվելիք գումարներ	10,145	8,817
Աշխատակիցներին վճարվելիք գումարներ	25,176	23,508
Այլ ֆինանսական պարտավորություններ	24,230	4,032
Ընդամենը այլ ֆինանսական պարտավորություններ	59,551	36,357
Պարտավորություններ՝ անդամների հանդեպ կապիտալի համալրման հետ կապված	71,931	64,365
Այլ ոչ ֆինանսական պարտավորություններ	7,934	6,466
Ընդամենը այլ ոչ ֆինանսական պարտավորություններ	79,865	70,831
Ընդամենը այլ պարտավորություններ	139,416	107,188

25 Կանոնադրական կապիտալ

2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Կազմակերպության գրանցված և ամբողջությամբ վճարված կանոնադրական կապիտալը կազմում է 1,203,042 հազ. դրամ (2020թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 1,124,527 հազ. դրամ): Կազմակերպությունը ունի 9,154 անդամ (2020թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 8,658 անդամ):

2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Կազմակերպության կանոնադրական կապիտալի 561,252 հազ. դրամը կամ 46,65%-ը կազմում է «Գյուղ Կորպ աջակցության» հիմնադրամի փայմասնակցությունը (2020թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ «Գյուղ Կորպ աջակցության»

հիմնադրամի փայմասնակցությունը կազմում է 561,252 հազ. դրամը կամ 49.91%): Մյուս անդամների յուրանքայնության փայմասնակցության չափը չի գերազանցում 1%-ը:

Կազմակերպության յուրաքանչյուր փայտեր ունի մեկ ձայնի իրավունք՝ անկախ ունեցած փայմասնակցության (փայերի քանակի) չափից:

2021թ. և 2020թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Կազմակերպության կողմից հետ գնված փայմասնակցություններ չեն եղել:

2021թ. փայտերերի ժողովի ընթացքում Կազմակերպությունը շահաբաժիններ չի հայտարարել:

26 Պայմանական պարտավորություններ

Իրավական և հարկային պարտավորություններ

Հայաստանում հարկային համակարգը համեմատաբար նոր է, և նրան բնորոշ է օրենսդրության, պաշտոնական հայտարարությունների և դատարանի որոշումների հաճախակի փոփոխությունները, որոնք երբեմն անհասկանալի են, հակասական և ենթակա տարբեր մեկնաբանությունների: Հարկերը ենթակա են ստուգման և ուսումնասիրման հարկային մարմինների կողմից, որոնք իրավասու են կիրառել տույժեր և տուգանքներ: Հարկային օրենսդրության խախտման դեպքում, հարկային մարմինների կողմից չի կարող կիրառվել հավելյալ հարկերի պարտադրումներ, տույժեր և տուգանքներ, ավելի քան ստուգման նախորդող հաշվետու 3 տարիների համար:

Այս հանգամանքները Հայաստանում կարող են առաջացնել հարկային ռիսկեր, որոնք ավելի զգալի են քան այլ երկրներում: Ղեկավարությունը համոզված է, որ պատշաճ կերպով կատարել է իր հարկային պարտավորությունները, հիմնվելով Հայաստանում կիրառվող հարկային օրենսդրության, պաշտոնական հայտարարությունների և դատարանի որոշումների իր մեկնաբանությունների վրա: Այնուամենայնիվ, համապատասխան մարմինների մեկնաբանությունները կարող են տարբերվել, և եթե ղեկավար մարմիններին հաջողվի հարկադրել իրենց մեկնաբանությունները, ապա այս ֆինանսական հաշվետվությունների վրա ազդեցությունը կարող է եսկան լինել:

Ղեկավարությունը համոզված է, որ Կազմակերպությունն իր գործունեությունը ծավալում է օրենսդրությամբ նախատեսված պահանջների շրջանակներում, և ամբողջությամբ կատարել է իր հարկային պարտավորությունները:

Կազմակերպությունը ներկայացվող դատական հայցերի առումով Կազմակերպության ղեկավարությունը համոզված է, որ դրանց հետևանքով առաջացող պարտավորությունները էական ազդեցություն չեն ունենա Կազմակերպության ֆինանսական վիճակի կամ ապագա գործառնությունների արդյունքների վրա: Հետևաբար Կազմակերպության կողմից իրավական և հարկային պարտավորությունների գծով համապատասխան պահուստներ չեն ձևավորվել:

27 Վարձակալություններ

Վարձակալության գծով պարտավորություններ

Կազմակերպությունը վարձակալության պայմանագրեր է կնքել գլխամասային գրասենյակի և մասնաճյուղերի համար: Բացառությամբ կարճաժամկետ վարձակալությունների՝ յուրաքանչյուր վարձակալություն արտացոլվել է ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում՝ որպես օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվ և վարձակալության գծով պարտավորություն:

Կազմակերպությունը դասակարգում է իր օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվները սեփական հիմնական միջոցների դասակարգմանը համահունչ (տես ծանոթագրություն 20):

Գույքի վարձակալությունները երկարաժամկետ են և ունեն մինչև 5 տարի վարձակալության ժամկետ: Վարձակալության վճարները ֆիքսված են:

Ընդհանուր առմամբ յուրաքանչյուր վարձակալություն պարունակում է սահմանափակում, ըստ որի օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվը կարող է օգտագործել միայն Կազմակերպությունը, քանի դեռ առկա չէ ակտիվը այլ կողմի տրամադրելու պայմանագրային իրավունք:
 Վարձակալությունները կամ չեղյալ չհայտարարվող են, կամ կարող են չեղյալ հայտարարվել՝ միայն առաջացնելով նշանակալի դադարեցման վճար: Որոշ վարձակալություններ պարունակում են հիմքում ընկած ակտիվը անմիջապես վարձակալության ժամկետի ավարտին ձեռք բերելու կամ վարձակալության ժամկետը երկարացնելու հնարավորություն:
 Կազմակերպությանն արգելված է վաճառել կամ գրավադրել վարձակալված հիմքում ընկած ակտիվները: Կազմակերպությունը պետք է այդ գույքերը պահպանի բարեկարգ վիճակում (վերանորոգված) և վարձակալության ավարտին գույքը վերադարձնի իր սկզբնական վիճակով:

Վարձակալության գծով պարտավորություններ

Հազար ՀՀ դրամ	31 դեկտեմբերի 2021թ.	31 դեկտեմբերի 2020թ.
Հունվարի 1-ի դրությամբ	76,403	102,688
Տոկոսի կուտակում	5,351	5,289
Վճարումներ	(31,574)	(31,574)
Ընդամենը վարձակալության գծով պարտավորություններ դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	50,180	76,403

Վարձակալության գծով պարտավորությունները ներկայացված են ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվության տողում:

2021թ. ՖՀՄՍ 16-ի համաձայն ճանաչված վարձակալության գծով պարտավորությունների նկատմամբ կիրառված միջին կշռված տոկոսադրույքը կազմում է 9% (2020թ. 9%):

Վարձակալության գծով պարտավորությունները ապահովագրված են համապատասխան հիմքում ընկած ակտիվներով: 2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ վարձակալության գծով չզեղջված պարտավորությունների ժամկետային վերլուծությունը արտացոլված է ծանոթագրություն 32.3-ում:

Վարձակալության գծով վճարներ, որոնք չեն ճանաչվում որպես պարտավորություն

Կազմակերպությունն ընտրել է կարճաժամկետ վարձակալությունների (12 ամիս կամ ավելի պակաս ակնկալվող ժամկետով) և փոքրաթեք ակտիվների վարձակալությունների հաշվառման համար չճանաչել վարձակալության գծով պարտավորություն: Նման վարձակալությունների համար կատարված վճարները ծախսագրվում են գծային հիմունքով (ծանոթագրություն 12):

28 Գործարքներ կապակցված կողմերի հետ

Համաձայն ՀՀՄՍ 24 «Կապակցված կողմերի բացահայտում» կողմերը համարվում են կապակցված, եթե նրանցից մեկը կարող է վերահսկել մյուսին կամ նշանակալի ազդեցություն ունենալ մյուսի վրա՝ ֆինանսական և գործառնական որոշումներ կայացնելիս: Ներկայացվող հաշվետվությունների առումով Կազմակերպության կապակցված կողմերն են՝ նրա փայտերերը, ղեկավար անձնակազմի անդամները, ինչպես նաև նրանց հետ կապակցված անձիք և նրանց կողմից վերահսկվող կազմակերպությունները:

Կազմակերպությունը չունի վերջնական վերահսկող անձ:

Կազմակերպությունն իր գործունեության ընթացքում ներգրավված է լինում կապակցված կողմերի հետ մի շարք գործարքներում: Այդ գործարքները ներառում են վարկեր և այլն:

Գործարքների ծավալները, մնացորդները տարվա վերջի դրությամբ և տարվա եկամուտ և ծախսերը հետևյալն են.

Հազար ՀՀ դրամ	2021	2020
	Ղեկավար անձնակազմը և կապակցված կողմեր	Ղեկավար անձնակազմը և կապակցված կողմեր
<i>Ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվություն</i>		
<i>Հաճախորդներին տրված վարկեր</i>		
Վարկի մնացորդը		
1 հունվարի դրությամբ	233,348	228,655
Տարվա ընթացքում տրամադրված վարկեր	114,039	70,453
Տարվա ընթացքում մարված վարկեր	(93,237)	(65,760)
Վարկի մնացորդը դեկտեմբերի 31 դրությամբ	254,150	233,348
Արժեզրկումից պահուստ	(4,703)	(1,144)
Մնացորդը դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	249,447	232,204

Շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ Ֆինանսական արդյունքի մասին հաշվետվություն

Տոկոսային եկամուտ վարկերի գծով	14,164	14,112
Արժեզրկման հակադարձում	(3,559)	1,460
Հասարակական կապերի գծով ծախսեր	(4,000)	(4,040)

Կապակցված անձանց տրամադրված վարկերը վճարման են ենթակա 1-10 տարվա ընթացքում և դրանց տոկոսադրույքը կազմում է 2.1-21% (2020թ.՝ 2.1-22.9%):

Ղեկավար անձնակազմի գծով կատարված փոխհատուցումները հետևյալն են.

Հազար ՀՀ դրամ	2021	2020
Աշխատավարձ և պարգևատրումներ	153,736	158,657
Ընդամենը ղեկավար անձնակազմի գծով կատարված փոխհատուցումներ	153,736	158,657

29 Իրական արժեքի չափումը

Ֆինանսական և ոչ ֆինանսական ակտիվները և պարտավորությունները ներկայացվում են համաձայն իրական արժեքի հիերարխիայի: Այս հիերարխիան բաժանում է ֆինանսական և ոչ ֆինանսական ակտիվներն ու պարտավորությունները երեք մակարդակների՝ հիմք ընդունելով

դրանց իրական արժեքի չափման ժամանակ օգտագործված գործիքների նշանակալիությունը: Իրական արժեքի հիերարխիան ունի հետևյալ երեք մակարդակները՝

Մակարդակ 1 - նույն ակտիվների և պարտավորությունների գծով ակտիվ շուկաներում գնանշվող գները (չճշգրտված)։

Մակարդակ 2- Մակարդակ 1-ում ներառված գնանշվող գներից տարբեր այլ ելակետային տվյալներ, որոնք ակտիվի և պարտավորության համար դիտարկելի են ուղղակիորեն (այսինքն՝ որպես գներ) և թե՛ անուղղակիորեն (այսինքն՝ գների հիման վրա ստացվող)։

Մակարդակ 3 - ակտիվի կամ պարտավորության գծով ելակետային տվյալներ, որոնք հիմնված չեն դիտարկվող շուկայական տվյալների վրա (ոչ դիտարկելի ելակետային տվյալներ)։

29.1 Իրական արժեքով չչափվող ֆինանսական գործիքներ

Ստորև բերված աղյուսակը ներկայացնում է ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների իրական արժեքը, որոնք ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում չեն չափվել իրենց իրական արժեքով և ըստ մակարդակի վերլուծում է դրանք իրական արժեքի հիերարխիայում, թե իրական արժեքի չափումը որ դասում է դասակարգված։

Հազար ՀՀ դրամ

31 դեկտեմբերի 2021թ.

				Ընդամենը	Ընդամենը
	Մակարդակ 1	Մակարդակ 2	Մակարդակ 3	իրական արժեք	հաշվեկշռային արժեք
<i>Ֆինանսական ակտիվներ</i>					
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	-	395,378	-	395,378	395,378
Պահանջներ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	-	241,607	-	241,607	241,607
Հաճախորդներին տրված վարկեր	-	11,975,399	-	11,975,399	12,082,628
Այլ ակտիվներ	-	83,204	-	83,204	83,204
<i>Ֆինանսական պարտավորություններ</i>					
Վարկեր և փոխառություններ	-	10,503,832	-	10,503,832	10,503,832
Վարձակալության գծով պարտավորություններ	-	50,180	-	50,180	50,180
Ստորադաս փոխառություններ	-	888,557	-	888,557	888,557
Այլ պարտավորություններ	-	59,551	-	59,551	59,551

				Ընդամենը	Ընդամենը
	Մակարդակ 1	Մակարդակ 2	Մակարդակ 3	իրական արժեք	հաշվեկշռային արժեք
<i>Ֆինանսական ակտիվներ</i>					
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	-	722,209	-	722,209	722,209
Պահանջներ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	-	785,088	-	785,088	785,088
Հաճախորդներին տրված վարկեր	-	11,244,413	-	11,244,413	11,348,853
Այլ ակտիվներ	-	54,409	-	54,409	54,409
<i>Ֆինանսական պարտավորություններ</i>					
Վարկեր և փոխառություններ	-	10,034,482	-	10,034,482	10,034,482
Վարձակալության գծով պարտավորություններ	-	76,403	-	76,403	76,403
Ստորադաս փոխառություններ	-	884,531	-	884,531	884,531
Այլ պարտավորություններ	-	36,357	-	36,357	36,357

Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ

Մեկ ամիս մարման ժամկետ ունեցող ակտիվների և պարտավորությունների համար, հաշվեկշռային արժեքը մոտավոր արտացոլում է իրական արժեքը, քանի որ այս ֆինանսական գործիքների մարման ժամկետները բավականին կարճ են: Մեկ ամսից ավելի մարման ժամկետ ունեցող ակտիվների և պարտավորությունների իրական արժեքը սահմանվում է ակնկալվող ապագա դրամական հոսքերի հաշվարկից ելնելով և զեղչվում է տարվա վերջի դրությամբ գործող համապատասխան տոկոսադրույքներով, որոնք հիմնականում համընկնում են գործող տոկոսադրույքներին:

Հաճախորդներին տրված վարկեր

Այն միջոցների գնահատված իրական արժեքները, որոնք ունեն ֆիքսված տոկոսադրույք, սահմանվում են ելնելով ակնկալվող ապագա դրամական հոսքերի հաշվարկից, որոնք զեղչվում են նման պարտքային ռիսկ և մարման ժամկետ ունեցող գործիքների ընթացիկ տոկոսադրույքներով:

Արժեզրկված վարկերի իրական արժեքը հաշվարկվում է գրավի առարկայի վաճառքից ակնկալվող դրամական հոսքերի հիման վրա: Գրավի առարկայի արժեքը հիմնված է անկախ, մասնագիտական որակավորում ունեցող գույքի գնահատողի իրականացրած գնահատումների վրա:

Վարկեր և փոխառություններ

Այս պարտավորությունների իրական արժեքը գնահատվում է օգտագործելով զեղչված դրամական հոսքերի մեթոդը, կիրառելով նմանատիպ մարման ժամկետ ունեցող գործիքների համար առաջարկվող դրույքաչափերը:

29.2 Իրական արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքներ

Հազար ՀՀ դրամ	31 դեկտեմբերի 2021թ.			
	Մակարդակ 1	Մակարդակ 2	Մակարդակ 3	Ընդամենը
<i>Ֆինանսական պարտավորություններ</i>				
Ածանցյալ ֆինանսական Պարտավորություններ	-	8,343	-	8,343
Ընդամենը	-	8,343	-	8,343
Զուտ իրական արժեք	-	(8,343)	-	(8,343)

Իրական արժեքի չափման մեթոդները և գնահատման մեխանիզմը չեն փոփոխվել նախորդ հաշվետու ժամանակաշրջանի համեմատությամբ:

30 Ֆինանսական ակտիվների և ֆինանսական պարտավորությունների հաշվանցում

2021 և 2020թթ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվության մեջ Ընկերությունը չունի ֆինանսական ակտիվներ և ֆինանսական պարտավորություններ, որոնք ներկայացված են զուտ արժեքով կամ կհաշվանցվեն համաձայն հաշվանցման գլխավոր համաձայնագրի կամ համանման պայմանագրերի:

31 Ակտիվների և պարտավորությունների ժամկետային վերլուծություն

Հետևյալ աղյուսակը ներկայացնում է ֆինանսական ակտիվները և պարտավորություններն ըստ սպասվելիք մարման ժամկետների:

Կազմակերպության չզեղչված պայմանագրային պարտավորությունների մասին տեղեկատվությունը ներկայացված է ծանոթագրություն 32.3-ում:

Հազար ՀՀ դրամ	31 դեկտեմբերի 2021թ.						
	Ցայահանջ և մինչև 1 ամիս	1-ից 12 ամիս	Մինչև 12 ամիս, ենթահանրագումար	1-ից 5 տարի	5 տարուց ավելի	12 ամսից ավելի, ենթահանրագումար	Ընդամենը
<i>Ակտիվներ</i>							
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	395,378	-	395,378	-	-	-	395,378
Պահանջներ ֆինանսական կազմակերպությունների	-	241,607	241,607	-	-	-	241,607

Հազար ՀՀ դրամ

31 դեկտեմբերի 2021թ.

	Ցպահանց և մինչև 1 ամիս	1-ից մինչև 12 ամիս	Մինչև 12 ամիս, ենթահան- րագումար	1-ից 5 տարի	5 տարուց ավելի	12 ամսից ավելի, ենթահան- րագումար	Ընդամենը
նկատմամբ							
Հաճախորդներին տրված վարկեր	403,311	6,438,464	6,841,775	5,188,990	51,863	5,240,853	12,082,628
Այլ ակտիվներ	83,204	-	83,204	-	-	-	83,204
	<u>881,893</u>	<u>6,680,071</u>	<u>7,561,964</u>	<u>5,188,990</u>	<u>51,863</u>	<u>5,240,853</u>	<u>12,802,817</u>
<i>Պարտավորություններ</i>							
Վարկեր և փոխառություններ	36,335	1,610,645	1,646,980	7,886,852	970,000	8,856,852	10,503,832
Ստորադաս փոխառություն	50,117	-	50,117	838,440	-	838,440	888,557
Վարձակալության գծով պարտավորություններ	2,456	23,546	26,002	24,178	-	24,178	50,180
Ածանցյալ ֆինանսական պարտավորություններ	-	8,343	8,343	-	-	-	8,343
Այլ պարտավորություններ	59,551	-	59,551	-	-	-	59,551
	<u>148,459</u>	<u>1,642,534</u>	<u>1,790,993</u>	<u>8,749,470</u>	<u>970,000</u>	<u>9,719,470</u>	<u>11,510,463</u>
Զուտ Դիրք	<u>733,434</u>	<u>5,037,537</u>	<u>5,770,971</u>	<u>(3,560,480)</u>	<u>(918,137)</u>	<u>(4,478,617)</u>	<u>1,292,354</u>
Կուտակված ճեղքվածք	<u>733,434</u>	<u>5,770,971</u>		<u>2,210,491</u>	<u>1,292,354</u>		

Հազար ՀՀ դրամ

31 դեկտեմբերի 2020թ.

	Ցպահանց և մինչև 1 ամիս	1-ից մինչև 12 ամիս	Մինչև 12 ամիս, ենթահան- րագումար	1-ից 5 տարի	5 տարուց ավելի	12 ամսից ավելի, ենթահան- րագումար	Ընդամենը
<i>Ակտիվներ</i>							
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	722,209	-	722,209	-	-	-	722,209
Պահանջներ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	-	785,088	785,088	-	-	-	785,088
Հաճախորդներին տրված վարկեր	470,672	5,885,910	6,356,582	4,967,061	25,210	4,992,271	11,348,853
Այլ ակտիվներ	54,409	-	54,409	-	-	-	54,409
	<u>1,247,290</u>	<u>6,670,998</u>	<u>7,918,288</u>	<u>4,967,061</u>	<u>25,210</u>	<u>4,992,271</u>	<u>12,910,559</u>

	Ցուցանիշներ 12 ամիս, մինչև 1 1-ից 12 ամիս		Մինչև 12 ամիս, ենթահանրագումար		12 ամսից ավելի, ենթահանրագումար		Ընդամենը
	1-ից 1 ամիս	1-ից 12 ամիս	1-ից 5 տարի	5 տարուց ավելի	1-ից 5 տարի	5 տարուց ավելի	
<i>Պարտավորություններ</i>							
Վարկեր և փոխառություններ	113,853	1,895,213	2,009,066	6,811,273	1,214,143	8,025,416	10,034,482
Ստորադաս փոխառություն	46,091	-	46,091	279,480	558,960	838,440	884,531
Վարձակալության գծով պարտավորություններ	2,365	26,015	28,380	48,023	-	48,023	76,403
Այլ պարտավորություններ	36,357	-	36,357	-	-	-	36,357
	<u>198,666</u>	<u>1,921,228</u>	<u>2,119,894</u>	<u>7,138,776</u>	<u>1,773,103</u>	<u>8,911,879</u>	<u>11,031,773</u>
Զուտ Դիրք	<u>1,048,624</u>	<u>4,749,770</u>	<u>5,798,394</u>	<u>(2,171,715)</u>	<u>(1,747,893)</u>	<u>(3,919,608)</u>	<u>1,878,786</u>
Կուտակված ձեռքվածք	<u>1,048,624</u>	<u>5,798,394</u>		<u>3,626,679</u>	<u>1,878,786</u>		

32 Ռիսկի կառավարում

Կազմակերպության գործունեությանը բնորոշ է ֆինանսական ռիսկերի բազմազանություն և այդ գործունեությունը ենթադրում է ռիսկերի որոշակի աստիճանի և համադրությունների վերլուծություն, գնահատում, ընդունում և կառավարում: Ռիսկի կրումը ֆինանսական գործունեության անբաժանելի մասն է, և գործառնական ռիսկերը գործունեության անխուսափելի հետևանքն են: Այդուհանդերձ, Կազմակերպության նպատակն է հասնել ռիսկերի և օգուտների միջև համապատասխան հավասարակշռության և նվազագույնի հասցնել Կազմակերպության ֆինանսական վիճակի վրա անցանկալի ազդեցությունները:

Կազմակերպության ռիսկի կառավարման քաղաքականության նպատակն է ախտորոշել և վերլուծել ռիսկերը և արդյունավետ կառավարել դրանք: Կազմակերպությունը պարբերաբար վերանայում է ռիսկի կառավարման քաղաքականությունը և համակարգերը՝ շուկայում փոփոխություններն արտացոլելու և լավագույն փորձի հետևելու համար:

Ռիսկերի կառավարումն իրականացվում է Կազմակերպության Ղեկավարության կողմից՝ ըստ Կազմակերպության խորհուրդի հաստատած վարկային քաղաքականության և ներքին կանոնակարգերի: Ղեկավարությունը ախտորոշում, գնահատում և միջոցներ է ձեռնարկում զսպելու ֆինանսական ռիսկերը:

Ռիսկերի կառավարման կառուցվածք

Ռիսկերի վերահսկմանն ուղղված պատասխանատվությունը կրում է Կազմակերպության խորհուրդը, սակայն, գոյություն ունեն ռիսկերի կառավարման և վերահսկման համար պատասխանատու առանձին անկախ մարմիններ:

Կազմակերպության Խորհուրդ

Խորհուրդը պատասխանատու է ռիսկերի կառավարման ռազմավարության և սկզբունքների մշակման և հաստատման համար: Այն պատասխանատու է ռիսկերի կառավարման ընդհանուր վերահսկողության համար:

Գործադիր տնօրեն

Գործադիր տնօրենը պատասխանատու է ռիսկերի կառավարման գործընթացի իրականացման և վերահսկման համար: Պատասխանատու է Կազմակերպության ակտիվների և պարտավորությունների կառավարման համար: Պատասխանատվություն է կրում նաև Կազմակերպության իրացվելիության ռիսկի և ֆինանսավորման ռիսկի կառավարման համար:

Վարկային կոմիտե

Վարկային կոմիտեն ընդհանուր պատասխանատվություն է կրում վարկերի տրամադրման գործընթացում ռիսկերի կառավարման համար:

Ներքին աուդիտ

Կազմակերպության կողմից իրականացվող ռիսկի կառավարման գործընթացը Ընդհանուր ժողովի կողմից հաստատված աշխատանքային պլանին համապատասխան աուդիտի է ենթարկվում ներքին աուդիտի բաժնի կողմից, ով ստուգում է ինչպես ընթացակարգերի ամբողջականությունը, այնպես էլ Կազմակերպության գործունեության համապատասխանությունը ընթացակարգերին: Ներքին աուդիտի անցկացված ստուգումների արդյունքները քննարկում է ղեկավարության հետ և իր եզրակացություններն ու առաջարկները ներկայացնում է խորհրդին:

Ռիսկերի մոնիթորինգը և կառավարումը իրականացվում է հաշվի առնելով Կազմակերպության գործարար ռազմավարությունը և շուկայական պայմանները, որոնցում գործում է Կազմակերպությունը, ինչպես նաև Կազմակերպության համար ընդունելի ռիսկի մակարդակը, որը Կազմակերպությունը պատրաստ է ընդունել, ընդ որում հատուկ ուշադրություն է դարձվում առանձին բնագավառների վրա:

Ռիսկի չափազանց կենտրոնացումներ

Ռիսկի կենտրոնացումները առաջանում են, երբ մի շարք գործընկերներ իրականացնում են նմանատիպ գործունեություն, կամ գործունեությունը կատարվում է միևնույն շրջանում, կամ նրանք ունեն համանման տնտեսական հատկանիշներ, և տնտեսական, քաղաքական կամ այլ պայմաններում փոփոխության արդյունքում ցուցաբերում են նմանատիպ ազդեցություն այդ գործընկերների պայմանագրային պարտավորությունների կատարման ունակության վրա: Ռիսկի կենտրոնացումները արտացոլում են Կազմակերպության գործունեության արդյունքների հարաբերական զգայունությունը պայմանների փոփոխություններին, որոնք ազդեցություն են ունենում կոնկրետ բնագավառի կամ աշխարհագրական շրջանի վրա:

Ռիսկի չափազանց կենտրոնացումներից խուսափելու համար, Կազմակերպության քաղաքականությունը և գործընթացները ներառում են հատուկ սկզբունքներ, ուղղված բազմաբնույթ պորտֆելի պահպանմանը:

Կարևորագույն ռիսկերն են պարտքային ռիսկը, իրացվելիության ռիսկը, շուկայական ռիսկը և այլ գործառնական ռիսկը: Շուկայական ռիսկը ներառում է տոկոսադրույքների, արտարժույթի և այլ գնային ռիսկերը:

32.1 Պարտքային ռիսկ

Կազմակերպության գործունեությունը ենթարկվում է պարտքային ռիսկի՝ կապված վարկառուի կողմից պարտավորության չկատարելու հետ, որը Կազմակերպությանը կորուստներ կարող է պատճառել: Պարտքային ռիսկը Կազմակերպության կարևորագույն ռիսկն է, այդ պատճառով էլ այն առանձնակի ուշադրությամբ է վերահսկվում: Պարտքային ռիսկը կապված է հիմնականում վարկային գործառնությունների հետ, որոնք հանգեցնում են վարկերի և փոխատվությունների տրամադրմանը: Պարտքային ռիսկի կառավարումը և վերահսկողությունը իրականացվում է Կազմակերպության վարկային և վարկային ռիսկերի գնահատման բաժինների կողմից և հաշվետվությունները պարբերաբար ներկայացվում են Կազմակերպության ղեկավարությանը:

Կազմակերպության ֆինանսական ակտիվների հաշվեկշռային արժեքը լավագույնս ներկայացնում է նրանց պարտքային ռիսկի առավելագույն ենթարկվածությունը՝ առանց հաշվի առնելու պահվող գրավը կամ պարտքի որակի բարելավման այլ միջոցները:

32.1.1 Վարկային որակի վերլուծություն

Հետևյալ աղյուսակը ներկայացնում է պարտքային ռիսկին ֆինանսական գործիքների ենթարկվածության վերլուծությունը, որոնց գծով ակնկալվող պարտքային կորուստների պահուստ է ճանաչվում: Ստորև բերված ֆինանսական ակտիվների համախառն հաշվեկշռային արժեքը ներկայացնում է Կազմակերպության՝ այդ ակտիվների գծով պարտքային ռիսկի առավելագույն ենթարկվածությունը՝ հաշվի չառնելով որևէ ապահովվածություն կամ այլ բարելավումներ:

Ներքին վականիշների վերաբերյալ տեղեկատվությունը բացահայտված է ծանոթագրություն 32.1.2-ում:

Հազար ՀՀ դրամ	31 դեկտեմբերի 2021թ.			
	Փուլ 1	Փուլ 2	Փուլ 3	Ընդամենը
Ներքին վականիշեր				
<i>Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ</i>				
Ստանդարտ	395,378	-	-	395,378
Զուտ հաշվեկշռային արժեք	<u>395,378</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>395,378</u>
<i>Պահանջներ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ</i>				
Ստանդարտ	241,607	-	-	241,607
Զուտ հաշվեկշռային արժեք	<u>241,607</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>241,607</u>
<i>Գյուղատնտեսական վարկեր</i>				
Բարձր	10,652,977	-	-	10,652,977
Ստանդարտ	3,606	-	63,170	66,776
Ցածր	-	-	18,622	18,622
Չաշխատող	-	146,171	-	146,171
Համախառն հաշվեկշռային արժեք	<u>10,656,583</u>	<u>146,171</u>	<u>81,792</u>	<u>10,884,546</u>
Արժեզրկումից պահուստ	(203,231)	(15,480)	(48,466)	(267,177)
Զուտ հաշվեկշռային արժեք	<u>10,453,352</u>	<u>130,691</u>	<u>33,326</u>	<u>10,617,369</u>
<i>Այլ վարկեր</i>				
Բարձր	1,431,608	-	-	1,431,608
Ստանդարտ	-	-	51,156	51,156
Ցածր	-	-	-	-
Չաշխատող	-	18,736	-	18,736
Համախառն հաշվեկշռային արժեք	<u>1,431,608</u>	<u>18,736</u>	<u>51,156</u>	<u>1,501,500</u>
Արժեզրկումից պահուստ	(27,935)	(1,054)	(7,252)	(36,241)
Զուտ հաշվեկշռային արժեք	<u>1,403,673</u>	<u>17,682</u>	<u>43,904</u>	<u>1,465,259</u>
<i>Այլ ֆինանսական ակտիվներ</i>				
Բարձր	83,204	-	-	83,204

Հազար ՀՀ դրամ	31 դեկտեմբերի 2021թ.			
	Փուլ 1	Փուլ 2	Փուլ 3	Ընդամենը
Ներքին վարկանիշեր				
Զուտ հաշվեկշռային արժեք	83,204	-	-	83,204

Հազար ՀՀ դրամ	31 դեկտեմբերի 2020թ.			
	Փուլ 1	Փուլ 2	Փուլ 3	Ընդամենը
Ներքին վարկանիշեր				
<i>Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ</i>				
Ստանդարտ	722,209	-	-	722,209
Զուտ հաշվեկշռային արժեք	722,209	-	-	722,209
<i>Պահանջներ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ</i>				
Ստանդարտ	785,088	-	-	785,088
Զուտ հաշվեկշռային արժեք	785,088	-	-	785,088
<i>Գյուղատնտեսական վարկեր</i>				
Բարձր	9,477,126	-	-	9,477,126
Ստանդարտ	30,927	387,111	-	418,038
Ցածր	-	-	-	-
Չաշխատող	-	-	176,084	176,084
Համախառն հաշվեկշռային արժեք	9,508,053	387,111	176,084	10,071,248
Արժեզրկումից պահուստ	(189,352)	(24,729)	(87,961)	(302,042)
Զուտ հաշվեկշռային արժեք	9,318,701	362,382	88,123	9,769,206
<i>Այլ վարկեր</i>				
Բարձր	1,587,248	-	-	1,587,248
Ստանդարտ	3,490	20,013	-	23,503
Ցածր	-	-	-	-
Չաշխատող	-	-	16,559	16,559
Համախառն հաշվեկշռային արժեք	1,590,738	20,013	16,559	1,627,310
Արժեզրկումից պահուստ	(35,355)	(1,742)	(10,566)	(47,663)
Զուտ հաշվեկշռային արժեք	1,555,383	18,271	5,993	1,579,647
<i>Այլ ֆինանսական ակտիվներ</i>				
Բարձր	54,409	-	-	54,409
Զուտ հաշվեկշռային արժեք	54,409	-	-	54,409

32.1.2 Արժեզրկման գնահատում

Ստորև բերված հղումները ցույց են տալիս, թե տվյալ հաշվետվության որ ծանոթագրություններում են բացահայտվում Կազմակերպության արժեզրկման գնահատման և

չափման մոտեցումները: Այն պետք է ընթերցվի հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության հետ միասին (տես 4.4.5 ծանոթագրությունը):

Յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ Կազմակերպությունը գնահատում է, թե արդյոք էական է աճել ֆինանսական գործիքի պարտքային ռիսկը սկզբնական ճանաչումից հետո: Գնահատում կատարելիս, Կազմակերպությունը օգտագործում է ֆինանսական գործիքի մարման ակնկալվող ժամկետի ընթացքում դեֆոլտի ռիսկի փոփոխությունները, այլ ոչ թե ակնկալվող պարտքային կորուստների գումարի փոփոխությունները:

Պարտքային ռիսկի էական աճը որոշելու համար, Կազմակերպությունը հաշվի է առնում ապագային միտված ինչպես քանակական, այնպես էլ ապագային միտված որակական չափանիշներ:

Այնուամենայնիվ, եթե ապագային միտված տեղեկատվությունը (ինչպես անհատական, այնպես էլ խմբային կերպով) հասանելի չէ առանց չարդարացված ծախսերի կամ ջանքերի, Կազմակերպությունը օգտագործում է ժամկետանց օրերի վերաբերյալ տեղեկատվությունը որոշելու համար, թե արդյոք առկա է պարտքային ռիսկի էական աճ սկզբնական ճանաչման պահից հետո:

Հաճախորդներին տրված վարկերի չափանիշներ

Ստորև ներկայացված են հաճախորդներին տրված վարկերի և փոխատվությունների պարտքային ռիսկի էական աճի որոշման չափանիշները: Պարտքային ռիսկի էական աճը սահմանելիս ներկայացված բոլոր չափանիշներն ունեն նույն կշիռը:

- 30 օր ժամկետանց – Վարկերի ու փոխատվությունների 30 օրից ավել ժամկետանց լինելը պարտքային ռիսկի էական աճի ցուցիչ է:
- Ժամկետանց – 30 օրից տարբերվող ժամկետանց: Պարտքային ռիսկի էական աճ է դիտարկվում այն դեպքում, եթե, չնայած հաշվետու ամսաթվի դրությամբ ժամկետանց օրերը 30-ից քիչ են, վերջին 6 ամսվա ընթացքում 60-ից ավել ժամկետանց օրերի առնվազն մեկ դեպք է գրանցվել:
- Համեմատական փոփոխություն 12-ամսյա պարտազանցման տեղի ունենալու հավանականության մեջ: 12-ամսյա պարտազանցման տեղի ունենալու հավանականության մեջ էական փոփոխությունը դիտարկվում է որպես պարտազանցման տեղի ունենալու հավանականության փոփոխություն գործիքի ամբողջ ժամկետի համար: Դա վկայում է պարտքային ռիսկի էական աճի մասին: Այս չափանիշը օգտագործվում է այն դեպքում, երբ Բանկը ունի վարկանիշային ներքին համակարգ:
- Պարտազանցման տեղի ունենալու հավանականության համեմատական փոփոխություն գործիքի ամբողջ ժամկետի համար - պարտազանցման տեղի ունենալու հավանականության էական աճը գործիքի ամբողջ ժամկետի համար վկայում է պարտքային ռիսկի էական աճի մասին: Այս չափանիշը օգտագործվում է այն դեպքում, երբ Բանկը ունի վարկանիշային ներքին համակարգ:
- Պարտազանցում («փուլ 3») վերջին 12 ամիսների ընթացքում - գոյություն ունի պարտքային ռիսկի էական աճ, անկախ այն հանգամանքից, որ հաշվետու օրվա դրությամբ մնացորդները չեն դասակարգվում որպես պարտազանցման դեպք, եթե մնացորդը վերջին 12 ամիսների ընթացքում ամենաքիչը մեկ անգամ գտնվել է 3-րդ փուլում:
- Փորձաշրջանում գտվող վարկեր. գոյություն ունի պարտքային ռիսկի էական աճ վերանայման պահին աշխատող կամ վերանայման պահին չաշխատող, այն վարկերի համար, որոնք գտնվում են փորձաշրջանում (առողջացման ժամանակաշրջանից հետո ընկած ժամանակաշրջան): Միաժամանակ այդ վարկերը չպետք է ունենան 30 օրից ավել ժամկետանց օր կամ քիչ հավանական վճարման որևէ չափանիշ:

Էական վատթարացման կարգավիճակից դուրս գալու չափանիշներ

Եթե առկա չէ Կազմակերպության կողմից պարտքային ռիսկի էական աճի որոշման չափանիշներից որևիցե մեկը, ապա տեղի է ունենում փուլ 2-ից անցում փուլ 1-ին, բացառությամբ վերանայված պարտքերի, որոնց համար կիրառվում է փորձաշրջան:

Պարտքային ռիսկի մակարդակներ

Կազմակերպությունը առանձնացնում է պարտքային ռիսկի մակարդակները տարբեր տվյալների հիման վրա, որոնք կանխատեսում են պարտագանցում տեղի ունենալու ռիսկը և հիմնվում են վարկային փորձված դատողության վրա: Պարտքային ռիսկի մակարդակները սահմանվում են որակական և քանակական (հիմնականում ժամկետանց օրերով պայմանավորված՝ ոչ ժամկետանց ֆինանսական ակտիվները սահմանվում են որպես բարձր վարկանիշ ունեցող, մինչև 30 օր ժամկետանց ֆինանսական ակտիվները՝ ստանդարտ վարկանիշ ունեցող, ավելի քան 30 օր և մինչև 90 օր ժամկետանց ֆինանսական ակտիվները՝ ոչ ստանդարտ կամ ցածր և ավելի քան 90 օր ժամկետանց ֆինանսական ակտիվները՝ չաշխատող վարկանիշ ունեցող) գործոններով, որոնք մատնանշում են պատագանցում տեղի ունենալու ռիսկը: Այս գործոնները տարբերվում են կախված ռիսկի բնույթից և փոխառուի տեսակից:

Ստորև բերված աղյուսակը ներկայացնում է հաճախորդներին տրված վարկերի համար միջին 12-ամսյա PD-ները ըստ յուրաքանչյուր վարկանիշի.

Հազար ՀՀ դրամ		2021	2020
		12-ամսյա PD –ի վարկանիշ	12-ամսյա PD –ի միջակայք
Գյուղատնտեսական վարկեր	Բարձր	1.98%-2.78%	2.26-5.33%
	Ստանդարտ	3.98%-86.09%	2.26-27.95%
	Ոչ ստանդարտ	66.81%	-
	Չաշխատող	100%	100%
Այլ վարկեր	Բարձր	1.98%-2.78%	2.26-5.33%
	Ստանդարտ	3.98%-9.00%	3.33-27.95%
	Ոչ ստանդարտ	73.36%	-
	Չաշխատող	100%	100%

Խմբային կամ անհատական գնահատում

Կազմակերպությունը ակնկալվող պարտքային կորուստները հաշվարկում է անհատական կամ խմբային հիմունքներով: Ակտիվների դասերը, որտեղ ակնկալվող պարտքային կորուստների հաշվարկները կատարվում են անհատական հիմունքներով, ներառում են.

- փուլ 3-ում գտնվող անհատապես նշանակալից վարկեր՝ ֆինանսական ակտիվների դասից անկախ,
- խոշոր և առանձնահատուկ վարկեր
- գանձապետական, առևտրային և միջբանկային հարաբերություններ, ինչպիսիք են բանկերում պահվող միջոցները, հետգնման պայմանագրերով գրավադրված արժեթղթերը և ամորտիզացված արժեթղթ/իրական արժեթղթ՝ այլ համապատասխան ֆինանսական արդյունքների միջոցով չափվող պարտքային գործիքները,
- Մնացորդներ, որոնք դասակարգվել են որպես ձեռքբերված կամ ստեղծված արժեգրկված, եթե սկզբնական վարկը ապաճանաչվել է, իսկ նոր վարկը ճանաչվել է պարտքի վերակազմավորման արդյունքում:

Կազմակերպությունը խմբավորում է ակտիվները, որոնց ակնկալվող պարտքային կորուստները չեն հաշվարկվում անհատական հիմունքներով, ըստ համանման պարտքային ռիսկով առանձին դասերի՝ հիմնվելով վարկերի բնութագրերի վրա, ինչպես օրինակ՝

- վարկի մեծությունը
- հաճախորդի տեսակը (օրինակ՝ ֆիզիկական անձ կամ իրավաբանական անձ կամ ըստ տնտեսության ճյուղի),
- գրավի տեսակը (օրինակ՝ գույք, ստացվելիք գումարներ և այլն),
- արժույթ
- այլ բնորոշ հատկանիշներ:

Պարտագանցման սահմանում և «առողջացում»

Կազմակերպությունը համարում է ֆինանսական գործիքը պարտագանցման ենթարկված, և, հետևաբար, Փուլ 3-ում դասակարգված (արժեզրկված)՝ ակնկալվող պարտքային կորուստների հաշվարկների համար, բոլոր այն դեպքերում, երբ փոխառուի պայմանագրային վճարումները 90 օր ժամկետանց են:

Կազմակերպությունը բանկային հաշիվները համարում է պարտագանցման ենթարկված և անհապաղ գործողություններ է կատարում, երբ պահանջվող վճարումները չեն կատարվում պայմանագրերով նախատեսված ժամկետներում:

Որպես որակական գնահատման մի մաս՝ առ այն՝ արդյոք հաճախորդը վճարունակ է, Կազմակերպությունը նաև դիտարկում է տարբեր դեպքեր, որոնք կարող են մատնացույց անել «քիչ հավանական վճարման» կարգավիճակը: Նման դեպքերում Կազմակերպությունը՝ մանրամասն դիտարկում է, թե արդյոք այդ իրադարձությունը կարող է հանգեցնել հաճախորդի՝ պարտագանցման ենթարկված լինելուն, և, հետևաբար, գնահատվում է՝ արդյոք պետք է վարկը դասակարգել Փուլ 3-ում՝ ակնկալվող պարտքային կորուստների հաշվարկների համար, թե արդյոք Փուլ 2-ում դասակարգումը բավարարում է: Նման իրադարձությունները ներառում են.

- դատավարություն, պարտքի հավաքագրման համար իրավական գործողությունների կատարում կամ հարկադիր կատարում,
- պարտապանի լիցենզիայի կասեցում,
- վարկառուն համարվում է համավարկառու, երբ հիմնական վարկառուն պարտագանցման ենթարկված է,
- նույն մնացորդի բազմակի վերաձևակերպում,
- կան հիմնավոր մտավախություններ վարկառուի ապագա ունակության վերաբերյալ՝ կայուն և բավարար դրամական հոսքերի ստեղծման հետ կապված,
- վարկառուի վարկերի օգտագործման մակարդակը՝ վարկային լծակը, զգալիորեն ավելացել է կամ առկա են վարկային լծակի նման փոփոխության համար արդարացված սպասումներ. հաշվետու ժամանակահատվածում կապիտալը 50%-ով կրճատվել է վնասների պատճառով,
- պարտքերի ծածկման գործակիցը ցույց է տալիս, որ պարտքը կայուն չէ,
- հիմնական հաճախորդի կամ վարձակալի կորուստ,
- փոխկապակցված և կարևոր հաճախորդ դիմել է սնանկ ճանաչվելու համար,
- վերաձևակերպում՝ վարկի զգալի մասի զիջմամբ,
- վարկային կազմակերպությունը սնանկության գործառույթ է սկսում փոխառուի նկատմամբ:

Ըստ Կազմակերպության քաղաքականության՝ ֆինանսական գործիքը համարվում է «առողջացած», և հետևաբար վերադասակարգվում է.

- «փուլ 3»-ի այն վարկերը, որոնք պահուստի հաշվարկի օրվա դրությամբ, ինչպես նաև դրան նախորդող երեք ամսվա ընթացքում ունեն առավելագույնը 1-30 ժամկետանց օր, վերադասակարգվում են «փուլ 2»:
- «փուլ 3»-ի այն վարկերը, որոնք պահուստի հաշվարկի օրվա դրությամբ, ինչպես նաև դրան նախորդող երեք ամսվա ընթացքում ունեն գրո ժամկետանց օր, վերադասակարգվում են «փուլ 1»:

Վերանայված և փոփոխված վարկեր

Կազմակերպությունը վերանայված կամ վերաֆինանսավորված վարկերը, որը պայմանավորված է վարկառուի վատ ֆինանսական վիճակով, դիտարկում է դեֆոլտի ենթարկված:

Կազմակերպությունը համարում է վարկը վերանայված այն ժամանակ, երբ կատարում է զիջումներ կամ փոփոխություններ՝ ելնելով վարկառուի ներկա կամ կանխատեսվող ֆինանսական դժվարություններից, և դրանք չէր կատարի, եթե վարկառուն ֆինանսապես առողջ լիներ: Ֆինանսական դժվարությունների ցուցիչներ են ֆինանսական ցուցանիշների ձախողումները կամ պարտքային ռիսկերի բաժնի կողմից բարձրացված էական մտահոգությունները: Վերանայման միջոցառումները կարող են ընդգրկել վճարման պայմանավորվածությունների երկարաձգում և վարկավորման նոր պայմանների համաձայնեցում:

Ապաճանաչման վերաբերյալ որոշումները և Փուլ 2-ի ու Փուլ 3-ի միջև դասակարգումը կատարվում է դեպք առ դեպք:

Պարտագանցման տեղի ունենալու հավանականություն (PD)

PD- ն ներկայացնում է վարկառուի կողմից իր ֆինանսական պարտավորությունները կա՛մ առաջիկա 12 ամիսների (12mECL), կա՛մ պարտավորության գործողության ամբողջ ժամկետի (LTECL) ընթացքում չկատարելու հավանականությունը:

Գործողության ամբողջ ժամկետի ընթացքի PD հաշվարկվում է կիրառելով ժամկետայնության կառուցվածքը 12-ամսյա PD-ի վրա: Ժամկետայնության կառուցվածքը ցույց է տալիս, թե ինչպես է փոխվում պորտֆելի պարտագանցման տեղի ունենալու հավանականությունը՝ սկզբնական ճանաչման պահից սկսած՝ վարկի գործողության ամբողջ ժամկետի ընթացքում:

Ժամկետայնության կառուցվածքը հիմնված է պատմականորեն դիտարկված տվյալների վրա և ենթադրվում է, որ նույնն է պորտֆելի և վարկային դասի խմբի բոլոր ակտիվների համար: Մա հաստատվում է պատմական վերլուծությունների հիման վրա:

Կորուստը պարտագանցման դեպքում (LGD)

LGD- ն որոշվում է այն գործոնների հիման վրա, որոնք ազդում են դեֆոլտից հետո իրականացվող վերականգնումների վրա: Դրանք տարբերվում են ըստ ֆինանսական գործիքի տեսակի:

- ապահովված ֆինանսական գործիքների համար սա առաջին հերթին հիմնված է գրավի տեսակի և դրա կանխատեսվող արժեքների, պարտադիր վաճառքների դեպքում շուկայական/հաշվեկշռային արժեքների պատմական գեղչերի, բռնագանձման ժամանակահատվածի և դիտարկվող փոխհատուցման ծախսերի վրա:
- Չապահովված ֆինանսական գործիքների դեպքում LGD- ն սովորաբար սահմանվում է ըստ գործիքի տեսակի՝ տարբեր փոխառուների վերականգնման սահմանափակ տարբերակման պատճառով: LGD-ի վրա ազդում է հավաքագրման ռազմավարությունը՝ ներառյալ պայմանագրային պարտքերի վաճառքը և գինը:

Պարտքի գումարը պարտագանցման պահ (EAD)

12-ամսյա և գործողության ամբողջ ժամկետի ընթացքում EAD- ները որոշվում են ակնկալվող վճարումների հիման վրա, որը տարբերվում է ըստ ֆինանսական գործիքի տեսակի.

- Պայմանագրային ժամկետ ունեցող ֆինանսական գործիքների դեպքում դա հիմնված է փոխառուի կողմից 12 ամսվա կամ ամբողջ ժամկետի ընթացքում իրականացվելիք պայմանագրային մարումների վրա: Սա նաև ճշգրտվում է փոխառուի կողմից կատարվելիք ակնկալվող գերավճարներով: Հաշվարկի մեջ ներառվում են նաև վաղաժամկետ մարման/վերաֆինանսավորման հետ կապված ենթադրությունները:
- Վերականգնվող ֆինանսական գործիքի համար պարտագանցման տեղի ունենալու ռիսկին ենթարկվածությունը կանխորոշվում է՝ ընթացիկ մնացորդային հաշվեկշռին գումարելով «վարկի շրջանառելիության գործակիցը», ինչը հաշվի է առնում պարտագանցման տեղի ունենալու պահին մնացած սահմանաչափի ակնկալվող օգտագործումը: Այս ենթադրությունները տարբերվում են ըստ ֆինանսական գործիքի տեսակի և ընթացիկ սահմանաչափերի օգտագործման՝ հիմնվելով Կազմակերպության պարտագանցումների վերջին տվյալների վերլուծության վրա:

Կանխատեսվող տեղեկատվություն

Ակնկալվող պարտքային կորուստների գնահատման մոտեցումը ներկայացվում է 4.4.5 ծանոթագրության գնահատումներում ու ենթադրություններում: Ամբողջականության և ճշգրտության ապահովման նպատակով Կազմակերպությունը օգտագործում է տեղեկատվություն երրորդ կողմի աղբյուրներից (ՀԲ, ԿԲ, ՀՀ Կառավարություն և այլն): Մակրոտնտեսական գործոնների ազդեցության գնահատման նպատակով Կազմակերպությունը որոշում է ընտրված մակրոտնտեսական գործոնների և կանխատեսված տարբեր սցենարների (բազային, լավատեսական և վատատեսական) կշիռները: Մակրոտնտեսական գործոնների ազդեցությունը ակնկալվող պարտքային կորուստների վրա հաշվարկելու համար Կազմակերպությունն օգտագործում է կանխատեսվող տեղեկատվության լայն շրջանակ որպես ելակետային տվյալներ իր մոդելների համար, այդ թվում՝

- Սպառողական գների ինդեքս,
- Զուտ ընթացիկ արտասահմանյան տրանֆերտներ,
- Տնտեսական ակտիվության ցուցանիշ,
- ԱՄՆ դոլարի փոխարժեք
- Անշարժ գույքի գները (միջին գինը Երևանում)

32.1.3 Պարտքային ռիսկի առավելագույն չափի կենտրոնացումներ

Աշխարհագրական սեգմենտներ

Պարտքային ռիսկի ենթարկվող ակտիվներն ամբողջությամբ տեղաբաշխված են ՀՀ տարածքում:

32.1.4 Գրավ և վարկային ապահովման այլ միջոցներ

Պահանջվող գրավի գումարը և տեսակը կախված են փոխառուի պարտքային ռիսկի գնահատումից: Գոյություն ունեն գրավադրման յուրաքանչյուր տեսակի ընդունելիության և գնահատման վերաբերյալ ուղեցույցեր:

Ստացված գրավի հիմնական տեսակները հետևյալն են.

- Գրավադրվող անշարժ գույքը,
- Կազմակերպությունների գործառնական ակտիվները,
- Շարժական գույքը՝ բեռնատար և մարդատար ավտոմեքենաներ, գյուղատնտեսական տեխնիկա, սարքավորումներ:

Վարկային կորուստը նվազագույնի հասցնելու համար Կազմակերպությունը վարկառուից լրացուցիչ երաշխիքներ և երաշխավորություններ է պահանջում:

Համախառն վարկային պորտֆելի վերլուծությունն ըստ ապահովվածության.

Հազար ՀՀ դրամ	31 դեկտեմբերի 2021թ.	31 դեկտեմբերի 2020թ.
Անշարժ գույք	5,902,715	6,114,590
Երաշխավորություններ	5,144,543	4,540,109
Շարժական գույք և այլ հիմնական միջոցներ	331,058	773,386
Գրավով չապահովված վարկեր	1,007,730	270,473
Ընդամենը վարկեր և փոխատվություններ (համախառն)	12,386,046	11,698,558

Վերը նշված աղյուսակում ներկայացված արժեքները վարկերի հաշվեկշռային արժեքներն են, և պարտադիր չէ ներկայացնեն գրավների իրական արժեքը: Գրավների շուկայական արժեքների գնահատումները հիմնված են գրավի գնահատման վրա ըստ տրամադրված վարկերի ամսաթվի: Հիմնականում դրանք չեն թարմացվում մինչև վարկերը չգնահատվեն, որպես անհատապես արժեզրկված:

2021 և 2020թթ.-ի դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ապահովվածություն չունեցող վարկերը տրամադրված են երրորդ անձանց երաշխավորությամբ:

32.2 Շուկայական ռիսկ

Շուկայական ռիսկն այն ռիսկն է, որ ֆինանսական գործիքների ապագա դրամական միջոցների հոսքերը կամ իրական արժեքը կտատանվի այնպիսի շուկայական փոփոխականների պատճառով, ինչպիսիք են տոկոսադրույքները և արտարժույթի փոխարժեքները:

Արտարժույթների կենտրոնացումներից բացի, Կազմակերպությունը չունի շուկայական ռիսկի զգալի այլ կենտրոնացումներ:

32.2.1 Շուկայական ռիսկ – Ոչ առևտրային

Տոկոսադրույքի ռիսկ

Տոկոսադրույքի ռիսկը ծագում է այն հավանականությունից, որ տոկոսադրույքների փոփոխություններն ուղղակիորեն կազդեն Կազմակերպության ֆինանսական գործիքների հետ կապված դրամական միջոցների հոսքի և նրանց իրական արժեքի վրա: 2021թ. և 2020թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Կազմակերպությունը չի ունեցել փոփոխական տոկոսադրույքով ֆինանսական ակտիվներ և պարտավորություններ:

Միջին արդյունավետ տոկոսադրույքներ

Ստորև բերվող աղյուսակում ներկայացված են տոկոսաբեր ակտիվների և տոկոսակիր պարտավորությունների միջին արդյունավետ տոկոսադրույքները 2021թ. և 2020թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ: Այս տոկոսադրույքներն իրենցից ներկայացնում են այս ակտիվների և պարտավորությունների մինչև մարման ժամկետն ընկած ժամանակահատվածի մոտավոր եկամտաբերությունը:

Հազար ՀՀ դրամ

2021

2020

	Միջին արդյունավետ տոկոսադրույք, %			Միջին արդյունավետ տոկոսադրույք, %		
	ՀՀ դրամ	ԱՄՆ	Այլ	ՀՀ դրամ	ԱՄՆ	Այլ
		դոլլար	արտարժույթ		դոլլար	արտարժույթ
<i>Տոկոսաբեր ակտիվներ</i>						
Ավանդներ բանկերում	-	2.75%	-	-	3.5%	-
Հաճախորդներին տրված վարկեր	12.76%	12.98%	-	14.51%	12.73%	-
Ներդրումային արժեթղթեր	-	-	-	-	-	-
<i>Տոկոսաբեր պարտավորություններ</i>						
Վարկեր ՀՀ ԿԲ-ից	7.14%	-	-	8.81%	-	-
Վարկեր պետական ոչ առևտրային կազմակերպություններից	5.14%	4.06%	-	4.92%	4.12%	-
Ստորադաս փոխառություն	13.16%	-	-	13.16%	-	-

Արտարժույթի ռիսկ

Արտարժույթի ռիսկն այն ռիսկն է, որ ֆինանսական գործիքների արժեքը կտատանվի արտարժույթի փոխարժեքներում փոփոխությունների հետևանքով:

Հետևյալ աղյուսակը ցույց է տալիս այն արտարժույթները, որոնք կարող են ազդել 2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Կազմակերպության ոչ առևտրային դրամային ակտիվների և պարտավորությունների և դրանց կանխատեսված դրամական հոսքերի վրա: Վերլուծությունը հաշվարկում է արտարժույթի ՀՀ դրամի նկատմամբ հնարավոր տատանումների ազդեցությունը, այլ փոփոխականները հաստատուն մնալու պայմանով, ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվության վրա (կապված արտարժույթի նկատմամբ զգայուն ոչ առևտրային դրամային ակտիվների և պարտավորությունների իրական արժեքի փոփոխմամբ): Աղյուսակում հանդիպող բացասական արժեքը արտացոլում է ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում զուտ նվազում, մինչդեռ դրական արժեքը ցույց է տալիս պոտենցիալ զուտ աճ:

Հազար ՀՀ դրամ

31 դեկտեմբերի 2021թ.

31 դեկտեմբերի 2020թ.

Արտարժույթ	Փոփոխություն արտարժույթի փոխարժեքում, տոկոս	Ազդեցությունը շահույթի վրա մինչև հարկումը	Փոփոխություն արտարժույթի փոխարժեքում, տոկոս	Ազդեցությունը շահույթի վրա մինչև հարկումը
	ԱՄՆ դոլլար	+5	56,849	+5
Եվրո	+5	95	+5	47

Հազար ՀՀ դրամ	31 դեկտեմբերի 2021թ.		31 դեկտեմբերի 2020թ.	
	Փոփոխություն արտարժույթի փոխարժեքում, տոկոս	Ազդեցությունը շահույթի վրա մինչև հարկումը	Փոփոխություն արտարժույթի փոխարժեքում, տոկոս	Ազդեցությունը շահույթի վրա մինչև հարկումը
Արտարժույթ				
ԱՄՆ դոլար	(5)	(56,849)	(5)	(77,989)
Եվրո	(5)	(95)	(5)	(47)

Կազմակերպության արտարժույթի ռիսկի վերլուծությունն ունի հետևյալ տեսքը.

Հազար ՀՀ դրամ	31 դեկտեմբերի 2021թ.		
	ՀՀ դրամ	Ազատ փոխարկելի արժույթ	Ընդամենը
<i>Ակտիվներ</i>			
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	96,160	299,218	395,378
Պահանջներ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	-	241,607	241,607
Հաճախորդներին տրված վարկեր	11,742,967	339,661	12,082,628
Այլ ակտիվներ	83,204	-	83,204
	11,922,331	880,486	12,802,817
<i>Պարտավորություններ</i>			
Վարկեր և փոխառություններ	10,171,221	332,611	10,503,832
Ստորադաս փոխառություններ	888,557	-	888,557
Վարձակալության գծով պարտավորություններ	50,180	-	50,180
Այլ պարտավորություններ	59,551	-	59,551
Ընդամենը	11,169,509	332,611	11,502,120
Ընդամենը ածանցյալ ֆինանսական գործիքների ազդեցությունը	(603,848)	595,505	(8,343)
Զուտ դիրք 2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	148,974	1,143,380	1,292,354
Ընդամենը ֆինանսական ակտիվներ	10,719,315	2,191,244	12,910,559
Ընդամենը ֆինանսական պարտավորություններ	10,401,242	630,531	11,031,773
Զուտ դիրք 2020թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	318,073	1,560,713	1,878,786

Ազատ փոխարկելի արտարժույթը հիմնականում ներկայացնում է ԱՄՆ դոլարը և Եվրոն:

32.3 Իրացվելիության ռիսկ

Իրացվելիության ռիսկը կապված է Կազմակերպության ֆինանսական պարտավորությունները ժամանակին մարելու կարողությամբ նորմալ և սթրեսային իրավիճակներում: Այս ռիսկի գսպման նպատակով Կազմակերպությունը կառավարում է ակտիվները հաշվի առնելով իրացվելիության ռիսկը և վերլուծում է ապագա դրամական հոսքերը և իրացվելիությունը օրական կտրվածքով: Սա ներառում է նաև սպասվելիք դրամական հոսքերի գնահատումները և բարձր իրացվելի ապահովվածության հասանելիությունը, որն անհրաժեշտության դեպքում կարող է օգտագործվել լրացուցիչ ֆինանսավորում ստանալու նպատակով:

Կազմակերպությունը պահում է բարձր իրացվելի և ապակենտրոնացված ակտիվների պորտֆել, որը կարող է հեշտությամբ կանխիկացվել դրամական հոսքերի չկանխատեսված ընդհատման դեպքում:

Իրացվելիության ռիսկը գնահատվում և կառավարվում է տարբեր սցենարների դեպքում, հաշվի առնելով սթրես գործոնները կապված շուկայի հետ ընդհանրապես և Կազմակերպության հետ մասնավորապես:

Ֆինանսական պարտավորությունների վերլուծությունը՝ ըստ մինչև մարումը մնացած ժամկետների

Ստորև ներկայացվում է 2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Կազմակերպության չզեղչված ֆինանսական պարտավորությունների բաշխումը՝ հաշվեկշռի ամսաթվից մինչև պայմանագրերում նշված մարմանը մնացած ժամկետների համաձայն: Տե՛ս ծանոթագրություն 31-ը այս պարտավորությունների մարման սպասվելիք ժամկետների համար: Ցպահանջ վճարումները դասակարգված են այն ենթադրությամբ, որ վճարումը կպահանջվի անմիջապես:

Հազար ՀՀ դրամ

31 դեկտեմբերի 2021թ.

	Ցպահանջ կամ մեկ ամսից քիչ		Ընդամենը			
	1 - 12 ամիս	1-5 տարի	5 տարուց ավելի	համախառն արտահոսք	Հաշվեկշռային արժեք	
<i>Ոչ ածանցյալ ֆինանսական պարտավորություններ</i>						
Վարկեր և փոխառություններ	36,675	2,013,242	8,873,737	1,123,605	12,047,259	10,503,832
Ստորադաս փոխառություններ	53,890	53,011	1,213,033	-	1,319,934	888,557
Վարձակալության գծով պարտավորություններ	2,631	25,442	26,413	-	54,486	50,180
Այլ պարտավորություններ	59,551	-	-	-	59,551	59,551
Ընդամենը չզեղչված ոչ ածանցյալ ֆինանսական պարտավորություններ	152,747	2,091,695	10,113,183	1,123,605	13,481,230	11,502,120
<i>Ածանցյալ ֆինանսական պարտավորություններ</i>						
Արտարժույթի սվոպ պայմանագրեր						
Ներհոսք	-	599,342	-	-	599,342	-

Հազար ՀՀ դրամ

31 դեկտեմբերի 2021թ.

	Ցայահանջ կամ մեկ ամսից քիչ		5 տարուց ավելի		Ընդամենը	Հաշվեկշռային արժեք
	1 - 12 ամիս	1-5 տարի	5 տարուց ավելի	համախառն արտահոսք		
Արտահոսք	-	(608,814)	-	-	(608,814)	(8,343)

Հազար ՀՀ դրամ

31 դեկտեմբերի 2020թ.

	Ցայահանջ կամ մեկ ամսից քիչ		5 տարուց ավելի		Ընդամենը	Հաշվեկշռային արժեք
	1 - 12 ամիս	1-5 տարի	5 տարուց ավելի	համախառն արտահոսք		
<i>Ոչ ածանցյալ ֆինանսական պարտավորություններ</i>						
Վարկեր և փոխառություններ	119,784	2,411,822	7,686,841	1,410,868	11,629,315	10,034,482
Վարձակալության գծով պարտավորություններ	2,631	28,942	54,487	-	86,060	76,403
Մտորադաս փոխառություններ	50,375	53,011	707,377	612,557	1,423,320	884,531
Այլ պարտավորություններ	36,357	-	-	-	36,357	36,357
Ընդամենը չզեղչված ոչ ածանցյալ ֆինանսական պարտավորություններ	209,147	2,493,775	8,448,705	2,023,425	13,175,052	11,031,773

32.4 Գործառնական ռիսկ

Գործառնական ռիսկը ուղղակի կամ անուղղակի կորստի ռիսկն է, որն առաջանում է պատճառների լայն բազմազանությունից՝ կապված Կազմակերպության ֆինանսական գործիքների մեջ ներգրավվածության, գործընթացների, անձնակազմի, տեխնոլոգիաների և ենթակառուցվածքների հետ, և արտաքին գործոններից՝ բացառությամբ վարկային, շուկայական և իրացվելիության ռիսկերի, ինչպիսիք են իրավական և կարգավորիչ պահանջները և կորպորատիվ վարքագծի ընդհանուր ընդունված չափանիշները:

Խմբի/Կազմակերպության նպատակն է կառավարել գործառնական ռիսկը՝ ֆինանսական վնասներից և հեղինակության կորստից խուսափումը հավասարակշռելով ռիսկի կառավարման ծախսային արդյունավետության հետ:

Գործառնական ռիսկի կառավարմանն ուղղված վերահսկողության մշակման և իրականացման հիմնական պատասխանատվությունը կրում է Կազմակերպության Խորհուրդը: Այս պատասխանատվությունը ուղեկցվում է գործառնական ռիսկի կառավարման համար համընդհանուր չափանիշների մշակմամբ հետևյալ ոլորտներում՝

- պարտականությունների համապատասխան տարանջատման պահանջներ, այդ թվում գործարքների անկախ հաստատում,
- գործարքների համաձայնեցման և մոնիթորինգի պահանջներ,
- կարգավորիչ և այլ իրավական պահանջների համապատասխանեցում, ներառյալ ՀՀ ԿԲ ներքին վերահսկողության համակարգի վերաբերյալ նվազագույն պահանջները,

- վերահսկողական մեխանիզմների և ընթացակարգերի փաստաթղթավորում,
- առաջացած գործառնական ռիսկերի պարբերաբար գնահատման պահանջներ, ինչպես նաև ռիսկերի կառավարմանն ուղղված ընթացակարգերի համապատասխանություն,
- գործառնական կորուստների զեկուցման պահանջներ և առաջարկվող մեղմացուցիչ գործողություններ,
- արտակարգ իրավիճակների ծրագրերի մշակում,
- վերապատրաստում և մասնագիտական զարգացում,
- էթիկայի և գործարար չափանիշներ,
- ռիսկերի մեղմացում:

Կազմակերպության ստանդարտների համապատասխանությունը ուղեկցվում է ներքին աուդիտի կողմից իրականացվող պարբերական դիտարկումներով: Ներքին աուդիտի դիտարկումների արդյունքերը քննարկվում են Կազմակերպության ղեկավարության այն ներկայացուցչի հետ, որին դրանք վերաբերում են: Դիտարկումների ամփոփագրերը ներկայացվում են Խորհրդին:

33 Ֆինանսավորման գործունեությունից դրամական միջոցների հոսքերի համադրում

Կամզակերպության պարտավորություններում ֆինանսավորման գործունեությունից առաջացող փոփոխությունները կարող են դասակարգվել հետևյալ կերպ.

Հազար ՀՀ դրամ

2021

	Վարկեր և փոխառություններ	Վարձակալության գծով պարտավորություններ	Ստորադաս փոխառություններ	Պարտավորություններ անդամների հանդեպ՝ կապիտալի համալրման հետ կապված	Ընդամենը
2021թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	10,034,482	76,403	884,531	64,365	11,059,781
<i>Դրամային հոսքերից</i>	502,231	(31,574)	-	86,081	556,738
Ստացված գումար	4,367,582	-	-	-	4,367,582
Վճարումներ	(3,865,351)	(31,574)	-	86,081	(3,810,844)
<i>Ոչ դրամային հոսքերից</i>	(32,881)	5,351	4,026	(78,515)	(102,019)
Կապիտալի համալրում	-	-	-	(78,515)	(78,515)
Փոխարժեքային տարբերությունից վնաս	(39,429)	-	-	-	(39,429)
Կուտակված տոկոսային ծախս	6,548	5,351	4,026	-	15,925
2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	10,503,832	50,180	888,557	71,931	11,514,500

	Վարկեր և փոխառություններ	Վարձակալության գծով պարտավորություններ	Ստորադաս փոխառություններ	Պարտավորություններ անդամների հանդեպ կապիտալի համալրման հետ կապված	Ընդամենը
2020թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	11,217,801	102,688	-	66,076	11,386,565
<i>Դրամային հոսքերից</i>	(1,242,715)	(31,574)	838,440	79,802	(356,047)
Ստացված գումար	1,595,843	-	838,440	79,802	2,514,085
Վճարումներ	(2,838,558)	(31,574)	-	-	(2,870,132)
<i>Ոչ դրամային հոսքերից</i>	59,396	5,289	46,091	(81,513)	29,263
Կապիտալի համալրում	-	-	-	(81,513)	(81,513)
Փոխարժեքային տարբերությունից վնաս	59,396	-	-	-	59,396
Կուտակված տոկոսային ծախս	-	5,289	46,091	-	51,380
2020թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	10,034,482	76,403	884,531	64,365	11,059,781

34 Կապիտալի համարժեքություն

Կազմակերպությունը պահպանում է ակտիվ կառավարվող կապիտալի կառուցվածք իր գործունեությանը բնորոշ ռիսկերը ծածկելու համար: Կազմակերպության կապիտալը վերահսկվում է օգտագործելով ՀՀ կենտրոնական բանկի կողմից հաստատված կանոնները և նորմատիվները:

Կազմակերպության կապիտալի կառավարման առաջնային նպատակներն են համոզվել, որ Կազմակերպության կապիտալը համապատասխանում է հաստատված պահանջներին, և որ Կազմակերպությունը պահպանում է ամուր վարկային վարկանիշ և առողջ կապիտալի ցուցանիշներ՝ իր գործունեությունը ամրապնդելու համար:

Կազմակերպությունը կառավարում է իր կապիտալի կառուցվածքը և իրականացնում համապատասխան ճշգրտումները տնտեսական պայմանների և իր գործունեության ռիսկերի փոփոխությանը համապատասխան:

Ընդհանուր կապիտալը կազմված է հիմնական կապիտալից, որը ներառում է կանոնադրական կապիտալը, չբաշխված շահույթը, այդ թվում ընթացիկ տարվա շահույթը:

Վարկային կազմակերպությունների համար ՀՀ կենտրոնական բանկի կողմից սահմանվել է ընդհանուր կապիտալի նվազագույն չափ 150,000 հազար ՀՀ դրամ գումարով:

35 Հաշվետու ժամանակաշրջանից հետո տեղի ունեցած իրադարձություններ

2022թ. փետրվարի 24-ին Ուկրաինայում բռնկված հակամարտությունն արագությամբ ծավալվում է՝ զգալի ազդեցություն թողնելով համաշխարհային տնտեսության վրա: ԱՄՆ-ն և եվրոպական երկրները կոշտ պատժամիջոցներ են կիրառել Ռուսաստանի դեմ: Արևմտյան ուժերը քննարկում

են գոյություն ունեցող պատժամիջոցների ընդլայնումը: Ռուսաստանը Հայաստանի գլխավոր առևտրատնտեսական գործընկերն է, ուստի ներկայումս կիրառվող պատժամիջոցները, ինչպես նաև դրանց ընդարձակումը կարող են լուրջ ազդեցություն ունենալ Հայաստանի Հանրապետության ֆինանսական շուկաների և ամբողջ տնտեսության վրա: Համաշխարհային մակարդակով ավելի խոր պատժամիջոցներ կիրառելը կարող է հանգեցնել բարձր գնաճի, ֆինանսական շուկաների աճի տեմպի նվազման և որոշակի խաթարման:

Իրավիճակի անմիջական ազդեցությունը դժվար է հստակորեն կանխատեսել, սակայն ղեկավարության գնահատմամբ այն նշանակալի ազդեցություն չի ունենա Կազմակերպության գործունեության և ֆինանսական հաշվետվությունների վրա: